

II

(Ανακοινώσεις)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατευθυντήριες γραμμές του 2022 για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας

(2022/C 80/01)

Πίνακας Περιεχομένων

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
2.	ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	9
2.1	Πεδίο εφαρμογής	9
2.2	Μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές	10
2.3	Διάρθρωση των κατευθυντήριων γραμμών	11
2.4	Ορισμοί	11
3.	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ	21
3.1	Θετική προϋπόθεση: η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας	22
3.1.1	Προσδιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας που προωθείται με το μέτρο, των θετικών του επιπτώσεων για την κοινωνία γενικότερα και, κατά περίπτωση, της σημασίας της για συγκεκριμένες πολιτικές της Ένωσης	22
3.1.2	Χαρακτήρας κινήτρου	22
3.1.3	Απουσία παραβίασης οποιασδήποτε σχετικής διάταξης του δικαίου της Ένωσης	23
3.2	Αρνητική προϋπόθεση: το μέτρο ενίσχυσης δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον	23
3.2.1	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	23
3.2.1.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	23
3.2.1.2	Καταλληλότητα	24
3.2.1.2.1	Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων πολιτικής	25
3.2.1.2.2	Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων ενισχύσεων	25

3.2.1.3	Αναλογικότητα	25
3.2.1.3.1	Σώρευση	27
3.2.1.4	Διαφάνεια	27
3.2.2	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	28
3.3	Στάθμιση των θετικών επιπτώσεων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	29
4.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	30
4.1	Ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης της ανανεώσιμης ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης	30
4.1.1	Σκεπτικό	30
4.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	31
4.1.2.1	Ενισχύσεις για ανανεώσιμη ενέργεια	31
4.1.2.2	Άλλες ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	31
4.1.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	32
4.1.3.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	32
4.1.3.2	Καταλληλότητα	32
4.1.3.3	Επιλεξιμότητα	32
4.1.3.4	Δημόσια διαβούλευση	33
4.1.3.5	Αναλογικότητα	34
4.1.4	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	37
4.2	Ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων	40
4.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	40
4.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	40
4.2.3	Χαρακτήρας κινήτρου	41
4.2.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	41
4.2.4.1	Καταλληλότητα	41

4.2.4.2	Αναλογικότητα	41
4.2.4.3	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	42
4.3	Ενισχύσεις για καθαρή κινητικότητα	43
4.3.1	Ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων και καθαρού κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών και για τη μετασκευή οχημάτων και κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών	43
4.3.1.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	43
4.3.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	44
4.3.1.3	Χαρακτήρας κινήτρου	44
4.3.1.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	44
4.3.1.4.1	Καταλληλότητα	44
4.3.1.4.2	Αναλογικότητα	44
4.3.1.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	46
4.3.2	Ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού	47
4.3.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	47
4.3.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	47
4.3.2.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	47
4.3.2.3.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	47
4.3.2.3.2	Καταλληλότητα	48
4.3.2.3.3	Αναλογικότητα	48
4.3.2.4	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	49
4.4	Ενισχύσεις για την αποδοτική χρήση των πόρων και για τη στήριξη της μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία	51
4.4.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	51
4.4.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	51
4.4.3	Χαρακτήρας κινήτρου	52
4.4.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	53

4.4.4.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	53
4.4.4.2	Καταλληλότητα	53
4.4.4.3	Αναλογικότητα	53
4.4.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	55
4.5	Ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου	55
4.5.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	55
4.5.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	55
4.5.3	Χαρακτήρας κινήτρου	56
4.5.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	56
4.5.4.1	Αναγκαιότητα της ενίσχυσης	56
4.5.4.2	Αναλογικότητα	57
4.5.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	57
4.6	Ενισχύσεις για την εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, την προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας και την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της	58
4.6.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	58
4.6.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	58
4.6.3	Χαρακτήρας κινήτρου	59
4.6.4	Αναλογικότητα	59
4.7	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους	59
4.7.1	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος	60
4.7.1.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	60
4.7.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	60
4.7.1.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	60
4.7.1.3.1	Αναγκαιότητα	61
4.7.1.3.2	Καταλληλότητα	61

4.7.1.3.3	Αναλογικότητα	61
4.7.2	Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους	62
4.7.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	62
4.7.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	62
4.7.2.3	Χαρακτήρας κινήτρου	62
4.7.2.4	Αναλογικότητα	63
4.7.2.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	63
4.8	Ενισχύσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια	63
4.8.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	63
4.8.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	63
4.8.3	Χαρακτήρας κινήτρου	64
4.8.4	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	64
4.8.4.1	Αναγκαιότητα	64
4.8.4.2	Καταλληλότητα	65
4.8.4.3	Επιλεξιμότητα	65
4.8.4.4	Δημόσια διαβούλευση	66
4.8.4.5	Αναλογικότητα	67
4.8.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	67
4.9	Ενισχύσεις για ενεργειακές υποδομές	69
4.9.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	69
4.9.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	70
4.9.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	71
4.9.3.1	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	71
4.9.3.2	Αναλογικότητα της ενίσχυσης	71
4.9.4	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	71

4.10	Ενισχύσεις για τηλεθέρμανση και τηλεψύξη	72
4.10.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	72
4.10.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	72
4.10.3	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	73
4.10.4	Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης	73
4.10.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση	74
4.11	Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες	74
4.11.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	74
4.11.2	Πεδίο εφαρμογής: Εισφορές από τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν μειώσεις	75
4.11.3	Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών	75
4.11.3.1	Επιλεξιμότητα	75
4.11.3.2	Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης	76
4.11.3.3	Μορφή κρατικής ενίσχυσης	76
4.11.3.4	Ενεργειακοί έλεγχοι και συστήματα διαχείρισης	77
4.11.3.5	Μεταβατικοί κανόνες	77
4.12	Ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν άνθρακα, τύρφη ή σχιστολιθικό πετρέλαιο και για εξορυκτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εξόρυξη άνθρακα, τύρφης ή πετρελαιούχου σχιστόλιθου	78
4.12.1	Ενίσχυση για την πρόωρη παύση κερδοφόρων δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου	78
4.12.1.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	78
4.12.1.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	79
4.12.1.3	Χαρακτήρας κινήτρου	79
4.12.1.4	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	79
4.12.1.5	Αναλογικότητα	79
4.12.1.6	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές ...	80

4.12.2	Ενίσχυση για έκτακτες δαπάνες σε σχέση με την παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου	80
4.12.2.1	Σκεπτικό της ενίσχυσης	80
4.12.2.2	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	80
4.12.2.3	Αναγκαιότητα και καταλληλότητα	80
4.12.2.4	Χαρακτήρας κινήτρου και αναλογικότητα	80
4.12.2.5	Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές	81
4.13	Ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα για το κλίμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια	81
4.13.1	Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες	81
4.13.2	Χαρακτήρας κινήτρου	81
4.13.3	Αναλογικότητα	82
5.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	82
6.	ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	83
7.	ΕΦΑΡΜΟΓΗ	83
8.	ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ	83

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Επιτροπή έχει καταστήσει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία κορυφαία πολιτική προτεραιότητα, η οποία αποσκοπεί στον μετασχηματισμό της Ένωσης σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία με οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, στην οποία ως το 2050 θα έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και στην οποία η οικονομική ανάπτυξη θα έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι κανείς δεν μένει στο περιθώριο. Οι κλιματικές φιλοδοξίες της Επιτροπής ενισχύθηκαν το 2019 με την ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ⁽¹⁾, η οποία έθεσε ως στόχο τον μηδενισμό των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050. Για να τεθεί η οικονομία και η κοινωνία μας σε μια δίκαιη, πράσινη και ευημερούσα πορεία προς την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050, η Επιτροπή πρότεινε επίσης τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 ⁽²⁾. Αυτοί οι φιλόδοξοι στόχοι έχουν κατοχυρωθεί στον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα ⁽³⁾.
2. Η δέσμη νομοθετικών προτάσεων «για την προσαρμογή στον στόχο 55 %» (Fit for 55) στηρίζει την επίτευξη των εν λόγω στόχων ⁽⁴⁾ και θέτει την Ένωση σε τροχιά κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.
3. Για την υλοποίηση των στόχων της κλιματικής ουδετερότητας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της αρχής «προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση», της κυκλικότητας, της μηδενικής ρύπανσης και της ανάκτησης της βιοποικιλότητας, καθώς και για την πλασίωση αυτής της πράσινης μετάβασης, θα απαιτηθούν σημαντικές προσπάθειες και επαρκής στήριξη. Η επίτευξη του φιλόδοξου στόχου που καθορίζεται στην ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία προϋποθέτει σημαντικές επενδύσεις, μεταξύ άλλων και σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής, η επίτευξη των πρόσφατα αυξημένων στόχων για το 2030 στους τομείς του κλίματος, της ενέργειας και των μεταφορών θα απαιτήσει πρόσθετες ετήσιες επενδύσεις ύψους 390 δισ. EUR σε σύγκριση με τα επίπεδα της περιόδου 2011-2020 ⁽⁵⁾, επιπλέον των άλλων 130 δισ. EUR ετησίως για τους λοιπούς περιβαλλοντικούς στόχους που είχαν προηγουμένως εκτιμηθεί ⁽⁶⁾. Το μέγεθος αυτής της επενδυτικής πρόκλησης απαιτεί την κινητοποίηση χρηματοδοτικών πόρων, τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από τον δημόσιο τομέα, με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Η κινητοποίηση αυτή θα επηρεάσει όλους τους τομείς και, κατ' επέκταση, την οικονομία της Ένωσης στο σύνολό της.
4. Η πολιτική ανταγωνισμού και ειδικότερα οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση και τη στήριξη της Ένωσης όσον αφορά την εκπλήρωση των στόχων πολιτικής της στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας. Η ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αναφέρει συγκεκριμένα ότι οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα αναθεωρηθούν ώστε να λαμβάνουν υπόψη τους εν λόγω στόχους πολιτικής, να στηρίζουν μια οικονομικά αποδοτική μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και να διευκολύνουν τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ίσους όρους ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αντικατοπτρίζουν την εν λόγω αναθεώρηση.
5. Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο οι κρατικές ενισχύσεις να νοθεύσουν ή να απειλήσουν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά και να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίζει την αρχή της απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ενισχύσεις αυτές ενδέχεται να συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφοι 2 και 3 της Συνθήκης.
6. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν τις κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, με εξαίρεση τα μέτρα τα οποία πληρούν τους όρους που καθορίζονται στον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία, ο οποίος εκδόθηκε από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2015/1588 του Συμβουλίου ⁽⁷⁾.
7. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα αξιολογεί τη συμβατότητα της προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος, και των μέτρων ενίσχυσης στον τομέα της ενέργειας τα οποία υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης. Στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, κάθε αναφορά στην «προστασία του περιβάλλοντος» θα πρέπει να νοείται ως αναφορά στην προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», COM(2019) 640 final.

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Ενίσχυση της κλιματικής φιλοδοξίας της Ευρώπης για το 2030 Επενδύουμε σε ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον προς όφελος των πολιτών μας», COM(2020) 562 final.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999 (ΕΕ L 243 της 9.7.2021, σ. 1).

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — «Προσαρμογή στον στόχο του 55 %»: υλοποίηση του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα», COM(2021) 550 final.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/amendment-renewable-energy-directive-2030-climate-target-with-annexes_en.pdf

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Η οικονομία της ΕΕ μετά την COVID-19: επιπτώσεις στην οικονομική διακυβέρνηση», COM(2021) 662 final.

⁽⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1588 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 1).

8. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, ένα μέτρο ενίσχυσης μπορεί να κηρυχθεί συμβατό με την εσωτερική αγορά υπό τον όρο ότι πληρούνται δύο προϋποθέσεις, μία θετική και μία αρνητική. Η θετική προϋπόθεση είναι ότι η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας. Η αρνητική προϋπόθεση είναι ότι η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκετο προς το κοινό συμφέρον.
9. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι ανταγωνιστικές αγορές τείνουν να παράγουν αποδοτικά αποτελέσματα όσον αφορά τις τιμές, τις εκροές και τη χρήση των πόρων. Ωστόσο, η κρατική παρέμβαση μπορεί να είναι αναγκαία για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων που δεν θα αναπτύσσονταν καθόλου ή δεν θα αναπτύσσονταν με τον ίδιο ρυθμό ή υπό τους ίδιους όρους εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Με τον τρόπο αυτόν, η παρέμβαση συμβάλλει στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.
10. Στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος, οι περιβαλλοντικές εξωτερικότητες, η ατελής πληροφόρηση και οι ελλείψεις συντονισμού σημαίνουν ότι, παρά τις κανονιστικές παρεμβάσεις, οι συμμετέχοντες στην αγορά ενδέχεται να μην λαμβάνουν πλήρως υπόψη το κόστος και τα οφέλη μιας οικονομικής δραστηριότητας κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την κατανάλωση, τις επενδύσεις και την παραγωγή. Αυτές οι ανεπάρκειες της αγοράς —δηλαδή καταστάσεις στις οποίες οι αγορές, εάν αρκεστούν στα δικά τους μέσα, είναι απίθανο να παράγουν αποδοτικά αποτελέσματα— δεν οδηγούν στη διασφάλιση βέλτιστης ευημερίας για τους καταναλωτές και την κοινωνία γενικότερα, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται ανεπαρκή επίπεδα προστασίας του περιβάλλοντος σε σχέση με τις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται χωρίς κρατική στήριξη.
11. Οι αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το μέτρο ενίσχυσης, οι όροι που το συνοδεύουν, οι διαδικασίες έγκρισής του και η υποστηριζόμενη δραστηριότητα δεν αντιβαίνουν στην περιβαλλοντική νομοθεσία της Ένωσης. Οι αρχές των κρατών μελών θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι το ενδιαφερόμενο κοινό έχει τη δυνατότητα να ζητείται η γνώμη του κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις ενισχύσεις. Τέλος, τα φυσικά πρόσωπα και οι οργανώσεις θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προσβάλουν την ενίσχυση ή τα μέτρα εφαρμογής της ενίσχυσης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, όταν μπορούν να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία ότι δεν τηρείται η περιβαλλοντική νομοθεσία της Ένωσης ⁽⁸⁾.

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

2.1. Πεδίο εφαρμογής

12. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται στις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για την προώθηση της ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων κατά τρόπο που βελτιώνει την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και δραστηριοτήτων στον τομέα της ενέργειας που διέπονται από τη Συνθήκη, στον βαθμό που τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης καλύπτονται από το τμήμα 2.2 των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών. Ως εκ τούτου, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται επίσης στους τομείς που υπόκεινται σε ειδικούς ενωσιακούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, εκτός εάν οι εν λόγω ειδικοί ενωσιακοί κανόνες ορίζουν διαφορετικά ή περιέχουν διατάξεις σχετικά με τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος ή τις ενισχύσεις στον τομέα της ενέργειας που ισχύουν για το ίδιο μέτρο, οπότε, στην περίπτωση αυτή, υπερισχύουν οι ειδικοί τομεακοί κανόνες. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές υπερισχύουν του σημείου 17 στοιχείο β) των κατευθυντήριων γραμμών για τις αεροπορικές μεταφορές ⁽⁹⁾ όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης στον τομέα του περιβάλλοντος για τους μεγάλους αερολιμένες με ετήσιο όγκο επιβατικής κίνησης άνω των 5 εκατομμυρίων επιβατών ετησίως.
13. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν εφαρμόζονται:
  - α) στις κρατικές ενισχύσεις για τον σχεδιασμό και την κατασκευή φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων, μηχανημάτων, εξοπλισμού ή μέσων μεταφοράς που προορίζονται να λειτουργήσουν με λιγότερους φυσικούς πόρους και για τις δράσεις που αναλαμβάνονται εντός εργοστασίων ή άλλων μονάδων παραγωγής με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας ή της υγιεινής ⁽¹⁰⁾.
  - β) στις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία οι οποίες υπόκεινται στους κανόνες που καθορίζονται στο πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία ⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (EE C 275 της 18.8.2017, σ. 1) όσον αφορά την εφαρμογή, σε εθνικό επίπεδο, της σύμβασης του Aarhus για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος.

⁽⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για τις Κρατικές ενισχύσεις σε αερολιμένες και αεροπορικές εταιρείες (EE C 99 της 4.4.2014, σ. 3).

⁽¹⁰⁾ Οι περιβαλλοντικές ενισχύσεις προκαλούν κατά γενικό κανόνα λιγότερες στρεβλώσεις και είναι περισσότερο αποτελεσματικές όταν χορηγούνται στον καταναλωτή/χρήστη φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και όχι στον παραγωγό/κατασκευαστή του φιλικού προς το περιβάλλον προϊόντος. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να χορηγούν περιβαλλοντικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις για την ενίσχυση του επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας των οικείων δραστηριοτήτων βιομηχανικής παραγωγής.

⁽¹¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (EE C 198 της 27.6.2014, σ. 1).

γ) στις κρατικές ενισχύσεις που καλύπτονται από τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα ⁽¹²⁾ ή στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας ⁽¹³⁾.

δ) στις κρατικές ενισχύσεις για την πυρηνική ενέργεια.

14. Οι ενισχύσεις στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας δεν πρέπει να χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων ⁽¹⁴⁾.
15. Κατά την αξιολόγηση ενίσχυσης που χορηγείται σε επιχείρηση για την οποία εκκρεμεί εντολή ανάκτησης κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το ποσό της ενίσχυσης που απομένει να ανακτηθεί ⁽¹⁵⁾.

2.2. Μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές

16. Η Επιτροπή έχει προσδιορίσει διάφορες κατηγορίες μέτρων στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας για τα οποία οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις:
- α) ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης·
- β) ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων·
- γ) ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων (που χρησιμοποιούνται για αεροπορικές, οδικές, σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές και θαλάσσιες μεταφορές) και καθαρού κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών, καθώς και για τη μετασκευή οχημάτων και κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών·
- δ) ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού για καθαρά οχήματα·
- ε) ενισχύσεις για την αποδοτική χρήση των πόρων και για τη στήριξη της μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία·
- στ) ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου·
- ζ) ενισχύσεις για την εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, την προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας ή την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της·
- η) ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους·
- ι) ενισχύσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια·
- ι) ενισχύσεις για ενεργειακές υποδομές·
- ια) ενισχύσεις για τηλεθέρμανση και τηλεψύξη·
- ιβ) ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες·
- ιγ) ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν άνθρακα, τύρφη ή σχιστολιθικό πετρέλαιο και για εξορυκτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εξόρυξη άνθρακα, τύρφης ή πετρελαιούχου σχιστολίθου·
- ιδ) ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα που σχετίζονται με το κλίμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια.

⁽¹²⁾ Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές για την περίοδο 2014-2020 (EE C 204 της 1.7.2014, σ. 1).

⁽¹³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (EE C 217 της 2.7.2015, σ. 1).

⁽¹⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων (EE C 249 της 31.7.2014, σ. 1).

⁽¹⁵⁾ Βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, TWD κατά Επιτροπής, T-244/93 και T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, σκέψη 56. Βλ. επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής — Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων (EE C 247 της 23.7.2019, σ. 1).

2.3. Διάρθρωση των κατευθυντήριων γραμμών

17. Το κεφάλαιο 3 καθορίζει τα κριτήρια συμβατότητας που ισχύουν κατά γενικό κανόνα για τις διάφορες κατηγορίες ενισχύσεων που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Το τμήμα 3.2.1.3.1 σχετικά με τη σφύρευση ισχύει για όλες τις κατηγορίες ενισχύσεων που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Το κεφάλαιο 4 καθορίζει ειδικά κριτήρια συμβατότητας που ισχύουν για τα μέτρα ενίσχυσης που καλύπτονται από τα διάφορα τμήματα του εν λόγω κεφαλαίου. Τα κριτήρια συμβατότητας του κεφαλαίου 3 ισχύουν εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν ειδικότερες διατάξεις που καθορίζονται στα ειδικά προς τον σκοπό αυτόν τμήματα του κεφαλαίου 4.
18. Οι όροι που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν για τα καθεστώτα ενισχύσεων και τις μεμονωμένες ενισχύσεις, ανεξάρτητα από το αν βασίζονται σε καθεστώς ενισχύσεων ή αν χορηγούνται σε ad hoc βάση, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

2.4. Ορισμοί

19. Για τους σκοπούς των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
  - 1) «ad hoc ενίσχυση»: η ενίσχυση που δεν χορηγείται βάσει καθεστώτος ενισχύσεων·
  - 2) «ένταση ενίσχυσης»: το ακαθάριστο ποσό της ενίσχυσης εκφραζόμενο ως ποσοστό επί των επιλέξιμων δαπανών. Όλα τα στοιχεία πρέπει να υπολογίζονται πριν από οποιαδήποτε αφαίρεση φόρων ή άλλων εισφορών. Εάν η ενίσχυση χορηγείται με μορφή άλλη από την επιχορήγηση, ως ποσό της ενίσχυσης πρέπει να λογίζεται το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησής της. Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε δόσεις πρέπει να υπολογίζονται στην αξία τους κατά τη χρονική στιγμή της χορήγησης. Το επιτόκιο που θα χρησιμοποιείται για την αναγωγή αυτή και για τον υπολογισμό του ποσού της ενίσχυσης στα δάνεια με ευνοϊκούς όρους ⁽¹⁶⁾ πρέπει να είναι το επιτόκιο αναφοράς που ισχύει κατά τη στιγμή της χορήγησης. Η ένταση της ενίσχυσης υπολογίζεται ανά δικαιούχο·
  - 3) «ενισχυόμενες περιοχές»: περιοχές οι οποίες, κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης, προσδιορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της Συνθήκης·
  - 4) «εξισορρόπηση»: για την ηλεκτρική ενέργεια, η εξισορρόπηση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 10) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁷⁾·
  - 5) «συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης (Balance Responsible Party, BRP)»: το συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 14) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
  - 6) «βιωσιμότητα»: η βιωσιμότητα όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 15) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁸⁾·
  - 7) «βιοκαύσιμα»: τα βιοκαύσιμα όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 33) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁹⁾·
  - 8) «βιοαέρια»: τα βιοαέρια όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 28) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
  - 9) «βιορευστά»: τα βιοαέρια όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 32) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
  - 10) «βιομάζα»: το βιοαποικοδομήσιμο κλάσμα προϊόντων, αποβλήτων και υπολειμμάτων βιολογικής προέλευσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 24) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
  - 11) «καύσιμα βιομάζας»: τα καύσιμα βιομάζας όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 27) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
  - 12) «μηχανισμός ισχύος»: ο μηχανισμός ισχύος όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 22) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
  - 13) «δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα» (CCS): ένα σύνολο τεχνολογιών με τις οποίες καθίσταται δυνατή η δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) που εκπέμπεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των εκπομπών που προέρχονται από διεργασίες, ή η δέσμευσή του απευθείας από τον ατμοσφαιρικό αέρα, η μεταφορά του σε χώρους αποθήκευσης και εισαγωγής του σε κατάλληλους υπόγειους γεωλογικούς σχηματισμούς με σκοπό τη μόνιμη αποθήκευσή του·

⁽¹⁶⁾ Δάνεια με επιτόκια χαμηλότερα εκείνων της αγοράς.

⁽¹⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 54).

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13).

⁽¹⁹⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

- 14) «δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα» ή (CCU): ένα σύνολο τεχνολογιών με τις οποίες καθίσταται δυνατή η δέσμευση του CO₂ που εκπέμπεται από βιομηχανικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των εκπομπών που προέρχονται από διεργασίες, ή η δέσμευσή του απευθείας από τον ατμοσφαιρικό αέρα, και η μεταφορά του σε χώρους αποθήκευσης και εισαγωγής του σε χώρους κατανάλωσης ή χρήσης CO₂ για την πλήρη χρήση του εν λόγω CO₂.
- 15) «αφαίρεση CO₂»: ανθρωπογενείς δραστηριότητες που απομακρύνουν το CO₂ από την ατμόσφαιρα και το αποθηκεύουν μόνιμα σε γεωλογικούς, χερσαίους ή ωκεάνιους ταμειυτήρες ή σε προϊόντα. Περιλαμβάνει την υφιστάμενη και δυνητική ανθρωπογενή βελτίωση βιολογικών ή γεωχημικών καταβροθρών και την άμεση δέσμευση και αποθήκευση αέρα, αλλά αποκλείει τη φυσική πρόσληψη CO₂ που δεν προκαλείται άμεσα από ανθρώπινες δραστηριότητες.
- 16) «σύστημα υποχρέωσης προμηθευτή»: σύστημα στο οποίο δημιουργείται αξία για την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών με την πιστοποίηση των εν λόγω αγαθών ή υπηρεσιών και την επιβολή υποχρέωσης στους προμηθευτές ή τους καταναλωτές να αγοράζουν πιστοποιητικά.
- 17) «καθαρός κινητός εξοπλισμός υπηρεσιών εδάφους»: κινητός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται σε δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών συναφείς με τις αεροπορικές ή θαλάσσιες μεταφορές και έχει μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής).
- 18) «καθαρός κινητός εξοπλισμός υπηρεσιών»: καθαρός κινητός τερματικός εξοπλισμός και καθαρός κινητός εξοπλισμός υπηρεσιών εδάφους.
- 19) «καθαρός κινητός τερματικός εξοπλισμός»: κινητός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τη φόρτωση, την εκφόρτωση και τη μεταφόρτωση αγαθών και διατροφικών μοναδοποιημένων φορτίων, καθώς και για τη διακίνηση φορτίου εντός τερματικής περιοχής, έχει μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ή, ελλείψει εναλλακτικών λύσεων με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής), έχει σημαντικά χαμηλότερες άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής) σε σχέση με τον συμβατικό τερματικό εξοπλισμό.
- 20) «καθαρό όχημα»:
- α) όσον αφορά τα δίκυκλα και τρίκυκλα οχήματα και τα τετράκυκλα:
- i) όχημα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 168/2013 και έχει μηδενικές εκπομπές CO₂ από απόληξη εξαγωγής, υπολογιζόμενες σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 24 και στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού.
- β) όσον αφορά τα ελαφρά οδικά οχήματα:
- i) όχημα της κατηγορίας M1, M2 ή N1 με μηδενικές εκπομπές CO₂ από απόληξη εξαγωγής, όπως καθορίζεται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1151 της Επιτροπής ⁽²⁰⁾.
- ii) καθαρό όχημα όπως ορίζεται στο άρθρο 4 σημείο 4) στοιχείο α) της οδηγίας 2009/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²¹⁾.
- γ) όσον αφορά τα βαρέα οδικά οχήματα:
- i) βαρύ όχημα μηδενικών εκπομπών όπως ορίζεται στο άρθρο 4 σημείο 5) της οδηγίας 2009/33/ΕΚ.
- ii) έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, βαρύ επαγγελματικό όχημα χαμηλών εκπομπών όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 12) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1242 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²²⁾.
- iii) έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, καθαρό όχημα όπως ορίζεται στο άρθρο 4 σημείο 4) στοιχείο β) της οδηγίας 2009/33/ΕΚ και το οποίο δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1242.
- δ) όσον αφορά σκάφη εσωτερικής ναυσιπλοΐας:
- i) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας για επιβατικές ή εμπορευματικές μεταφορές με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής/εξάτμισης).

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1151 της Επιτροπής, της 1ης Ιουνίου 2017, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 715/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την έγκριση τύπου μηχανοκίνητων οχημάτων όσον αφορά εκπομπές από ελαφρά επιβατικά και εμπορικά οχήματα (Euro 5 και Euro 6) και σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες επισκευής και συντήρησης οχημάτων (ΕΕ L 175 της 7.7.2017, σ. 1).

⁽²¹⁾ Οδηγία 2009/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση των καθαρών οχημάτων οδικών μεταφορών με σκοπό την υποστήριξη της κινητικότητας χαμηλών εκπομπών (ΕΕ L 120 της 15.5.2009, σ. 5).

⁽²²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1242 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με τον καθορισμό προτύπων επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ των νέων βαρέων επαγγελματικών οχημάτων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 595/2009 και (ΕΕ) 2018/956 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 96/53/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 198 της 25.7.2019, σ. 202).

- ii) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας για επιβατικές μεταφορές, το οποίο διαθέτει υβριδικό κινητήρα ή κινητήρα διπλού καυσίμου που παράγει τουλάχιστον το 50 % της ενέργειάς του από καύσιμα μηδενικών άμεσων εκπομπών CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ή ισχύ από ρευματοδότη για την κανονική λειτουργία του·
- iii) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας για εμπορευματικές μεταφορές με άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ανά τονοχιλιόμετρο (g CO₂/tkm), υπολογιζόμενες (ή εκτιμώμενες σε περίπτωση νέων σκαφών) με τη χρήση του λειτουργικού δείκτη ενεργειακής απόδοσης (EEOI) του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού, οι οποίες είναι κατά 50 % χαμηλότερες από τη μέση τιμή αναφοράς για τις εκπομπές CO₂ που ορίζεται για τα βαρέα επαγγελματικά οχήματα (επιμέρους ομάδα οχημάτων 5-LH) σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1242·

κατά την αξιολόγηση του αν ένα σκάφος χαρακτηρίζεται ως καθαρό όχημα, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις στον σχετικό τομέα, μεταξύ άλλων με αναφορά στα τεχνικά κριτήρια ελέγχου βάσει των οποίων μια δραστηριότητα θεωρείται ότι συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, όπως ορίζεται στη σχετική κατ' εξουσιοδότηση πράξη δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852·

ε) όσον αφορά τα θαλάσσια σκάφη:

- i) θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για επιβατικές ή εμπορευματικές μεταφορές, για λιμενικές εργασίες ή επικουρικές δραστηριότητες με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)· ή
- ii) θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές, για λιμενικές εργασίες ή για επικουρικές δραστηριότητες, το οποίο διαθέτει υβριδικό κινητήρα ή κινητήρα διπλού καυσίμου που παράγει για την κανονική λειτουργία του στη θάλασσα και στους λιμένες, σε ποσοστό τουλάχιστον 25 %, την ενέργειά του από καύσιμα μηδενικών άμεσων εκπομπών CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ή ισχύ από ρευματοδότη, ή το οποίο έχει επιτύχει τιμή του δείκτη σχεδιασμού ενεργειακής απόδοσης (EEDI) του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού κατά 10 % χαμηλότερη από τις απαιτήσεις για τον EEDI που ίσχυαν την 1η Απριλίου 2022 και το σκάφος μπορεί να λειτουργεί με καύσιμα μηδενικών άμεσων εκπομπών CO₂ (απόληξης εξαγωγής) ή με καύσιμα από ανανεώσιμες πηγές· ή
- iii) θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για εμπορευματικές μεταφορές το οποίο χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την παροχή ακτοπλοϊκών υπηρεσιών και υπηρεσιών θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων, σχεδιασμένων με σκοπό να καταστήσουν δυνατή τη στροφή των εμπορευματικών μεταφορών που πραγματοποιούνται επί του παρόντος οδικώς προς τις θαλάσσιες μεταφορές, με άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής), υπολογιζόμενες με χρήση του EEDI, οι οποίες είναι κατά 50 % χαμηλότερες από τη μέση τιμή αναφοράς εκπομπών CO₂ που ορίζεται για τα βαρέα επαγγελματικά οχήματα (επιμέρους ομάδα οχημάτων 5-LH) σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1242·

κατά την αξιολόγηση του αν ένα σκάφος χαρακτηρίζεται ως καθαρό όχημα, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις στον σχετικό τομέα, μεταξύ άλλων με αναφορά στα τεχνικά κριτήρια ελέγχου βάσει των οποίων μια δραστηριότητα θεωρείται ότι συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, όπως ορίζεται στη σχετική κατ' εξουσιοδότηση πράξη δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852·

στ) όσον αφορά το σιδηροδρομικό τροχαίο υλικό:

- i) τροχαίο υλικό με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)·
- ii) τροχαίο υλικό το οποίο έχει μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ από απόληξη εξαγωγής, όταν λειτουργεί πάνω σε τροχιά με την αναγκαία υποδομή, και το οποίο χρησιμοποιεί συμβατικό κινητήρα, όταν δεν υπάρχει τέτοια υποδομή (διπλού συστήματος)·

ζ) όσον αφορά τα αεροσκάφη:

- i) αεροσκάφος με μηδενικές άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής)·
- ii) αεροσκάφος με σημαντική βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε σύγκριση με αεροσκάφος της ίδιας μάζας απογείωσης που αντιστοιχεί σε εναλλακτική λύση ευρέως διαθέσιμη στην αγορά·

21) «συμπαγωγή» ή συμπαγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού: η συμπαγωγή όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 30) της οδηγίας (ΕΕ) 2012/27 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²³⁾·

⁽²³⁾ Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1).

- 22) «μολυσμένος χώρος»: ο χώρος στον οποίο έχει διαπιστωθεί η παρουσία, λόγω ανθρώπινης δραστηριότητας, υλικών ή ουσιών σε επίπεδο που θεωρείται ότι συνιστά σημαντικό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον, λαμβανομένης υπόψη της τρέχουσας και εγκεκριμένης μελλοντικής χρήσης γης, θαλάσσιου βυθού ή ποταμών·
- 23) «έργα επίδειξης»: το έργο επίδειξης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 24) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
- 24) «ψηφιοποίηση»: η υιοθέτηση τεχνολογιών σε ηλεκτρονικές συσκευές και/ή ηλεκτρονικά συστήματα, οι οποίες καθιστούν δυνατή την αύξηση της λειτουργικότητας των προϊόντων, την ανάπτυξη διαδικτυακών υπηρεσιών, τον εκσυγχρονισμό διεργασιών ή τη μετάβαση σε επιχειρηματικά μοντέλα που βασίζονται στην αποδιαμεσολάβηση της παραγωγής αγαθών και της παροχής υπηρεσιών, και τελικά έχουν μετασχηματιστικό αντίκτυπο·
- 25) «διάθεση»: η διάθεση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 19. της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁴⁾·
- 26) «διαχειριστής συστήματος διανομής» (ΔΣΔ): ο διαχειριστής συστήματος διανομής όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 29) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁵⁾·
- 27) «τηλεθέρμανση» ή «τηλεψύξη»: η τηλεθέρμανση ή η τηλεψύξη όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 19) της οδηγίας (ΕΕ) 2010/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁶⁾·
- 28) «συστήματα τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης»: εγκαταστάσεις παραγωγής θέρμανσης και/ή ψύξης), δίκτυο αποθήκευσης και διανομής θερμότητας που περιλαμβάνει τόσο το «πρωτογενές» δίκτυο (μεταφοράς) όσο και το «δευτερεύον» δίκτυο αγωγών για την παροχή θέρμανσης ή ψύξης στους καταναλωτές. Η αναφορά στην τηλεθέρμανση πρέπει να ερμηνεύεται ως συστήματα τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης, ανάλογα με το αν τα δίκτυα παρέχουν θέρμανση ή ψύξη από κοινού ή χωριστά·
- 29) «οικολογική καινοτομία»: όλες οι μορφές καινοτόμων δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων νέων διαδικασιών παραγωγής, νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, και νέων μεθόδων διαχείρισης και επιχειρηματικής δραστηριότητας, που έχουν ως αποτέλεσμα ή στόχο τη σημαντική βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και τη σημαντική μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ρύπανσης. Για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού, δεν θεωρούνται καινοτομίες:
- α) δραστηριότητες που οδηγούν μόνο σε ελάχιστες αλλαγές ή βελτιώσεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος·
  - β) η αύξηση της παραγωγικής ικανότητας ή της ικανότητας παροχής υπηρεσιών μέσω της προσθήκης συστημάτων μεταποίησης ή εφοδιαστικής που είναι παρόμοια με αυτά που χρησιμοποιούνται ήδη·
  - γ) οι αλλαγές στις επιχειρηματικές πρακτικές, στην οργάνωση του χώρου εργασίας ή στις εξωτερικές σχέσεις που βασίζονται σε οργανωτικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται ήδη στην επιχείρηση·
  - δ) οι αλλαγές στη στρατηγική της επιχείρησης·
  - ε) οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές·
  - στ) η παύση χρήσης μιας διαδικασίας·
  - ζ) η απλή αναπλήρωση/αντικατάσταση ή επέκταση κεφαλαίου·
  - η) οι αλλαγές που απορρέουν αμιγώς από αλλαγές στις τιμές των συντελεστών, η προσαρμογή στις ανάγκες του χρήστη, οι τακτικές εποχικές και άλλες αλλαγές που οφείλονται στη συγκυρία·
  - θ) η εμπορία νέων ή ουσιωδώς βελτιωμένων προϊόντων·
- 30) «οικοσύστημα»: το οικοσύστημα όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 13) του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852·
- 31) «ενεργειακή απόδοση»: η ενεργειακή απόδοση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 4) της οδηγίας 2012/27/ΕΕ·
- 32) «αποθήκευση ενέργειας»: η αποθήκευση ενέργειας στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 59) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944·

⁽²⁴⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).

⁽²⁵⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

⁽²⁶⁾ Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 13).

- 33) «εγκατάσταση αποθήκευσης ενέργειας»: η εγκατάσταση αποθήκευσης ενέργειας στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 60) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944·
- 34) «αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης»: το αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 41) της οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·
- 35) «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές»: η ενέργεια που παράγεται από μονάδες που χρησιμοποιούν μόνο ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 1) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, καθώς και το μερίδιο, ως προς τη θερμογόνο δύναμη, της ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε υβριδικές εγκαταστάσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν και συμβατικές πηγές ενέργειας, και περιλαμβάνει την ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που χρησιμοποιείται για τα συστήματα αποθήκευσης που είναι συνδεδεμένα με τον μετρητή (behind-the-meter) (που εγκαθίστανται από κοινού ή ως πρόσθετο στην εγκατάσταση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), εξαιρουμένου του ηλεκτρισμού που παράγεται ως αποτέλεσμα των συστημάτων αποθήκευσης·
- 36) «ενεργειακή υποδομή»⁽²⁷⁾: κάθε υλικός εξοπλισμός ή εγκατάσταση που βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης ή συνδέει την Ένωση με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες και εμπίπτει στις ακόλουθες κατηγορίες:
- α) όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια:
- i) συστήματα μεταφοράς και διανομής, όπου «μεταφορά»: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας τόσο από την ξηρά όσο και από τη θάλασσα μέσω διασυνδεδεμένου συστήματος υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την παροχή σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας, και «διανομή»: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας τόσο από την ξηρά όσο και από τη θάλασσα μέσω συστημάτων διανομής υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης με σκοπό την παράδοσή της σε πελάτες, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·
  - ii) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποδοτική λειτουργία των συστημάτων που ορίζονται στο σημείο i), συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων προστασίας, παρακολούθησης και ελέγχου σε όλα τα επίπεδα τάσης και τους υποσταθμούς·
  - iii) πλήρως ενσωματωμένα στοιχεία δικτύου, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 51) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944·
  - iv) ευφυή δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή συστήματα και δομικά στοιχεία που ενσωματώνουν τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, μέσω επιχειρησιακών ψηφιακών πλατφορμών, συστημάτων ελέγχου και τεχνολογιών αισθητήρων, τόσο σε επίπεδο μεταφοράς όσο και σε επίπεδο διανομής, με στόχο ένα πιο ασφαλές, αποδοτικό και ευφυές δίκτυο μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, την αυξημένη δυναμικότητα ενσωμάτωσης νέων μορφών παραγωγής, αποθήκευσης και κατανάλωσης ενέργειας και τη διευκόλυνση νέων επιχειρηματικών μοντέλων και δομών αγοράς·
  - v) υπεράκτια δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση υποδομής μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, όπως ορίζεται στο σημείο i), και έχει διπλή λειτουργικότητα: διασύνδεση και μεταφορά ή διανομή ηλεκτρικής ενέργειας από υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές, από τους υπεράκτιους χώρους παραγωγής σε δύο ή περισσότερες χώρες. Αυτό περιλαμβάνει επίσης τα ευφυή δίκτυα, καθώς και οποιονδήποτε παρακείμενο εξοπλισμό ή εγκατάσταση που απαιτείται για την ορθή, ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων προστασίας, παρακολούθησης και ελέγχου, καθώς και των αναγκαίων υποσταθμών, εάν διασφαλίζουν επίσης τη διαλειτουργικότητα των τεχνολογιών και, μεταξύ άλλων, τη συμβατότητα διεπαφών μεταξύ διαφόρων τεχνολογιών·
- β) όσον αφορά το φυσικό αέριο (φυσικό αέριο, βιοαέριο —συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου— και/ή ανανεώσιμο αέριο μη βιολογικής προέλευσης):
- i) αγωγοί μεταφοράς και διανομής αερίου που αποτελούν τμήματα ενός δικτύου, πλην των αγωγών υψηλής πίεσης που χρησιμοποιούνται στην ανάντη διανομή φυσικού αερίου·
  - ii) υπόγειοι χώροι αποθήκευσης που είναι συνδεδεμένοι με τους αγωγούς αερίου υψηλής πίεσης που αναφέρονται στο σημείο i)·
  - iii) εγκαταστάσεις παραλαβής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης ή αποσυμπίεσης υγροποιημένου ή συμπιεσμένου αερίου·

⁽²⁷⁾ Τα έργα που έχουν κατασκευαστεί για έναν χρήστη ή για μικρή ομάδα εκ των προτέρων καθορισμένων χρηστών και είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους («ειδική υποδομή») δεν χαρακτηρίζονται ως ενεργειακή υποδομή.

- iv) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος ή για τη δυνατότητα αμφίδρομης ροής, περιλαμβανομένων των σταθμών συμπίεσης·
- v) ευφυή δίκτυα φυσικού αερίου, δηλαδή οποιοσδήποτε από τους ακόλουθους εξοπλισμούς ή εγκαταστάσεις που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης ανανεώσιμων αερίων και αερίων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (συμπεριλαμβανομένου του υδρογόνου ή των αερίων μη βιολογικής προέλευσης) στο δίκτυο: ψηφιακά συστήματα και δομικά στοιχεία που ενσωματώνουν τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, συστήματα ελέγχου και τεχνολογίες αισθητήρων για να καταστούν δυνατά η διαδραστική και ευφυής παρακολούθηση, η μέτρηση, ο ποιοτικός έλεγχος και η διαχείριση της παραγωγής, της μεταφοράς, της διανομής και της κατανάλωσης αερίου εντός ενός δικτύου αερίου. Επιπλέον, τα ευφυή δίκτυα μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν εξοπλισμό που επιτρέπει αντιστροφes ροές από το επίπεδο διανομής στο επίπεδο μεταφοράς και τις σχετικές απαραίτητες αναβαθμίσεις στο υφιστάμενο δίκτυο·
- γ) όσον αφορά το υδρογόνο ⁽²⁸⁾:
- i) αγωγοί μεταφοράς, για τη μεταφορά υδρογόνου υπό υψηλή πίεση, καθώς και αγωγοί διανομής για την τοπική διανομή υδρογόνου, που παρέχουν πρόσβαση σε πολλούς χρήστες του δικτύου σε διαφανή και αμερόληπτη βάση·
- ii) «εγκαταστάσεις αποθήκευσης», ήτοι εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση υδρογόνου υψηλής καθαρότητας, συμπεριλαμβανομένου του τμήματος ενός τερματικού σταθμού υδρογόνου που χρησιμοποιείται για αποθήκευση αλλά εξαιρουμένου του τμήματος που χρησιμοποιείται για εργασίες παραγωγής, και συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων που προορίζονται αποκλειστικά για του διαχειριστές δικτύων υδρογόνου κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης υδρογόνου περιλαμβάνονται υπόγειες εγκαταστάσεις αποθήκευσης που είναι συνδεδεμένες με τους αγωγούς μεταφοράς ή διανομής υδρογόνου υψηλής πίεσης του σημείου i)·
- iii) εγκαταστάσεις κατανομής, παραλαβής, επαναεριοποίησης ή αποσυμπίεσης υδρογόνου ή υδρογόνου ενσωματωμένου σε άλλες χημικές ουσίες με στόχο την έγχυση του υδρογόνου στο δίκτυο είτε για αέριο είτε αποκλειστικά για υδρογόνο·
- iv) «τερματικοί σταθμοί», ήτοι εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για τη μετατροπή υγρού υδρογόνου σε αέριο υδρογόνο για έγχυση στο δίκτυο υδρογόνου. Οι τερματικοί σταθμοί περιλαμβάνουν τον επικουρικό εξοπλισμό και την προσωρινή αποθήκευση που απαιτούνται για τη διαδικασία μετατροπής και την επακόλουθη έγχυση στο δίκτυο υδρογόνου, αλλά δεν περιλαμβάνουν κανένα τμήμα του τερματικού σταθμού υδρογόνου που χρησιμοποιείται για αποθήκευση·
- v) «γραμμές διασύνδεσης», ήτοι δίκτυο υδρογόνου (ή τμήμα αυτού) που διασχίζει ή εκτείνεται σε σύνορα μεταξύ κρατών μελών ή μεταξύ κράτους μέλους και τρίτης χώρας έως το έδαφος των κρατών μελών ή τα χωρικά ύδατα του εν λόγω κράτους μέλους·
- vi) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποδοτική λειτουργία του συστήματος υδρογόνου ή για τη δυνατότητα αμφίδρομης ροής, περιλαμβανομένων των σταθμών συμπίεσης·
- δ) όσον αφορά το διοξείδιο του άνθρακα ⁽²⁹⁾:
- i) αγωγοί, πλην όσων αποτελούν τμήμα των ανάντη δικτύων αγωγών, που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά διοξειδίου του άνθρακα που προέρχεται από περισσότερες από μία πηγές, δηλαδή βιομηχανικές εγκαταστάσεις (συμπεριλαμβανομένων των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας) που παράγουν αέριο διοξείδιο του άνθρακα από καύσεις ή άλλες χημικές αντιδράσεις στις οποίες συμμετέχουν ενώσεις που περιέχουν ορυκτό ή μη ορυκτό άνθρακα, με στόχο τη μόνιμη αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁰⁾ ή με στόχο τη χρήση του διοξειδίου του άνθρακα ως υλικού τροφοδοσίας ή τη βελτίωση των αποδόσεων των βιολογικών διαδικασιών·

⁽²⁸⁾ Οποιοδήποτε από τα στοιχεία ενεργητικού που απαριθμούνται στα σημεία i) έως iv) σχετικά με το υδρογόνο μπορεί να είναι νεόδημο στοιχείο ή στοιχείο που έχει μετατραπεί από φυσικό αέριο σε υδρογόνο («αναπροσαρμοσμένο»), ή συνδυασμός των δύο. Τα στοιχεία ενεργητικού που απαριθμούνται στα σημεία i) έως vi) σχετικά με το υδρογόνο, τα οποία υπόκεινται σε πρόσβαση τρίτων, χαρακτηρίζονται ως ενεργειακή υποδομή.

⁽²⁹⁾ Τα στοιχεία ενεργητικού που απαριθμούνται στα σημεία i) έως iv) σχετικά με το διοξείδιο του άνθρακα, τα οποία υπόκεινται σε πρόσβαση τρίτων, χαρακτηρίζονται ως ενεργειακή υποδομή.

⁽³⁰⁾ Οδηγία 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2006/12/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 114).

- ii) εγκαταστάσεις υγροποίησης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα με στόχο τη μεταφορά ή αποθήκευσή του·
  - iii) υποδομές εντός γεωλογικού σχηματισμού που χρησιμοποιούνται για τη μόνιμη αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ και οι συναφείς επιφανειακές και εγχυτικές εγκαταστάσεις·
  - iv) κάθε εξοπλισμός ή εγκατάσταση που είναι ουσιώδης για την ορθή, ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία του εν λόγω συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων προστασίας, παρακολούθησης και ελέγχου. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ειδικά κινητά στοιχεία ενεργητικού για τη μεταφορά και την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω κινητά στοιχεία ενεργητικού πληρούν τον ορισμό του καθαρού οχήματος·
  - ε) υποδομές που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά ή διανομή θερμικής ενέργειας υπό μορφή ατμού, ζεστού νερού ή ψυκτικών υγρών από πολλαπλούς παραγωγούς/χρήστες, με βάση τη χρήση ανανεώσιμης ενέργειας ή απορριπτόμενης θερμότητας από βιομηχανικές εφαρμογές·
  - στ) έργα κοινού ενδιαφέροντος, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 4) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³¹⁾ και έργα κοινού ενδιαφέροντος [«mutual interest»] που αναφέρονται στο άρθρο 171 της Συνθήκης·
  - ζ) άλλες κατηγορίες υποδομών, οι οποίες αφορούν υποδομές που καθιστούν δυνατή τη φυσική ή ασύρματη μεταφορά της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή της ενέργειας από πηγές απαλλαγμένες από ανθρακούχες εκπομπές μεταξύ παραγωγών και χρηστών από πολλαπλά σημεία πρόσβασης και εξόδου και είναι ανοικτές στην πρόσβαση τρίτων που δεν ανήκουν στον ιδιοκτήτη/διαχειριστή της υποδομής·
- 37) «ενεργειακή απόδοση»: η ενεργειακή απόδοση κτιρίου όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 4) της οδηγίας 2010/31/ΕΕ·
- 38) «εξοικονόμηση ενέργειας»: η εξοικονόμηση ενέργειας όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 5) της οδηγίας 2012/27/ΕΕ·
- 39) «προστασία του περιβάλλοντος»: κάθε δράση ή δραστηριότητα που αποσκοπεί στη μείωση ή στην πρόληψη της ρύπανσης, αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή άλλης ζημίας στο φυσικό περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένου του αέρα, του νερού και του εδάφους), στα οικοσυστήματα ή στους φυσικούς πόρους από ανθρώπινες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, της μείωσης του κινδύνου ζημίας αυτού του είδους, της προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας ή της αποδοτικότερης χρήσης των φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και άλλων τεχνικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων ρύπων, καθώς και της μετάβασης σε μοντέλα κυκλικής οικονομίας για τη μείωση της χρήσης πρωτογενών υλικών και την αύξηση της απόδοσης. Καλύπτει επίσης δράσεις που ενισχύουν την προσαρμοστική ικανότητα και ελαχιστοποιούν την τρωτότητα στις κλιματικές επιπτώσεις·
- 40) «φόρος ή εισφορά εξομοιούμενη προς φόρο στον τομέα του περιβάλλοντος»: φόρος ή εισφορά που επιβάλλεται σε ειδική φορολογική βάση, προϊόντα ή υπηρεσίες που έχουν σαφώς αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή που αποσκοπεί στην επιβάρυνση ορισμένων δραστηριοτήτων, αγαθών ή υπηρεσιών, ώστε το περιβαλλοντικό κόστος να συμπεριληφθεί στην τιμή τους ή ώστε οι παραγωγοί και οι καταναλωτές να προσανατολιστούν σε δραστηριότητες που σέβονται περισσότερο το περιβάλλον·
- 41) «σχέδιο αξιολόγησης»: έγγραφο που καλύπτει ένα ή περισσότερα καθεστώτα ενισχύσεων και περιέχει τουλάχιστον τις ακόλουθες ελάχιστες πτυχές:
- α) τους προς αξιολόγηση στόχους,
  - β) τα ερωτήματα της αξιολόγησης,
  - γ) τους δείκτες αποτελεσμάτων,
  - δ) την προβλεπόμενη μεθοδολογία διεξαγωγής της αξιολόγησης,
  - ε) τις απαιτήσεις συλλογής δεδομένων,

⁽³¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2013, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την κατάρτιση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 713/2009, (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 (ΕΕ L 115 της 25.4.2013, σ. 39).

- στ) το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα της αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας υποβολής της ενδιάμεσης και της τελικής έκθεσης αξιολόγησης,
- ζ) την περιγραφή του ανεξάρτητου φορέα που θα διενεργήσει την αξιολόγηση ή των κριτηρίων που θα χρησιμοποιηθούν για την επιλογή του και των λεπτομερειών δημοσιοποίησης της αξιολόγησης·
- 42) «πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού»: το πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 21 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- 43) «παραγωγός»: μια επιχείρηση που παράγει ηλεκτρική ενέργεια για εμπορικούς σκοπούς·
- 44) «αέριο του θερμοκηπίου»: κάθε αέριο που συμβάλλει στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, καθώς απορροφά την υπέρυθρη ακτινοβολία, συμπεριλαμβανομένου του διοξειδίου του άνθρακα, του μεθανίου, του υποξειδίου του αζώτου και των φθοριούχων αερίων, όπως οι υδροφθοράνθρακες·
- 45) «συμπαγωγή υψηλής απόδοσης»: η συμπαγωγή υψηλής απόδοσης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 34) της οδηγίας 2012/27/ΕΕ·
- 46) «διαχειριστής δικτύου υδρογόνου»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διεκπεραιώνει το έργο του δικτύου μεταφοράς υδρογόνου και είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, τη διασφάλιση της συντήρησης και, αν χρειάζεται, την ανάπτυξη του δικτύου υδρογόνου σε μία δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεων του με άλλα δίκτυα υδρογόνου, και για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητας του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση μεταφοράς υδρογόνου·
- 47) «ανισορροπία»: η ανισορροπία όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 8) του κανονισμού (ΕΕ) 2017/2195 της Επιτροπής·
- 48) «εκκαθάριση ανισορροπιών»: η εκκαθάριση ανισορροπιών όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 9) του κανονισμού (ΕΕ) 2017/2195 της Επιτροπής·
- 49) «περίοδος εκκαθάρισης αποκλίσεων»: η περίοδος εκκαθάρισης αποκλίσεων όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 15) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
- 50) «μεμονωμένη ενίσχυση»: ενίσχυση ad hoc και ενίσχυση η οποία χορηγείται με βάση καθεστώς ενισχύσεων αλλά πρέπει να κοινοποιηθεί·
- 51) «καθεστώς διακοψιμότητας»: μέτρο για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια που αποσκοπεί στη διασφάλιση σταθερής συχνότητας στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας ή στην αντιμετώπιση βραχυπρόθεσμων προβλημάτων ασφάλειας του εφοδιασμού, μεταξύ άλλων με διακοπή του φορτίου·
- 52) «πολύ μικρή επιχείρηση»: επιχείρηση που πληροί τις προϋποθέσεις για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις που ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων ⁽³²⁾·
- 53) «λύση που βασίζεται στη φύση»: λύση που εμπνέεται και υποστηρίζεται από τη φύση, είναι οικονομικά αποδοτική, παρέχει ταυτόχρονα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη και συμβάλλει στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας, και η οποία φέρνει περισσότερη, και πιο ποικιλόμορφη, φύση και φυσικά χαρακτηριστικά και διαδικασίες στις πόλεις, τοπία της ξηράς και θάλασσας, μέσω τοπικά προσαρμοσμένων, αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων και συστημικών παρεμβάσεων·
- 54) «μέτρο συμφόρησης δικτύου»: μέτρο για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια που αποσκοπεί στην αντιστάθμιση της ανεπάρκειας του δικτύου μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας·
- 55) «οικοσύστημα»: το οικοσύστημα όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 10) του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852·
- 56) «ρυπαίνων»: ο ρυπαίνων όπως ορίζεται στο παράρτημα, σημείο 3) της σύστασης 75/436/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ του Συμβουλίου ⁽³³⁾·
- 57) «ρύπανση»: η ρύπανση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 2) της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁴⁾·

⁽³²⁾ Σύσταση της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

⁽³³⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1975, περί καταλογισμού του κόστους και παρέμβασης των δημόσιων αρχών στον τομέα του περιβάλλοντος (ΕΕ L 194 της 25.7.1975, σ. 1).

⁽³⁴⁾ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

- 58) «αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”»: η αρχή σύμφωνα με την οποία οι δαπάνες για μέτρα καταπολέμησης της ρύπανσης πρέπει να καταλογίζονται στον ρυπαίνοντα που την προκαλεί·
- 59) «προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση»: η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 16. της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- 60) «υποδομή επαναφόρτισης»: σταθερή ή κινητή υποδομή που τροφοδοτεί καθαρά οχήματα ή καθαρό κινητό εξοπλισμό υπηρεσιών με ηλεκτρική ενέργεια·
- 61) «ανάκτηση»: η ανάκτηση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 15. της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- 62) «ανακύκλωση»: η ανακύκλωση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 17. της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- 63) «έργο αναφοράς»: παράδειγμα έργου το οποίο είναι αντιπροσωπευτικό του μέσου έργου σε μια κατηγορία επιλέξιμων δικαιούχων για καθεστώς ενισχύσεων·
- 64) «υποδομή ανεφοδιασμού»: σταθερή ή κινητή υποδομή για την παροχή υδρογόνου, φυσικού αερίου, σε αέρια μορφή [συμπιεσμένο φυσικό αέριο (ΣΦΑ)] και σε υγροποιημένη μορφή [υγροποιημένο φυσικό αέριο (ΥΦΑ)], βιοαερίου και βιοκαυσίμων, συμπεριλαμβανομένων των προηγμένων βιοκαυσίμων, ή συνθετικών καυσίμων που παράγονται από ανανεώσιμη ενέργεια ή ενέργεια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών·
- 65) «αποκατάσταση»: δράσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης που αποσκοπούν στην αποκατάσταση ενός επιπέδου λειτουργίας του οικοσυστήματος σε υποβαθμισμένες ζώνες, όπου ανανεώνεται ο στόχος και η συνεχής παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος και όχι η βιοποικιλότητα και η ακεραιότητα ενός χαρακτηρισμένου φυσικού ή ημιφυσικού οικοσυστήματος αναφοράς·
- 66) «εξυγίανση»: δράσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως η απομάκρυνση ή η αποτοξικοποίηση των επιμολυντών ή των πλεοναζουσών θρεπτικών ουσιών από το έδαφος και το νερό, η οποία αποσκοπεί στην εξάλειψη των πηγών υποβάθμισης·
- 67) «ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές»: η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 1) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
- 68) «κοινότητα ανανεώσιμης ενέργειας»: η κοινότητα ανανεώσιμης ενέργειας όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 16) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
- 69) «ανανεώσιμη ενέργεια»: η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμη ενέργεια όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 1) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
- 70) «ανανεώσιμο υδρογόνο»: υδρογόνο που παράγεται από ανανεώσιμη ενέργεια σύμφωνα με τις μεθοδολογίες που ορίζονται για τα υγρά και αέρια καύσιμα κίνησης μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001·
- 71) «υγρά και αέρια καύσιμα μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές»: υγρά και αέρια καύσιμα μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 36) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001·
- 72) «επάρκεια πόρων»: το επίπεδο δυναμικότητας παραγωγής το οποίο θεωρείται επαρκές για την κάλυψη των επιπέδων ζήτησης σε μια ζώνη προσφοράς σε οποιαδήποτε περίοδο, με βάση τη χρήση συμβατικού στατιστικού δείκτη που χρησιμοποιείται από οργανισμούς τους οποίους τα ενωσιακά θεσμικά όργανα αναγνωρίζουν ως έχοντες ουσιώδη ρόλο στη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, για παράδειγμα το ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΔΔΣΜ ηλεκτρικής ενέργειας)·
- 73) «αποδοτική χρήση των πόρων»: η μείωση της ποσότητας των απαιτούμενων εισροών για την παραγωγή μιας μονάδας εκροών ή η αντικατάσταση των πρωτογενών εισροών με δευτερογενείς εισροές·
- 74) «αποκατάσταση»: η διαδικασία υποβοήθησης της ανάκαμψης ενός οικοσυστήματος ως μέσου διατήρησης της βιοποικιλότητας και αύξησης της ανθεκτικότητας του οικοσυστήματος, ιδίως στην κλιματική αλλαγή. Η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων περιλαμβάνει μέτρα που λαμβάνονται για τη βελτίωση της κατάστασης ενός οικοσυστήματος και την ανασύσταση ή αποκατάσταση ενός οικοσυστήματος σε περίπτωση απώλειας της εν λόγω κατάστασης και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων και την προσαρμογή τους στην κλιματική αλλαγή·
- 75) «επαναχρησιμοποίηση»: η επαναχρησιμοποίηση όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 13. της οδηγίας 2008/98/ΕΚ και περιλαμβάνει κάθε εργασία με την οποία προϊόντα ή συστατικά στοιχεία που δεν είναι απόβλητα χρησιμοποιούνται εκ νέου για σκοπούς άλλους από εκείνους για τους οποίους σχεδιάστηκαν·

- 76) «μικρή επιχείρηση»: επιχείρηση που πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται για τις μικρές επιχειρήσεις στη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων·
- 77) «μικρομεσαία επιχείρηση» (ΜΜΕ): επιχείρηση που πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων·
- 78) «μικρή επιχείρηση μεσαίας κεφαλαιοποίησης»: επιχείρηση που δεν είναι ΜΜΕ, της οποίας ο αριθμός των υπαλλήλων δεν υπερβαίνει τους 499, κατόπιν υπολογισμού σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 6 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής ⁽³⁵⁾, και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 100 εκατ. EUR ή ο ετήσιος ισολογισμός δεν υπερβαίνει τα 86 εκατ. EUR. Περισσότερες οντότητες θα θεωρούνται ως μία επιχείρηση εάν πληρούνται οποιαδήποτε από τις προϋποθέσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 3 σημείο 3) του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- 79) «ευφυής επαναφόρτιση»: λειτουργία επαναφόρτισης στην οποία η ένταση της ηλεκτρικής ενέργειας που διοχετεύεται στον συσσωρευτή προσαρμόζεται σε πραγματικό χρόνο με βάση τις πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω ηλεκτρονικής επικοινωνίας·
- 80) «ευφυής ετοιμότητα»: η ικανότητα των κτιρίων ή των κτιριακών μονάδων να προσαρμόζουν τη λειτουργία τους στις ανάγκες του χρήστη, συμπεριλαμβανομένης της βελτιστοποίησης της ενεργειακής απόδοσης και της συνολικής απόδοσης, και να προσαρμόζουν τη λειτουργία τους ανάλογα με τα σήματα του δικτύου·
- 81) «τυποποιημένες ευθύνες εξισορρόπησης»: ευθύνες εξισορρόπησης που δεν εισάγουν διακρίσεις σε τεχνολογίες οι οποίες δεν απαλλάσσονται από την ευθύνη εξισορρόπησης κανέναν παραγωγό όπως ορίζεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
- 82) «έναρξη των εργασιών»: η πρώτη σταθερή δέσμευση (για παράδειγμα, όσον αφορά την παραγγελία εξοπλισμού ή την έναρξη κατασκευής) που καθιστά την επένδυση μη αναστρέψιμη. Η αγορά γηπέδων και οι προπαρασκευαστικές εργασίες, όπως η απόκτηση αδειών και η διενέργεια προκαταρκτικών μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη εργασιών. Για τις εξαγορές, ως «έναρξη των εργασιών» νοείται η στιγμή απόκτησης των στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται άμεσα με την αποκτηθείσα εγκατάσταση·
- 83) «στρατηγικό απόθεμα»: μηχανισμός δυναμικότητας στο πλαίσιο του οποίου η δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής, όπως η παραγωγή, η αποθήκευση ή η απόκριση ζήτησης, διατηρείται εκτός της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και κατανέμεται μόνο σε ειδικές περιστάσεις·
- 84) «συνολικό κόστος κυριότητας»: το συνολικό κόστος αγοράς και ιδιοκτησίας ενός οχήματος καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για την απόκτηση ή τη χρηματοδοτική μίσθωση του οχήματος, του κόστους καυσίμων, του κόστους συντήρησης και επισκευής, του κόστους ασφάλισης, του κόστους χρηματοδότησης και των φόρων·
- 85) «διαχειριστής συστήματος μεταφοράς» (ΔΣΜ): ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 35) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944·
- 86) «όχημα»: οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:
- α) οδικό όχημα της κατηγορίας M1, M2, N1, M3, N2, N3 ή L·
  - β) σκάφος εσωτερικής ναυσιπλοΐας ή θαλάσσιο και παράκτιο σκάφος για επιβατικές ή εμπορευματικές μεταφορές·
  - γ) τροχαίο υλικό·
  - δ) αεροσκάφος·
- 87) «επεξεργασία»: επεξεργασία όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 14. της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·
- 88) «ελάχιστο φορολογικό επίπεδο της Ένωσης»: το ελάχιστο επίπεδο φορολογίας που προβλέπεται στην ενωσιακή νομοθεσία· όσον αφορά τα ενεργειακά προϊόντα και την ηλεκτρική ενέργεια, το ελάχιστο επίπεδο φορολογίας που καθορίζεται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου ⁽³⁶⁾·

⁽³⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

⁽³⁶⁾ Οδηγία 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 283 της 31.10.2003, σ. 51).

89) «ενωσιακό πρότυπο»:

- α) υποχρεωτικό ενωσιακό πρότυπο που καθορίζει τα επίπεδα που πρέπει να επιτευχθούν από περιβαλλοντική άποψη από μεμονωμένες επιχειρήσεις, εξαιρουμένων των προτύπων ή των στόχων που καθορίζονται σε ενωσιακό επίπεδο και έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη μέλη αλλά όχι για τις μεμονωμένες επιχειρήσεις·
- β) η υποχρέωση να χρησιμοποιούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ), ιδίως όπως ορίζονται στην οδηγία 2010/75/ΕΕ, και να διασφαλίζεται ότι τα επίπεδα εκπομπών δεν υπερβαίνουν εκείνα που θα σημειώνονταν με την εφαρμογή των ΒΔΤ· όταν τα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ ⁽³⁷⁾ καθορίστηκαν σύμφωνα με εκτελεστικές πράξεις που εγκρίθηκαν βάσει της οδηγίας 2010/75/ΕΕ ή άλλων εφαρμοστέων οδηγιών, τα εν λόγω επίπεδα θα είναι εφαρμοστέα για τους σκοπούς των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών· όταν τα εν λόγω επίπεδα εκφράζονται ως φάσμα, θα είναι εφαρμοστέο το όριο για το οποίο επιτυγχάνεται πρώτα η ΒΔΤ για την οικεία επιχείρηση·

90) «απόβλητα»: τα απόβλητα όπως ορίζονται στο άρθρο 3 σημείο 1. της οδηγίας 2008/98/ΕΚ·

91) «απορριπτόμενη θερμότητα»: η απορριπτόμενη θερμότητα όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 9) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001.

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 107 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

20. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν τα κριτήρια συμβατότητας, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, των μέτρων ενίσχυσης για την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος, και των ενεργειακών στόχων που υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
21. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, η Επιτροπή δύναται να θεωρήσει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων εντός της Ένωσης (θετική προϋπόθεση), εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον (αρνητική προϋπόθεση).
22. Κατά την αξιολόγηση του αν οι ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, η Επιτροπή θα αναλύσει τις ακόλουθες πτυχές:
- α) όσον αφορά την πρώτη (θετική) προϋπόθεση, οι ενισχύσεις διευκολύνουν την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας:
- προσδιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας που προωθεί το μέτρο, των θετικών του επιπτώσεων για την κοινωνία γενικότερα και, κατά περίπτωση, της σημασίας του για συγκεκριμένες πολιτικές της Ένωσης (βλ. τμήμα 3.1.1)·
  - χαρακτήρας κινήτρου της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.1.2)·
  - απουσία παραβίασης οποιασδήποτε σχετικής διάταξης του δικαίου της Ένωσης (βλ. τμήμα 3.1.3).
- β) όσον αφορά τη δεύτερη (αρνητική) προϋπόθεση, οι ενισχύσεις δεν αλλοιώνουν αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον:
- ανάγκη κρατικής παρέμβασης (βλ. τμήμα 3.2.1.1)·
  - καταλληλότητα της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.2.1.2)·
  - αναλογικότητα της ενίσχυσης (περιορισμός της ενίσχυσης στα ελάχιστα αναγκαία για την επίτευξη του στόχου της), συμπεριλαμβανομένης της σώρευσης (βλ. τμήμα 3.2.1.3)·
  - διαφάνεια της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.2.1.4 κατωτέρω)·
  - αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές (βλ. τμήμα 3.2.2 κατωτέρω)·
  - στάθμιση των θετικών και των αρνητικών επιπτώσεων της ενίσχυσης (βλ. τμήμα 3.3).

⁽³⁷⁾ Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει συναφή επίπεδα εκπομπών (ΒΔΤ-ΣΕΕ), συναφή επίπεδα ενεργειακής απόδοσης (ΒΔΤ-ΣΕΕΑ) ή συναφή επίπεδα περιβαλλοντικών επιδόσεων (ΒΔΤ-ΣΕΠΕ).

3.1. Θετική προϋπόθεση: η ενίσχυση πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας

3.1.1. Προσδιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας που προωθείται με το μέτρο, των θετικών του επιπτώσεων για την κοινωνία γενικότερα και, κατά περίπτωση, της σημασίας της για συγκεκριμένες πολιτικές της Ένωσης

23. Κατά την κοινοποίηση των ενισχύσεων, τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες που θα προωθηθούν ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο υποστηρίζεται η ανάπτυξη των εν λόγω δραστηριοτήτων.
24. Οι ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων στο κλίμα ή στο περιβάλλον μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων αυξάνοντας τη βιωσιμότητα της σχετικής οικονομικής δραστηριότητας. Οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να διασφαλίσουν τη συνέχιση της δραστηριότητας στο μέλλον χωρίς την πρόκληση δυσανάλογης περιβαλλοντικής ζημίας και στηρίζοντας τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών (με την υποστήριξη της λεγόμενης «πράσινης οικονομίας»).
25. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να περιγράψουν αν και πώς η ενίσχυση θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ενωσιακής πολιτικής για το κλίμα, της περιβαλλοντικής πολιτικής και της ενεργειακής πολιτικής και, ειδικότερα, τα αναμενόμενα οφέλη για ενίσχυσης όσον αφορά την ουσιαστική συμβολή της στην προσαρμογή του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, ή στην αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

3.1.2. Χαρακτήρας κινήτρου

26. Μια ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι προωθεί μια οικονομική δραστηριότητα μόνο εάν έχει χαρακτήρα κινήτρου. Δημιουργία κινήτρου υφίσταται όταν η ενίσχυση ωθεί τον δικαιούχο να αλλάξει τη συμπεριφορά του, να ασκήσει πρόσθετη οικονομική δραστηριότητα ή πιο φιλική προς το περιβάλλον οικονομική δραστηριότητα, την οποία δεν θα ασκούσε χωρίς την ενίσχυση ή θα ασκούσε με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο.
27. Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να στηρίζουν το κόστος μιας δραστηριότητας το οποίο ο δικαιούχος της ενίσχυσης θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως και δεν πρέπει να αντισταθμίζουν τον συνήθη επιχειρηματικό κίνδυνο μιας οικονομικής δραστηριότητας ⁽³⁸⁾.
28. Η απόδειξη του χαρακτήρα κινήτρου συνεπάγεται τον προσδιορισμό του πραγματικού σεναρίου και του πιθανού σεναρίου αντιπαραδείγματος εάν δεν υπήρχε ενίσχυση ⁽³⁹⁾. Η Επιτροπή θα εξετάσει το ζήτημα αυτό με βάση τον ποσοτικό προσδιορισμό που αναφέρεται στο τμήμα 3.2.1.3.
29. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν λειτουργεί ως κίνητρο για τον δικαιούχο σε περιπτώσεις στις οποίες η έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα έλαβε χώρα πριν ο δικαιούχος υποβάλει γραπτή αίτηση ενίσχυσης στις εθνικές αρχές. Στις περιπτώσεις στις οποίες ο δικαιούχος έχει ήδη ξεκινήσει την υλοποίηση έργου πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης, οποιαδήποτε χορηγηθείσα ενίσχυση που αφορά το συγκεκριμένο έργο δεν θα θεωρείται, καταρχήν, συμβατή με την εσωτερική αγορά.
30. Η αίτηση ενίσχυσης μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως, για παράδειγμα, προσφορά στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών. Κάθε αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον το όνομα του αιτούντος, περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής τοποθεσίας, και το ποσό της ενίσχυσης που είναι αναγκαία για την υλοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας.
31. Σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, η ενίσχυση μπορεί να έχει χαρακτήρα κινήτρου ακόμη και για έργα που ξεκίνησαν πριν από την αίτηση ενίσχυσης. Ειδικότερα, η ενίσχυση θεωρείται ότι έχει χαρακτήρα κινήτρου στις ακόλουθες περιπτώσεις:
  - a) όταν η ενίσχυση χορηγείται αυτόματα σύμφωνα με αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος και το μέτρο έχει εγκριθεί και τεθεί σε ισχύ πριν από την έναρξη των εργασιών για το ενισχυόμενο έργο ή δραστηριότητα, εκτός από την περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων, όπου η δραστηριότητα καλυπτόταν ήδη από τα προηγούμενα καθεστώτα με μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων·

⁽³⁸⁾ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουνίου 2013, HGA κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-630/11 P έως C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, σκέψη 104.

⁽³⁹⁾ Το σενάριο αυτό πρέπει να είναι αξιόπιστο, αληθινό και να σχετίζεται με τους παράγοντες λήψης αποφάσεων που επικρατούν κατά τον χρόνο της απόφασης εκ μέρους του δικαιούχου της ενίσχυσης όσον αφορά το έργο. Τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιούν επίσημα έγγραφα διοικητικών συμβουλίων, εκτιμήσεις των κινδύνων, οικονομικές εκθέσεις, εσωτερικά επιχειρηματικά προγράμματα, γνώμες εμπειρογνομώνων και άλλες μελέτες που σχετίζονται με το υπό αξιολόγηση έργο. Για την απόδειξη του χαρακτήρα κινήτρου, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν έγγραφα που περιλαμβάνουν πληροφορίες για την προβλεπόμενη ζήτηση, προβλέψεις ως προς το κόστος, οικονομικές προβλέψεις, έγγραφα τα οποία υποβάλλονται σε επενδυτική επιτροπή και στα οποία αναλύονται επενδυτικά σενάρια / σενάρια λειτουργίας ή έγγραφα που παρέχονται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να είναι σύγχρονα με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την επένδυση/λειτουργία.

β) όταν οι εθνικές αρχές έχουν δημοσιεύσει, πριν από την έναρξη των εργασιών, ανακοίνωση σχετικά με την πρόθεσή τους να θεσπίσουν το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης, υπό την προϋπόθεση της έγκρισης του μέτρου από την Επιτροπή, όπως απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Η εν λόγω ανακοίνωση πρέπει να είναι διαθέσιμη σε δημόσιο ιστότοπο ή σε άλλα δημοσιώς προσβάσιμα μέσα με συγκριτικά ευρεία και εύκολη πρόσβαση και να αναφέρει σαφώς το είδος των έργων που το κράτος μέλος προτείνει να είναι επιλέξιμα, καθώς και τη χρονική στιγμή από την οποία το κράτος μέλος προτίθεται να θεωρήσει τα εν λόγω έργα επιλέξιμα. Η προτεινόμενη επιλεξιμότητα δεν πρέπει να περιορίζεται αδικαιολόγητα. Ο δικαιούχος πρέπει να έχει ενημερώσει τη χορηγούσα αρχή πριν από την έναρξη των εργασιών ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης θεωρήθηκε προϋπόθεση για τις επενδυτικές αποφάσεις που έχουν ληφθεί. Όταν το κράτος μέλος στηρίζεται σε μια τέτοια ανακοίνωση για να αποδείξει τον χαρακτήρα κινήτρου, οφείλει να παράσχει, στο πλαίσιο της κοινοποίησης κρατικής ενίσχυσης, αντίγραφο της ανακοίνωσης και σύνδεσμο προς τον ιστότοπο στον οποίο δημοσιεύτηκε ή αντίστοιχη απόδειξη της διαθεσιμότητάς της στο κοινό.

γ) προκειμένου για ενισχύσεις λειτουργίας που χορηγούνται σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις φιλικής προς το περιβάλλον παραγωγής, όπου δεν υπάρχει «έναρξη των εργασιών» διότι δεν υπάρχουν σημαντικές νέες επενδύσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, ο χαρακτήρας κινήτρου μπορεί να αποδειχθεί με αλλαγή στη λειτουργία της εγκατάστασης με φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο και όχι με εναλλακτικό φθηνότερο τρόπο λειτουργίας που είναι λιγότερο φιλικός προς το περιβάλλον.

32. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται αποκλειστικά και μόνο για την κάλυψη του κόστους προσαρμογής στα πρότυπα της Ένωσης δεν έχουν, καταρχήν, χαρακτήρα κινήτρου. Κατά γενικό κανόνα, μόνο οι ενισχύσεις που υπερβαίνουν τα πρότυπα της Ένωσης μπορούν να έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Ωστόσο, σε περιπτώσεις στις οποίες το σχετικό ενωσιακό πρότυπο έχει ήδη εγκριθεί αλλά δεν έχει ακόμη αρχίσει να ισχύει, οι ενισχύσεις μπορούν να έχουν χαρακτήρα κινήτρου εάν παρέχουν κίνητρα υλοποίησης και ολοκλήρωσης της επένδυσης τουλάχιστον 18 μήνες πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του προτύπου, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα τμήματα 4.1 έως 4.13. Για να μην αποτρέπονται τα κράτη μέλη από τον καθορισμό υποχρεωτικών εθνικών προτύπων πιο αυστηρών ή φιλόδοξων από τα αντίστοιχα ενωσιακά πρότυπα, τα μέτρα ενίσχυσης μπορούν να λειτουργούν ως κίνητρο ανεξάρτητα από την ύπαρξη των εν λόγω εθνικών προτύπων. Το ίδιο ισχύει και για τις ενισχύσεις που χορηγούνται με την παρουσία υποχρεωτικών εθνικών προτύπων που εκδόθηκαν ελλείψει ενωσιακών προτύπων.

3.1.3. Απουσία παραβίασης οποιασδήποτε σχετικής διάταξης του δικαίου της Ένωσης

33. Εάν η υποστηριζόμενη δραστηριότητα ή το μέτρο ενίσχυσης ή οι όροι που συνδέονται με αυτό —συμπεριλαμβανομένου του τρόπου χρηματοδότησης όταν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μέτρου— συνεπάγεται παράβαση της σχετικής ενωσιακής νομοθεσίας, η ενίσχυση δεν μπορεί να κηρυχτεί συμβατή με την εσωτερική αγορά. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν η ενίσχυση υπόκειται σε ρήτρες που διέπουν άμεσα ή έμμεσα την προέλευση των προϊόντων ή του εξοπλισμού, όπως απαιτήσεις για τον δικαιούχο να αγοράζει προϊόντα εγχώριας παραγωγής.

3.2. Αρνητική προϋπόθεση: το μέτρο ενίσχυσης δεν πρέπει να αλλοιώνει αδικαιολόγητα τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον

3.2.1. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

3.2.1.1. Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

34. Το προτεινόμενο μέτρο κρατικής ενίσχυσης πρέπει να στοχεύει σε καταστάσεις στις οποίες η ενίσχυση μπορεί να επιφέρει ουσιαστική ανάπτυξη, την οποία δεν μπορεί να επιτύχει από μόνη της η αγορά, επανορθώνοντας, για παράδειγμα, ανεπάρκειες της αγοράς σε σχέση με τα έργα ή τις δραστηριότητες για τα οποία ή για τις οποίες χορηγείται η ενίσχυση. Ενώ είναι γενικά αποδεκτό ότι οι ανταγωνιστικές αγορές τείνουν να παράγουν αποδοτικά αποτελέσματα όσον αφορά την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων, τις τιμές, τις εκροές και τη χρήση των πόρων, η δημόσια παρέμβαση με τη μορφή κρατικών ενισχύσεων μπορεί, σε περίπτωση ανεπαρκειών της αγοράς, να βελτιώσει την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών και, ως εκ τούτου, να συμβάλει στην ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας στον βαθμό που η αγορά από μόνη της αδυνατεί να επιτύχει αποδοτικό αποτέλεσμα. Το κράτος μέλος θα πρέπει να εντοπίζει τις ανεπάρκειες της αγοράς που αποτρέπουν την επίτευξη επαρκούς επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος ή αποδοτικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Οι κύριες ανεπάρκειες της αγοράς που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, οι οποίες μπορούν να παρεμποδίσουν την επίτευξη βέλτιστων αποτελεσμάτων και να οδηγήσουν σε ανεπαρκές αποτέλεσμα, είναι οι εξής:

α) Αρνητικές εξωτερικότητες: αποτελούν τη συνθηδέτερη αιτία για τη λήψη μέτρων ενίσχυσης στον τομέα του περιβάλλοντος και προκύπτουν όταν η ρύπανση δεν τιμολογείται επαρκώς, δηλαδή η οικεία επιχείρηση δεν αναλαμβάνει το πλήρες κόστος της ρύπανσης. Στην περίπτωση αυτή, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται με γνώμονα το συμφέρον τους ενδέχεται να μην έχουν επαρκή κίνητρα ώστε να λαμβάνουν υπόψη τους τις αρνητικές εξωτερικότητες που προκύπτουν από την οικονομική τους δραστηριότητα, ούτε όταν επιλέγουν μια συγκεκριμένη τεχνολογία ούτε όταν αποφασίζουν για το επίπεδο παραγωγής. Με άλλα λόγια, το κόστος που βαρύνει την επιχείρηση δεν αντικατοπτρίζει πλήρως το κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι καταναλωτές και η κοινωνία γενικότερα. Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις τυπικά δεν έχουν επαρκή κίνητρα ώστε να μειώσουν τη ρύπανση που προκαλούν ή να λάβουν μεμονωμένα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

- β) Θετικές εξωτερικότητες: οι θετικές εξωτερικότητες ήτοι το γεγονός ότι άλλοι συμμετέχοντες στην αγορά εκτός του επενδυτή θα αποκομίσουν μέρος των οφελών που αποφέρει μια επένδυση, θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επενδύσεων από την πλευρά των επιχειρήσεων. Θετικές εξωτερικότητες ενδέχεται να σημειωθούν, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις επενδύσεων σε οικολογική καινοτομία, σε σταθερότητα του συστήματος, σε νέες και καινοτόμους τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και σε καινοτόμα μέτρα ανταπόκρισης στη ζήτηση ή στην περίπτωση ενεργειακών υποδομών ή μέτρων για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια που ωφελούν πολλά κράτη μέλη ή μεγαλύτερο αριθμό καταναλωτών.
- γ) Ασύμμετρη πληροφόρηση: η εν λόγω πληροφόρηση προκύπτει κατά κανόνα σε αγορές όπου υπάρχει απόκλιση μεταξύ των πληροφοριών που διατίθενται στη μία πλευρά της αγοράς και των πληροφοριών που διατίθενται στην άλλη πλευρά της αγοράς. Μια τέτοια κατάσταση θα μπορούσε, για παράδειγμα, να προκύψει όταν εξωτερικοί χρηματοοικονομικοί επενδυτές δεν διαθέτουν επαρκή πληροφόρηση όσον αφορά την πιθανή απόδοση και τους ενδεχόμενους κινδύνους ενός έργου. Μπορεί επίσης να προκύψει σε διασυνοριακή συνεργασία για υποδομές όταν το ένα από τα μέρη μειονεκτεί ως προς την πληροφόρηση σε σχέση με το άλλο μέρος. Παρά το γεγονός ότι ο κίνδυνος ή η αβεβαιότητα δεν οδηγούν από μόνα τους στη δημιουργία ανεπαρκειών της αγοράς, το πρόβλημα της ασύμμετρης πληροφόρησης συνδέεται με τον βαθμό του κινδύνου ή της αβεβαιότητας. Αμφότερες οι εξωτερικότητες τείνουν να είναι υψηλότερες για τις επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος με μεγαλύτερη συνήθως περίοδο απόσβεσης, στοιχείο που ενισχύει την εστίαση σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα που θα μπορούσε να επιδεινωθεί από τους όρους χρηματοδότησης για επενδύσεις αυτού του είδους, ιδίως για τις ΜΜΕ.
- δ) Ανεπάρκειες στον συντονισμό: οι εν λόγω ανεπάρκειες ενδέχεται να παρεμποδίζουν την ανάπτυξη ενός έργου ή τον αποτελεσματικό του σχεδιασμό λόγω των αποκλίνοντων συμφερόντων και κινήτρων των επενδυτών —πρόκειται για τον λεγόμενο «διχασμό κινήτρων», του κόστους της σύναψης σύμβασης ή των συμφωνιών ασφάλισης αστικής ευθύνης, της αβεβαιότητας σχετικά με το αποτέλεσμα της συνεργασίας και τα αποτελέσματα του δικτύου, για παράδειγμα, αδιάλειπτη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτές οι ανεπάρκειες στον συντονισμό μπορούν να προκύψουν, για παράδειγμα, στη σχέση μεταξύ του ιδιοκτήτη και του νοίκιου ενός κτιρίου σχετικά με τις λύσεις ενεργειακής απόδοσης. Ανεπάρκειες στον συντονισμό ενδέχεται να επιδεινώνονται περαιτέρω από προβλήματα πληροφόρησης, ιδίως από προβλήματα που συνδέονται με την ασύμμετρη πληροφόρηση. Ανεπάρκειες στον συντονισμό μπορούν επίσης να προκληθούν από την ανάγκη να επιτευχθεί κρίσιμη μάζα προκειμένου να καταστεί εμπορικά ελκυστική η έναρξη υλοποίησης ενός έργου, πράγμα που μπορεί να αποτελεί ιδιαίτερος συναφή πτυχή στα έργα (διασυνοριακών) υποδομών.
35. Απλώς και μόνο η ύπαρξη ανεπαρκειών της αγοράς σε ένα δεδομένο πλαίσιο δεν επαρκεί για να αποδειχθεί η αναγκαία κρατική παρέμβαση. Ενδέχεται να έχουν τεθεί ήδη σε εφαρμογή άλλες πολιτικές και μέτρα με σκοπό την αντιμετώπιση ορισμένων από τις ανεπάρκειες της αγοράς που έχουν εντοπιστεί. Στα μέτρα ή τις πολιτικές αυτές περιλαμβάνονται η τομεακή ρύθμιση, τα υποχρεωτικά ενωσιακά πρότυπα για τη ρύπανση, οι υποχρεώσεις του προμηθευτή, οι μηχανισμοί τιμολόγησης, όπως το ενωσιακό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) και οι φόροι ανθρακούχων εκπομπών. Πρόσθετα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των κρατικών ενισχύσεων, μπορούν να λαμβάνονται μόνο με στόχο την αντιμετώπιση εναπομένουσών ανεπαρκειών της αγοράς, δηλαδή ανεπαρκειών της αγοράς που δεν αντιμετωπίζονται με τις εν λόγω άλλες πολιτικές και μέτρα. Είναι επίσης σημαντικό να καταδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο η κρατική ενίσχυση ενισχύει τις άλλες πολιτικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται για την αποκατάσταση των ιδίων ανεπαρκειών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η απόδειξη της αναγκαιότητας της κρατικής ενίσχυσης είναι πιο δύσκολη εάν αντιστρατεύεται άλλες πολιτικές που στοχεύουν στις ίδιες ανεπάρκειες της αγοράς. Ως εκ τούτου, το κράτος μέλος θα πρέπει επίσης να προσδιορίζει τυχόν υφιστάμενες πολιτικές και μέτρα που στοχεύουν ήδη στις κανονιστικές ανεπάρκειες ή ανεπάρκειες της αγοράς που έχουν εντοπιστεί.
36. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία εάν το κράτος μέλος καταδεικνύει ότι στοχεύει αποτελεσματικά στις εναπομένουσες ανεπάρκειες της αγοράς, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τυχόν άλλες πολιτικές και μέτρα που εφαρμόζονται ήδη για την αντιμετώπιση ορισμένων από τις ανεπάρκειες της αγοράς που έχουν εντοπιστεί.
37. Στην περίπτωση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για έργα ή δραστηριότητες που, σε σχέση με το τεχνολογικό περιεχόμενο, επίπεδο κινδύνου και μέγεθός τους, είναι παρόμοια με αυτά που εκτελούνται ήδη στην Ένωση υπό όρους της αγοράς, η Επιτροπή υποθέτει καταρχήν ότι δεν υπάρχουν ανεπάρκειες της αγοράς και απαιτεί περαιτέρω στοιχεία για την απόδειξη της αναγκαιότητας της κρατικής ενίσχυσης.
38. Για την απόδειξη της αναγκαιότητας της ενίσχυσης, το κράτος μέλος πρέπει να καταδεικνύει ότι το έργο ή, στην περίπτωση κάθεστώτων ενισχύσεων, το έργο αναφοράς δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί χωρίς την ενίσχυση. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει το στοιχείο αυτό με βάση τον ποσοτικό προσδιορισμό που αναφέρεται στο τμήμα 3.2.1.3 ή ειδική τεκμηριωμένη ανάλυση που υποβάλλει το κράτος μέλος και καταδεικνύει την αναγκαιότητα της ενίσχυσης.
- 3.2.1.2. Καταλληλότητα
39. Το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης πρέπει να αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου της ενίσχυσης, δηλαδή δεν πρέπει να υπάρχει καταλληλότερη και λιγότερο στρεβλωτική πολιτική και μέσο ενίσχυσης που να μπορεί να επιτύχει το ίδιο αποτέλεσμα.

3.2.1.2.1. Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων πολιτικής

40. Οι κρατικές ενισχύσεις δεν είναι το μοναδικό μέσο πολιτικής που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη για την προώθηση αυξημένων επιπέδων προστασίας του περιβάλλοντος ή για τη διασφάλιση μιας αποδοτικής εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Ενδέχεται να υπάρχουν άλλα, καταλληλότερα μέσα, όπως μέσα που βασίζονται στην αγορά ή μέτρα από την πλευρά της ζήτησης που περιλαμβάνουν κανονιστικές ρυθμίσεις, συμμόρφωση με την αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση⁽⁴⁰⁾, δημόσιες συμβάσεις ή τυποποίηση, καθώς και αύξηση της χρηματοδότησης δημόσιων υποδομών και γενικά φορολογικά μέτρα. Ήπια μέσα, όπως τα προαιρετικά οικολογικά σήματα και η διάδοση τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος⁽⁴¹⁾.
41. Τα διάφορα μέτρα που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της ίδιας ανεπάρκειας της αγοράς ενδέχεται να έρχονται σε αντίθεση μεταξύ τους. Τούτο συμβαίνει στις περιπτώσεις όπου ένας αποτελεσματικός μηχανισμός που βασίζεται στην αγορά έχει τεθεί σε εφαρμογή προκειμένου να αντιμετωπιστεί συγκεκριμένα το πρόβλημα των εξωτερικοτήτων, όπως, για παράδειγμα, το ΣΕΔΕ της ΕΕ. Ένα πρόσθετο μέτρο στήριξης για την αντιμετώπιση της ίδιας ανεπάρκειας της αγοράς ενέχει τον κίνδυνο να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού που βασίζεται στην αγορά. Επομένως, όταν ένα κάθετως ενισχύσεων αποσκοπεί στην αντιμετώπιση εναπομένουσών ανεπαρκειών της αγοράς, το κάθετως ενισχύσεων πρέπει να σχεδιάζεται κατά τρόπο ώστε να μην υπονομεύεται η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού που βασίζεται στην αγορά.
42. Η συμμόρφωση με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» μέσω της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αποσκοπεί στην επανόρθωση της ανεπάρκειας της αγοράς που συνδέεται με τις αρνητικές εξωτερικότητες. Κατά συνέπεια, οι κρατικές ενισχύσεις δεν συνιστούν κατάλληλο μέσο και δεν είναι δυνατή η χορήγησή τους εφόσον υπάρχει η πιθανότητα ο δικαιούχος της ενίσχυσης να θεωρηθεί ότι υπέχει ευθύνη για ρύπανση δυνάμει της ισχύουσας ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας.

3.2.1.2.2. Καταλληλότητα έναντι εναλλακτικών μέσων ενισχύσεων

43. Οι κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας μπορούν να χορηγούνται με διάφορες μορφές. Ωστόσο, το κράτος μέλος θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή που είναι πιθανόν να προκαλέσει τις λιγότερες στρεβλώσεις των συναλλαγών και του ανταγωνισμού.
44. Στο πλαίσιο αυτό, το κράτος μέλος οφείλει να αποδείξει γιατί άλλες δυνητικά λιγότερο στρεβλωτικές μορφές ενισχύσεων είναι λιγότερο κατάλληλες, όπως: επιστρεπτές προκαταβολές σε σύγκριση με τις άμεσες επιχορηγήσεις· πιστώσεις φόρου σε σύγκριση με μειώσεις φόρου· ή μορφές ενίσχυσης που βασίζονται σε χρηματοδοτικά μέσα, όπως χρεωστικά μέσα σε σύγκριση με μετοχικό κεφάλαιο, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, χαμηλότοκων δανείων ή επιδοτήσεων επιτοκίου, κρατικών εγγυήσεων ή εναλλακτικής παροχής χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους.
45. Η επιλογή του μέσου ενίσχυσης πρέπει να είναι συναφής με την ανεπάρκεια της αγοράς την οποία το μέτρο ενίσχυσης αποσκοπεί να αντιμετωπίσει. Όταν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς τα πραγματικά έσοδα, για παράδειγμα στην περίπτωση των μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας, οι επιστρεπτές προκαταβολές ενδέχεται να συνιστούν το κατάλληλο μέσο.
46. Το κράτος μέλος πρέπει να καταδείξει ότι η ενίσχυση και ο σχεδιασμός της είναι κατάλληλα για την επίτευξη του στόχου του μέτρου στο οποίο στοχεύει η ενίσχυση.

3.2.1.3. Αναλογικότητα

47. Η ενίσχυση θεωρείται ότι είναι αναλογική εάν το ποσό της ενίσχυσης ανά δικαιούχο περιορίζεται στα ελάχιστα αναγκαία για την υλοποίηση του ενισχυόμενου έργου ή την άσκηση της ενισχυόμενης δραστηριότητας.

⁽⁴⁰⁾ Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν ιδιαίτερος υπόψη —στο πλαίσιο των αποφάσεων σχεδιασμού και πολιτικής και επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας— τα εναλλακτικά και οικονομικά αποδοτικά μέτρα ενεργειακής απόδοσης, για την αύξηση της αποτελεσματικότητας στη ζήτηση και προσφορά ενέργειας, ιδίως μέσω οικονομικά αποδοτικών ενεργειακών εξοικονομήσεων στην τελική χρήση, μέσω πρωτοβουλιών για ανταπόκριση στη ζήτηση και μέσω πιο αποτελεσματικής μετατροπής, μεταφοράς και διανομής ενέργειας, με παράλληλη όμως επίτευξη των στόχων των αποφάσεων αυτών. Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).»

⁽⁴¹⁾ Η χρήση περιβαλλοντικών σημάτων και ισχυρισμών σε προϊόντα μπορεί να συνιστά ένα άλλο μέσο το οποίο επιτρέπει σε καταναλωτές/χρήστες να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις για αγορά και το οποίο αυξάνει τη ζήτηση φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων. Όταν είναι ορθά σχεδιασμένα, αναγνωρισμένα, κατανοητά, αξιόπιστα και θεωρούμενα ως συναφή από τους καταναλωτές, τα ισχυρά περιβαλλοντικά σήματα και οι αληθινί περιβαλλοντικοί ισχυρισμοί μπορούν να αποτελέσουν ισχυρό εργαλείο για την καθοδήγηση και τη διαμόρφωση (καταναλωτικής) συμπεριφοράς για φιλικότερες προς το περιβάλλον επιλογές. Η χρησιμοποίηση ενός αξιόπιστου καθεστώτος σήμανσης/πιστοποίησης με σαφή κριτήρια το οποίο υπόκειται σε εξωτερικό έλεγχο (τρίτων) θα καταστεί ένας από τους αποτελεσματικότερους τρόπους ώστε οι επιχειρήσεις να καταδεικνύουν σε καταναλωτές και ενδιαφερόμενους φορείς ότι πληρούν υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα. Υπό αυτό το πρίσμα, η Επιτροπή δεν περιλαμβάνει στο πεδίο εφαρμογής των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών ειδικούς κανόνες σχετικά με ενισχύσεις για τον σχεδιασμό και την παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων.

48. Ως γενική αρχή, η ενίσχυση θα θεωρείται ότι περιορίζεται στα ελάχιστα αναγκαία για την υλοποίηση του ενισχυόμενου έργου ή την άσκηση της ενισχυόμενης δραστηριότητας, εάν η ενίσχυση αντιστοιχεί στις καθαρές πρόσθετες δαπάνες («ελλείμμα χρηματοδότησης») που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου του μέτρου ενίσχυσης, σε σύγκριση με το σενάριο αντιπαραδείγματος εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες προκύπτουν από τη διαφορά μεταξύ των οικονομικών εσόδων και των δαπανών (συμπεριλαμβανομένης της επένδυσης και της λειτουργίας) του ενισχυόμενου έργου και των αντιστοιχών παραμέτρων του εναλλακτικού έργου το οποίο θα υλοποιούσε με αξιόπιστο τρόπο ο δικαιούχος ελλείπει ενίσχυσης.
49. Δεν θα απαιτείται λεπτομερής αξιολόγηση των καθαρών πρόσθετων δαπανών εάν τα ποσά της ενίσχυσης καθορίζονται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, διότι η διαδικασία αυτή παρέχει αξιόπιστη εκτίμηση της ελάχιστης ενίσχυσης που απαιτείται από τους δυνητικούς δικαιούχους ⁽⁴²⁾. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αναλογικότητα της ενίσχυσης διασφαλίζεται εάν πληρούνται τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) η διαδικασία υποβολής προσφορών είναι ανταγωνιστική, και συγκεκριμένα: είναι ανοικτή, σαφής, διαφανής και αμερόληπτη, βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια, καθορίζεται εκ των προτέρων σύμφωνα με τον στόχο του μέτρου και ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο στρατηγικής υποβολής προσφορών·
  - β) τα κριτήρια δημοσιεύονται εγκαίρως πριν από την προθεσμία υποβολής των αιτήσεων, ώστε να είναι δυνατός ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός ⁽⁴³⁾·
  - γ) ο προϋπολογισμός ή ο όγκος που αφορά τη διαδικασία υποβολής προσφορών αποτελεί δεσμευτικό περιορισμό υπό την έννοια ότι είναι δυνατόν να μη λάβουν ενίσχυση όλοι οι υποψήφιοι, ο αναμενόμενος αριθμός προσφερόντων επαρκεί για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού, και ο σχεδιασμός των διαδικασιών υποβολής προσφορών με χαμηλό αριθμό συμμετοχών κατά τη διάρκεια της εφαρμογής ενός καθεστώτος διορθώνεται ώστε να αποκατασταθεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στις μεταγενέστερες διαδικασίες υποβολής προσφορών ή, εάν αυτό δεν είναι εφικτό, το συντομότερο δυνατόν·
  - δ) οι εκ των υστέρων προσαρμογές στο αποτέλεσμα της διαδικασίας υποβολής προσφορών (όπως οι μεταγενέστερες διαπραγματεύσεις για τα αποτελέσματα των προσφορών ή τον καθορισμό των ποσών) αποφεύγονται, δεδομένου ότι ενδέχεται να υπονομεύσουν την αποδοτικότητα του αποτελέσματος της διαδικασίας.
50. Τα κριτήρια επιλογής που χρησιμοποιούνται για την κατάταξη των προσφορών και, τελικά, για τη χορήγηση της ενίσχυσης στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών θα πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με το ποσό της ενίσχυσης που ζητεί ο αιτών για την επίτευξη των κύριων στόχων του μέτρου. Αυτό μπορεί να εκφράζεται, για παράδειγμα, με τη μορφή ενισχύσεων ανά μονάδα προστασίας του περιβάλλοντος ή με τη μορφή ενισχύσεων ανά μονάδα ενέργειας ⁽⁴⁴⁾. Μπορεί επίσης να είναι σκόπιμο να συμπεριληφθούν και άλλα κριτήρια επιλογής που δεν συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τους κύριους στόχους του μέτρου. Στις περιπτώσεις αυτές, τα εν λόγω άλλα κριτήρια δεν πρέπει να αντιστοιχούν σε ποσοστό άνω του 30 % της στάθμησης όλων των κριτηρίων επιλογής. Το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί την προτεινόμενη προσέγγιση και να διασφαλίζει ότι είναι κατάλληλη για τους επιδιωκόμενους στόχους.
51. Όταν η ενίσχυση δεν χορηγείται στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες πρέπει να προσδιορίζονται συγκρίνοντας την κερδοφορία του πραγματικού σεναρίου με το σενάριο αντιπαραδείγματος. Για τον προσδιορισμό του ελλείμματος χρηματοδότησης σε τέτοιες περιπτώσεις, το κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει ποσοτικό προσδιορισμό, για το πραγματικό σενάριο και ένα αξιόπιστο σενάριο αντιπαραδείγματος, όλων των κύριων δαπανών και εσόδων, του εκτιμώμενου μέσου σταθμισμένου κόστους κεφαλαίου (ΜΣΚΚ) των δικαιούχων για την προεξόφληση μελλοντικών ταμειακών ροών, καθώς και της καθαρής παρούσας αξίας (ΚΠΑ) για το πραγματικό σενάριο και για το σενάριο αντιπαραδείγματος, κατά τη διάρκεια ζωής του έργου. Η Επιτροπή θα επαληθεύσει αν το εν λόγω αντιπαραδείγμα είναι ρεαλιστικό ⁽⁴⁵⁾. Το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται για κάθε πτυχή του ποσοτικού προσδιορισμού και να εξηγήσει και να αιτιολογήσει τυχόν εφαρμοζόμενες μεθοδολογίες. Οι τυπικές καθαρές πρόσθετες δαπάνες μπορούν να εκτιμηθούν ως διαφορά μεταξύ της ΚΠΑ για το πραγματικό σενάριο και για το σενάριο αντιπαραδείγματος κατά τη διάρκεια ζωής του έργου αναφοράς.

⁽⁴²⁾ Ωστόσο, σε περίπτωση που υπάρχει δυνατότητα υποβολής «προσφορών μηδενικής επιδότησης», τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλιστεί η αναλογικότητα. Προσφορές μηδενικής επιδότησης μπορεί να προκύψουν, για παράδειγμα, επειδή τα έσοδα της αγοράς προβλέπεται να αυξηθούν με την πάροδο του χρόνου και/ή επειδή οι επιτυγχόντες προσφέροντες λαμβάνουν παραχωρήσεις ή άλλα οφέλη, καθώς και στήριξη των τιμών. Ελάχιστα ή ανώτατα όρια τιμών που περιορίζουν την ανταγωνιστική διαδικασία, υπονομεύοντας την αναλογικότητα, ακόμη και στο επίπεδο του μηδενός, θα πρέπει να αποφεύγονται.

⁽⁴³⁾ Συνήθως αρκούν έξι εβδομάδες. Για ιδιαίτερα πολύπλοκες ή καινοτόμες διαδικασίες, ενδέχεται να απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, με απλές ή τακτικές/επαναλαμβανόμενες διαδικασίες, μπορεί να ενδείκνυται μικρότερη διάρκεια.

⁽⁴⁴⁾ Κατά την αξιολόγηση των μονάδων προστασίας του περιβάλλοντος, τα κράτη μέλη μπορούν, για παράδειγμα, να αναπτύξουν μεθοδολογία που να καταγράφει τις εκπομπές ή άλλη ρύπανση σε διάφορα στάδια της υποστηριζόμενης οικονομικής δραστηριότητας, τον χρόνο υλοποίησης του έργου ή το κόστος ενσωμάτωσης στο σύστημα. Τα κράτη μέλη, όταν συσχετίζουν τη συνεισφορά στους κύριους στόχους με το αιτούμενο ποσό ενίσχυσης, μπορούν, για παράδειγμα, να σταθμίζουν τα διάφορα αντικειμενικά κριτήρια και να επιλέγουν με βάση το ποσό της ενίσχυσης ανά μονάδα του σταθμισμένου μέσου όρου των αντικειμενικών κριτηρίων, ή να επιλέγουν, μεταξύ περιορισμένου φάσματος προσφορών με το χαμηλότερο ποσό ενίσχυσης ανά μονάδα των αντικειμενικών κριτηρίων, τις προσφορές με την υψηλότερη βαθμολογία στα αντικειμενικά κριτήρια. Οι παράμετροι μιας τέτοιας προσέγγισης πρέπει να βαθμονομούνται με τρόπο που να διασφαλίζεται ότι η διαδικασία υποβολής προσφορών παραμένει αμερόληπτη και αποτελεσματικά ανταγωνιστική, καθώς και ότι αντικατοπτρίζει την οικονομική αξία.

⁽⁴⁵⁾ Το αντιπαραδείγμα που προτείνει ως εναλλακτικό σενάριο επένδυσης/λειτουργίας τη μακροπρόθεσμη συνέχιση των υφιστάμενων περιβαλλοντικά μη βιώσιμων δραστηριοτήτων δεν θα θεωρηθεί εφαρμόσιμο.

52. Σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί να συνίσταται στη μη πραγματοποίηση μιας δραστηριότητας ή επένδυσης από τον δικαιούχο ή στη συνέχιση της δραστηριότητάς του χωρίς αλλαγές. Όταν υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι αυτό είναι το πιθανότερο σενάριο αντιπαραδείγματος, οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες μπορούν να υπολογιστούν κατά προσέγγιση με βάση την αρνητική ΚΠΑ του έργου στο πλαίσιο του πραγματικού σεναρίου χωρίς ενίσχυση κατά τη διάρκεια ζωής του έργου (με την παραδοχή, εμμέσως, ότι η ΚΠΑ του σεναρίου αντιπαραδείγματος είναι μηδενική) ⁽⁴⁶⁾. Ειδικότερα, αυτό μπορεί να ισχύει για τα έργα υποδομής.
53. Για τις περιπτώσεις μεμονωμένων ενισχύσεων και καθεστώτων που ωφελούν ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό δικαιούχων, οι υπολογισμοί και οι προβλέψεις στην παράγραφο 51 πρέπει να παρουσιάζονται στο επίπεδο του λεπτομερούς επιχειρηματικού σχεδίου του έργου, καθώς και για τα καθεστώτα ενισχύσεων βάσει ενός ή περισσότερων έργων αναφοράς. Ομοίως, εάν εφαρμόζεται η παράγραφος 52, τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να παρουσιάζονται στο επίπεδο του λεπτομερούς επιχειρηματικού σχεδίου του έργου, καθώς και για τα καθεστώτα ενισχύσεων βάσει ενός ή περισσότερων έργων αναφοράς.
54. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να είναι δύσκολο να προσδιοριστούν πλήρως τα οφέλη και το κόστος για τον δικαιούχο και, συνεπώς, να προσδιοριστεί ποσοτικά η ΚΠΑ στο πραγματικό σενάριο και στο σενάριο αντιπαραδείγματος. Στις περιπτώσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικές προσεγγίσεις, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο κεφάλαιο 4 για συγκεκριμένα είδη ενισχύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές, η ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί αναλογική όταν το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης.
55. Όταν δεν χρησιμοποιείται ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών και οι μελλοντικές εξελίξεις όσον αφορά τις δαπάνες και τα έσοδα πλαισιώνονται από υψηλό βαθμό αβεβαιότητας και υπάρχει έντονη ασυμμετρία πληροφόρησης, μπορεί να ζητηθεί από το κράτος μέλος να θεσπίσει μοντέλα αντιστάθμισης που δεν είναι εξ ολοκλήρου εκ των προτέρων μοντέλα. Αντιθέτως, τα εν λόγω μοντέλα θα αποτελούν συνδυασμό μηχανισμών εκ των προτέρων και εκ των υστέρων ανάκτησης ή παρακολούθησης των δαπανών ή θα εισάγουν μηχανισμούς εκ των υστέρων ανάκτησης ή παρακολούθησης των δαπανών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα κίνητρα για τους δικαιούχους ώστε να ελαχιστοποιούν τις δαπάνες τους και να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους κατά τρόπο πιο αποδοτικό με την πάροδο του χρόνου.

3.2.1.3.1. Σώρευση

56. Ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται ταυτόχρονα στο πλαίσιο διαφόρων καθεστώτων ενισχύσεων ή να σωρεύονται με ad hoc ή ήσσονος σημασίας ενισχύσεις σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, υπό τον όρο ότι το συνολικό ποσό της ενίσχυσης για το έργο ή τη δραστηριότητα δεν οδηγεί σε υπεραντιστάθμιση ούτε υπερβαίνει το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης που επιτρέπεται βάσει των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών. Εάν το κράτος μέλος επιτρέπει τη σωρευση ενίσχυσης στο πλαίσιο ενός μέτρου με ενίσχυση στο πλαίσιο άλλων μέτρων, πρέπει να προσδιορίζει, για κάθε μέτρο, τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις της παρούσας παραγράφου.
57. Η ενωσιακή χρηματοδότηση υπό κεντρική διαχείριση που δεν βρίσκεται άμεσα ή έμμεσα οποία υπό τον έλεγχο του κράτους μέλους δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Όταν η εν λόγω ενωσιακή χρηματοδότηση συνδυάζεται με κρατική ενίσχυση, πρέπει να διασφαλίζεται ότι το συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες δεν οδηγεί σε υπεραντιστάθμιση.

3.2.1.4. Διαφάνεια

58. Για τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων με τη διασφάλιση της πρόσβασης των ανταγωνιστών σε σχετικές πληροφορίες για τις υποστηριζόμενες δραστηριότητες, το οικείο κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει τη δημοσίευση, στην εφαρμογή Transparency Award Module ⁽⁴⁷⁾ της Επιτροπής ή σε εμπεριστατωμένο ιστότοπο για τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, όσον αφορά τα εξής:

(α) το πλήρες κείμενο του εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων ή της απόφασης χορήγησης μεμονωμένης ενίσχυσης και τις σχετικές διατάξεις εφαρμογής, ή σχετικό σύνδεσμο·

(β) πληροφορίες για κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγήθηκε ad hoc ή στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων με βάση τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και υπερβαίνει τα 100 000 EUR ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁶⁾ Σε περίπτωση απουσίας εναλλακτικού έργου, η Επιτροπή θα εξακριβώνει αν το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ελάχιστο αναγκαίο ώστε να καταστεί το ενισχυόμενο έργο επαρκώς κερδοφόρο, παραδείγματος χάριν με τη δυνατότητα επίτευξης εσωτερικού ποσοστού απόδοσης που αντιστοιχεί στο σημείο αναφοράς ή στην ελάχιστη κρίσιμη απόδοση του τομέα ή της επιχείρησης. Για τον σκοπό αυτόν μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν τα κανονικά ποσοστά απόδοσης που απαιτεί ο δικαιούχος για άλλα επενδυτικά έργα παρόμοιου είδους, το συνολικό κόστος κεφαλαίου του ή οι αποδόσεις που συνήθως παρατηρούνται στον οικείο κλάδο. Όλες οι σχετικές δαπάνες και τα οφέλη που αναμένονται πρέπει να λαμβάνονται υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του έργου.

⁽⁴⁷⁾ Δημόσια αναζήτηση στη βάση δεδομένων «Διαφάνεια των Κρατικών Ενισχύσεων», η οποία είναι διαθέσιμη στον ακόλουθο ιστότοπο: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

⁽⁴⁸⁾ Κατόπιν δεόντως τεκμηριωμένου αιτήματος κράτους μέλους, η απαίτηση αυτή μπορεί να αρθεί σε περίπτωση που η πλήρης λεπτομερής δημοσίευση θα υπονόμει τον ανταγωνισμό σε μεταγενέστερες διαδικασίες χορήγησης, για παράδειγμα με τη δυνατότητα στρατηγικής υποβολής προσφορών.

59. Τα κράτη μέλη πρέπει να οργανώνουν τους εμπεριστατωμένους ιστοτόπους τους για τις κρατικές ενισχύσεις, στους οποίους δημοσιεύονται οι πληροφορίες που απαιτούνται βάσει της παρούσας παραγράφου κατά τρόπο που καθιστά δυνατή την εύκολη πρόσβαση σε αυτές. Οι πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται σε κοινόχρηστο μορφότυπο δεδομένων λογιστικού φύλλου που επιτρέπει την αναζήτηση, την εξαγωγή, την καταφόρτωση και την εύκολη κοινοποίηση στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML. Το ευρύ κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση στον ιστοτόπο χωρίς περιορισμούς. Δεν απαιτείται προηγούμενη εγγραφή χρήστη για την πρόσβαση στον ιστοτόπο.
60. Όσον αφορά τα καθεστώτα με μορφή πλεονεκτημάτων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους, οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 58 στοιχείο β) θα θεωρείται ότι πληρούνται εάν τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τις απαιτούμενες πληροφορίες για τα ποσά των μεμονωμένων ενισχύσεων με βάση τις ακόλουθες κλίμακες (σε εκατ. EUR):
- 0,1-0,5·
  - 0,5-1·
  - 1-2·
  - 2-5·
  - 5-10·
  - 10-30·
  - 30-60·
  - 60-100·
  - 100-250·
  - 250 και άνω.
61. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 58 στοιχείο β) δημοσιεύονται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης ή, για ενισχύσεις με μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, εντός ενός έτους από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής φορολογικής δήλωσης⁽⁴⁹⁾. Σε περίπτωση παράνομης αλλά συμβατής ενίσχυσης, το κράτος μέλος θα πρέπει να διασφαλίζει τη δημοσίευση αυτών των πληροφοριών εκ των υστέρων, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής με την οποία η ενίσχυση κηρύχθηκε συμβατή. Για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις βάσει της Συνθήκης, οι πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες για τουλάχιστον 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.
62. Η Επιτροπή θα δημοσιεύει στον ιστοτόπο της σύνδεσμο προς τους ιστοτόπους για τις κρατικές ενισχύσεις που αναφέρεται στην παράγραφο 59.
- 3.2.2. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές
63. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, η Επιτροπή δύναται να κηρύξει συμβατή μια ενίσχυση για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, αλλά μόνον «εφόσον δεν αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον».
64. Η εφαρμογή αυτής της αρνητικής προϋπόθεσης απαιτεί, πρώτον, εκτίμηση των στρεβλωτικών επιπτώσεων της εν λόγω ενίσχυσης στους όρους των συναλλαγών. Από την ίδια τη φύση του, κάθε μέτρο ενίσχυσης θα προκαλέσει ή θα απειλήσει να προκαλέσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και θα έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι ενισχύει την ανταγωνιστική θέση των δικαιούχων, ακόμη και αν το μέτρο ενίσχυσης είναι αναγκαίο, κατάλληλο, αναλογικό και διαφανές.
65. Οι ενισχύσεις για περιβαλλοντικούς σκοπούς θα τείνουν, από τη φύση τους, να ευνοούν φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και τεχνολογίες σε βάρος άλλων, περισσότερο ρυπογόνων προϊόντων και τεχνολογιών και αυτή η επίπτωση των ενισχύσεων δεν θα θεωρείται, καταρχήν, ως αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι αντιμετωπίζει ανεπάρκειες της αγοράς που καθιστούν την ενίσχυση αναγκαία. Επιπλέον, η στήριξη φιλικών προς το κλίμα προϊόντων και τεχνολογιών συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του ευρωπαϊκού νόμου για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 και το 2050. Επομένως, για τα μέτρα στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, η Επιτροπή θα εξετάζει ειδικότερα τις στρεβλωτικές επιπτώσεις στους ανταγωνιστές που επίσης δραστηριοποιούνται σε μια φιλική προς το περιβάλλον βάση, ακόμη και χωρίς τη λήψη ενισχύσεων.

⁽⁴⁹⁾ Εάν δεν υφίσταται τυπική απαίτηση για την υποβολή ετήσιας δήλωσης, η 31η Δεκεμβρίου του έτους για το οποίο χορηγήθηκε η ενίσχυση θα θεωρείται η ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης για σκοπούς κωδικοποίησης.

66. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα καθεστώτα που είναι ανοικτά σε ευρύτερο φάσμα δυνητικών δικαιούχων έχουν ή ενδέχεται να έχουν πιο περιορισμένες στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό απ' ό,τι η στήριξη που στοχεύει μόνο σε περιορισμένο αριθμό συγκεκριμένων δικαιούχων, ιδίως όταν το πεδίο εφαρμογής του μέτρου ενίσχυσης περιλαμβάνει όλους τους ανταγωνιστές που επιθυμούν να παράσχουν την ίδια υπηρεσία, προϊόν ή όφελος.
67. Οι κρατικές ενισχύσεις για περιβαλλοντικούς και ενεργειακούς στόχους ενδέχεται να έχουν ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα την υπονόμευση των ανταμοιβών της αγοράς στους πλέον αποδοτικούς και καινοτόμους παραγωγούς, καθώς και των κινήτρων για τους λιγότερο αποδοτικούς παραγωγούς που αποσκοπούν στη βελτίωση, την αναδιάρθρωση ή την έξοδο από την αγορά. Η κατάσταση αυτή μπορεί επίσης να οδηγήσει σε αναποτελεσματικούς φραγμούς στην είσοδο πιο αποδοτικών ή καινοτόμων δυνητικών ανταγωνιστών. Μακροπρόθεσμα, οι στρεβλώσεις αυτές ενδέχεται να παρεμποδίσουν την καινοτομία, την αποδοτικότητα και την υιοθέτηση καθαρότερων τεχνολογιών. Οι εν λόγω στρεβλωτικές επιπτώσεις μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικές όταν η ενίσχυση χορηγείται για έργα που παρέχουν περιορισμένο μεταβατικό όφελος αλλά αποκλείουν καθαρότερες τεχνολογίες σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, συμπεριλαμβανομένων των απαιτούμενων τεχνολογιών για την επίτευξη των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων για το κλίμα που κατοχυρώνονται στον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να ισχύει για τη στήριξη ορισμένων δραστηριοτήτων οι οποίες χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα που παρέχουν άμεση μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αλλά οδηγούν μακροπρόθεσμα σε βραδύτερους ρυθμούς μείωσης των εκπομπών. Με την προϋπόθεση ότι όλες οι άλλες παράμετροι είναι ίδιες, όσο πλησιέστερη είναι η ενισχυόμενη επένδυση στην αντίστοιχη ημερομηνία-στόχο τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα τα μεταβατικά οφέλη της να αντισταθμιστούν από τα πιθανά αντικίνητρα για καθαρότερες τεχνολογίες. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη αυτές τις πιθανές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές κατά την αξιολόγησή της.
68. Οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να έχουν στρεβλωτικές επιπτώσεις όσον αφορά την αύξηση ή τη διατήρηση της σημαντικής ισχύος του δικαιούχου στην αγορά. Ακόμη και όταν οι ενισχύσεις δεν συμβάλλουν άμεσα στην αύξηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά, μπορεί να το πράξουν έμμεσα, με την αποθάρρυνση της επέκτασης των υφιστάμενων ανταγωνιστών ή με τη δημιουργία κινήτρων για την έξοδο τους ή την αποθάρρυνση της εισόδου νέων ανταγωνιστών. Αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, ιδίως όταν το μέτρο στήριξης απευθύνεται σε περιορισμένο αριθμό συγκεκριμένων δικαιούχων ή σε περίπτωση που οι κατεστημένοι φορείς απέκτησαν ισχύ στην αγορά πριν από την ελευθέρωση της αγοράς, όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, ορισμένες φορές στις αγορές ενέργειας. Το στοιχείο αυτό είναι επίσης σημαντικό για τις ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών σε αναδυόμενες αγορές, σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος ένας παράγοντας με ισχυρή θέση στην αγορά να επιτύχει τις περισσότερες προσφορές και να εμποδίσει σημαντικές νέες εισόδους.
69. Εκτός από στρεβλώσεις στις αγορές προϊόντων, οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να έχουν επιπτώσεις στις συναλλαγές και στην επιλογή τοποθεσίας. Οι εν λόγω στρεβλώσεις μπορεί να προκύψουν σε επίπεδο κρατών μελών, είτε όταν οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται σε διασυνοριακό επίπεδο είτε όταν εξετάζουν διαφορετικούς τόπους για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Οι ενισχύσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας σε μία περιοχή ή στην απομάκρυνσή της από άλλες περιοχές εντός της εσωτερικής αγοράς ενδέχεται να μετατοπίζουν δραστηριότητες ή επενδύσεις από μία περιοχή σε άλλη, χωρίς καθαρό περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Η Επιτροπή θα επαληθεύει ότι η ενίσχυση δεν έχει εμφανώς αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές. Για παράδειγμα, δεν θα θεωρούνται συμβατές με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για περιβαλλοντικούς και ενεργειακούς στόχους που οδηγούν απλώς στην αλλαγή του τόπου εγκατάστασης της οικονομικής δραστηριότητας χωρίς να βελτιώνουν το υφιστάμενο επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας στα κράτη μέλη.
70. Η Επιτροπή θα εγκρίνει μέτρα βάσει των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών για μέγιστη περίοδο 10 ετών, παρότι αυτό μπορεί να περιοριστεί σε ορισμένες περιπτώσεις (βλ. παράγραφο 76). Εάν ένα κράτος μέλος επιθυμεί να παρατείνει τη διάρκεια του μέτρου πέραν της μέγιστης αυτής περιόδου, μπορεί να κοινοποιήσει εκ νέου το μέτρο. Αυτό σημαίνει ότι οι ενισχύσεις θα μπορούσαν να χορηγηθούν βάσει εγκεκριμένων μέτρων για μέγιστη περίοδο 10 ετών από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης της Επιτροπής με την οποία οι ενισχύσεις κηρύχθηκαν συμβατές.

3.3. Στάθμιση των θετικών επιπτώσεων της ενίσχυσης έναντι των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

71. Ως τελικό βήμα, η Επιτροπή θα σταθμίζει τις διαπιστωθείσες αρνητικές επιπτώσεις του μέτρου ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και τους όρους συναλλαγών με τις θετικές επιπτώσεις της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης στις υποστηριζόμενες οικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της συμβολής της στην προστασία του περιβάλλοντος και στους στόχους της ενεργειακής πολιτικής και, ειδικότερα, στη μετάβαση προς περιβαλλοντικά βιώσιμες δραστηριότητες και στην επίτευξη των νομικά δεσμευτικών στόχων βάσει του ευρωπαϊκού νόμου για το κλίμα και των στόχων της Ένωσης για την ενέργεια και το κλίμα έως το 2030.

72. Στο πλαίσιο της εν λόγω εξισορρόπησης, η Επιτροπή θα δίνει ιδιαίτερη προσοχή στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»⁽⁵⁰⁾, ή σε άλλες συγκρίσιμες μεθοδολογίες. Επιπλέον, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη, κατά περίπτωση, τις αρνητικές εξωτερικότητες της ενισχυόμενης δραστηριότητας, όταν οι εν λόγω εξωτερικότητες αλλοιώνουν τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον, δημιουργώντας ή επιδεινώνοντας τις ανεπάρκειες της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα των εξωτερικοτήτων που ενδέχεται να παρεμποδίζουν την επίτευξη των κλιματικών στόχων που καθορίζονται βάσει του δικαίου της Ένωσης⁽⁵¹⁾.
73. Η Επιτροπή θα θεωρεί το μέτρο συμβατό με την εσωτερική αγορά μόνο εάν οι θετικές επιπτώσεις αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις. Σε περιπτώσεις στις οποίες το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν αντιμετωπίζει σαφώς προσδιορισμένη ανεπάρκεια της αγοράς με κατάλληλο και αναλογικό τρόπο, για παράδειγμα λόγω του μεταβατικού χαρακτήρα του οφέλους και των μακροπρόθεσμων στρεβλώσεων που συνεπάγεται κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 67, οι αρνητικές στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό θα τείνουν να αντισταθμίζουν τις θετικές επιπτώσεις του μέτρου. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν είναι συμβατό.
74. Τα μέτρα που εμπεριέχουν άμεσα ή έμμεσα τη στήριξη των ορυκτών καυσίμων, ιδίως των πλέον ρυπογόνων ορυκτών καυσίμων, είναι απίθανο να προκαλούν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και συχνά έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις, διότι μπορούν να αυξήσουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες στην αγορά. Το ίδιο ισχύει και για τα μέτρα που αφορούν νέες επενδύσεις σε φυσικό αέριο, εκτός εάν καταδειχθεί ότι δεν υπάρχει φαινόμενο εγκλωβισμού⁽⁵²⁾. Αυτό θα καταστήσει καταρχήν απίθανη τη θετική εξισορρόπηση για τα εν λόγω μέτρα, όπως εξηγείται περαιτέρω στο κεφάλαιο 4.
75. Η Επιτροπή θα εξετάσει εν γένει ευνοϊκά άλλα χαρακτηριστικά των μέτρων που προτείνονται από τα κράτη μέλη για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ΜΜΕ και, κατά περίπτωση, των κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας σε ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, υπό την προϋπόθεση ότι τα θετικά αποτελέσματα της διασφάλισης της συμμετοχής και της αποδοχής υπερτερούν των πιθανών στρεβλωτικών επιπτώσεων.
76. Άλλοι παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό της συνολικής ισορροπίας ορισμένων κατηγοριών καθεστώτων ενισχύσεων σε ορισμένες περιπτώσεις είναι οι εξής:
- α) απαίτηση εκ των υστέρων αξιολόγησης, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 5· σε τέτοιες περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται να περιορίσει τη διάρκεια των καθεστώτων (συνήθως σε τέσσερα έτη ή λιγότερο), με δυνατότητα εκ νέου κοινοποίησης της παράτασής τους στη συνέχεια·
  - β) απαίτηση —ελλείψει ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών— μεμονωμένης κοινοποίησης των έργων στήριξης ορισμένου μεγέθους ή που παρουσιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά·
  - γ) απαίτηση τα μέτρα ενίσχυσης να υπόκεινται σε χρονικό περιορισμό.

4. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

4.1. Ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης της ανανεώσιμης ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης

4.1.1. Σκεπτικό

77. Στον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα, η Ένωση έχει θέσει δεσμευτικούς και φιλόδοξους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για το 2030 και το 2050. Στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999, η Ένωση καθόρισε τους στόχους της Ένωσης για την ενέργεια και το κλίμα έως το 2030. Στην οδηγία για την ενεργειακή απόδοση, η Ένωση έχει ορίσει δεσμευτικούς στόχους για την ενεργειακή απόδοση για το 2030. Οι κρατικές ενισχύσεις ενδέχεται να είναι αναγκαίες προκειμένου να συμβάλουν στην επίτευξη των εν λόγω στόχων της Ένωσης και των σχετικών εθνικών συνεισφορών.

⁽⁵⁰⁾ Όσον αφορά τα μέτρα που είναι ταυτόσημα με τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο, η συμμόρφωσή τους με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» θεωρείται ότι πληρούται δεδομένου ότι έχει ήδη επαληθευτεί.

⁽⁵¹⁾ Αυτό θα μπορούσε επίσης να ισχύει σε περίπτωση που η ενίσχυση στρεβλώνει τη λειτουργία των οικονομικών μέσων που έχουν τεθεί σε εφαρμογή για την εσωτερική αγορά των αρνητικών εξωτερικοτήτων (π.χ. επηρεάζοντας τα μηνύματα σχετικά με τις τιμές που παρέχει το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ ή παρόμοιο μέσο).

⁽⁵²⁾ Για παράδειγμα, ο τρόπος αυτός μπορεί να βασίζεται σε ένα εθνικό σχέδιο απανθρακοποίησης με δεσμευτικούς στόχους και/ή μπορεί να περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για την υλοποίηση τεχνολογιών απανθρακοποίησης, όπως η δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα / η δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, ή για την αντικατάσταση του φυσικού αερίου με ανανεώσιμο αέριο ή αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή το κλείσιμο μονάδας σε χρονοδιάγραμμα που να συνάδει με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα. Για να επιτευχθούν οι κλιματικοί στόχοι της Ένωσης για το 2030 και το 2050, πρέπει να υπάρξει σαφής πτωτική πορεία για όλα τα ορυκτά καύσιμα, συμπεριλαμβανομένου του φυσικού αερίου. Στην εκτίμηση επιπτώσεων της Επιτροπής που εκπονήθηκε για το σχέδιο κλιματικών στόχων για το 2030 διευκρινίζεται ότι, έως το 2050, «η χρήση φυσικού αερίου χωρίς δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα θα καταστεί ασυμβίβαστη με τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας και η χρήση του πρέπει να μειωθεί κατά 66-71 % σε σχέση με το 2015» (SWD(2020) 176 final).

4.1.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

78. Στο τμήμα 4.1 καθορίζονται οι κανόνες συμβατότητας των μέτρων για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή συνθετικών καυσίμων που παράγονται με χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Επίσης καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα ενίσχυσης τα οποία αφορούν ευρύ φάσμα άλλων τεχνολογιών που αποσκοπούν κυρίως στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ⁽⁵³⁾.

4.1.2.1. Ενισχύσεις για ανανεώσιμη ενέργεια

79. Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα στήριξης όλων των τύπων ανανεώσιμης ενέργειας.
80. Η στήριξη για βιοκαύσιμα, βιορευστά, βιοαέρια (συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου) και καύσιμα βιομάζας μπορεί να εγκριθεί μόνο στον βαθμό που τα ενισχυόμενα καύσιμα συμμορφώνονται με τα κριτήρια βιωσιμότητας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που προβλέπονται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ'έξουσιοδότηση πράξεις της.
81. Οι ενισχύσεις για την παραγωγή ενέργειας από απόβλητα μπορούν να θεωρηθούν συμβατές βάσει του παρόντος τμήματος στον βαθμό που περιορίζονται στα απόβλητα που εμπίπτουν στον ορισμό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
82. Οι ενισχύσεις για την παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου ⁽⁵⁴⁾ μπορούν να αξιολογούνται βάσει του παρόντος τμήματος.

4.1.2.2. Άλλες ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

83. Όλες οι τεχνολογίες που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι καταρχήν επιλέξιμες, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για την παραγωγή ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή συνθετικών καυσίμων που παράγονται με χρήση ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, των ενισχύσεων για την ενεργειακή απόδοση συμπεριλαμβανομένης της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης, των ενισχύσεων για τη CCS/CCU, των ενισχύσεων για την απόκριση ζήτησης και την αποθήκευση ενέργειας όταν αυτό μειώνει τις εκπομπές, και των ενισχύσεων για τη μείωση ή την αποφυγή εκπομπών που προκύπτουν από βιομηχανικές διεργασίες, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας πρώτων υλών. Καλύπτει επίσης τη στήριξη για την εξάλειψη των αερίων του θερμοκηπίου από το περιβάλλον. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται σε μέτρα των οποίων πρωταρχικός στόχος δεν είναι η μείωση ή η εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Όταν ένα μέτρο συμβάλλει τόσο στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όσο και στην πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου, η συμβατότητα του μέτρου αξιολογείται βάσει του παρόντος τμήματος ή του τμήματος 4.5, ανάλογα με το ποιος από τους δύο στόχους υπερισχύει.
84. Το παρόν τμήμα καλύπτει επίσης ειδικά έργα υποδομής (μεταξύ άλλων για το υδρογόνο, άλλα αέρια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, καθώς και διοξείδιο του άνθρακα για αποθήκευση/χρήση) που δεν εμπίπτουν στον ορισμό της ενεργειακής υποδομής, καθώς και έργα που περιλαμβάνουν ειδικές υποδομές ή ενεργειακές υποδομές, ή και τα δύο, σε συνδυασμό είτε με παραγωγή είτε με κατανάλωση/χρήση.
85. Στον βαθμό που οι ενισχύσεις διευκολύνουν τις επενδύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων, το παρόν τμήμα αφορά επίσης τις ενισχύσεις σε ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης που είναι πάροχοι μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 27) της οδηγίας 2012/27/ΕΕ.
86. Οι ενισχύσεις για την παραγωγή ενέργειας από απόβλητα μπορούν να θεωρηθούν συμβατές βάσει του παρόντος τμήματος, στον βαθμό που περιορίζονται στα απόβλητα που χρησιμοποιούνται για την τροφοδότηση εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στον ορισμό της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης.
87. Οι ενισχύσεις για την παραγωγή υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μπορούν να αξιολογούνται βάσει του παρόντος τμήματος.
88. Οι ενισχύσεις για τη στήριξη του εξηλεκτρισμού με τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και/ή ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μπορούν επίσης να αξιολογούνται στο πλαίσιο του παρόντος τμήματος, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για τη θέρμανση και τις βιομηχανικές διεργασίες.

⁽⁵³⁾ Αυτό καλύπτει τόσο τις επενδύσεις σε περιβαλλοντικά υποβαθμισμένες περιοχές όσο και τις επενδύσεις σε αναξιποίητες περιοχές.

⁽⁵⁴⁾ Αυτό περιλαμβάνει ηλεκτρολυτικές κυψέλες εντός δικτύου που έχουν συνάψει συμφωνίες αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με οικονομικούς φορείς που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον κατ'έξουσιοδότηση κανονισμό της Επιτροπής που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001.

4.1.3. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.1.3.1. Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

89. Οι παράγραφοι 34 έως 37 δεν εφαρμόζονται σε μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Το κράτος μέλος πρέπει να προσδιορίζει τα ήδη εφαρμοζόμενα μέτρα πολιτικής για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, μολονότι το ΣΕΔΕ της Ένωσης και οι σχετικές πολιτικές και μέτρα εσωτερικεύουν ένα ποσοστό του κόστους των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ενδέχεται να μην εσωτερικεύουν ακόμη πλήρως το κόστος αυτό.
90. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταδεικνύουν ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία για τις προτεινόμενες δραστηριότητες, όπως απαιτείται βάσει της παραγράφου 38, λαμβάνοντας υπόψη το εναλλακτικό αντιπαράδειγμα ⁽⁵⁵⁾, καθώς και τις σχετικές δαπάνες και τα έσοδα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με το ΣΕΔΕ και τις σχετικές πολιτικές και μέτρα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 89. Όταν υπάρχει σημαντική αβεβαιότητα σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις της αγοράς που σχετίζονται με μεγάλο μέρος της επιχειρηματικής σκοπιμότητας (όπως για παράδειγμα στην περίπτωση επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όπου τα έσοδα από την ηλεκτρική ενέργεια δεν συνδέονται με το κόστος των εισροών), η στήριξη με τη μορφή ορισμένης εγγυημένης αμοιβής για τον περιορισμό της έκθεσης σε αρνητικά σενάρια μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία για να διασφαλιστεί η πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές, ενδέχεται να απαιτούνται όρια στην κερδοφορία και/ή ανακτήσεις (clawbacks) που συνδέονται με πιθανά θετικά σενάρια για τη διασφάλιση της αναλογικότητας.
91. Όταν το κράτος μέλος καταδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης βάσει της παραγράφου 90, η Επιτροπή εικάζει ότι εξακολουθεί να υφίσταται εναπομένουσα ανεπάρκεια της αγοράς, η οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω ενίσχυσης για την απανθρακοποίηση, εκτός εάν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία περί του αντιθέτου.
92. Για καθεστώτα που λειτουργούν για περισσότερα από τρία έτη, το κράτος μέλος πρέπει να επιβεβαιώνει ότι θα επικαιροποιεί την ανάλυση των σχετικών δαπανών και εσόδων τουλάχιστον ανά τριετία ή, για καθεστώτα που αφορούν λιγότερες συχνές χορηγήσεις, πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης, να διασφαλίζει ότι η ενίσχυση εξακολουθεί να είναι αναγκαία για κάθε επιλέξιμη κατηγορία δικαιούχων. Σε περίπτωση που δεν απαιτείται πλέον ενίσχυση για μια κατηγορία δικαιούχων, η κατηγορία αυτή θα πρέπει να αφαιρείται πριν από τη χορήγηση νέας ενίσχυσης ⁽⁵⁶⁾.

4.1.3.2. Καταλληλότητα

93. Το τμήμα 3.2.1.2 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Η Επιτροπή εικάζει ότι η κρατική ενίσχυση μπορεί, καταρχήν, να αποτελεί κατάλληλο μέτρο για την επίτευξη των στόχων απανθρακοποίησης, δεδομένου ότι άλλα μέσα πολιτικής δεν επαρκούν συνήθως για την επίτευξη των εν λόγω στόχων, υπό τον όρο ότι πληρούνται όλες οι άλλες προϋποθέσεις συμβατότητας. Λόγω της κλίμακας και του επείγοντος χαρακτήρα της πρόκλησης της απανθρακοποίησης, μπορεί να χρησιμοποιείται ευρύ φάσμα μέσων, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων επιχειρηρήσεων.
94. Οι ενισχύσεις για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 85, μπορούν να λάβουν μόνο μία από τις ακόλουθες μορφές:
- α) δάνειο ή εγγύηση στον πάροχο των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο σύμβασης ενεργειακής απόδοσης·
  - β) χρηματοδοτικό προϊόν που αποσκοπεί στην αναχρηματοδότηση του αντίστοιχου παρόχου (για παράδειγμα, πρακτόρευση ή κατάπτωση εγγυήσεων).

4.1.3.3. Επιλεξιμότητα

95. Τα μέτρα απανθρακοποίησης που στοχεύουν σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, οι οποίες ανταγωνίζονται άλλες μη επιδοτούμενες δραστηριότητες, μπορεί να αναμένεται ότι θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, σε σύγκριση με τα μέτρα που είναι ανοικτά σε όλες τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αιτιολογούν τα μέτρα που δεν περιλαμβάνουν όλες τις τεχνολογίες και τα έργα που είναι ανταγωνιστικά — για παράδειγμα όλα τα έργα που λειτουργούν στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ή όλες οι επιχειρήσεις που παράγουν υποκατάστατα προϊόντα και τα οποία είναι τεχνικώς ικανά να συμβάλουν αποτελεσματικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ⁽⁵⁷⁾. Οι λόγοι αυτοί θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικές παραμέτρους που συνδέονται, για παράδειγμα, με την αποδοτικότητα ή το κόστος ή με άλλες σχετικές περιστάσεις. Οι λόγοι αυτοί μπορούν να βασίζονται σε στοιχεία που συγκεντρώνονται κατά τη δημόσια διαβούλευση που αναφέρεται στο τμήμα 4.1.3.4, κατά περίπτωση.

⁽⁵⁵⁾ Το αντιπαράδειγμα είναι η δραστηριότητα που θα ασκούσε ο δικαιούχος χωρίς την ενίσχυση. Σε ορισμένες περιπτώσεις απανθρακοποίησης, αυτό μπορεί να συνεπάγεται επένδυση σε μια λιγότερο φιλική προς το περιβάλλον εναλλακτική λύση. Σε άλλες περιπτώσεις, ενδέχεται να μην συνεπάγεται καμία επένδυση ή να αφορά καθυστερημένη επένδυση, αλλά μπορεί, για παράδειγμα, να αφορά επιχειρησιακές αποφάσεις που θα απέφεραν μικρότερο περιβαλλοντικό όφελος, όπως η συνέχιση της λειτουργίας υφιστάμενων επιτόπιων εγκαταστάσεων και/ή η αγορά ενέργειας.

⁽⁵⁶⁾ Αυτό δεν θα επηρέαζε το δικαίωμα λήψης ενισχύσεων που έχουν ήδη χορηγηθεί (π.χ. βάσει δεκαετούς σύμβασης).

⁽⁵⁷⁾ Κατά γενικό κανόνα, η Επιτροπή δεν θα απαιτεί το άνοιγμα των μέτρων σε διασυνοριακό επίπεδο, παρά το γεγονός ότι το άνοιγμα αυτό μπορεί να συμβάλει στην άμβλυνση των προβληματισμών σχετικά με τον ανταγωνισμό.

96. Η Επιτροπή θα αξιολογεί τους λόγους που προβάλλονται και θα θεωρεί, για παράδειγμα, ότι μια πιο περιορισμένη επιλεξιμότητα δεν στρεβλώνει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν:
- α) ένα μέτρο στοχεύει σε συγκεκριμένο τομεακό ή τεχνολογικό στόχο που καθορίζεται στο δίκαιο της Ένωσης ⁽⁵⁸⁾, όπως ένα καθεστώς ανανεώσιμης ενέργειας ή ενεργειακής απόδοσης ⁽⁵⁹⁾.
  - β) ένα μέτρο αποσκοπεί ειδικά στην υποστήριξη έργων επίδειξης.
  - γ) ένα μέτρο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση όχι μόνο της απανθρακοποίησης αλλά και της ποιότητας του αέρα ή άλλης μορφής ρύπανσης.
  - δ) ένα κράτος μέλος προσδιορίζει τους λόγους για να αναμένει ότι οι επιλέξιμοι τομείς ή οι καινοτόμες τεχνολογίες έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν σημαντικά και με οικονομικά αποδοτικό τρόπο στην προστασία του περιβάλλοντος και στη ριζική απανθρακοποίηση μακροπρόθεσμα.
  - ε) ένα μέτρο απαιτείται για την επίτευξη της απαραίτητης διαφοροποίησης προκειμένου να αποφευχθεί η επιδείνωση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη σταθερότητα του δικτύου ⁽⁶⁰⁾.
  - στ) μια πιο επιλεκτική προσέγγιση μπορεί να αναμένεται ότι θα οδηγήσει σε χαμηλότερο κόστος για την επίτευξη της προστασίας του περιβάλλοντος (π.χ. μέσω μειωμένου κόστους ενσωμάτωσης στο σύστημα ως αποτέλεσμα της διαφοροποίησης, ακόμη και μεταξύ ανανεώσιμων πηγών, η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει την απόκριση στη ζήτηση και/ή την αποθήκευση) και/ή θα οδηγήσει σε μικρότερη στρέβλωση του ανταγωνισμού.
  - ζ) ένα έργο έχει επιλεγεί μετά από ανοικτή πρόσκληση για να αποτελέσει μέρος μεγάλου ολοκληρωμένου διασυνοριακού έργου, το οποίο έχει σχεδιαστεί από κοινού από διάφορα κράτη μέλη και αποσκοπεί να συμβάλει σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος προς το κοινό συμφέρον της Ένωσης, και είτε εφαρμόζει καινοτόμο τεχνολογία, η οποία απορρέει από δραστηριότητα έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΑΚ) που διεξάγεται από τον δικαιούχο ή από άλλη οντότητα, εφόσον ο πρώτος φορέας αποκτά τα δικαιώματα χρήσης των αποτελεσμάτων της προηγούμενης ΕΑΚ, είτε είναι μεταξύ των πρώτων φορέων που υιοθετούν μια καινοτόμο τεχνολογία στον τομέα του.
97. Τα κράτη μέλη πρέπει να επανεξετάζουν τακτικά τους κανόνες επιλεξιμότητας και όλους τους σχετικούς κανόνες, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι λόγοι που παρέχονται για να δικαιολογηθεί μια πιο περιορισμένη επιλεξιμότητα εξακολουθούν να ισχύουν καθ' όλη τη διάρκεια ζωής κάθε καθεστώτος, δηλαδή να διασφαλίζεται ότι τυχόν περιορισμοί στην επιλεξιμότητα εξακολουθούν να δικαιολογούνται όταν αναπτύσσονται νέες τεχνολογίες ή προσεγγίσεις ή καθίστανται διαθέσιμα περισσότερα στοιχεία.
- 4.1.3.4. Δημόσια διαβούλευση
98. Το τμήμα 4.1.3.4 εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 2023.
99. Πριν από την κοινοποίηση της ενίσχυσης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες έκτακτες περιστάσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να διαβουλευονται δημοσίως σχετικά με τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και την αναλογικότητα των μέτρων που πρέπει να κοινοποιούνται βάσει του παρόντος τμήματος. Η υποχρέωση διαβούλευσης δεν ισχύει για τροποποιήσεις ήδη εγκριθέντων μέτρων που δεν μεταβάλλουν το πεδίο εφαρμογής ή την επιλεξιμότητά τους ούτε παρατείνουν τη διάρκειά τους πέραν των 10 ετών από την κοινοποίηση της αρχικής απόφασης της Επιτροπής για τη συμβατότητα της ενίσχυσης, ούτε για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 100. Για να καθοριστεί αν ένα μέτρο είναι δικαιολογημένο, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, απαιτείται η ακόλουθη δημόσια διαβούλευση ⁽⁶¹⁾:

⁽⁵⁸⁾ Όπως, κατά περίπτωση, για το ανανεώσιμο υδρογόνο.

⁽⁵⁹⁾ Η επιλεξιμότητα σε μια τέτοια περίπτωση θα πρέπει να περιορίζεται μόνο σύμφωνα με τους σχετικούς ορισμούς, εφόσον υπάρχουν στην τομεακή νομοθεσία. Για παράδειγμα, το καθεστώς που προορίζεται να καλύψει τον πρωταρχικό στόχο της Ένωσης για την ανανεώσιμη ενέργεια θα πρέπει να είναι ανοικτό σε όλες τις τεχνολογίες που ανταποκρίνονται στον ορισμό των «ανανεώσιμων πηγών ενέργειας» στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 8), ενώ ένα καθεστώς που έχει σχεδιαστεί για την επίτευξη ενός επιμέρους στόχου της Ένωσης θα πρέπει να είναι ανοικτό σε όλες τις τεχνολογίες που μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη του εν λόγω επιμέρους στόχου. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να περιορίσουν περαιτέρω το πεδίο εφαρμογής των μέτρων στήριξής τους, μεταξύ άλλων σε συγκεκριμένους τύπους ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, βάσει άλλων αντικειμενικών κριτηρίων, όπως αυτά που απαριθμούνται στην παράγραφο 96 στοιχεία β) έως ζ).

⁽⁶⁰⁾ Σε περίπτωση περιφερειακής στήριξης, το κράτος μέλος θα πρέπει να καταδεικνύει ότι οι επικουρικές υπηρεσίες και οι κανόνες ανακατανομής διευκολύνουν την αποτελεσματική συμμετοχή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την αποθήκευση και την απόκριση ζήτησης, με τον τρόπο που ενδείκνυται, και επιβραβεύουν τις τοπικές και τεχνολογικές επιλογές που υποστηρίζουν τη σταθερότητα του δικτύου, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/943 και την οδηγία (ΕΕ) 2019/944. Όταν το κράτος μέλος εντοπίζει ένα τοπικό πρόβλημα ασφάλειας εφοδιασμού που δεν μπορεί να επιλυθεί μεσοπρόθεσμα (π.χ. εντός 5-10 ετών) με βελτιώσεις στον σχεδιασμό της αγοράς ή με επαρκή ενίσχυση του δικτύου, θα πρέπει να σχεδιαστεί και να αξιολογηθεί ένα μέτρο για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος βάσει του τμήματος 4.8.

⁽⁶¹⁾ Τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται στις υφιστάμενες εθνικές διαδικασίες διαβούλευσης όσον αφορά τις εν λόγω απαιτήσεις. Εφόσον η διαβούλευση καλύπτει τα σημεία που απαριθμούνται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και διαρκεί για το απαιτούμενο χρονικό διάστημα, δεν απαιτείται χωριστή διαβούλευση. Μπορεί επίσης να μην απαιτείται χωριστή διαβούλευση για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 96 στοιχείο ζ).

α) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε τουλάχιστον 150 εκατ. EUR ετησίως, για τουλάχιστον έξι εβδομάδες, τα οποία καλύπτουν τα εξής:

- i) επιλεξιμότητα·
- ii) μέθοδο και εκτίμηση της επιδότησης ανά τόνο εκπομπών ισοδυνάμου CO₂ ⁽⁶²⁾ που αποφεύχθηκαν (ανά έργο ή έργο αναφοράς)·
- iii) προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις·
- iv) βασικές παραμέτρους για τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης ⁽⁶³⁾, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων ⁽⁶⁴⁾·
- v) βασικές παραδοχές που τεκμηριώνουν τον ποσοτικό προσδιορισμό και χρησιμοποιούνται για την απόδειξη του χαρακτήρα κινητήρου, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας·
- vi) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή στη βιομηχανική παραγωγή με βάση το φυσικό αέριο, στις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συμβατότητας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα (βλ. παράγραφο 129).

β) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε λιγότερα από 150 εκατ. EUR ετησίως, δημόσια διαβούλευση τουλάχιστον διάρκειας τεσσάρων εβδομάδων, η οποία θα καλύπτει:

- i) επιλεξιμότητα·
- ii) προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις·
- iii) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή στη βιομηχανική παραγωγή με βάση το φυσικό αέριο, στις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συμβατότητας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα (βλ. παράγραφο 129).

100. Δεν απαιτείται δημόσια διαβούλευση για τα μέτρα που εμπίπτουν στην παράγραφο 99 στοιχείο β) όταν χρησιμοποιούνται ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών και το μέτρο δεν στηρίζει επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας, στην παραγωγή ή σε άλλες δραστηριότητες με βάση τα ορυκτά καύσιμα.

101. Τα ερωτηματολόγια διαβούλευσης πρέπει να δημοσιεύονται σε δημόσιο ιστότοπο. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν απάντηση στη διαβούλευση, στην οποία θα συνοψίζονται και θα εξετάζονται οι απαντήσεις που λαμβάνουν. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει την επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο ελαχιστοποιήθηκαν οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μέσω του πεδίου εφαρμογής ή της επιλεξιμότητας του προτεινόμενου μέτρου. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν σύνδεσμο με την απάντησή τους στη διαβούλευση στο πλαίσιο της κοινοποίησης των μέτρων ενίσχυσης βάσει του παρόντος τμήματος.

102. Σε εξαιρετικές και δρόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει εναλλακτικές μεθόδους διαβούλευσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών λαμβάνονται υπόψη κατά την (συνεχιζόμενη) υλοποίηση της ενίσχυσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι εναλλακτικές μέθοδοι ενδέχεται να χρειαστεί να συνδυαστούν με διορθωτικά μέτρα για την ελαχιστοποίηση πιθανών στρεβλωτικών επιπτώσεων του μέτρου.

4.1.3.5. Αναλογικότητα

103. Οι ενισχύσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα πρέπει να χορηγούνται κατά γενικό κανόνα μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 49 και 50, ούτως ώστε οι στόχοι του μέτρου ⁽⁶⁵⁾ να μπορούν να επιτευχθούν με τρόπο αναλογικό που ελαχιστοποιεί τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και του εμπορίου. Ο προϋπολογισμός ή ο όγκος που αφορά τη διαδικασία υποβολής προσφορών αποτελεί δεσμευτικό περιορισμό υπό την έννοια ότι είναι δυνατόν να μη λάβουν ενίσχυση όλοι οι υποψήφιοι, ο αναμενόμενος αριθμός προσφερόντων επαρκεί για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού, και ο σχεδιασμός των διαδικασιών

⁽⁶²⁾ Το ισοδύναμο CO₂ (CO₂ ε) είναι μια μονάδα μέτρησης που χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ των εκπομπών διαφόρων αερίων του θερμοκηπίου βάσει του δυναμικού τους υπερθέρμανσης του πλανήτη, μέσω της μετατροπής των ποσοτήτων άλλων αερίων σε ισοδύναμη ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα με το ίδιο δυναμικό υπερθέρμανσης του πλανήτη.

⁽⁶³⁾ Για παράδειγμα, το χρονικό διάστημα μεταξύ της ανταγωνιστικής διαδικασίας και της περιόδου παράδοσης, οι κανόνες αγοράς/πώλησης, οι κανόνες τιμολόγησης.

⁽⁶⁴⁾ Για παράδειγμα, εάν υπάρχουν διαφορετικές διάρκειες συμβάσεων, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό του ποσού της επιλέξιμης δυναμικότητας/παραγωγής από διαφορετικές τεχνολογίες, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό ή την καταβολή επιδοτήσεων.

⁽⁶⁵⁾ Για παράδειγμα, η επίτευξη των στόχων του κράτους μέλους για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές.

υποβολής προσφορών με χαμηλό αριθμό συμμετοχών κατά τη διάρκεια της εφαρμογής ενός καθεστώτος διορθώνεται ώστε να αποκατασταθεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στις μεταγενέστερες διαδικασίες υποβολής προσφορών ή, εάν αυτό δεν είναι εφικτό, το συντομότερο δυνατόν ⁽⁶⁶⁾.

104. Η διαδικασία υποβολής προσφορών θα πρέπει, καταρχήν, να είναι ανοικτή σε όλους τους επιλέξιμους δικαιούχους, ώστε να καθίσταται δυνατή η οικονομικά αποδοτική κατανομή της ενίσχυσης και να μειώνονται οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Ωστόσο, η διαδικασία υποβολής προσφορών μπορεί να περιοριστεί σε μία ή περισσότερες συγκεκριμένες κατηγορίες δικαιούχων, όταν παρέχονται αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σχετικών αποδεικτικών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, τα οποία καταδεικνύουν, για παράδειγμα, ότι:
- α) μια ενιαία διαδικασία ανοικτή σε όλους τους επιλέξιμους δικαιούχους θα οδηγούσε σε μη βέλτιστο αποτέλεσμα ή δεν θα επέτρεπε την επίτευξη των στόχων του μέτρου· η αιτιολόγηση αυτή μπορεί να αναφέρεται στα κριτήρια της παραγράφου 96·
  - β) υπάρχει σημαντική απόκλιση μεταξύ των επιπέδων προσφοράς που αναμένεται να προσφέρουν οι διάφορες κατηγορίες δικαιούχων (αυτό θα ίσχυε γενικά όταν τα αναμενόμενα ανταγωνιστικά επίπεδα προσφοράς —που προσδιορίζονται με βάση την ανάλυση που απαιτείται στην παράγραφο 90— διαφέρουν κατά περισσότερο από 10 %)· στην περίπτωση αυτή, μπορούν να χρησιμοποιηθούν χωριστές ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, ώστε να ανταγωνίζονται μεταξύ τους κατηγορίες δικαιούχων με παρόμοιες δαπάνες.
105. Όταν ένα κράτος μέλος επικαλείται τις εξαιρέσεις της παραγράφου 104 στοιχείο β) για ένα καθεστώς που θα διαρκέσει περισσότερο από τρία έτη, η ανάλυση που απαιτείται στην παράγραφο 92 θα πρέπει επίσης να εξετάζει αν οι εξαιρέσεις αυτές μπορούν να εξακολουθήσουν να χρησιμοποιούνται. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη πρέπει να επιβεβαιώσουν ότι τα εν λόγω καθεστώτα θα προσαρμοστούν με την πάροδο του χρόνου, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τεχνολογίες για τις οποίες οι προσφορές αναμένεται να μην διαφέρουν μεταξύ τους άνω του 10 % θα δημοπρατούνται μέσω της ίδιας ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών. Ομοίως, το κράτος μέλος μπορεί να επιλέξει να καταρτίσει χωριστές προσφορές όταν από την επικαιροποιημένη ανάλυση που αναφέρεται στην παράγραφο 92 προκύπτει ότι το κόστος έχει αποκλίνει σε σημείο που οι προσφορές να διαφέρουν περισσότερο από 10 %.
106. Όταν από την ανάλυση που απαιτείται στην παράγραφο 90 προκύπτει ότι ενδέχεται να υπάρχει σημαντική απόκλιση μεταξύ των επιπέδων προσφοράς που αναμένεται να προσφέρουν οι διάφορες κατηγορίες δικαιούχων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάζουν τον κίνδυνο υπεραντισταθμίσεως των φθηνότερων τεχνολογιών. Η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη και αυτό το στοιχείο κατά την αξιολόγησή της. Κατά περίπτωση, μπορεί να απαιτούνται ανώτατα όρια προσφορών για τον περιορισμό της μέγιστης προσφοράς από μεμονωμένους προσφέροντες σε συγκεκριμένες κατηγορίες. Τυχόν ανώτατα όρια προσφορών θα πρέπει να αιτιολογούνται με παραπομπή στον ποσοτικό προσδιορισμό για τα έργα αναφοράς που αναφέρονται στις παραγράφους 51, 52 και 53.
107. Εξαιρέσεις από την απαίτηση χορήγησης ενίσχυσης και καθορισμού του ύψους της ενίσχυσης μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών μπορούν να αιτιολογηθούν όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων αποδεικτικών στοιχείων που συγκεντρώνονται κατά τη δημόσια διαβούλευση, τα οποία καταδεικνύουν ότι ισχύει ένα από τα ακόλουθα:
- α) δεν υπάρχει επαρκής δυνητική προσφορά ή αριθμός δυνητικών προσφερόντων για τη διασφάλιση του ανταγωνισμού· στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να καταδεικνύει ότι δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί ο ανταγωνισμός με τη μείωση του προϋπολογισμού ή τη διευκόλυνση της συμμετοχής στη διαδικασία υποβολής προσφορών (για παράδειγμα, με τον προσδιορισμό πρόσθετων εκτάσεων για ανάπτυξη ή την προσαρμογή των απαιτήσεων προεπιλογής), ανάλογα με την περίπτωση·
  - β) δικαιούχοι είναι μικρά έργα, τα οποία ορίζονται ως εξής:
    - i) για έργα παραγωγής ή αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας — έργα με εγκατεστημένη ισχύ μικρότερη ή ίση του 1 MW·
    - ii) για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας — έργα με μέγιστη ζήτηση μικρότερη ή ίση του 1 MW·

⁽⁶⁶⁾ Ένας τέτοιος δεσμευτικός περιορισμός μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους συμπληρωματικούς τρόπους, συμπεριλαμβανομένων δράσεων για την ελάφρυνση πιθανών περιορισμών από την πλευρά της προσφοράς, της προσαρμογής του όγκου ώστε να αντικατοπτρίζει την πιθανώς διαθέσιμη προσφορά σε μια δεδομένη χρονική στιγμή και/ή της τροποποίησης άλλων χαρακτηριστικών του σχεδιασμού της διαδικασίας υποβολής προσφορών (για παράδειγμα, κριτήρια επιλεξιμότητας για συμμετοχή)· με σκοπό την επίτευξη του στόχου του μέτρου (για παράδειγμα, των στόχων των κρατών μελών για απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές) με αναλογικό τρόπο που ελαχιστοποιεί τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και του εμπορίου. Παράλληλα με τη διασφάλιση της αναλογικότητας και της ανταγωνιστικότητας, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις θεμιτές προσδοκίες των επενδυτών.

- iii) για τεχνολογίες παραγωγής θερμότητας και φυσικού αερίου — έργα με εγκατεστημένη ισχύ μικρότερη ή ίση του 1 MW ή ισοδύναμη·
- iv) Για έργα που ανήκουν κατά 100 % σε ΜΜΕ ή σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας με εγκατεστημένη ισχύ ή μέγιστη ζήτηση ίση ή μικρότερη των 6 MW·
- v) για έργα που ανήκουν κατά 100 % σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ή σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας μόνο για την παραγωγή αιολικής ενέργειας, με εγκατεστημένη ισχύ ίση ή μικρότερη των 18 MW·
- vi) για μέτρα ενεργειακής απόδοσης που δεν περιλαμβάνουν παραγωγή ενέργειας προς όφελος των ΜΜΕ, όπου οι δικαιούχοι λαμβάνουν λιγότερα από 300 000 EUR ανά έργο.
- γ) μεμονωμένα προϊόντα που πληρούν και τις δύο ακόλουθες προϋποθέσεις:
- i) το έργο έχει επιλεγεί κατόπιν ανοικτής πρόσκλησης για να αποτελέσει μέρος μεγάλου ολοκληρωμένου διασυνοριακού έργου, το οποίο σχεδιάστηκε από κοινού από διάφορα κράτη μέλη και έχει ως στόχο να συμβάλει σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος προς το κοινό συμφέρον της Ένωσης·
- ii) είτε το έργο εφαρμόζει καινοτόμο τεχνολογία που αποτελεί συνέχεια δραστηριότητας ΕΑΚ η οποία διεξάγεται από τον δικαιούχο ή από άλλη οντότητα, εφόσον ο εν λόγω δικαιούχος αποκτά τα δικαιώματα χρήσης των αποτελεσμάτων της προηγούμενης δραστηριότητας ΕΑΚ, είτε είναι μεταξύ των πρώτων φορέων που υιοθετούν καινοτόμο τεχνολογία στον τομέα τους.
108. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ανταγωνιστικά πιστοποιητικά ή καθεστώτα υποχρέωσης προμηθευτή για τον καθορισμό του ποσού της ενίσχυσης και τη χορήγηση της ενίσχυσης, υπό την προϋπόθεση ότι:
- a) η ζήτηση στο πλαίσιο του καθεστώτος καθορίζεται κάτω από τη δυνητική προσφορά·
- β) η τιμή εξαγοράς ή κύρωσης που ισχύει για έναν καταναλωτή ή προμηθευτή που δεν έχει αγοράσει τον απαιτούμενο αριθμό πιστοποιητικών (δηλαδή την τιμή που αποτελεί τη μέγιστη τιμή που μπορεί να καταβληθεί για ενίσχυση) καθορίζεται σε επαρκώς υψηλό επίπεδο για την κινητροδότηση της συμμόρφωσης με την υποχρέωση. Ωστόσο, η τιμή κύρωσης θα πρέπει να βασίζεται στον ποσοτικό προσδιορισμό που αναφέρεται στις παραγράφους 51, 52 και 53, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ένα υπερβολικά υψηλό επίπεδο να οδηγήσει σε υπεραντισταθμίση·
- γ) όταν τα καθεστώτα περιλαμβάνουν στήριξη για βιοκαύσιμα, βιορευστά και καύσιμα βιομάζας, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες σχετικά με τη στήριξη που έχουν ήδη λάβει από την τεκμηρίωση του συστήματος ισοζυγίου μάζας σύμφωνα με το άρθρο 30 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, για να αποφευχθεί η υπεραντισταθμίση.
109. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να σχεδιάσουν καθεστώτα στήριξης με στόχο την απανθρακοποίηση ή την ενεργειακή απόδοση με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους, όπως είναι οι εισφορές προς χρηματοδότηση στόχων περιβαλλοντικής πολιτικής. Η εφαρμογή ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών δεν είναι υποχρεωτική για τα εν λόγω καθεστώτα. Ωστόσο, οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει, καταρχήν, να χορηγούνται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα οικονομικής δραστηριότητας και βρίσκονται στην ίδια ή παρόμοια πραγματική κατάσταση όσον αφορά τους σκοπούς ή τους στόχους του μέτρου ενίσχυσης. Το κοινοποιούν κράτος πρέπει να διαθέτει μηχανισμό ετήσιας παρακολούθησης για να επαληθεύει ότι η ενίσχυση εξακολουθεί να είναι αναγκαία. Το παρόν τμήμα δεν καλύπτει μειώσεις φόρων ή εισφορών, οι οποίες αντικατοπτρίζουν το βασικό κόστος της παροχής ενέργειας ή συναφών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, οι μειώσεις των τελών δικτύου ή των τελών που χρηματοδοτούν μηχανισμούς δυναμικότητας εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος τμήματος.
110. Όταν η μείωση φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο μειώνει τις επαναλαμβανόμενες λειτουργικές δαπάνες, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των δαπανών του φιλικού προς το περιβάλλον έργου ή δραστηριότητας και του λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον σεναρίου αντιπαραδείγματος. Όταν το φιλικότερο προς το περιβάλλον έργο ή δραστηριότητα μπορεί να οδηγήσει σε δυνητική εξοικονόμηση κόστους ή πρόσθετα έσοδα, αυτά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό της αναλογικότητας της ενίσχυσης.
111. Κατά τον σχεδιασμό των καθεστώτων ενισχύσεων, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες σχετικά με τη στήριξη που έχουν ήδη λάβει από την τεκμηρίωση του συστήματος ισοζυγίου μάζας σύμφωνα με το άρθρο 30 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001.
112. Όταν παραχωρήσεις ή άλλα οφέλη χορηγούνται στο πλαίσιο μέτρων ενίσχυσης —όπως το δικαίωμα χρήσης γης, θαλάσσιου βυθού ή ποταμών, ή το δικαίωμα σύνδεσης υποδομής— τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω παραχωρήσεις χορηγούνται βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων που συνδέονται με τους στόχους του μέτρου (βλ. παράγραφο 50).

113. Όταν η ενίσχυση λαμβάνει τη μορφή δανείου με εξοφλητική προτεραιότητα προς τον πάροχο των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο σύμβασης ενεργειακής απόδοσης, τα δανειακά μέσα θα πρέπει να εξασφαλίζουν σημαντικό ποσοστό συνπένδυσης από τους εμπορικούς παρόχους χρηματοδότησης χρέους. Αυτό τεκμαίρεται ότι ισχύει εάν το ποσοστό αυτό δεν είναι χαμηλότερο από το 30 % της αξίας του υποκείμενου χαρτοφυλακίου συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης του παρόχου. Η αποπληρωμή από τον πάροχο των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης πρέπει να ισούται τουλάχιστον με την ονομαστική αξία του δανείου. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή εγγύησης, η δημόσια εγγύηση δεν πρέπει να υπερβαίνει το 80 % του αρχικού κεφαλαίου του υποκείμενου δανείου και οι ζημιές πρέπει να βαρύνουν αναλογικά και υπό τους ίδιους όρους το πιστωτικό ίδρυμα και το κράτος. Το εγγυημένο ποσό πρέπει να μειώνεται αναλογικά, έτσι ώστε η εγγύηση να μην καλύπτει ποτέ περισσότερο από το 80 % του οφειλόμενου δανείου. Το δημόσιο δάνειο ή εγγύηση στον πάροχο των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης πρέπει να περιορίζεται στα 10 έτη κατ' ανώτατο όριο.

4.1.4. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

114. Με την εξαίρεση της παραγράφου 70, τα τμήματα 3.2.2 και 3.3 δεν εφαρμόζονται σε μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

115. Η παρούσα παράγραφος εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 2023. Η επιδότηση ανά τόνο εκπομπών ισοδύναμου CO₂ που αποφεύγεται πρέπει να εκτιμάται για κάθε έργο, ή στην περίπτωση καθεστώτων, για κάθε έργο αναφοράς, και να παρέχονται οι παραδοχές και η μεθοδολογία του εν λόγω υπολογισμού. Στο μέτρο του δυνατού, η εν λόγω εκτίμηση θα πρέπει να προσδιορίζει τη μείωση των καθαρών εκπομπών από τη δραστηριότητα, λαμβανομένων υπόψη των εκπομπών κύκλου ζωής που δημιουργούνται ή μειώνονται. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αλληλεπιδράσεις με οποιεσδήποτε άλλες σχετικές πολιτικές ή μέτρα, συμπεριλαμβανομένου του ΣΕΔΕ της Ένωσης. Για να καταστεί δυνατή η σύγκριση μεταξύ του κόστους των διαφόρων μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος, η μεθοδολογία θα πρέπει καταρχήν να είναι παρόμοια για όλα τα μέτρα που προωθούνται από ένα κράτος μέλος⁽⁶⁷⁾.

116. Για την επίτευξη θετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε σχέση με την απανθρακοποίηση, η ενίσχυση δεν πρέπει απλώς και μόνο να μετατοπίζει τις εκπομπές από τον ένα τομέα στον άλλο και πρέπει να επιτυγχάνει συνολικές μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

117. Για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διπλών επιδοτήσεων και να διασφαλιστεί η επαλήθευση των μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, οι ενισχύσεις για την απανθρακοποίηση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων πρέπει να μειώνουν τις εκπομπές που προκύπτουν άμεσα από την εν λόγω βιομηχανική δραστηριότητα. Οι ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων πρέπει να βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση των δραστηριοτήτων των δικαιούχων.

118. Κατά παρέκκλιση από την απαίτηση που ορίζεται στην τελευταία πρόταση της παραγράφου 117, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων μπορεί να υποστηριχτεί με ενισχύσεις που χορηγούνται για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης.

119. Όταν η ενίσχυση για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης δεν χορηγείται ως αποτέλεσμα ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει, καταρχήν, να χορηγούνται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα οικονομικής δραστηριότητας και βρίσκονται στην ίδια ή παρόμοια πραγματική κατάσταση όσον αφορά τους σκοπούς ή τους στόχους του μέτρου ενίσχυσης.

120. Για να αποφευχθεί η διάθεση προϋπολογισμού σε έργα που δεν υλοποιούνται, γεγονός που μπορεί να εμποδίζει δυνητικά την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά, τα κράτη μέλη πρέπει να καταδεικνύουν ότι θα ληφθούν εύλογα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι θα αναπτυχθούν πράγματι τα έργα για τα οποία χορηγείται ενίσχυση, όπως ο καθορισμός σαφών προθεσμιών για την παράδοση των έργων, ο έλεγχος της σκοπιμότητας του έργου στο πλαίσιο προεπιλογής για τη λήψη ενίσχυσης, η απαίτηση καταβολής εγγυήσεων από τους συμμετέχοντες ή η παρακολούθηση της ανάπτυξης και της κατασκευής του έργου. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τις απαιτήσεις προεπιλογής για έργα που αναπτύσσονται και ανήκουν κατά 100 % σε ΜΜΕ ή σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας, ως μέσο για τη μείωση των εμποδίων στη συμμετοχή τους⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁷⁾ Οι αρχές για τον υπολογισμό των μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, όπως χρησιμοποιούνται για το Ταμείο Καινοτομίας της ΕΕ, παρέχουν ένα χρήσιμο σημείο αναφοράς, το οποίο είναι διαθέσιμο στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innofund/wp-call/2021/call-annex_c_innofund-lsc-2021_en.pdf Ωστόσο, όταν η ηλεκτρική ενέργεια χρησιμοποιείται ως εισροή, η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις εκπομπές από την παραγωγή αυτής της ηλεκτρικής ενέργειας. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν το επίπεδο επιδότησης ανά τόνο εκπομπών ισοδύναμου CO₂ που αποφεύχθηκαν ως κριτήριο επιλογής στα μέτρα ενίσχυσής τους, αλλά δεν υποχρεούνται να το πράξουν.

⁽⁶⁸⁾ Επιπλέον, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 75, η Επιτροπή θα εξετάσει εν γένει ευνοϊκά άλλα χαρακτηριστικά που προτείνονται από τα κράτη μέλη για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ΜΜΕ και των κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας σε ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, υπό την προϋπόθεση ότι τα θετικά αποτελέσματα της διασφάλισης της συμμετοχής και της αποδοχής υπερτερούν των πιθανών στρεβλωτικών επιπτώσεων.

121. Οι ενισχύσεις για την απανθρακοποίηση μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων των προκαταβολικών επιχορηγήσεων και των συμβάσεων για τις πληρωμές τρεχουσών ενισχύσεων, όπως συμβάσεις επί διαφοράς⁽⁶⁹⁾. Οι ενισχύσεις που καλύπτουν δαπάνες που συνδέονται κυρίως με τη λειτουργία και όχι με επενδύσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν το κράτος μέλος καταδεικνύει ότι η ενίσχυση οδηγεί σε φιλικότερες προς το περιβάλλον επιχειρησιακές αποφάσεις.
122. Όταν οι ενισχύσεις απαιτούνται πρωτίστως για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων δαπανών που μπορεί να είναι μεταβλητές, όπως το κόστος καυσίμων βιομάζας ή το κόστος εισροών ηλεκτρικής ενέργειας, και καταβάλλονται σε περιόδους που υπερβαίνουν το ένα έτος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιβεβαιώνουν ότι το κόστος παραγωγής στο οποίο βασίζεται το ποσό της ενίσχυσης θα παρακολουθείται και ότι το ποσό της ενίσχυσης θα επικαιροποιείται τουλάχιστον μία φορά ετησίως.
123. Η ενίσχυση πρέπει να αποσκοπεί στην αποφυγή αδικαιολόγητης στρέβλωσης της αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών και, ειδικότερα, στη διατήρηση αποτελεσματικών κινήτρων λειτουργίας και μνημάτων ως προς τις τιμές. Για παράδειγμα, οι δικαιούχοι θα πρέπει να παραμένουν εκτεθειμένοι σε διακυμάνσεις των τιμών και σε κίνδυνο αγοράς, εκτός εάν αυτό υπονομεύει την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης. Ειδικότερα, οι δικαιούχοι δεν θα πρέπει να κινητροδοτούνται ώστε να προσφέρουν την παραγωγή τους κάτω από το οριακό κόστος τους, ούτε πρέπει να λαμβάνουν ενίσχυση για παραγωγή σε περιόδους κατά τις οποίες η αγοραία αξία της εν λόγω παραγωγής είναι αρνητική⁽⁷⁰⁾.
124. Η Επιτροπή θα διενεργεί κατά περίπτωση αξιολόγηση όσον αφορά τα μέτρα που περιλαμβάνουν ειδικά έργα υποδομής. Κατά την αξιολόγησή της, η Επιτροπή θα εξετάζει, μεταξύ άλλων, το μέγεθος της υποδομής σε σχέση με τη σχετική αγορά, τον αντίκτυπο στην πιθανότητα πρόσθετων επενδύσεων με βάση την αγορά, τον βαθμό στον οποίο η υποδομή προορίζεται αρχικά για μεμονωμένο χρήστη ή ομάδα χρηστών και αν υπάρχει αξιόπιστο σχέδιο ή σταθερή δέσμευση για σύνδεση με ευρύτερο δίκτυο, τη διάρκεια τυχόν παρεκκλίσεων ή εξαιρέσεων από τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά, τη δομή της σχετικής αγοράς και τη θέση των δικαιούχων στην εν λόγω αγορά.
125. Για παράδειγμα, όταν η υποδομή συνδέει αρχικά περιορισμένο αριθμό χρηστών, οι στρεβλωτικές επιπτώσεις μπορούν να μετριαστούν όταν αποτελεί μέρος σχεδίου για την ανάπτυξη ευρύτερου δικτύου της Ένωσης με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) η λογιστική της υποδομής θα πρέπει να διαχωρίζεται από οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα και το κόστος πρόσβασης και χρήσης θα πρέπει να είναι διαφανές·
  - β) εκτός εάν αυτό υπονομεύει την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης, η ενίσχυση θα πρέπει να εξαρτάται από τις δεσμεύσεις για άνοιγμα της υποδομής⁽⁷¹⁾ σε τρίτους με δίκαιους και εύλογους όρους που δεν εισάγουν διακρίσεις (συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων προσκλήσεων υποβολής αιτήσεων σύνδεσης υπό ισοδύναμους όρους)·
  - γ) το πλεονέκτημα που αποκομίζουν οι δικαιούχοι έως ότου επιτευχθεί μια τέτοια ευρύτερη ανάπτυξη μπορεί να πρέπει να αντισταθμιστεί, π.χ. συμβάλλοντας στην περαιτέρω επέκταση του δικτύου·
  - δ) το πλεονέκτημα που αποκομίζουν οι ειδικοί χρήστες ενδέχεται να πρέπει να περιοριστεί και/ή να μοιραστεί με άλλους παράγοντες.
126. Για να μην υπονομευθεί ο στόχος του μέτρου ή άλλοι στόχοι της Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος, δεν πρέπει να παρέχονται κίνητρα για την παραγωγή ενέργειας που θα εκτόπιζε λιγότερο ρυπογόνες μορφές ενέργειας. Για παράδειγμα, όταν υποστηρίζεται η συμπαραγωγή που βασίζεται σε μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή όταν υποστηρίζεται η παραγωγή ενέργειας από βιομάζα, κατά το δυνατόν δεν πρέπει να παρέχονται κίνητρα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ή θερμότητας σε περιόδους κατά τις οποίες αυτό θα σήμαινε περιορισμό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μηδενικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

⁽⁶⁹⁾ Μια σύμβαση επί διαφοράς παρέχει στον δικαιούχο το δικαίωμα να λάβει πληρωμή ίση με τη διαφορά μεταξύ μιας σταθερής τιμής «άσκησης» και μιας τιμής αναφοράς, όπως η αγοραία τιμή, ανά μονάδα παραγωγής. Τα τελευταία έτη χρησιμοποιούνται για μέτρα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά θα μπορούσαν επίσης να περιλαμβάνουν μια τιμή αναφοράς που συνδέεται με το ΣΕΑΕ, δηλαδή συμβάσεις «άνθρακα» επί διαφοράς. Οι εν λόγω συμβάσεις άνθρακα επί διαφοράς μπορεί να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο για τη διάθεση στην αγορά ρηθικέλευθων τεχνολογιών που μπορεί να είναι απαραίτητες για την επίτευξη της βιομηχανικής απανθρακοποίησης. Οι συμβάσεις επί διαφοράς μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν πληρωμές από δικαιούχους σε φορολογούμενους ή καταναλωτές για περιόδους κατά τις οποίες η τιμή αναφοράς υπερβαίνει την τιμή άσκησης.

⁽⁷⁰⁾ Οι μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μπορούν να επωφεληθούν από άμεση στήριξη των τιμών που καλύπτει το πλήρες κόστος λειτουργίας και δεν απαιτεί από αυτές να πωλούν την ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν στην αγορά, σύμφωνα με την εξαίρεση του άρθρου 4 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001. Οι εγκαταστάσεις θα θεωρούνται μικρής κλίμακας εάν η δυναμικότητά τους είναι χαμηλότερη από το εφαρμοστέο κατώτατο όριο του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

⁽⁷¹⁾ Πρόκειται για τον κατάλογο στοιχείων ενεργητικού στην παράγραφο 19 σημείο 36.

127. Οι ενισχύσεις για απανθρακοποίηση ενδέχεται να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζουν ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας την ευρύτερη ανάπτυξη μιας αγοράς για καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση καθαρότερων λύσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα επαληθεύει επίσης ότι το μέτρο ενίσχυσης δεν προάγει ούτε παρατείνει την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων και ενέργειας⁽⁷²⁾, παρεμποδίζοντας με τον τρόπο αυτόν την ανάπτυξη καθαρότερων εναλλακτικών λύσεων και μειώνοντας σημαντικά το συνολικό περιβαλλοντικό όφελος της επένδυσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεξηγούν τον τρόπο με τον οποίο προτιθενται να αποφύγουν τον εν λόγω κίνδυνο, μεταξύ άλλων μέσω της ανάληψης δεσμεύσεων για τη χρήση κυρίως ανανεώσιμων καυσίμων ή καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή για τη σταδιακή κατάργηση των πηγών ορυκτών καυσίμων.
128. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές, οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν. Ειδικότερα, ορισμένα μέτρα ενίσχυσης ενδέχεται να επιδεινώσουν τις ανεπάρκειες της αγοράς, δημιουργώντας ανεπάρκειες εις βάρος των καταναλωτών και της κοινωνικής ευημερίας. Για παράδειγμα, τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή τη βιομηχανική παραγωγή με βάση τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ο άνθρακας, το ντίζελ, ο λιγνίτης, το πετρέλαιο, η τύρφη και ο πετρελαιούχος σχιστόλιθος, αυξάνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες στην αγορά. Δεν θα θεωρείται ότι έχουν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεδομένου ότι τα καύσιμα αυτά δεν συνάδουν με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.
129. Ομοίως, τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας ή τη βιομηχανική παραγωγή με βάση το φυσικό αέριο ενδέχεται να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και άλλους ρύπους βραχυπρόθεσμα, αλλά επιδεινώνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες μακροπρόθεσμα, σε σύγκριση με τις εναλλακτικές επενδύσεις. Για να θεωρηθεί ότι οι επενδύσεις σε φυσικό αέριο έχουν θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να επεξηγούν τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλίσουν ότι η επένδυση συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου της Ένωσης για το κλίμα έως το 2030 και του στόχου κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη πρέπει να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα αποφευχθεί ο εγκλωβισμός της εν λόγω παραγωγής ενέργειας με φυσικό αέριο ή του εξοπλισμού παραγωγής με φυσικό αέριο. Για παράδειγμα, ο τρόπος αυτός μπορεί να βασίζεται σε ένα εθνικό σχέδιο απανθρακοποίησης με δεσμευτικούς στόχους και/ή μπορεί να περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για την υλοποίηση τεχνολογιών απανθρακοποίησης, όπως η δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα / η δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, ή για την αντικατάσταση του φυσικού αερίου με ανανεώσιμο αέριο ή αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή το κλείσιμο μονάδας σε χρονοδιάγραμμα που να συνάδει με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα. Οι δεσμεύσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα ή περισσότερα αξιόπιστα ορόσημα για τη μείωση των εκπομπών με στόχο την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.
130. Η παραγωγή βιοκαυσίμων από καλλιέργειες τροφίμων και ζωοτροφών μπορεί να δημιουργήσει ζήτηση πρόσθετης γης και μπορεί να οδηγήσει στην επέκταση των γεωργικών εκτάσεων σε περιοχές με υψηλά αποθέματα άνθρακα, όπως δάση, υγροβιότοποι και τυρφώνες, προκαλώντας επιπρόσθετες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 περιορίζει την ποσότητα βιοκαυσίμων, βιορευστών και καυσίμων βιομάζας με βάση τις καλλιέργειες τροφίμων και ζωοτροφών που συνυπολογίζονται στους στόχους για την ανανεώσιμη ενέργεια. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης μπορούν να επιδεινώσουν τις άμεσες αρνητικές εξωτερικότητες. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα θεωρήσει, καταρχήν, ότι οι κρατικές ενισχύσεις για βιοκαύσιμα, βιορευστά, βιοαέρια και καύσιμα βιομάζας που υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια που καθορίζουν την επιλεξιμότητά τους για τον υπολογισμό της ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο οικείο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 26 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, είναι απίθανο να έχουν θετικά αποτελέσματα που θα μπορούσαν να αντισταθμίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις του μέτρου.
131. Όταν εντοπίζονται κίνδυνοι πρόσθετων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ή όταν τα μέτρα είναι ιδιαίτερα καινοτόμα ή πολύπλοκα, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει όρους κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 76.
132. Για μέτρα ή καθεστώτα μεμονωμένων ενισχύσεων που ωφελούν ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό δικαιούχων ή κατεστημένων δικαιούχων, τα κράτη μέλη θα πρέπει επιπλέον να αποδεικνύουν ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν θα οδηγήσει σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, για παράδειγμα μέσω της αύξησης της ισχύος στην αγορά. Ακόμη και όταν οι ενισχύσεις δεν συμβάλλουν άμεσα στην αύξηση της ισχύος στην αγορά, μπορεί να το πράξουν έμμεσα, με την αποθάρρυνση της επέκτασης των υφιστάμενων ανταγωνιστών ή με τη δημιουργία κινήτρων για την έξοδό τους ή την αποθάρρυνση της εισόδου νέων ανταγωνιστών. Κατά την αξιολόγηση των αρνητικών επιπτώσεων των εν λόγω μέτρων ενίσχυσης, η Επιτροπή θα εστιάζει την ανάλυσή της για τον προβλέψιμο αντίκτυπο που μπορεί να έχει η ενίσχυση στον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων στην οικεία αγορά προϊόντων, καθώς και στην αγορά προηγούμενου και επόμενου σταδίου κατά περίπτωση, και για τον κίνδυνο πλεονάζουσας ικανότητας. Η Επιτροπή θα αξιολογεί επίσης τις δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις στις συναλλαγές, καθώς και τον κίνδυνο να ξεκινήσει ένας αγώνας δρόμου επιδοτήσεων μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά την επιλογή του τόπου εγκατάστασης.

⁽⁷²⁾ Συμπεριλαμβάνονται τα καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών από μη ανανεώσιμες πηγές και οι φορείς ενέργειας που δεν εκλύουν εκπομπές στην απόληξη εξαγωγής, αλλά παράγονται με διεργασία υψηλής έντασης άνθρακα.

133. Όταν η ενίσχυση χορηγείται χωρίς ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών και το μέτρο ωφελεί ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό δικαιούχων ή κατεστημένο δικαιούχο, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από το κράτος μέλος να διασφαλίσει ότι ο δικαιούχος θα διαδίδει την τεχνολογία που έχει αποκτήσει ως αποτέλεσμα του ενισχυόμενου έργου με στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης των επιτυχώς αποδεδειγμένων τεχνολογιών.
134. Υπό τον όρο ότι πληρούνται όλες οι άλλες προϋποθέσεις συμβατότητας, η Επιτροπή θα θεωρήσει κατά κανόνα ότι το ισοζύγιο για τα μέτρα απανθρακοποίησης είναι θετικό (δηλαδή, οι στρεβλώσεις στην εσωτερική αγορά αντισταθμίζονται από τα θετικά αποτελέσματα) υπό το πρίσμα της συμβολής τους στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, η οποία ορίζεται ως περιβαλλοντικός στόχος στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852, και/ή υπό το πρίσμα της συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης για την ενέργεια και το κλίμα, εφόσον δεν υπάρχουν προφανείς ενδείξεις μη συμμόρφωσης με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»⁽⁷³⁾. Σε περίπτωση που δεν εφαρμόζεται η ανωτέρω παραδοχή, η Επιτροπή θα αξιολογήσει αν τα θετικά αποτελέσματα (συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με τις παραγράφους του τμήματος 4.1.4 και τυχόν δεσμεύσεων που σχετίζονται με την παράγραφο 129) αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις στην εσωτερική αγορά.

4.2. Ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων

4.2.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

135. Τα μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων στοχεύουν στις αρνητικές εξωτερικότητες με τη δημιουργία ατομικών κινήτρων για την επίτευξη των στόχων εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και των ατμοσφαιρικών ρύπων. Εκτός από τις γενικές ανεπάρκειες την αγοράς που προσδιορίζονται στο κεφάλαιο 3, ενδέχεται να προκύψουν συγκεκριμένες ανεπάρκειες της αγοράς στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων. Για παράδειγμα, κατά την εξέταση της αναγκαιότητας πραγματοποίησης εργασιών ανακαίνισης στα κτίρια, τα οφέλη των μέτρων ενεργειακής απόδοσης και περιβαλλοντικών επιδόσεων κατά κανόνα δεν τα καρπώνεται μόνο ο ιδιοκτήτης του κτιρίου, ο οποίος επιβαρύνεται γενικότερα με το κόστος της ανακαίνισης, αλλά και ο νοικοκυριός. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι ενδέχεται να χρειαστούν κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων.

4.2.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

136. Μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων.
137. Η ενίσχυση αυτή μπορεί να συνδυαστεί με ενίσχυση για ένα από ή για όλα τα ακόλουθα μέτρα:
- α) την εγκατάσταση ολοκληρωμένων επιτόπιων εγκαταστάσεων ανανεώσιμης ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θερμότητας ή ψύξης·
  - β) την εγκατάσταση εξοπλισμού για την αποθήκευση της ενέργειας που παράγεται από επιτόπιες εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
  - γ) την κατασκευή και εγκατάσταση υποδομής επαναφόρτισης για χρήση από τους χρήστες του κτιρίου, και συναφών υποδομών, όπως η υποδομή αγωγών καλωδίωσης, όταν οι χώροι στάθμευσης βρίσκονται είτε εντός του κτιρίου είτε σε παρακείμενο χώρο·
  - δ) την εγκατάσταση εξοπλισμού για την ψηφιοποίηση της περιβαλλοντικής και ενεργειακής διαχείρισης και ελέγχου του κτιρίου, ιδίως για την αύξηση της ευφους ετοιμότητάς του, συμπεριλαμβανομένης της παθητικής εσωτερικής καλωδίωσης ή της δομημένης καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων και του βοηθητικού τμήματος του παθητικού δικτύου στην ιδιωτική έκταση στην οποία βρίσκεται το κτίριο, αλλά εξαιρουμένης της ενσωμάτωσης ή της καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων εκτός της ιδιωτικής έκτασης·
  - ε) άλλες επενδύσεις που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση ή τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του κτιρίου, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε πράσινες στέγες και εξοπλισμό για την ανάκτηση των όμβριων υδάτων.
138. Μπορεί επίσης να χορηγηθεί ενίσχυση για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του εξοπλισμού θέρμανσης ή ψύξης εντός του κτιρίου. Οι ενισχύσεις για εξοπλισμό θέρμανσης ή ψύξης που συνδέεται άμεσα με συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης θα αξιολογούνται σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν για τις ενισχύσεις για τηλεθέρμανση και τηλεψύξη που ορίζονται στο τμήμα 4.10. Οι ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των διαδικασιών παραγωγής και τον εξοπλισμό παραγωγής ενέργειας που χρησιμοποιείται σε μηχανήματα παραγωγής ενέργειας θα αξιολογούνται υπό τους όρους που ισχύουν για τις ενισχύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που καθορίζονται στο τμήμα 4.1.

⁽⁷³⁾ Όσον αφορά τα μέτρα που είναι ταυτόσημα με τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο, η συμμόρφωσή τους με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» θεωρείται ότι πληροίται δεδομένου ότι έχει ήδη επαληθευτεί.

139. Η ενίσχυση πρέπει να συνεπάγεται:

- α) στην περίπτωση ανακαίνισης υφιστάμενων κτιρίων, βελτιώσεις ενεργειακής απόδοσης που οδηγούν σε μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας κατά τουλάχιστον 20 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση ή, όταν οι βελτιώσεις αποτελούν μέρος σταδιακής ανακαίνισης, σε μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας κατά τουλάχιστον 30 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση, για περίοδο πέντε ετών·
- β) σε περίπτωση μέτρων ανακαίνισης που αφορούν την εγκατάσταση ή την αντικατάσταση ενός μόνο τύπου δομικών στοιχείων ⁽⁷⁴⁾ κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 9 της οδηγίας 2010/31/ΕΕ, μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας κατά τουλάχιστον 10 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση, υπό την προϋπόθεση ότι το κράτος μέλος αποδεικνύει ότι το μέτρο έχει, σε επίπεδο καθεστώτος, συνολικά σημαντικές επιπτώσεις όσον αφορά τη μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας·
- γ) στην περίπτωση των νέων κτιρίων, βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης που οδηγούν σε μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 10 % σε σύγκριση με το κατώτατο όριο που έχει καθοριστεί για τις απαιτήσεις των κτιρίων με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας στα εθνικά μέτρα για την εφαρμογή της οδηγίας 2010/31/ΕΕ.

140. Οι ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων μπορούν επίσης να χορηγούνται σε ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης που είναι πάροχοι μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 27) της οδηγίας 2012/27/ΕΕ.

4.2.3. Χαρακτήρας κινήτρου

141. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 142 και 143.

142. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, καταρχήν, οι ενισχύσεις για έργα με περίοδο αποπληρωμής ⁽⁷⁵⁾ μικρότερη των πέντε ετών δεν έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Ωστόσο, το κράτος μέλος μπορεί να παράσχει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία για να προκαλέσει αλλαγή συμπεριφοράς, ακόμη και στην περίπτωση έργων με βραχύτερη περίοδο αποπληρωμής.

143. Όταν το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει στις επιχειρήσεις ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα, η ενίσχυση για όλες τις αναγκαίες επενδύσεις που δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τα εν λόγω πρότυπα θα θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο, υπό την προϋπόθεση ότι η ενίσχυση χορηγείται πριν οι απαιτήσεις καταστούν υποχρεωτικές για την ενδιαφερόμενη επιχείρηση ⁽⁷⁶⁾. Το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι υποβάλλουν ακριβές σχέδιο και χρονοδιάγραμμα ανακαίνισης που να καταδεικνύει ότι η ενισχυόμενη ανακαίνιση είναι τουλάχιστον επαρκής για τη συμμόρφωση του κτιρίου με τα εν λόγω ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης.

4.2.4. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.2.4.1. Καταλληλότητα

144. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύει επίσης η απαίτηση της παραγράφου 145.

145. Οι ενισχύσεις για τη διευκόλυνση της σύναψης συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης μπορούν να λάβουν τη μορφή δανείου ή εγγύησης στον πάροχο των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, στο πλαίσιο σύμβασης ενεργειακής απόδοσης, ή μπορούν να συνίστανται σε χρηματοδοτικό προϊόν που αποσκοπεί στη χρηματοδότηση του παρόχου (π.χ. πρακτόρευση ή κατάπτωση εγγυήσεων).

4.2.4.2. Αναλογικότητα

146. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι επενδυτικές δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου ενεργειακής απόδοσης ή περιβαλλοντικών επιδόσεων.

147. Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30 % των επιλέξιμων δαπανών για τα μέτρα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 139 στοιχεία α) και γ). Για τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 139 στοιχείο β), η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 25 %. Όταν η ενίσχυση για επενδύσεις που δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης που χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα χορηγείται λιγότερο από 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων, οι εντάσεις της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 20 % των επιλέξιμων δαπανών για τα μέτρα που ορίζονται στην παράγραφο 139 στοιχεία α) και γ), ή το 15 % των επιλέξιμων δαπανών για τα μέτρα που ορίζονται στην παράγραφο 139 στοιχείο β).

⁽⁷⁴⁾ Οι επενδύσεις αυτές θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να αποσκοπούν στην αντικατάσταση παραθύρων ή λεβήτων στο κτίριο ή να εστιάζουν στη μόνωση των τοίχων.

⁽⁷⁵⁾ Η περίοδος αποπληρωμής είναι ο χρόνος που απαιτείται για την ανάκτηση του κόστους μιας επένδυσης (χωρίς ενίσχυση).

⁽⁷⁶⁾ Αυτό ισχύει κάθε φορά που χορηγείται ενίσχυση για να δοθεί η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης που χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα πριν καταστούν υποχρεωτικές για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, ανεξάρτητα από την ύπαρξη προγενέστερων ενωσιακών προτύπων που ισχύουν ήδη.

148. Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης υφιστάμενων κτιρίων, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες όταν οι βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης οδηγούν σε μείωση της ζήτησης πρωτογενούς ενέργειας τουλάχιστον κατά 40 %. Ωστόσο, αυτή η αύξηση της έντασης της ενίσχυσης δεν εφαρμόζεται όταν το έργο, μολονότι μειώνει τη ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας κατά 40 % ή περισσότερο, δεν βελτιώνει την ενεργειακή απόδοση του κτιρίου πέραν του επιπέδου που επιβάλλουν τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης που χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα και αρχίζουν να ισχύουν σε λιγότερο από 18 μήνες.
149. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις ή κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.
150. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
151. Ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μέτρου, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52, ότι απαιτείται μεγαλύτερο ποσό ενίσχυσης. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 51 και 52. Όταν η ενίσχυση για επενδύσεις που δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης που χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα χορηγείται λιγότερο από 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων, το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 70 % του ελλείμματος χρηματοδότησης.
152. Όταν η ενίσχυση χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 49 και 50, το ποσό της ενίσχυσης θεωρείται αναλογικό. Όταν η ενίσχυση για επενδύσεις που δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης που χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα χορηγείται λιγότερο από 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι ο κίνδυνος υπεραντιστάθμισης αντιμετωπίζεται κατάλληλα, για παράδειγμα με τον καθορισμό ανώτατων ορίων προσφορών.
153. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται με τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων δεν υπόκεινται στις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στις παραγράφους 147 έως 151. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή εγγύησης, η εγγύηση δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 80 % του υποκείμενου δανείου. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή δανείου, η αποπληρωμή από τον/τους ιδιοκτήτη/-ες των κτιρίων στο ταμείο ενεργειακής απόδοσης ή στο ταμείο ανανεώσιμης ενέργειας ή σε άλλον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό πρέπει να αφορά ποσό τουλάχιστον ίσο προς την ονομαστική αξία του δανείου.

4.2.4.3. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

154. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 155 έως 157.
155. Η ενίσχυση για επενδύσεις σε εξοπλισμό που χρησιμοποιεί φυσικό αέριο με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης ενέργειας βραχυπρόθεσμα, αλλά επιδεινώνει τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες μακροπρόθεσμα, σε σύγκριση με εναλλακτικές επενδύσεις. Η ενίσχυση για την εγκατάσταση εξοπλισμού που λειτουργεί με φυσικό αέριο ενδέχεται να στρεβλώνει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζει επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζει ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας με τον τρόπο αυτόν την ανάπτυξη μιας αγοράς για καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση τους. Τα θετικά αποτελέσματα των μέτρων που προκαλούν τον εν λόγω εκτοπισμό ή τον εγκλωβισμό είναι απίθανο να αντισταθμίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό. Στο πλαίσιο της αξιολόγησής της, η Επιτροπή θα εξετάζει αν ο εξοπλισμός που χρησιμοποιεί φυσικό αέριο αντικαθιστά τον ενεργειακό εξοπλισμό που χρησιμοποιεί τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως πετρέλαιο και άνθρακα.
156. Στην αγορά διατίθενται ήδη εναλλακτικές λύσεις για τον ενεργειακό εξοπλισμό που χρησιμοποιεί ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως πετρέλαιο και άνθρακας. Στο πλαίσιο αυτό, οι ενισχύσεις για την εγκατάσταση ενεργειακά αποδοτικού ενεργειακού εξοπλισμού που χρησιμοποιεί τέτοια καύσιμα δεν θεωρείται ότι έχουν τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τις ενισχύσεις για την εγκατάσταση καθαρότερου ενεργειακού εξοπλισμού. Πρώτον, η οριακή βελτίωση όσον αφορά τη μείωση της ζήτησης ενέργειας αντισταθμίζεται από τις υψηλότερες ανθρακούχες εκπομπές που συνδέονται με τη χρήση ορυκτών καυσίμων. Δεύτερον, η χορήγηση ενισχύσεων για την εγκατάσταση ενεργειακού εξοπλισμού που χρησιμοποιεί στερεά ή υγρά ορυκτά καύσιμα ενέχει σημαντικό κίνδυνο εγκλωβισμού στις τεχνολογίες ορυκτών καυσίμων και εκτοπισμού των επενδύσεων σε καθαρότερες και πιο καινοτόμες εναλλακτικές λύσεις που διατίθενται στην αγορά με τη μετατόπιση της ζήτησης από τον ενεργειακό εξοπλισμό που δεν χρησιμοποιεί στερεά ή υγρά ορυκτά καύσιμα. Η κατάσταση αυτή θα ήταν επίσης αποθαρρυντική για την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς τεχνολογιών που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για ενεργειακό εξοπλισμό που χρησιμοποιεί στερεά ή υγρά ορυκτά καύσιμα, είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.

157. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή χορηγίας, μετοχικού κεφαλαίου, εγγύησης ή δανείου σε ταμείο ενεργειακής απόδοσης ή ταμείο ανανεώσιμης ενέργειας ή άλλον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό, η Επιτροπή θα επαληθεύει ότι πληρούνται οι όροι που διασφαλίζουν ότι το ταμείο ενεργειακής απόδοσης ή το ταμείο ανανεώσιμης ενέργειας ή άλλοι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν λαμβάνουν αδικαιολόγητο πλεονέκτημα και εφαρμόζουν εμπορικά ορθή επενδυτική στρατηγική για τους σκοπούς της εφαρμογής του μέτρου ενίσχυσης για την ενεργειακή απόδοση. Ειδικότερα, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί ή οι διαχειριστές των ταμείων πρέπει να επιλέγονται με ανοικτή, διαφανή και αμερόληπτη διαδικασία, η οποία διεξάγεται σύμφωνα με το εφαρμοστέο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο·
- β) προβλέπονται προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της διαχείρισης των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων ενεργειακής απόδοσης ή των ταμείων ανανεώσιμης ενέργειας, σε εμπορική βάση, καθώς και για τη διασφάλιση της λήψης χρηματοδοτικών αποφάσεων με γνώμονα το κέρδος·
- γ) οι διαχειριστές του ταμείου ενεργειακής απόδοσης ή του ταμείου ανανεώσιμης ενέργειας ή άλλοι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μετακυλίου το πλεονέκτημα όσο το δυνατόν περισσότερο στους τελικούς δικαιούχους (στον/στους ιδιοκτήτη/-ες ή στον/στους ενοικιαστή/-ές του κτιρίου), με τη μορφή σημαντικότερων όγκων χρηματοδότησης, χαμηλότερων απαιτήσεων για εξασφαλίσεις, χαμηλότερων προμηθειών εγγύησης ή χαμηλότερων επιτοκίων.

4.3. Ενισχύσεις για καθαρή κινητικότητα

158. Τα τμήματα 4.3.1 και 4.3.2 καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κρατικές ενισχύσεις για ορισμένες επενδύσεις για τη μείωση ή την αποφυγή των εκπομπών CO₂ και άλλων ρύπων από τους τομείς των αεροπορικών, οδικών, σιδηροδρομικών, πλωτών και θαλάσσιων μεταφορών μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας με φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο, χωρίς να αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον της Ένωσης.

159. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις σε ελαφρά και βαρέα οδικά οχήματα που χρησιμοποιούν αέριο (ιδίως ΥΦΑ, ΣΦΑ και βιοαέριο) και στις σχετικές υποδομές ανεφοδιασμού με φυσικό αέριο για οδικές μεταφορές, εκτός από τις υποδομές ΥΦΑ αποκλειστικά για τον ανεφοδιασμό βαρέων επαγγελματικών οχημάτων, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών. Με βάση το τρέχον στάδιο ανάπτυξης της αγοράς, οι τεχνολογίες αυτές αναμένεται να έχουν σημαντικά χαμηλότερο δυναμικό συμβολής στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, σε σύγκριση με καθαρότερες και πιο καινοτόμες εναλλακτικές λύσεις και, ως εκ τούτου, αναμένεται να στρεβλώσουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό, εκτοπίζοντας τις επενδύσεις στις εν λόγω καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις και εγκλωβίζοντας σε λύσεις κινητικότητας που δεν συνάδουν με τους στόχους για το 2030 και το 2050.

4.3.1. *Ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων και καθαρού κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών και για τη μετασκευή οχημάτων και κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών*

4.3.1.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

160. Για την επίτευξη του νομικά δεσμευτικού στόχου της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, η ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία έθεσε ως στόχο τη μείωση των εκπομπών από τις μεταφορές τουλάχιστον κατά 90 % έως το 2050 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Η ανακοίνωση με τίτλο «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα⁽⁷⁷⁾» καθορίζει την πορεία προς την επίτευξη του εν λόγω στόχου μέσω της απανθρακοποίησης τόσο των επιμέρους τρόπων μεταφορών όσο και ολόκληρης της αλυσίδας μεταφορών⁽⁷⁸⁾.

161. Μολονότι οι υφιστάμενες πολιτικές μπορεί να παρέχουν κίνητρα για την υιοθέτηση καθαρών οχημάτων, με τον καθορισμό δεσμευτικών στόχων εκπομπών CO₂ για τον νέο στόλο οδικών οχημάτων των κατασκευαστών⁽⁷⁹⁾, με την εσωτερικευση των κλιματικών και περιβαλλοντικών εξωτερικοτήτων⁽⁸⁰⁾ ή με την ώθηση της ζήτησης οχημάτων μέσω διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων⁽⁸¹⁾, ενδέχεται να μην είναι επαρκείς για την πλήρη αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς που επηρεάζουν τον οικείο τομέα. Παρά τις υφιστάμενες πολιτικές, ορισμένοι φραγμοί στην αγορά και ορισμένες ανεπάρκειες της αγοράς ενδέχεται να μην αντιμετωπίζονται, συμπεριλαμβανομένων της οικονομικής προσιτότητας των καθαρών οχημάτων σε σύγκριση με τα συμβατικά οχήματα, της περιορισμένης διαθεσιμότητας υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού και της ύπαρξης περιβαλλοντικών εξωτερικοτήτων. Επομένως, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν ενισχύσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εναπομεινουσών ανεπαρειών της αγοράς και τη στήριξη της ανάπτυξης του τομέα της καθαρής κινητικότητας.

⁽⁷⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα — οι ευρωπαϊκές μεταφορές σε τροχιά μέλλοντος», COM(2020) 789 final.

⁽⁷⁸⁾ Μεταξύ άλλων, στην ανακοίνωση περιλαμβάνεται η φιλοδοξία να υπάρχουν τουλάχιστον 30 εκατομμύρια αυτοκίνητα μηδενικών εκπομπών και 80 000 φορτηγά μηδενικών εκπομπών έως το 2030 και σχεδόν το σύνολο των αυτοκινήτων, των ημιφορτηγών, των λεωφορείων και των νέων βαρέων οχημάτων να είναι μηδενικών εκπομπών έως το 2050.

⁽⁷⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1242 και κανονισμός (ΕΕ) 2019/631 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ από τα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα και από τα καινούργια ελαφρά επαγγελματικά οχήματα και με την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 443/2009 και (ΕΕ) αριθ. 510/2011 (ΕΕ L 111 της 25.4.2019, σ. 13).

⁽⁸⁰⁾ Για παράδειγμα, μέσω της οδηγίας 1999/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1999, περί επιβολής τελών στα βαρέα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής (ΕΕ L 187 της 20.7.1999, σ. 42), καθώς και μέσω του ΣΕΔΕ της Ένωσης.

⁽⁸¹⁾ Για παράδειγμα, μέσω της οδηγίας 2009/33/ΕΚ.

4.3.1.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

162. Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καινούργιων ή μεταχειρισμένων καθαρών οχημάτων και για την αγορά και τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρού κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών.
163. Ενισχύσεις μπορούν επίσης να χορηγούνται για τη μετασκευή, την επισκευή και την προσαρμογή των οχημάτων ή του κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- (α) όταν τους δίνεται η δυνατότητα να χαρακτηριστούν ως καθαρά οχήματα ή καθαρός κινητός εξοπλισμός υπηρεσιών· ή
  - (β) όταν είναι αναγκαίο να επιτραπεί στα πλοία και στα αεροσκάφη να χρησιμοποιούν ή να αυξάνουν το μερίδιο για βιοκαύσιμα και συνθετικά καύσιμα, συμπεριλαμβανομένων υγρών και αέριων καυσίμων μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές, επιπλέον ή εναλλακτικά των ορυκτών καυσίμων· ή
  - (γ) όταν είναι αναγκαίο να επιτραπεί στα πλοία να χρησιμοποιούν την αιολική πρόωση.

4.3.1.3. Χαρακτήρας κινήτρου

164. Εκτός από τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι προϋποθέσεις των παραγράφων 165 έως 169.
165. Ελλείψει ενίσχυσης, το κράτος μέλος πρέπει να παρέχει αξιόπιστο σενάριο αντιπαραδείγματος. Το σενάριο αντιπαραδείγματος αντιστοιχεί σε επένδυση με την ίδια δυναμικότητα, διάρκεια ζωής και, κατά περίπτωση, άλλα σχετικά τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως η φιλική προς το περιβάλλον επένδυση. Όταν η επένδυση αφορά την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων ή καθαρού κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών, το σενάριο αντιπαραδείγματος συνίσταται κατά γενικό κανόνα στην αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση οχημάτων ή κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών της ίδιας κατηγορίας και της ίδιας χωρητικότητας, τουλάχιστον σύμφωνα με τα ενωσιακά πρότυπα, κατά περίπτωση, που θα αποτελούσαν αντικείμενο αγοράς ή χρηματοδοτικής μίσθωσης χωρίς την ενίσχυση.
166. Το σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί επίσης να αντιστοιχεί στη διατήρηση του υφιστάμενου οχήματος ή κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών σε λειτουργία για περίοδο που αντιστοιχεί στη διάρκεια ζωής της φιλικής προς το περιβάλλον επένδυσης. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το προεξοφλημένο κόστος συντήρησης, επισκευής και εκσυγχρονισμού κατά την εν λόγω περίοδο.
167. Σε άλλες περιπτώσεις, το σενάριο του αντιπαραδείγματος μπορεί να αφορά μεταγενέστερη αντικατάσταση του οχήματος ή του κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών, οπότε θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η προεξοφλημένη αξία του οχήματος ή του κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών και θα πρέπει να εξισώνεται η διαφορά στην αντίστοιχη οικονομική διάρκεια ζωής του εξοπλισμού. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία για τα οχήματα που έχουν μεγαλύτερη οικονομική ζωή, όπως τα πλοία, το σιδηροδρομικό τροχιαίο υλικό ή τα αεροσκάφη.
168. Στην περίπτωση οχημάτων ή κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών που υπόκειται σε μισθωτικές συμφωνίες, η προεξοφλημένη αξία της χρηματοδοτικής μίσθωσης των καθαρών οχημάτων ή του καθαρού κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών θα πρέπει να συγκρίνεται με την προεξοφλημένη αξία της χρηματοδοτικής μίσθωσης του λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον οχήματος ή κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών που θα χρησιμοποιούνταν χωρίς την ενίσχυση.
169. Όταν η επένδυση συνίσταται στην προσθήκη εξοπλισμού σε υφιστάμενο όχημα ή κινητό εξοπλισμό υπηρεσιών για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του (για παράδειγμα, με τη μετασκευή συστημάτων ελέγχου της ρύπανσης), οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να συνιστανται στο συνολικό επενδυτικό κόστος.

4.3.1.4. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.3.1.4.1. Καταλληλότητα

170. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 171.
171. Η επαλήθευση της καταλληλότητας μεταξύ εναλλακτικών μέσων πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες άλλων τύπων παρεμβάσεων εκτός των κρατικών ενισχύσεων για την τόνωση της ανάπτυξης της αγοράς καθαρής κινητικότητας και του αναμενόμενου αντικτύπου τους σε σύγκριση με το προτεινόμενο μέτρο. Τέτοια άλλα είδη παρεμβάσεων μπορεί να περιλαμβάνουν τη θέσπιση γενικών μέτρων με στόχο την προώθηση της αγοράς καθαρών οχημάτων, όπως καθεστώτα οικολογικής πριμοδότησης ή καθεστώτα απόσυρσης ή δημιουργία ζωνών χαμηλών εκπομπών στο οικείο κράτος μέλος.

4.3.1.4.2. Αναλογικότητα

172. Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει τις απαιτούμενες δαπάνες για την προώθηση της ανάπτυξης της εν λόγω οικονομικής δραστηριότητας κατά τρόπο που αυξάνει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος (δηλαδή μέσω της μετάβασης από συμβατικά σε καθαρά οχήματα και καθαρό κινητό εξοπλισμό υπηρεσιών), σε σύγκριση με το σενάριο αντιπαραδείγματος εάν δεν υπήρχε ενίσχυση. Η κρατική ενίσχυση μπορεί να θεωρείται αναλογική εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 173 έως 181.

173. Κατά γενικό κανόνα, η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 49 και 50.
174. Εάν στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών περιλαμβάνονται διαφορετικά κριτήρια από το ποσό της ενίσχυσης που ζητεί ο αιτών, εφαρμόζεται η παράγραφος 50. Τα κριτήρια επιλογής μπορούν, για παράδειγμα, να αφορούν τα αναμενόμενα περιβαλλοντικά οφέλη της επένδυσης όσον αφορά το ισοδύναμο CO₂ ή άλλες μειώσεις ρύπων καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της. Στις περιπτώσεις αυτές, για να διευκολυνθεί ο προσδιορισμός των περιβαλλοντικών οφελών, το κράτος μέλος μπορεί να απαιτήσει από τους αιτούντες να αναφέρουν στις προσφορές τους το αναμενόμενο επίπεδο μείωσης των εκπομπών που προκύπτει από την επένδυση, σε σύγκριση με το επίπεδο εκπομπών συγκρίσιμου οχήματος που συμμορφώνεται με τα ενωσιακά πρότυπα, κατά περίπτωση. Τα περιβαλλοντικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται στην ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν παραμέτρους του κύκλου ζωής, όπως τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο της διαχείρισης του προϊόντος στο τέλος του κύκλου ζωής του.
175. Ο σχεδιασμός της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών πρέπει να διασφαλίζει ότι εξακολουθούν να παρέχονται επαρκή κίνητρα στους αιτούντες για την υποβολή προσφορών για έργα που αφορούν την αγορά οχημάτων μηδενικών εκπομπών, τα οποία είναι κατά γενικό κανόνα ακριβότερα από τις λιγότερο φιλικές προς το περιβάλλον εναλλακτικές λύσεις, εφόσον αυτές είναι διαθέσιμες για το συγκεκριμένο μέσο μεταφοράς. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι η εφαρμογή των κριτηρίων επιλογής δεν θέτει τα εν λόγω έργα σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με άλλα καθαρά οχήματα, τα οποία δεν χαρακτηρίζονται ως οχήματα μηδενικών εκπομπών. Για παράδειγμα, τα περιβαλλοντικά κριτήρια μπορούν να σχεδιαστούν ως πριμοδοτήσεις που επιτρέπουν την απόδοση υψηλότερης βαθμολογίας σε έργα τα οποία αποφέρουν περιβαλλοντικά οφέλη πέραν εκείνων που απορρέουν από τις απαιτήσεις επιλεξιμότητας ή από τον πρωταρχικό στόχο του μέτρου. Κατά περίπτωση, μπορεί να απαιτούνται ανώτατα όρια προσφορών για τον περιορισμό της μέγιστης προσφοράς από μεμονωμένους προσφέροντες σε συγκεκριμένες κατηγορίες. Τυχόν ανώτατα όρια προσφορών θα πρέπει να αιτιολογούνται με παραπομπή στον ποσοτικό προσδιορισμό για τα έργα αναφοράς που αναφέρονται στις παραγράφους 51, 52 και 53.
176. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 173 έως 175, οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται χωρίς ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- α) όταν ο αναμενόμενος αριθμός συμμετεχόντων δεν είναι επαρκής για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή για την αποφυγή στρατηγικής υποβολής προσφορών·
  - β) όταν το κράτος μέλος παρέχει επαρκή αιτιολόγηση ότι μια ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 49 και 50, δεν είναι κατάλληλη για τη διασφάλιση της αναλογικότητας της ενίσχυσης και ότι η χρήση εναλλακτικών μεθόδων στις παραγράφους 177 έως 180 δεν θα αύξανε τον κίνδυνο αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού⁽⁸²⁾, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του μέτρου ή των σχετικών τομέων ή τρόπων μεταφοράς· ή
  - γ) όταν χορηγούνται για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση οχημάτων που προορίζονται για χρήση από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δημόσιων χερσαίων, σιδηροδρομικών ή θαλάσσιων μεταφορών επιβατών.
177. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 176, η ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί αναλογική εφόσον δεν υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για οχήματα μηδενικών εκπομπών και έως 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις.
178. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι το καθαρό πρόσθετο κόστος της επένδυσης. Οι δαπάνες αυτές υπολογίζονται ως η διαφορά, αφενός, μεταξύ του συνολικού κόστους κυριότητας των καθαρών οχημάτων μεταφορών που προβλέπεται να αποτελέσουν αντικείμενο αγοράς ή χρηματοδοτικής μίσθωσης και, αφετέρου, της ενίσχυσης και του συνολικού κόστους κυριότητας στο σενάριο αντιπαραδείγματος. Οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την επίτευξη του υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος δεν είναι επιλέξιμες.
179. Όσον αφορά τη μετασκευή οχημάτων ή κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών, σύμφωνα με την παράγραφο 169, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να αποτελούν το συνολικό κόστος της μετασκευής, υπό την προϋπόθεση ότι, στο σενάριο αντιπαραδείγματος, τα οχήματα ή ο κινητός εξοπλισμός υπηρεσιών διατηρούν την ίδια οικονομική διάρκεια ζωής ελλείψει της μετασκευής.
180. Ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μέτρου, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52, ότι απαιτείται μεγαλύτερο ποσό ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να προβεί σε εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 55. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 51 και 52.

⁽⁸²⁾ Αυτό μπορεί να αποδειχτεί με την εξασφάλιση ότι η ενίσχυση χορηγείται με διαφανή και αμερόληπτο τρόπο και ότι τα δυνητικά ενδιαφερόμενα μέρη είναι επαρκώς ενημερωμένα για το πεδίο εφαρμογής του μέτρου και τους ενδεχόμενους όρους της ενίσχυσης.

181. Στην περίπτωση της μεμονωμένης ενίσχυσης, το ποσό της ενίσχυσης πρέπει να καθορίζεται βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52. Στις περιπτώσεις αυτές, το κράτος μέλος πρέπει να προβεί σε εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης όπως ορίζεται στην παράγραφο 55.

4.3.1.5. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

182. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 183 έως 189.

183. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις σε οχήματα και κινητό εξοπλισμό υπηρεσιών που χρησιμοποιούν φυσικό αέριο ενδέχεται να οδηγήσουν σε μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων ρύπων βραχυπρόθεσμα, αλλά επιδεινώνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες μακροπρόθεσμα, σε σύγκριση με εναλλακτικές επενδύσεις. Οι ενισχύσεις για την αγορά οχημάτων και κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών που χρησιμοποιούν φυσικό αέριο ενδέχεται να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζουν ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας με τον τρόπο αυτόν την ανάπτυξη μιας αγοράς για καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση τους. Επομένως, στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις των ενισχύσεων για οχήματα και κινητό εξοπλισμό υπηρεσιών που χρησιμοποιούν φυσικό αέριο είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.

184. Ωστόσο, οι ενισχύσεις για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση οχημάτων ΣΦΑ και ΥΦΑ για πλωτές μεταφορές και κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν έχουν μακροχρόνιες επιπτώσεις εγκλωβισμού ή δεν εκτοπίζουν τις επενδύσεις σε καθαρότερες τεχνολογίες, εάν το κράτος μέλος αποδείξει ότι δεν είναι άμεσα διαθέσιμες στην αγορά και δεν αναμένεται να είναι διαθέσιμες βραχυπρόθεσμα πιο καθαρές εναλλακτικές λύσεις⁽⁸³⁾.

185. Εναλλακτικές λύσεις αντί των οχημάτων που χρησιμοποιούν τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ντίζελ, βενζίνη ή υγραέριο (ΥΦΑ), είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά για χρήση στους τομείς των οδικών, των πλωτών και των σιδηροδρομικών μεταφορών. Η χορήγηση ενισχύσεων για τα εν λόγω οχήματα ενέχει σημαντικό κίνδυνο εγκλωβισμού σε συμβατικές τεχνολογίες και εκτόπισης των επενδύσεων σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι διαθέσιμες στην αγορά, με την απομάκρυνση της ζήτησης από οχήματα πιο φιλικά προς το περιβάλλον. Η κατάσταση αυτή θα ήταν επίσης αποθαρρυντική για την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς τεχνολογιών που δεν βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Στο πλαίσιο αυτό, οι ενισχύσεις για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση των εν λόγω οχημάτων, συμπεριλαμβανομένων των οχημάτων νέας γενιάς που υπερβαίνουν τα ενωσιακά πρότυπα, κατά περίπτωση, δεν θεωρείται ότι παράγουν τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τις ενισχύσεις για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση καθαρών οχημάτων με χαμηλότερες άμεσες εκπομπές CO₂ (απόληξης εξαγωγής/εξάτμισης). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για οχήματα που χρησιμοποιούν τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ντίζελ, βενζίνη ή ΥΦΑ, είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.

186. Τα αεροσκάφη μηδενικών εκπομπών, είτε κινούνται με ηλεκτρική ενέργεια ή είτε με υδρογόνο, δεν αναμένεται να καταστούν διαθέσιμα στην αγορά βραχυπρόθεσμα. Σε αυτήν τη βάση, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις των κρατικών ενισχύσεων για καθαρά αεροσκάφη πλην των αεροσκαφών μηδενικών εκπομπών μπορούν να αντισταθμιστούν από τα θετικά αποτελέσματά τους, εφόσον συμβάλλουν στην εισαγωγή στην αγορά ή στην επιτάχυνση της υιοθέτησης νέων, αποδοτικότερων και αισθητά πιο φιλικών προς το περιβάλλον αεροσκαφών, σύμφωνα με την πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα, χωρίς εγκλωβισμό σε ορισμένες τεχνολογίες και εκτοπισμό των επενδύσεων σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις.

187. Όσον αφορά τις αεροπορικές μεταφορές, εφόσον ενδείκνυται για να μετριαστούν οι ιδιαίτερα στρεβλωτικές επιπτώσεις της ενίσχυσης, μεταξύ άλλων, λαμβανομένης υπόψη της θέσης του δικαιούχου στην αγορά, ή για να αυξηθούν τα θετικά αποτελέσματα των μέτρων, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από τον δικαιούχο να παροπλίσει ισοδύναμο αριθμό λιγότερο φιλικών προς το περιβάλλον αεροσκαφών με παρόμοια μάζα απογείωσης με τα αεροσκάφη που αγοράζονται ή μισθώνεται με κρατική ενίσχυση.

188. Κατά την αξιολόγηση της στρέβλωσης του ανταγωνισμού των ενισχύσεων για την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση οχημάτων ή κινητού εξοπλισμού υπηρεσιών, η Επιτροπή θα εξετάζει αν η θέση σε λειτουργία νέων οχημάτων θα οδηγούσε ή θα επιδεινώνε τις υφιστάμενες ανεπάρκειες της αγοράς, όπως η πλεονάζουσα ικανότητα στον οικείο τομέα.

⁽⁸³⁾ Για μια τέτοια αξιολόγηση, ανάλογα με τους σχετικούς τομείς και τρόπους μεταφοράς, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά γενικό κανόνα περίοδο δύο έως πέντε ετών μετά την κοινοποίηση ή την εφαρμογή του μέτρου ενίσχυσης. Θα βασίζει την αξιολόγησή της σε ανεξάρτητες μελέτες αγοράς που υποβάλλει το κράτος μέλος ή σε οποιαδήποτε άλλα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία.

189. Για την αντιμετώπιση των αναμενόμενων υψηλότερων στρεβλωτικών επιπτώσεων των μέτρων που χορηγούν στοχευμένη στήριξη σε μεμονωμένο δικαιούχο ή σε περιορισμένο αριθμό συγκεκριμένων δικαιούχων⁽⁸⁴⁾ ελλείπει ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί επαρκώς τον σχεδιασμό του μέτρου και να αποδεικνύει ότι αντιμετωπίζονται δεόντως οι υψηλότεροι κίνδυνοι στρέβλωσης του ανταγωνισμού⁽⁸⁵⁾.

4.3.2. Ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού

4.3.2.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

190. Ένα εκτεταμένο δίκτυο υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού είναι απαραίτητο για να καταστεί δυνατή η ευρεία χρήση καθαρών οχημάτων και η μετάβαση προς την κινητικότητα μηδενικών εκπομπών. Πράγματι, ένα ιδιαίτερα κρίσιμο εμπόδιο για τη διείσδυση των καθαρών οχημάτων στην αγορά είναι η περιορισμένη διαθεσιμότητα των υποδομών για την επαναφόρτιση ή τον ανεφοδιασμό τους. Επιπλέον, οι υποδομές επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού δεν είναι ομοιόμορφα κατανομημένες μεταξύ των κρατών μελών. Στον βαθμό που το μερίδιο των καθαρών οχημάτων σε λειτουργία παραμένει περιορισμένο, η αγορά από μόνη της ενδέχεται να μην είναι σε θέση να παράσχει τις απαιτούμενες υποδομές επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού.

191. Η οδηγία 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁸⁶⁾ δημιουργεί ένα κοινό πλαίσιο μέτρων για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων για τις μεταφορές στην Ένωση και καθορίζει ένα πλαίσιο κοινών μέτρων για την ανάπτυξη των υποδομών αυτών. Επιπλέον, άλλες πολιτικές που προωθούν τη χρήση καθαρών οχημάτων μπορεί να προβλέπουν ήδη επενδυτικά μηνύματα για την ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού. Ωστόσο, οι πολιτικές αυτές από μόνες τους ενδέχεται να μην επαρκούν για την πλήρη αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς που εντοπίζονται. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη δύνανται να χορηγούν ενισχύσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εναπομένουσών ανεπαρειών της αγοράς και τη στήριξη της ανάπτυξης υποδομών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού.

4.3.2.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

192. Η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για την κατασκευή, την εγκατάσταση, την αναβάθμιση ή την επέκταση υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού.

193. Τα έργα μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις για εργασίες έξυπνης φόρτισης και για την επιτόπια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμου υδρογόνου ή υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, που συνδέονται με την υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού μέσω άμεσης σύνδεσης, καθώς και μονάδες επιτόπιας αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας ή ανανεώσιμου υδρογόνου ή υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών που παράγεται να παρασχεθούν ως καύσιμα μεταφορών. Η ονομαστική παραγωγική ικανότητα της εγκατάστασης επιτόπιας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ή υδρογόνου θα πρέπει να είναι ανάλογη προς την ονομαστική ισχύ εξόδου ή την ικανότητα ανεφοδιασμού της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού με την οποία συνδέεται.

4.3.2.3. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.3.2.3.1. Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

194. Το κράτος μέλος πρέπει να επαληθεύει την αναγκαιότητα της ενίσχυσης για την κινητροδότηση της ανάπτυξης υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού της ίδιας κατηγορίας με την υποδομή που θα αναπτυχθεί με κρατική ενίσχυση⁽⁸⁷⁾ μέσω εκ των προτέρων ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης ή ανεξάρτητης μελέτης της αγοράς ή με βάση οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο αποδεικτικό στοιχείο όπως περιγράφεται στο τμήμα 3.2.1.1. Ειδικότερα, το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει ότι παρόμοιες υποδομές δεν είναι πιθανό να αναπτυχθούν βραχυπρόθεσμα υπό εμπορικούς όρους⁽⁸⁸⁾ και να εξετάζει τον αντίκτυπο ενός ΣΕΔΕ, κατά περίπτωση.

195. Κατά την αξιολόγηση της αναγκαιότητας ενίσχυσης για την ανάπτυξη υποδομής επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού που είναι ανοικτή στην πρόσβαση από χρήστες άλλους από τον δικαιούχο ή τους δικαιούχους της ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων δημοσίως προσβάσιμων υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού, μπορεί να λαμβάνεται υπόψη το επίπεδο διείσδυσης στην αγορά των καθαρών οχημάτων που θα εξυπηρετούσε η εν λόγω υποδομή και ο όγκος της κίνησης στην οικεία περιφέρεια ή περιφέρειες.

⁽⁸⁴⁾ Βλ. παράγραφο 66.

⁽⁸⁵⁾ Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι αποκλείεται η υπεραντιστάθμιση, με επαλήθευση ότι η ενίσχυση δεν υπερβαίνει το καθαρό πρόσθετο κόστος, όπως αποδεικνύεται από τη σύγκριση του ελλείμματος χρηματοδότησης στο πραγματικό σενάριο και στο σενάριο αντιπαραδείγματος, και ότι το κράτος μέλος εισάγει μηχανισμό εκ των υστέρων παρακολούθησης για την επαλήθευση των παραδοχών σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης, καθώς και τον μηχανισμό ανάκτησης.

⁽⁸⁶⁾ Οδηγία 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων (ΕΕ L 307 της 28.10.2014, σ. 1).

⁽⁸⁷⁾ Για παράδειγμα, για υποδομές επαναφόρτισης, κανονικής ή υψηλής ισχύος.

⁽⁸⁸⁾ Για μια τέτοια αξιολόγηση, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά γενικό κανόνα αν η υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού αναμένεται να αναπτυχθεί υπό εμπορικούς όρους εντός ενός σχετικού χρονικού διαστήματος, λαμβανομένης υπόψη της διάρκειας του μέτρου. Θα βασίζεται στην αξιολόγησή της στα αποτελέσματα της εκ των προτέρων δημόσιας διαβούλευσης σε ανεξάρτητες μελέτες αγοράς που υποβάλλει το κράτος μέλος ή σε οποιαδήποτε άλλα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία.

4.3.2.3.2. Καταλληλότητα

196. Στην απαίτηση που ορίζεται στην παράγραφο 197, ισχύουν οι απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2.

197. Η επαλήθευση της καταλληλότητας μεταξύ εναλλακτικών μέσων πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες νέων κανονιστικών παρεμβάσεων για την προώθηση της μετάβασης προς την καθαρή κινητικότητα και τον αναμενόμενο αντίκτυπό τους σε σύγκριση με το προτεινόμενο μέτρο.

4.3.2.3.3. Αναλογικότητα

198. Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος που είναι αναγκαίο για την προώθηση της ανάπτυξης της εξεταζόμενης οικονομικής δραστηριότητας κατά τρόπο που αυξάνει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Η ενίσχυση μπορεί να θεωρείται αναλογική εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 199 έως 204.

199. Η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 49 και 50. Ο σχεδιασμός της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών πρέπει να διασφαλίζει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν επαρκή κίνητρα για τους αιτούντες ώστε να υποβάλουν προσφορές για έργα σχετικά με υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που παρέχουν μόνο ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμο υδρογόνο. Η εφαρμογή των κριτηρίων χορήγησης δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να τίθενται σε μειονεκτική θέση τα έργα που αφορούν υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που παρέχουν μόνο ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμο υδρογόνο σε σύγκριση με έργα που αφορούν υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που παρέχουν επίσης ηλεκτρική ενέργεια ή υδρογόνο με υψηλότερη ένταση CO₂ σε σύγκριση με την ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμο υδρογόνο ή υδρογόνο που δεν είναι από ανανεώσιμες πηγές. Κατά περίπτωση, μπορεί να απαιτούνται ανώτατα όρια προσφορών για τον περιορισμό της μέγιστης προσφοράς από μεμονωμένους προσφέροντες σε συγκεκριμένες κατηγορίες. Τυχόν ανώτατα όρια προσφορών θα πρέπει να αιτιολογούνται με παραπομπή στον ποσοτικό προσδιορισμό για τα έργα αναφοράς που αναφέρονται στις παραγράφους 51, 52 και 53.

200. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 199, η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται βάσει διαφορετικών μεθόδων από την ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν ο αναμενόμενος αριθμός συμμετεχόντων δεν είναι επαρκής για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή για την αποφυγή στρατηγικής υποβολής προσφορών·

β) όταν δεν είναι δυνατή η διοργάνωση ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, όπως ορίζεται στις παραγράφους 49 και 50·

γ) όταν η ενίσχυση χορηγείται για υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που προορίζονται αποκλειστικά ή κυρίως για χρήση από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δημόσιων χερσαίων, σιδηροδρομικών ή θαλάσσιων μεταφορών επιβατών ⁽⁸⁹⁾·

δ) όταν η ενίσχυση χορηγείται για υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που προορίζεται αποκλειστικά ή κυρίως για χρήση από τον δικαιούχο της ενίσχυσης και η οποία δεν είναι προσβάσιμη στο κοινό ⁽⁹⁰⁾, εφόσον αιτιολογείται επαρκώς από το οικείο κράτος μέλος· ή

ε) όταν η ενίσχυση χορηγείται για υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που προορίζεται για χρήση από ορισμένους τύπους οχημάτων για τα οποία το σχετικό ποσοστό διείσδυσης στην αγορά (ανά σχετικό τύπο οχήματος) στο οικείο κράτος μέλος ή ο όγκος της κίνησης στην ή στις περιφέρειες είναι πολύ περιορισμένος ⁽⁹¹⁾.

201. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 200, το ποσό της ενίσχυσης μπορεί να καθορίζεται βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52. Το κράτος μέλος πρέπει να προβεί σε εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 55.

202. Εναλλακτικά ως προς την παράγραφο 201, η ενίσχυση μπορεί να θεωρείται αναλογική εάν δεν υπερβαίνει το 30 % των επιλέξιμων δαπανών, ή, όταν η υποδομή επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού παρέχει μόνο ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμο υδρογόνο, το 40 % των επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.

⁽⁸⁹⁾ Οι υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που προορίζονται κυρίως για χρήση από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δημόσιων χερσαίων, σιδηροδρομικών ή θαλάσσιων μεταφορών επιβατών μπορούν να είναι ανοικτές σε επικουρική βάση για χρήση από υπαλλήλους, εξωτερικούς αναδόχους ή προμηθευτές των εν λόγω επιχειρήσεων.

⁽⁹⁰⁾ Οι υποδομές επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που προορίζονται κυρίως για χρήση από τον δικαιούχο της ενίσχυσης μπορούν να είναι ανοικτές σε επικουρική βάση για χρήση από υπαλλήλους, εξωτερικούς αναδόχους ή προμηθευτές του δικαιούχου της ενίσχυσης.

⁽⁹¹⁾ Για παράδειγμα, ένα μέτρο που στοχεύει σε ενισχύσεις για επενδύσεις σε σταθμούς ανεφοδιασμού με υδρογόνο για βαρέα επαγγελματικά οχήματα σε εμπορευματικούς τερματικούς σταθμούς και σε πάρκα εφοδιαστικής σε κράτος μέλος στο οποίο το μερίδιο αγοράς των βαρέων επαγγελματικών οχημάτων υδρογόνου είναι μικρότερο από 2 %.

203. Στις περιπτώσεις αυτές, επιλέξιμες δαπάνες είναι όλες οι επενδυτικές δαπάνες για την κατασκευή, την εγκατάσταση, την αναβάθμιση ή την επέκταση των υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού. Για παράδειγμα, στις δαπάνες αυτές μπορεί να περιλαμβάνεται το κόστος:

α) της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού και του σχετικού τεχνικού εξοπλισμού·

β) της εγκατάστασης ή των αναβαθμίσεων ηλεκτρικών ή άλλων δομικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρικών καλωδίων και των μετασχηματιστών ισχύος που απαιτούνται για τη σύνδεση της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού με το δίκτυο ή με τοπική μονάδα παραγωγής ή αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας ή υδρογόνου και για τη διασφάλιση της ευφυούς ετοιμότητας της υποδομής επαναφόρτισης·

γ) έργα πολιτικού μηχανικού, προσαρμογές εκτάσεων γης ή οδικού δικτύου, δαπάνες εγκατάστασης και δαπάνες για την απόκτηση σχετικών αδειών.

204. Όταν ένα έργο περιλαμβάνει την επιτόπια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ανανεώσιμου υδρογόνου ή υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή την επιτόπια αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας ή ανανεώσιμου υδρογόνου ή υδρογόνου χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορεί να περιλαμβάνουν το επενδυτικό κόστος των μονάδων παραγωγής ή των εγκαταστάσεων αποθήκευσης.

4.3.2.4. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

205. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 206 έως 216.

206. Οι νέες υποδομές επαναφόρτισης που επιτρέπουν τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας με ισχύ εξόδου έως 22 kW πρέπει να είναι σε θέση να υποστηρίξουν λειτουργίες έξυπνης επαναφόρτισης. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί η βελτιστοποίηση και η διαχείριση των εργασιών επαναφόρτισης κατά τρόπο που δεν προκαλεί συμφόρηση και αξιοποιεί πλήρως τη διαθεσιμότητα ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τις χαμηλές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα.

207. Για να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη υποδομών και να αξιοποιηθούν στοιχεία ενεργητικού που δεν έχουν φτάσει στο τέλος της οικονομικής ζωής τους, στην περίπτωση υποδομών ανεφοδιασμού με συνθετικά καύσιμα, συμπεριλαμβανομένων υγρών και αέριων καυσίμων μεταφορών μη βιολογικής προέλευσης από ανανεώσιμες πηγές ή βιοκαυσίμων⁽⁹²⁾, το κράτος μέλος πρέπει να αιτιολογεί την ανάγκη για νέες υποδομές, λαμβάνοντας υπόψη τα τεχνικά χαρακτηριστικά του καυσίμου ή των καυσίμων που παρέχονται με τη χρήση των εν λόγω υποδομών. Σε περίπτωση υποκατάστατων⁽⁹³⁾ συνθετικών καυσίμων ή βιοκαυσίμων, το κράτος μέλος πρέπει να εξετάσει τον βαθμό στον οποίο οι υφιστάμενες υποδομές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εφοδιασμό με υποκατάστατα συνθετικά καύσιμα ή βιοκαύσιμα.

208. Οι ενισχύσεις για την κατασκευή, την εγκατάσταση, την αναβάθμιση ή την επέκταση υποδομών ανεφοδιασμού ενδέχεται να στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό όταν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά ή όταν εγκλωβίζουν ορισμένες τεχνολογίες, παρεμποδίζοντας με τον τρόπο αυτόν την ανάπτυξη μιας αγοράς για καθαρότερες τεχνολογίες και τη χρήση τους. Επομένως, στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για τις υποδομές ανεφοδιασμού που προμηθεύουν καύσιμα με βάση το φυσικό αέριο, είναι απίθανο να αντισταθμιστούν.

209. Δεδομένου του τρέχοντος σταδίου ανάπτυξης της αγοράς τεχνολογιών καθαρής κινητικότητας στον τομέα των πλωτών μεταφορών, οι ενισχύσεις για την κατασκευή, την εγκατάσταση, την αναβάθμιση ή την επέκταση υποδομών ανεφοδιασμού με ΣΦΑ και ΥΦΑ για πλωτές μεταφορές μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν έχουν μακροπρόθεσμα φαινόμενα εγκλωβισμού και δεν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες τεχνολογίες, εάν το κράτος μέλος αποδείξει ότι οι καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις δεν είναι άμεσα διαθέσιμες στην αγορά και δεν αναμένεται να είναι διαθέσιμες βραχυπρόθεσμα⁽⁹⁴⁾ και εφόσον οι υποδομές πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για την ενεργοποίηση της μετάβασης προς καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Κατά την αξιολόγηση των ενισχύσεων αυτών, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το κατά πόσον η επένδυση αποτελεί μέρος μιας αξιόπιστης πορείας απανθρακοποίησης και το αν η ενίσχυση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων.

⁽⁹²⁾ Αυτό περιλαμβάνει τα βιώσιμα αεροπορικά καύσιμα.

⁽⁹³⁾ Τα υποκατάστατα καύσιμα αναφέρονται σε καύσιμα που είναι λειτουργικά ισοδύναμα με τα ορυκτά καύσιμα που χρησιμοποιούνται σήμερα και είναι πλήρως συμβατά με την υποδομή διανομής και τα μηχανήματα και τους κινητήρες επί του οχήματος.

⁽⁹⁴⁾ Για μια τέτοια αξιολόγηση, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά γενικό κανόνα περίοδο μεταξύ δύο έως πέντε ετών από την κοινοποίηση ή την εφαρμογή του μέτρου ενίσχυσης. Θα βασίζει την αξιολόγησή της σε ανεξάρτητες μελέτες αγοράς που υποβάλλει το κράτος μέλος ή σε οποιαδήποτε άλλα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία.

210. Στον τομέα των οδικών μεταφορών, τα οχήματα μηδενικών εκπομπών αποτελούν ήδη ρεαλιστική επιλογή, ιδίως για τα ελαφρά οχήματα. Όσον αφορά τα βαρέα επαγγελματικά οχήματα, αυτά αναμένεται να καταστούν ευρύτερα διαθέσιμα στην αγορά στο εγγύς μέλλον. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις για υποδομές ανεφοδιασμού βαρέων επαγγελματικών οχημάτων που χορηγούνται μετά το 2025 είναι πιθανό να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν από τυχόν θετικά αποτελέσματα. Κατά την αξιολόγηση των ενισχύσεων για υποδομές ανεφοδιασμού βαρέων επαγγελματικών οχημάτων, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη αν συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων.
211. Εναλλακτικές λύσεις αντί των καυσίμων που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά για χρήση στον τομέα των οδικών μεταφορών, σε ένα τμήμα των πλωτών μεταφορών και στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών. Στο πλαίσιο αυτό, οι ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών ανεφοδιασμού που παρέχουν καύσιμα τα οποία παράγονται με τη χρήση πηγών ορυκτής προέλευσης ή ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου του υδρογόνου ορυκτής προέλευσης με υψηλή ένταση άνθρακα⁽⁹⁵⁾, δεν θεωρείται ότι αποφέρουν τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τις ενισχύσεις για την ανάπτυξη υποδομών ανεφοδιασμού με καύσιμα μη ορυκτής προέλευσης ή καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Πρώτον, οι μειώσεις των εκπομπών CO₂ που επιτυγχάνονται στον τομέα των μεταφορών είναι πιθανό να αντισταθμιστούν από τη συνέχιση των εκπομπών CO₂ που συνδέονται με την παραγωγή και τη χρήση ορυκτών καυσίμων, ιδίως όταν αυτά δεν δεσμεύονται και δεν αποθηκεύονται αποτελεσματικά. Δεύτερον, η χορήγηση ενισχύσεων για υποδομές ανεφοδιασμού που προμηθεύουν ορυκτά καύσιμα που δεν είναι χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ενδέχεται να ενέχει τον κίνδυνο εγκλωβισμού σε ορισμένες τεχνολογίες παραγωγής, εκτοπίζοντας έτσι τις επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις, με μετατόπιση της ζήτησης από διαδικασίες παραγωγής που δεν περιλαμβάνουν τη χρήση πηγών ορυκτής προέλευσης ή ενέργειας ή που είναι χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε επίσης να αποθαρρύνει την ανάπτυξη της αγοράς καθαρών τεχνολογιών μη ορυκτής προέλευσης για την κινητικότητα μηδενικών εκπομπών, καθώς και για την παραγωγή μη ορυκτών καυσίμων και ενέργειας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των ενισχύσεων για υποδομές ανεφοδιασμού με ορυκτά καύσιμα, συμπεριλαμβανομένου του υδρογόνου ορυκτής προέλευσης, όπου τα αέρια του θερμοκηπίου που εκπέμπονται στο πλαίσιο της παραγωγής υδρογόνου δεν δεσμεύονται αποτελεσματικά, είναι απίθανο να αντισταθμιστούν, ελλείψει αξιόπιστης πορείας προς τον εφοδιασμό και τη χρήση ανανεώσιμων καυσίμων ή καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μεσοπρόθεσμα.
212. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις για υποδομές ανεφοδιασμού με υδρογόνο που δεν παρέχουν αποκλειστικά ανανεώσιμο υδρογόνο ή υδρογόνο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν έχουν μακροπρόθεσμες επιπτώσεις εγκλωβισμού ή ότι δεν εκτοπίζουν επενδύσεις σε καθαρότερες τεχνολογίες, εάν το κράτος μέλος επιδειξει αξιόπιστη πορεία προς τη σταδιακή κατάργηση του υδρογόνου που δεν είναι ανανεώσιμο ή χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών για τον εφοδιασμό των υποδομών ανεφοδιασμού έως το 2035.
213. Ελλείψει κατάλληλων διασφαλίσεων, η ενίσχυση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ή την ενίσχυση θύσεων ισχύος στην αγορά, γεγονός που μπορεί να παρεμποδίσει ή να περιορίσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε αναδυόμενες ή αναπτυσσόμενες αγορές. Κατά συνέπεια, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει ότι ο σχεδιασμός του μέτρου ενίσχυσης περιλαμβάνει κατάλληλες διασφαλίσεις για την αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου. Οι διασφαλίσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τον καθορισμό μέγιστου ποσοστού του προϋπολογισμού για το μέτρο που μπορεί να διατεθεί μόνο σε μία επιχείρηση.
214. Κατά περίπτωση, η Επιτροπή θα αξιολογήσει αν υπάρχουν επαρκείς διασφαλίσεις για να διασφαλιστεί ότι οι φορείς εκμετάλλευσης υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που προσφέρουν ή επιτρέπουν πληρωμές βάσει σύμβασης στην υποδομή τους δεν εισάγουν αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών κινητικότητας, για παράδειγμα με την εφαρμογή αδικαιολόγητων όρων προτιμησιακής πρόσβασης ή με αδικαιολόγητη διαφοροποίηση των τιμών. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν τέτοιες διασφαλίσεις, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο ενδέχεται να οδηγήσει σε αδικαιολόγητες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά υπηρεσιών κινητικότητας.
215. Οποιαδήποτε παραχώρηση ή άλλη ανάθεση σε τρίτο της λειτουργίας της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού πρέπει να πραγματοποιείται με ανταγωνιστική, διαφανή και αμερόληπτη διαδικασία, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των ισχυόντων κανόνων της Ένωσης για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων, κατά περίπτωση.
216. Εάν χορηγούνται ενισχύσεις για την κατασκευή, την αναβάθμιση ή την επέκταση υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού που είναι ανοικτή στην πρόσβαση από χρήστες άλλους από τον δικαιούχο ή τους δικαιούχους της ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων δημοσίων προσβάσιμων υποδομών επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού, η υποδομή αυτή πρέπει να είναι προσβάσιμη στο κοινό και να παρέχει πρόσβαση χωρίς διακρίσεις στους χρήστες, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, σε σχέση με τα τιμολόγια, τους τρόπους εξακρίβωσης ταυτότητας και πληρωμής και άλλους όρους και προϋποθέσεις χρήσης. Επιπλέον, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι τα τέλη που χρεώνονται σε χρήστες άλλους από τον δικαιούχο ή τους δικαιούχους της ενίσχυσης για τη χρήση της υποδομής επαναφόρτισης ή ανεφοδιασμού αντιστοιχούν στις αγοραίες τιμές.

⁽⁹⁵⁾ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγική για το υδρογόνο για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη», COM(2020) 301 final, σ. 3.

4.4. Ενισχύσεις για την αποδοτική χρήση των πόρων και για τη στήριξη της μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία

4.4.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

217. Το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (Circular Economy Action Plan, CEAP) ⁽⁹⁶⁾ παρέχει ένα θεματολόγιο προσανατολισμένο στο μέλλον που αποσκοπεί στην επίτευξη της μετάβασης της Ένωσης σε μια κυκλική οικονομία στο πλαίσιο της μετασχηματιστικής αλλαγής που προωθεί η ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Το CEAP προωθεί τις διαδικασίες κυκλικής οικονομίας, ενθαρρύνει τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, και έχει ως στόχο να διασφαλίσει την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και τη διατήρηση των πόρων που χρησιμοποιούνται στην οικονομία της ΕΕ για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οι στόχοι αυτοί αποτελούν επίσης προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 και για την επίτευξη μιας καθαρότερης και πιο βιώσιμης οικονομίας.
218. Το CEAP αναφέρει συγκεκριμένα ότι πρέπει να αντικατοπτρίζονται οι στόχοι που συνδέονται με την κυκλική οικονομία στο πλαίσιο της αναθεώρησης των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, η χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή κρατικής ενίσχυσης, σε συνδυασμό με ευρείς, σαφείς και συνεπείς κανόνες, μπορεί να διαδραματίσει κίριο ρόλο στη στήριξη της κυκλικότητας στις διαδικασίες παραγωγής στο πλαίσιο ενός ευρύτερου μετασχηματισμού ενωσιακού κλάδου παραγωγής προς την κλιματική ουδετερότητα και τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα. Μπορεί επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας εύρυθμης ενωσιακής αγοράς για δευτερογενείς πρώτες ύλες, η οποία θα μειώσει την πίεση προς τους φυσικούς πόρους, θα δημιουργήσει βιώσιμη ανάπτυξη και θέσεις εργασίας, ενώ θα ενισχύσει και την ανθεκτικότητα.
219. Το CEAP αναγνωρίζει περαιτέρω την αυξανόμενη σημασία των βιολογικών πόρων ως βασικών εισροών στην οικονομία της ΕΕ. Σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοοικονομία ⁽⁹⁷⁾, η βιοοικονομία υποστηρίζει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, καθώς συμβάλλει σε μια οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα, ενισχύει την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα και προωθεί την πράσινη ανάπτυξη. Η χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή κρατικών ενισχύσεων μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στη στήριξη της ανάπτυξης βιώσιμων πρακτικών βιοοικονομίας, όπως η στήριξη υλικών και προϊόντων βιολογικής προέλευσης που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας και δεν θα μπορούσαν να υιοθετηθούν μόνο από την αγορά.

4.4.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

220. Η ενίσχυση βάσει του παρόντος τμήματος μπορεί να χορηγείται για τα ακόλουθα είδη δραστηριοτήτων:
- α) επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων μέσω οποιουδήποτε από τα ακόλουθα:
- i) της καθαρής μείωσης των πόρων που καταναλώνονται για την παραγωγή της ίδιας ποσότητας προϊόντος ⁽⁹⁸⁾
  - ii) της αντικατάστασης πρωτογενών πρώτων υλών ή υλικού τροφοδοσίας με δευτερογενείς (επαναχρησιμοποιημένες ή ανακυκλωμένες) ή ανακτημένες πρώτες ύλες ή υλικό τροφοδοσίας ή
  - iii) της αντικατάστασης ορυκτών πρώτων υλών ή υλικού τροφοδοσίας με πρώτες ύλες ή υλικό τροφοδοσίας βιολογικής προέλευσης·
- β) επενδύσεις για τη μείωση, την πρόληψη, την προετοιμασία με σκοπό την επαναχρησιμοποίηση, την ανάκτηση υλικών, την απορρύπανση και την ανακύκλωση των αποβλήτων ⁽⁹⁹⁾ που παράγονται από τον δικαιούχο·
- γ) επενδύσεις για την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, ανάκτηση υλικών, απορρύπανση και ανακύκλωση αποβλήτων που παράγονται από τρίτους και τα οποία διαφορετικά θα είχαν διατεθεί ή υποστεί επεξεργασία με βάση μέθοδο επεξεργασίας που βρίσκεται χαμηλότερα στην τάξη προτεραιότητας όσον αφορά την ιεράρχηση των αποβλήτων ⁽¹⁰⁰⁾ ή θα είχαν διατεθεί ή θα είχαν υποστεί επεξεργασία με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων, ή θα οδηγούσαν σε χαμηλότερη ποιότητα ανακύκλωσης·

⁽⁹⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία – Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη», COM(2020) 98 final.

⁽⁹⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος,» COM(2018) 673 final και SWD(2018) 431.

⁽⁹⁸⁾ Στους πόρους που καταναλώνονται μπορεί να περιλαμβάνονται όλοι οι υλικοί πόροι που καταναλώνονται πλην της ενέργειας. Η μείωση μπορεί να προσδιορίζεται με τη μέτρηση ή τον κατ' εκτίμηση υπολογισμό της κατανάλωσης πριν και μετά την υλοποίηση του μέτρου ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε προσαρμογής βάσει των εξωτερικών συνθηκών που ενδέχεται να επηρεάσουν την κατανάλωση πόρων.

⁽⁹⁹⁾ Βλ. τους ορισμούς της επαναχρησιμοποίησης, της ανάκτησης, της προετοιμασίας για την επαναχρησιμοποίηση, της ανακύκλωσης και των αποβλήτων στην παράγραφο 19 σημεία 59, 61, 62, 75 και 90.

⁽¹⁰⁰⁾ Η ιεράρχηση των αποβλήτων περιλαμβάνει α) την πρόληψη, β) την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, π.χ. ανάκτηση ενέργειας, και ε) τη διάθεση. Βλ. άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

- δ) επενδύσεις για τη μείωση, την πρόληψη, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, την ανάκτηση υλικού, την απορρύπανση, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών ⁽¹⁰¹⁾ που παράγονται από τον δικαιούχο ή από τρίτους, τα οποία δε χαρακτηρίζονται απαραίτητα ως απόβλητα, και τα οποία διαφορετικά θα έμεναν ακρησιμοποιήτα, θα διατίθεντο ή θα ανακτώντο με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων ή θα οδηγούσαν σε χαμηλότερη ποιότητα ανακύκλωσης·
- ε) επενδύσεις που αφορούν τη χωριστή συλλογή ⁽¹⁰²⁾ και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών με σκοπό την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση.
221. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, μπορεί να χορηγείται ενίσχυση για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών για τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων σε σχέση με συγκεκριμένες κατηγορίες ρών αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων (βλ. παράγραφο 247).
222. Η ενίσχυση που αφορά την ανάκτηση υπολειπόμενης θερμότητας από μεθόδους παραγωγής ή η ενίσχυση που σχετίζεται με τη δέμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα θα αξιολογείται σύμφωνα με τους όρους που εφαρμόζονται στην ενίσχυση για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που καθορίζονται στο τμήμα 4.1.
223. Η ενίσχυση που αφορά την παραγωγή βιοκαυσίμων, βιορευστών, βιοαερίου και καυσίμων βιομάζας από απόβλητα θα αξιολογείται σύμφωνα με τους όρους που εφαρμόζονται στην ενίσχυση για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που καθορίζονται στο τμήμα 4.1.
224. Η ενίσχυση για την παραγωγή ενέργειας από απόβλητα θα αξιολογείται σύμφωνα με τους όρους που εφαρμόζονται στην ενίσχυση για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, όπως ορίζονται στο τμήμα 4.1. Όταν σχετίζονται με επενδύσεις σε συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης ή για τη λειτουργία τους, οι ενισχύσεις για την παραγωγή ενέργειας ή θερμότητας από απόβλητα θα αξιολογούνται υπό τους όρους που ισχύουν για τις ενισχύσεις για τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη που ορίζονται στο τμήμα 4.10.
- 4.4.3. *Χαρακτήρας κινήτρου*
225. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 226 έως 233.
226. Όσον αφορά την απαίτηση που ορίζεται στην παράγραφο 28 για τον προσδιορισμό αξιόπιστου σεναρίου αντιπαραδείγματος από το κράτος μέλος, το σενάριο αντιπαραδείγματος θα αντιστοιχεί γενικά σε επένδυση με την ίδια δυναμικότητα, διάρκεια ζωής και, κατά περίπτωση, άλλα σχετικά τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως η φιλική προς το περιβάλλον επένδυση.
227. Το σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί επίσης να αφορά τη διατήρηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού σε λειτουργία για περίοδο που αντιστοιχεί στη διάρκεια ζωής της φιλικής προς το περιβάλλον επένδυσης. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το προεξοφλημένο κόστος συντήρησης, επισκευής και εκσυγχρονισμού κατά την εν λόγω περίοδο.
228. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το σενάριο αντιπαραδείγματος μπορεί να αφορά μεταγενέστερη αντικατάσταση των εγκαταστάσεων ή του εξοπλισμού, οπότε στην περίπτωση αυτή η προεξοφλημένη αξία των εγκαταστάσεων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η διαφορά της αντίστοιχης οικονομικής διάρκειας ζωής των εγκαταστάσεων ή του εξοπλισμού θα πρέπει να εξισώνεται.
229. Στην περίπτωση εξοπλισμού που υπόκειται σε μισθωτικές συμφωνίες, η προεξοφλημένη αξία της μίσθωσης του φιλικού προς το περιβάλλον εξοπλισμού θα πρέπει να συγκρίνεται με την προεξοφλημένη αξία της μίσθωσης του λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον εξοπλισμού που θα χρησιμοποιούνταν ελλείψει ενίσχυσης.
230. Όταν η επένδυση συνίσταται στην προσθήκη εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού σε υφιστάμενες μονάδες, εγκαταστάσεις ή εξοπλισμό, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στο συνολικό επενδυτικό κόστος.
231. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, καταρχήν, οι ενισχύσεις για έργα με περίοδο αποπληρωμής μικρότερη των πέντε ετών δεν έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Ωστόσο, το κράτος μέλος μπορεί να παράσχει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία για να προκαλέσει αλλαγή συμπεριφοράς, ακόμη και στην περίπτωση έργων με βραχύτερη περίοδο αποπληρωμής.

⁽¹⁰¹⁾ Στα άλλα προϊόντα, υλικά ή ουσίες μπορεί να περιλαμβάνονται τα υποπροϊόντα (όπως αναφέρονται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2008/98/EK), τα υπολείμματα που προέρχονται από τη γεωργία, την υδατοκαλλιέργεια, την αλιεία και τη δασοκομία, τα λύματα, τα όμβρια ύδατα, τα επιφανειακά ύδατα, τα μεταλλικά στοιχεία, τα απόβλητα εξόρυξης, οι θρεπτικές ουσίες και τα υπολειμματικά αέρια από διαδικασίες παραγωγής, πλεονάζοντα προϊόντα, εξαρτήματα και υλικά κ.λπ. Τα πλεονάζοντα προϊόντα, εξαρτήματα και υλικά είναι προϊόντα, εξαρτήματα ή υλικά που δεν είναι πλέον απαραίτητα ή χρήσιμα για τον κάτοχό τους αλλά είναι κατάλληλα για επαναχρησιμοποίηση.

⁽¹⁰²⁾ Βλ. τον ορισμό του όρου «χωριστή συλλογή» στο άρθρο 3 σημείο 11. της οδηγίας 2008/98/EK.

232. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να συμμορφώνονται απλώς με υποχρεωτικά ενωσιακά πρότυπα που ισχύουν ήδη δεν θα θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου (βλ. παράγραφο 32). Όπως εξηγείται στην παράγραφο 32, μια ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο όταν παρέχει τη δυνατότητα σε μια επιχείρηση να αυξήσει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος σύμφωνα με υποχρεωτικά εθνικά πρότυπα που είναι αυστηρότερα από τα ενωσιακά πρότυπα ή που εκδίδονται ελλείψει ενωσιακών προτύπων.

233. Η ενίσχυση που χορηγείται για την προσαρμογή σε ενωσιακά πρότυπα που έχουν θεσπιστεί, αλλά δεν έχουν τεθεί ακόμη σε ισχύ, θα πρέπει να θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο εάν η επένδυση υλοποιείται και ολοκληρώνεται τουλάχιστον 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων.

4.4.4. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.4.4.1. Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

234. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.1, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 235 και 236.

235. Η επένδυση πρέπει να υπερβαίνει τις καθιερωμένες εμπορικές πρακτικές που κατά γενικό κανόνα εφαρμόζεται σε ολόκληρη την Ένωση και όλες τις τεχνολογίες ⁽¹⁰³⁾.

236. Στην περίπτωση ενίσχυσης για τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών, το κράτος μέλος πρέπει να καταδεικνύει ότι η εν λόγω χωριστή συλλογή και διαλογή δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς στο εν λόγω κράτος μέλος ⁽¹⁰⁴⁾. Όταν χορηγείται ενίσχυση για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών, το κράτος μέλος πρέπει να καταδεικνύει ότι η εν λόγω ενίσχυση απαιτείται κατά τη μεταβατική περίοδο προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων. Το κράτος μέλος πρέπει να λαμβάνει υπόψη τυχόν υποχρεώσεις των επιχειρήσεων στο πλαίσιο προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, τις οποίες μπορεί να έχει εφαρμόσει σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

4.4.4.2. Καταλληλότητα

237. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 238.

238. Σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» ⁽¹⁰⁵⁾, οι επιχειρήσεις που παράγουν απόβλητα δεν θα πρέπει να απαλλάσσονται από το κόστος της επεξεργασίας τους. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση δεν θα πρέπει να απαλλάσσει τις επιχειρήσεις που παράγουν απόβλητα από τυχόν δαπάνες ή υποχρεώσεις που σχετίζονται με την επεξεργασία αποβλήτων, για τις οποίες είναι υπόχρεες βάσει ενωσιακής ή εθνικής νομοθεσίας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού. Επιπλέον, η ενίσχυση δεν θα πρέπει να απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από δαπάνες που θα πρέπει να θεωρούνται συνήθεις δαπάνες για μια επιχείρηση.

4.4.4.3. Αναλογικότητα

239. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που προκύπτουν από τη σύγκριση των συνολικών επενδυτικών δαπανών του έργου με εκείνες ενός λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον έργου ή δραστηριότητας που μπορεί να είναι ένα από τα ακόλουθα:

α) η συγκρίσιμη επένδυση όπως περιγράφεται στην παράγραφο 226 που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αξιόπιστα χωρίς την ενίσχυση και η οποία δεν επιτυγχάνει το ίδιο επίπεδο αποδοτικής χρήσης των πόρων·

β) η επεξεργασία των αποβλήτων με βάση μέθοδο επεξεργασίας που βρίσκεται χαμηλότερα στη σειρά προτεραιότητας της ιεράρχησης των αποβλήτων ή που πραγματοποιείται με λιγότερο αποδοτικό τρόπο ως προς τη χρήση των πόρων·

γ) η συμβατική μέθοδος παραγωγής που σχετίζεται με πρωτογενή πρώτη ύλη ή προϊόν, εάν το επαναχρησιμοποιημένο ή ανακυκλωμένο (δευτερογενές) προϊόν είναι τεχνικά και οικονομικά υποκαταστάσιμο με την πρωτογενή πρώτη ύλη ή το πρωτογενές προϊόν·

δ) οποιοδήποτε άλλο σενάριο αντιπαραδείγματος που βασίζεται σε δεόντως αιτιολογημένες παραδοχές.

240. Όταν το προϊόν, η ουσία ή το υλικό αποτελεί απόβλητο, εκτός εάν επαναχρησιμοποιηθεί και δεν υπάρχει νομική απαίτηση για τη διάθεση ή άλλη επεξεργασία του εν λόγω προϊόντος, ουσίας ή υλικού, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να αντιστοιχούν σε επένδυση που είναι αναγκαία για την ανάκτηση του εν λόγω προϊόντος, ουσίας ή υλικού.

⁽¹⁰³⁾ Από τεχνολογική άποψη, η επένδυση θα πρέπει να οδηγεί σε υψηλότερο βαθμό ανακυκλωσιμότητας ή σε υψηλότερη ποιότητα του ανακυκλωμένου υλικού σε σύγκριση με τη συνήθη πρακτική.

⁽¹⁰⁴⁾ Όταν αποδεικνύεται επαρκώς από το κράτος μέλος, μπορεί επίσης να λαμβάνεται υπόψη η ειδική κατάσταση στο επίπεδο της οικείας περιφέρειας ή περιφερειών.

⁽¹⁰⁵⁾ Βλ. τον ορισμό στην παράγραφο 19 σημείο 58.

241. Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών.
242. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις.
243. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
244. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για οικολογικά καινοτόμες δραστηριότητες, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:
- α) η οικολογικά καινοτόμα δραστηριότητα πρέπει να είναι νέα ή σημαντικά βελτιωμένη σε σύγκριση με την τεχνολογία αιχμής στον σχετικό κλάδο στην Ένωση ⁽¹⁰⁶⁾.
  - β) το αναμενόμενο περιβαλλοντικό όφελος πρέπει να είναι σημαντικά υψηλότερο από τη βελτίωση που θα προέκυπτε από τη γενική εξέλιξη της τεχνολογίας αιχμής σε συγκρίσιμες δραστηριότητες ⁽¹⁰⁷⁾.
  - γ) ο καινοτόμος χαρακτήρας της δραστηριότητας συνεπάγεται σαφή κίνδυνο, από τεχνολογική ή οικονομική άποψη, καθώς και από άποψη αγοράς, που είναι υψηλότερος από τον κίνδυνο που γενικά συνδέεται με συγκρίσιμες μη καινοτόμες δραστηριότητες ⁽¹⁰⁸⁾.
245. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 241 έως 244, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52, ότι απαιτείται υψηλότερη ένταση ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να διενεργήσει εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 55. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 51 και 52.
246. Όταν η ενίσχυση χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 49 και 50, το ποσό της ενίσχυσης θεωρείται αναλογικό.
247. Η ενίσχυση μπορεί να καλύπτει λειτουργικές δαπάνες όταν αφορά τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών σε σχέση με συγκεκριμένες ροές αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων με σκοπό την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση, οπότε πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:
- α) η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών η οποία διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 49 και 50, και πρέπει να είναι ανοικτή, χωρίς διακρίσεις, σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης που παρέχουν υπηρεσίες χωριστής συλλογής και διαλογής·
  - β) σε περίπτωση υψηλού βαθμού αβεβαιότητας σχετικά με τη μελλοντική εξέλιξη των λειτουργικών δαπανών κατά τη διάρκεια του μέτρου, η ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών μπορεί να περιλαμβάνει κανόνες που περιορίζουν την ενίσχυση σε ορισμένες σαφώς προσδιορισμένες περιστάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω κανόνες και περιστάσεις καθορίζονται εκ των προτέρων·
  - γ) οποιαδήποτε επενδυτική ενίσχυση που χορηγείται σε εγκατάσταση η οποία χρησιμοποιείται για τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων σε σχέση με συγκεκριμένες ροές αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων πρέπει να αφαιρείται από την ενίσχυση λειτουργίας που χορηγείται στην ίδια εγκατάσταση, όταν και οι δύο μορφές ενίσχυσης καλύπτουν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες·
  - δ) η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για περίοδο μέγιστης διάρκειας πέντε ετών.

⁽¹⁰⁶⁾ Το κράτος μέλος μπορεί, για παράδειγμα, να αποδείξει τον καινοτόμο χαρακτήρα με ακριβή περιγραφή της καινοτομίας και των όρων της αγοράς για την εισαγωγή ή τη διάδοση της σε σύγκριση με τις διαδικασίες αιχμής ή τις οργανωτικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται κατά γενικό κανόνα από άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.

⁽¹⁰⁷⁾ Εάν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ποσοτικές παράμετροι για τη σύγκριση οικολογικά καινοτόμων δραστηριοτήτων με τις συνήδεις μη καινοτόμες δραστηριότητες, «σημαντικά υψηλότερο» σημαίνει ότι η οριακή βελτίωση που αναμένεται από οικολογικά καινοτόμες δραστηριότητες, χάρη στη μείωση του περιβαλλοντικού κινδύνου ή της ρύπανσης ή τη βελτίωση της απόδοσης σε ενέργεια ή πόρους, θα πρέπει να είναι τουλάχιστον διπλάσια από την οριακή βελτίωση που αναμένεται από τη γενική εξέλιξη ανάλογων μη καινοτόμων δραστηριοτήτων. Όταν η προτεινόμενη προσέγγιση δεν είναι η κατάλληλη για μια δεδομένη περίπτωση, ή εάν δεν είναι δυνατή η ποσοτική σύγκριση, ο φάκελος αίτησης για κρατική ενίσχυση θα πρέπει να περιλαμβάνει λεπτομερή περιγραφή της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση του εν λόγω κριτηρίου ώστε να εξασφαλίζεται επίπεδο εκτίμησης συγκρίσιμο με αυτό της προτεινόμενης μεθόδου.

⁽¹⁰⁸⁾ Το κράτος μέλος μπορεί να αποδεικνύει την ύπαρξη αυτού του κινδύνου επικαλούμενο για παράδειγμα: το κόστος σε σχέση με τον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, τον χρόνο που απαιτείται για την ανάπτυξη, τα αναμενόμενα κέρδη από την οικολογικά καινοτόμα δραστηριότητα σε σύγκριση με το κόστος και την πιθανότητα αποτυχίας.

4.4.5. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

248. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 249 έως 252.
249. Η ενίσχυση δεν πρέπει να παρέχει κίνητρα για την παραγωγή αποβλήτων ή την αυξημένη χρήση πόρων.
250. Η ενίσχυση δεν πρέπει απλώς να αυξάνει τη ζήτηση για απόβλητα ή άλλα υλικά και πόρους που προορίζονται για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση χωρίς να αυξάνεται η συλλογή των υλικών αυτών.
251. Κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων της ενίσχυσης στην αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τις πιθανές επιπτώσεις της ενίσχυσης στη λειτουργία των αγορών για τα πρωτογενή και τα δευτερογενή υλικά που σχετίζονται με τα υπό εξέταση προϊόντα.
252. Ειδικότερα, κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων της ενίσχυσης στην αγορά για λειτουργικές δαπάνες που σχετίζονται με τη χωριστή συλλογή και διαλογή αποβλήτων ή άλλων προϊόντων, υλικών ή ουσιών σε σχέση με συγκεκριμένες ροές αποβλήτων ή τύπους αποβλήτων με σκοπό την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τις πιθανές αλληλεπιδράσεις με προγράμματα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

4.5. Ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου

4.5.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

253. Η φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες θα πρέπει να διασφαλίζει ότι, έως το 2050, η ρύπανση θα μειωθεί σε επίπεδα που δεν είναι πλέον επιβλαβή για τους ανθρώπους και τα φυσικά οικοσυστήματα, και ότι τηρούνται τα όρια που μπορεί να αντιμετωπίσει ο πλανήτης, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες σύμφωνα με την Ατζέντα του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη⁽¹⁰⁹⁾ και τους μακροπρόθεσμους στόχους του 8ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον⁽¹¹⁰⁾. Η Ένωση έχει θέσει συγκεκριμένους στόχους για τη μείωση του επιπέδου ρύπανσης, όπως στόχους για καθαρότερο αέρα⁽¹¹¹⁾ και μηδενική ρύπανση των υδατικών συστημάτων⁽¹¹²⁾, λιγότερο θόρυβο, ελαχιστοποίηση της χρήσης και της αποδέσμευσης ουσιών που προκαλούν ανησυχία, και μείωση της ρύπανσης και των αποβλήτων από πλαστικά απορρίμματα και μικροπλαστικά⁽¹¹³⁾, καθώς και στόχους για το πλεόνασμα των θρεπτικών ουσιών και των λιπασμάτων, τα επικίνδυνα φυτοφάρμακα και ουσίες που προκαλούν μικροβιακή αντοχή⁽¹¹⁴⁾.
254. Η χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή κρατικής ενίσχυσης μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον περιβαλλοντικό στόχο της μείωσης άλλων μορφών ρύπανσης εκτός των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

4.5.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

255. Οι ενισχύσεις για την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου μπορεί να χορηγείται για επενδύσεις που παρέχουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να υπερβαίνουν τα ενωσιακά πρότυπα για την προστασία του περιβάλλοντος, να αυξάνουν το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος ελλείψει ενωσιακών προτύπων ή να συμμορφώνονται με ενωσιακά πρότυπα που έχουν θεσπιστεί αλλά δεν έχουν τεθεί ακόμη σε ισχύ.

⁽¹⁰⁹⁾ Η Ατζέντα του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>.

⁽¹¹⁰⁾ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2030, COM(2020) 652 final.

⁽¹¹¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Πρόγραμμα «Καθαρός αέρας για την Ευρώπη», COM(2013) 918 final. Βλ. επίσης την οδηγία 2004/107/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με το αρσενικό, το κάδμιο, τον υδράργυρο, το νικέλιο και τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες στον ατμοσφαιρικό αέρα (ΕΕ L 23 της 26.1.2005, σ. 3) και την οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152 της 11.6.2008, σ. 1) όσον αφορά το όζον σε επίπεδο εδάφους, τα σωματίδια, τα οξειδία του αζώτου, τα επικίνδυνα βαρέα μέταλλα και ορισμένους άλλους ρύπους. Βλ. επίσης την οδηγία (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2016, σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2001/81/ΕΚ (ΕΕ L 344 της 17.12.2016, σ. 1) όσον αφορά τους σημαντικότερους διασυστοριακούς ατμοσφαιρικούς ρύπους: τα διοξείδια του θείου, τα οξειδία του αζώτου, η αμμωνία, οι πτηνικές οργανικές ενώσεις εκτός του μεθανίου και τα σωματίδια.

⁽¹¹²⁾ Η οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1) απαιτεί, εκτός εάν ισχύουν εξαιρέσεις, καλή οικολογική κατάσταση για όλα τα συστήματα επιφανειακών και υπόγειων υδάτων.

⁽¹¹³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Πορεία προς έναν υγιή πλανήτη για όλους — Σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους», COM(2021) 400 final.

⁽¹¹⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Από το αγρόκτημα στο πιάτο — Μια στρατηγική για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων», COM(2020) 381 final.

256. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών ⁽¹¹⁵⁾, το μέτρο ενίσχυσης πρέπει να σχεδιάζεται κατά τρόπο ώστε να αποτρέπει ή να μειώνει τη ρύπανση πέραν των επιπέδων που επιβάλλονται από τα ενωσιακά πρότυπα που είναι υποχρεωτικά για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.
257. Η ενίσχυση πρέπει να στοχεύει στην πρόληψη ή στη μείωση της ρύπανσης που συνδέεται άμεσα με τις δραστηριότητες του ίδιου του δικαιούχου.
258. Η ενίσχυση δεν πρέπει απλώς να μετατοπίζει ρύπους από τον έναν τομέα στον άλλον ή από το ένα επιμέρους στοιχείο του περιβάλλοντος στο άλλο (για παράδειγμα από τον αέρα στο νερό). Όταν η ενίσχυση στοχεύει στη μείωση της ρύπανσης, πρέπει να επιτυγχάνει συνολική μείωση της ρύπανσης.
259. Το τμήμα 4.5 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα ενίσχυσης που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 4.1. Όταν ένα μέτρο συμβάλλει τόσο στην πρόληψη ή μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όσο και στην πρόληψη ή μείωση της ρύπανσης από άλλες πηγές ρύπανσης εκτός των αερίων του θερμοκηπίου, η συμβατότητα του μέτρου θα αξιολογείται βάσει είτε του τμήματος 4.1 είτε του παρόντος τμήματος, ανάλογα με το ποιος από τους δύο στόχους υπερισχύει ⁽¹¹⁶⁾.

4.5.3. Χαρακτήρας κινήτρου

260. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 261 και 262.
261. Η ενίσχυση θεωρείται ότι έχει χαρακτήρα κινήτρου όταν παρέχει τη δυνατότητα σε μια επιχείρηση να προλαμβάνει ή να μειώνει τη ρύπανση ελλείψει ενωσιακών προτύπων ή πέραν των επιπέδων που απαιτούνται από τα ήδη ισχύοντα ενωσιακά πρότυπα. Όπως εξηγείται στην παράγραφο 32, μια ενίσχυση μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο όταν παρέχει τη δυνατότητα σε μια επιχείρηση να προλαμβάνει ή να μειώνει τη ρύπανση σύμφωνα με υποχρεωτικά εθνικά πρότυπα που είναι αυστηρότερα από τα ενωσιακά πρότυπα ή που εκδίδονται ελλείψει ενωσιακών προτύπων.
262. Η ενίσχυση που χορηγείται για την προσαρμογή σε ενωσιακά πρότυπα που έχουν θεσπιστεί, αλλά δεν έχουν τεθεί ακόμη σε ισχύ, θα πρέπει να θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο εάν η επένδυση υλοποιείται και ολοκληρώνεται τουλάχιστον 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων.

4.5.4. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.5.4.1. Αναγκαιότητα της ενίσχυσης

263. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.1, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις της παραγράφου 264.
264. Για την ενίσχυση με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών ⁽¹¹⁷⁾, το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει ότι πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:
- α) η πλήρης δημοπράτηση έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής για κάθε τομέα ή κατηγορία μεμονωμένων δικαιούχων·
- β) η σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής δεν μπορεί να μετακυλιστεί στους πελάτες χωρίς να σημειωθεί σημαντική μείωση των πωλήσεων ⁽¹¹⁸⁾·
- γ) οι μεμονωμένες επιχειρήσεις του κλάδου δεν έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν τα επίπεδα εκπομπών προκειμένου να μειώσουν το κόστος των πιστοποιητικών σε επίπεδο που είναι ανεκτό για τις εν λόγω επιχειρήσεις. Το γεγονός ότι η κατανάλωση δεν μπορεί να μειωθεί μπορεί να αποδειχτεί μέσω της σύγκρισης των επιπέδων εκπομπών με εκείνα που προκύπτουν από την τεχνική με τη βέλτιστη απόδοση στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Κάθε επιχείρηση που επιτυγχάνει την τεχνική με τη βέλτιστη απόδοση μπορεί να επωφεληθεί, κατ' ανώτατο όριο, από δικαίωμα εκπομπής στο πλαίσιο του καθεστώτος εμπορεύσιμων αδειών το οποίο αντιστοιχεί στην αύξηση του κόστους παραγωγής, και το οποίο δεν μπορεί να μετακυλιστεί στους πελάτες. Οι επιχειρήσεις με τις χειρότερες περιβαλλοντικές επιδόσεις επωφελούνται από χαμηλότερα δικαιώματα εκπομπών, ανάλογα με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις.

⁽¹¹⁵⁾ Οι εμπορεύσιμες άδειες μπορούν να συμπεριλαμβάνουν κρατική ενίσχυση, ιδίως όταν τα κράτη μέλη χορηγούν άδειες και δικαιώματα κάτω της αγοραίας αξίας τους.

⁽¹¹⁶⁾ Για να προσδιοριστεί ποιος από τους δύο στόχους υπερισχύει, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από το κράτος μέλος να παράσχει σύγκριση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του μέτρου όσον αφορά την πρόληψη ή τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων ρύπων βάσει αξιόπιστων και λεπτομερών ποσοτικών στοιχείων.

⁽¹¹⁷⁾ Οι εμπορεύσιμες άδειες μπορούν να συμπεριλαμβάνουν κρατική ενίσχυση, ιδίως όταν τα κράτη μέλη χορηγούν άδειες και δικαιώματα κάτω της αγοραίας αξίας τους.

⁽¹¹⁸⁾ Η ανάλυση μπορεί να διενεργηθεί με βάση εκτιμήσεις για την ελαστικότητα των τιμών προϊόντος του οικείου τομέα, μεταξύ άλλων παραγόντων, καθώς και εκτιμήσεις για την απώλεια πωλήσεων και τον αντίκτυπό τους στην κερδοφορία του δικαιούχου.

4.5.4.2. Αναλογικότητα

265. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την επίτευξη ενός υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος.
266. Οι πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες συνίστανται στη διαφορά μεταξύ των ενισχυόμενων επενδυτικών δαπανών και των δαπανών της επένδυσης βάσει του σεναρίου αντιπαραδείγματος, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 226 έως 230. Όταν το έργο συνίσταται στην πρόωρη προσαρμογή σε ενωσιακά πρότυπα που δεν έχουν αρχίσει ακόμη να ισχύουν, το σενάριο αντιπαραδείγματος θα πρέπει καταρχήν να είναι αυτό που περιγράφεται στην παράγραφο 228.
267. Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών.
268. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις ή κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις.
269. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ή κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
270. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για οικολογικά καινοτόμες δραστηριότητες, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι όροι που ορίζονται στην παράγραφο 244 στοιχεία α) έως γ).
271. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 267 έως 270, το κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταδεικνύει, βάσει ανάλυσης του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52, ότι απαιτείται μεγαλύτερο ποσό ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος πρέπει να διενεργήσει εκ των υστέρων παρακολούθηση για να επαληθεύσει τις παραδοχές σχετικά με το επίπεδο της απαιτούμενης ενίσχυσης και να θέσει σε εφαρμογή μηχανισμό ανάκτησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 55. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 51 και 52.
272. Όταν η ενίσχυση χορηγείται κατόπιν ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που διεξάγεται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 49 και 50, το ποσό της ενίσχυσης θεωρείται αναλογικό.
273. Όσον αφορά την ενίσχυση με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών, η Επιτροπή θα επαληθεύει επίσης ότι:
- α) η κατανομή πραγματοποιείται με τρόπο διαφανή, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και πηγών δεδομένων της υψηλότερης δυνατής ποιότητας· και
  - β) ο συνολικός αριθμός εμπορεύσιμων αδειών ή δικαιωμάτων εκπομπών που χορηγούνται σε κάθε επιχείρηση σε τιμή κάτω της αγοραίας αξίας τους δεν υπερβαίνει τις ανάγκες που εκτιμάται ότι θα είχε η επιχείρηση αν δεν υπήρχε το καθεστώς εμπορίας.

4.5.5. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

274. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 275, ισχύουν οι απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2.
275. Όσον αφορά την ενίσχυση με τη μορφή εμπορεύσιμων αδειών, η Επιτροπή θα επαληθεύει επίσης ότι:
- α) η επιλογή των δικαιούχων πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων, και η ενίσχυση χορηγείται καταρχήν με τον ίδιο τρόπο για όλους τους ανταγωνιστές του ίδιου τομέα, εάν αντιμετωπίζουν την ίδια πραγματική κατάσταση·
  - β) η μεθοδολογία κατανομής δεν ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ⁽¹¹⁹⁾ ή ορισμένους κλάδους, εκτός εάν δικαιολογείται από την ίδια την περιβαλλοντική λογική του καθεστώτος ή σε περίπτωση που τέτοιου είδους κανόνες είναι αναγκαίοι ώστε να εξασφαλίζεται συνέπεια με άλλες περιβαλλοντικές πολιτικές·
  - γ) στις νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις ή εγκαταστάσεις δεν χορηγούνται άδειες ή δικαιώματα εκπομπών υπό όρους ευνοϊκότερους από εκείνους που ισχύουν για τις υπάρχουσες επιχειρήσεις οι οποίες ήδη δραστηριοποιούνται στις ίδιες αγορές·
  - δ) όταν χορηγούνται περισσότερα δικαιώματα εκπομπών σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις σε σύγκριση με τα δικαιώματα που χορηγούνται σε νεοεισερχόμενες εγκαταστάσεις, το γεγονός αυτό δεν συνεπάγεται τη δημιουργία αθέμιτων φραγμών εισόδου.

⁽¹¹⁹⁾ Για παράδειγμα, νεοεισερχόμενες ή, αντίθετα, υπάρχουσες επιχειρήσεις ή εγκαταστάσεις.

4.6. Ενισχύσεις για την εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, την προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας και την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της

4.6.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

276. Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 ⁽¹²⁰⁾ αποσκοπεί στην προστασία της φύσης, στην αντιστροφή της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων και στην επαναφορά της βιοποικιλότητας της Ένωσης σε τροχιά ανάκαμψης έως το 2030. Ως βασικό μέρος της ανακοίνωσης για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, θέτει φιλόδοξους στόχους και δεσμεύσεις για το 2030 για την επίτευξη υγιών και ανθεκτικών οικοσυστημάτων.
277. Η χρηματοδοτική στήριξη με τη μορφή κρατικής ενίσχυσης μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον περιβαλλοντικό στόχο της προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, με διάφορους τρόπους, μεταξύ άλλων με την παροχή κινήτρων για την αποκατάσταση των ζημιών σε μολυσμένους χώρους, την αποκατάσταση υποβαθμισμένων φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων ή την πραγματοποίηση επενδύσεων για την προστασία των οικοσυστημάτων.
278. Η στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ⁽¹²¹⁾ αποσκοπεί στη μόχλευση επενδύσεων σε λύσεις που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή ⁽¹²²⁾, δεδομένου ότι η εφαρμογή τους σε μεγάλη κλίμακα θα αυξήσει την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και θα συμβάλει στην επίτευξη πολλαπλών στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

4.6.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

279. Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα ενίσχυσης για την εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, την προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας ή την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της.
280. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται για:
- ενισχύσεις για εξυγίανση ή αποκατάσταση μετά το κλείσιμο μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και μεταλλευτικές ή εξορυκτικές εργασίες, στον βαθμό που οι εν λόγω ενισχύσεις καλύπτονται από το τμήμα 4.12 ⁽¹²³⁾.
  - ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές, όπως σεισμοί, χιονοστιβάδες, κατολισθήσεις, πλημμύρες, ανεμοστρόβιλοι, τυφώνες, εκρήξεις ηφαιστίων και ανεξέλεγκτες πυρκαγιές από φυσικά αίτια.
281. Η ενίσχυση βάσει του παρόντος τμήματος μπορεί να χορηγείται για τις ακόλουθες δραστηριότητες:
- εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας, συμπεριλαμβανομένης ζημίας στην ποιότητα του εδάφους, των επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων ή του θαλάσσιου περιβάλλοντος·
  - αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων από υποβαθμισμένη κατάσταση·
  - προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας ή των οικοσυστημάτων, ώστε να συμβάλλει στην επίτευξη της καλής κατάστασης των οικοσυστημάτων ή στην προστασία των οικοσυστημάτων που βρίσκονται ήδη σε καλή κατάσταση·
  - εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της.
282. Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται σε μέτρα ενίσχυσης που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τμήματος 4.1. Όταν ένα μέτρο συμβάλλει τόσο στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όσο και στην εξυγίανση της περιβαλλοντικής ζημίας, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, την επαναφορά της βιοποικιλότητας και την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, η συμβατότητα του μέτρου θα αξιολογείται βάσει είτε του τμήματος 4.1 είτε του παρόντος τμήματος, ανάλογα με το ποιος από τους δύο στόχους υπερισχύει ⁽¹²⁴⁾.

⁽¹²⁰⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 — Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας», COM(2020) 380 final.

⁽¹²¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Διαμορφώνοντας μια Ευρώπη ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή — η νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή», COM(2021) 82 final.

⁽¹²²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>.

⁽¹²³⁾ Για παράδειγμα, οι ενισχύσεις για την επανύγρυνση τυφώνων που δεν συνδέονται με ενισχύσεις για το πρόωρο κλείσιμο εργασιών εξόρυξης τύρφης ή με ενισχύσεις για έκτακτες δαπάνες που συνδέονται με τέτοιες δραστηριότητες μπορούν να καλύπτονται από το τμήμα 4.6.

⁽¹²⁴⁾ Για να προσδιοριστεί ποιος από τους δύο στόχους υπερισχύει, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από το κράτος μέλος να παράσχει σύγκριση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του μέτρου όσον αφορά την πρόληψη ή τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την εξυγίανση της περιβαλλοντικής ζημίας, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, την επαναφορά της βιοποικιλότητας και την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, κατά περίπτωση, βάσει αξιόπιστων, λεπτομερών ποσοτικών στοιχείων.

4.6.3. Χαρακτήρας κινήτρου

283. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 284 έως 287.
284. Με την επιφύλαξη της οδηγίας 2004/35/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ή άλλων σχετικών κανόνων της Ένωσης ⁽¹²⁵⁾, οι ενισχύσεις για την εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας, την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, την προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας ή την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της μπορούν να θεωρηθούν ότι λειτουργούν ως κίνητρο μόνο όταν η οντότητα ή η επιχείρηση που προκάλεσε την περιβαλλοντική ζημία δεν μπορεί να προσδιοριστεί ή να υπέχει εκ του νόμου ευθύνη για τη χρηματοδότηση των εργασιών που είναι αναγκαίες για την πρόληψη και τη διόρθωση της περιβαλλοντικής ζημίας σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίων πληρώνει».
285. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει ότι έχουν ληφθεί όλα τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομικών μέτρων, για να προσδιοριστεί η υπεύθυνη οντότητα ή επιχείρηση στην οποία οφείλεται η περιβαλλοντική ζημία και να επιβαρυνθεί με τις σχετικές δαπάνες. Όταν η υπεύθυνη οντότητα ή επιχείρηση δυνάμει της εφαρμοστέας νομοθεσίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί ούτε να υποχρεωθεί να επιβαρυνθεί με το κόστος, η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για τη στήριξη του συνόλου των εργασιών εξυγίανσης ή αποκατάστασης και μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο. Η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αναλάβει το κόστος εξυγίανσης της περιβαλλοντικής ζημίας που προκάλεσε όταν έπαυσε να υφίσταται νόμιμα και καμία άλλη επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί νόμιμος ή οικονομικός διάδοχός της ⁽¹²⁶⁾ ή όταν δεν υπάρχει επαρκής οικονομική εγγύηση για την κάλυψη του κόστους εξυγίανσης.
286. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται για την εφαρμογή αντισταθμιστικών μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ⁽¹²⁷⁾ του Συμβουλίου δεν λειτουργούν ως κίνητρο. Οι ενισχύσεις για την κάλυψη των πρόσθετων δαπανών που απαιτούνται για την αύξηση του πεδίου εφαρμογής ή της φιλοδοξίας των εν λόγω μέτρων πέραν των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 6 παράγραφος 4 της εν λόγω οδηγίας μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργούν ως κίνητρο.
287. Η ενίσχυση για την εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας και την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο όταν το κόστος εξυγίανσης ή αποκατάστασης υπερβαίνει την υπεραξία της γης (βλ. παράγραφο 288).

4.6.4. Αναλογικότητα

288. Για επενδύσεις στην εξυγίανση περιβαλλοντικής ζημίας ή την αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και οικοσυστημάτων, επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για τις εργασίες εξυγίανσης ή αποκατάστασης, μειωμένες κατά την αύξηση της αξίας της γης ή του ακινήτου. Οι αποτιμήσεις της αύξησης της αξίας της γης ή του ακινήτου λόγω της εξυγίανσης ή της αποκατάστασης πρέπει να διενεργούνται από ανεξάρτητο ειδικευμένο εκτιμητή.
289. Για επενδύσεις στην προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας και στην εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, επιλέξιμες δαπάνες είναι οι συνολικές δαπάνες των εργασιών που έχουν ως αποτέλεσμα τη συμβολή στην προστασία ή επαναφορά της βιοποικιλότητας ή στην εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της.
290. Όταν χορηγούνται ενισχύσεις για την εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση σε κτίρια για τα οποία υπάρχει πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι οι επενδύσεις αυτές δεν εμποδίζουν την εφαρμογή των μέτρων ενεργειακής απόδοσης που συνιστώνται στο πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης.
291. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει έως το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

4.7. Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους

292. Το τμήμα 4.7 καλύπτει τις ενισχύσεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος με τη μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους. Διαρθρώνεται σε δύο υποτμήματα, καθένα από τα οποία έχει χωριστή λογική. Το τμήμα 4.7.1 πραγματεύεται τους φόρους ή τις εισφορές που επιβάλλουν κυρώσεις για περιβαλλοντικά επιζήμιες συμπεριφορές και, ως εκ τούτου, έχουν ως στόχο να κατευθύνουν τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές σε φιλικότερες προς το περιβάλλον επιλογές. Σύμφωνα με το τμήμα 4.7.2, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να ενθαρρύνουν, μέσω στοχευμένων μειώσεων φόρων ή εισφορών, τις επιχειρήσεις να αλλάξουν ή να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους με τη συμμετοχή τους σε πιο φιλικά προς το περιβάλλον έργα ή δραστηριότητες.

⁽¹²⁵⁾ Οδηγία 2004/35/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ L 143 της 30.4.2004 σ. 56). Βλ. επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν μια κοινή ερμηνεία του όρου «περιβαλλοντική ζημία» που ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2004/35/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ C 118 της 7.4.2021, σ. 1).

⁽¹²⁶⁾ Βλ. απόφαση C(2012) 558 final της Επιτροπής, της 17ης Οκτωβρίου 2012, στην υπόθεση SA.33496 (2011/N) — Αυστρία—Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, αιτιολογικές σκέψεις 65-69 (ΕΕ C 14 της 17.1.2013, σ. 1).

⁽¹²⁷⁾ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

4.7.1. Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος

4.7.1.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

293. Οι περιβαλλοντικοί φόροι ή εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους επιβάλλονται για την εσωτερικευση του εξωτερικού κόστους συμπεριφορών που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον, αποθαρρύνοντας με τον τρόπο αυτόν τις εν λόγω συμπεριφορές με την επιβολή τιμών και την αύξηση του επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος. Καταρχήν, οι περιβαλλοντικοί φόροι και εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το συνολικό κόστος για την κοινωνία (εξωτερικό κόστος) και, αντίστοιχα, το ποσό του φόρου ή της εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρους που καταβάλλεται ανά μονάδα εκπομπών, άλλων ρύπων ή πόρων που καταναλώνονται θα πρέπει να είναι το ίδιο για όλες τις επιχειρήσεις που ευθύνονται για την επιβλαβή για το περιβάλλον συμπεριφορά. Μολονότι οι μειώσεις σε περιβαλλοντικούς φόρους ή εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην επίτευξη του στόχου της προστασίας του περιβάλλοντος, αυτό μπορεί παρόλα αυτά να απαιτείται σε περιπτώσεις στις οποίες οι δικαιούχοι θα περιέρχονταν διαφορετικά σε δυσμενή ανταγωνιστική θέση, γεγονός που δεν θα καθιστούσε εξαρχής εφικτή την επιβολή του περιβαλλοντικού φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο.
294. Όταν οι περιβαλλοντικοί φόροι ή εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους δεν μπορούν να επιβληθούν χωρίς να θέσουν σε κίνδυνο τις οικονομικές δραστηριότητες ορισμένων επιχειρήσεων, η ευνοϊκότερη μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων μπορεί να επιτρέψει την επίτευξη υψηλότερου γενικού επιπέδου συνεισφοράς στους περιβαλλοντικούς φόρους ή εισφορές εξομοιούμενες προς φόρους. Κατά συνέπεια, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μειώσεις σε περιβαλλοντικούς φόρους ή εισφορές μπορούν να συμβάλουν τουλάχιστον έμμεσα σε ένα υψηλότερο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να υπονομεύουν τον γενικό στόχο του περιβαλλοντικού φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενη προς φόρο να αποθαρρύνει την επιζήμια για το περιβάλλον συμπεριφορά και/ή να αυξάνει το κόστος της συμπεριφοράς αυτής, όταν δεν υπάρχουν ικανοποιητικές εναλλακτικές λύσεις.

4.7.1.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

295. Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών, εάν το κράτος μέλος αποδείξει ότι πληρούνται αμφότερες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) οι μειώσεις απευθύνονται στις επιχειρήσεις που επηρεάζονται περισσότερο από τον περιβαλλοντικό φόρο ή εισφορά, οι οποίες δεν θα ήταν σε θέση να ασκήσουν τις οικονομικές τους δραστηριότητες με βιώσιμο τρόπο χωρίς τη μείωση·
  - β) το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος που επιτυγχάνεται πραγματικά με την εφαρμογή των μειώσεων είναι υψηλότερο από εκείνο που θα επιτυγχανόταν χωρίς την εφαρμογή των εν λόγω μειώσεων.
296. Για να αποδείξει ότι πληρούνται οι δύο προϋποθέσεις της παραγράφου 295, το κράτος μέλος πρέπει να παράσχει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:
- α) περιγραφή των τομέων ή των κατηγοριών δικαιούχων που είναι επιλέξιμοι για τις μειώσεις·
  - β) κατάλογο των μεγαλύτερων δικαιούχων σε κάθε σχετικό τομέα, του κύκλου εργασιών τους, των μεριδίων αγοράς, του μεγέθους της φορολογικής βάσης και του ποσοστού που θα αντιπροσώπευε ο περιβαλλοντικός φόρος ή εισφορά στα προ φόρων κέρδη τους με και χωρίς τη μείωση·
  - γ) περιγραφή της κατάστασης των εν λόγω δικαιούχων, που εξηγεί τους λόγους για τους οποίους δεν θα ήταν σε θέση να καταβάλουν τον κανονικό συντελεστή περιβαλλοντικού φόρου ή εισφοράς·
  - δ) επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο η μείωση του φόρου ή της εισφοράς θα συνέβαλε στην πραγματική αύξηση του επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος σε σύγκριση με το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος που θα επιτευχθεί χωρίς μειώσεις (για παράδειγμα, συγκρίνοντας τον κανονικό συντελεστή που θα εφαρμόζοταν με μειώσεις με τον κανονικό συντελεστή που θα εφαρμόζοταν χωρίς τις μειώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των επιχειρήσεων που θα υπόκειντο συνολικά στον φόρο ή την εισφορά ή βάσει άλλων δεικτών που αντικατοπτρίζουν την πραγματική αλλαγή της επιζήμιας για το περιβάλλον συμπεριφοράς).

4.7.1.3. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

297. Κατά την εναρμόνιση των περιβαλλοντικών φόρων, η Επιτροπή μπορεί να εφαρμόζει μια απλουστευμένη προσέγγιση για την αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας της ενίσχυσης. Στο πλαίσιο της οδηγίας 2003/96/ΕΚ, η Επιτροπή μπορεί να εφαρμόζει απλουστευμένη προσέγγιση για μειώσεις φόρων τηρώντας το ελάχιστο ενωσιακό επίπεδο φόρου που ορίζεται στις παραγράφους 298 και 299.
298. Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων των εναρμονισμένων φόρων είναι αναγκαίες και αναλογικές, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:
- α) οι δικαιούχοι καταβάλλουν τουλάχιστον τον ελάχιστο ενωσιακό φόρο που προβλέπει η εφαρμοστέα οδηγία·

- β) η επιλογή των δικαιούχων πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων·
- γ) η ενίσχυση χορηγείται καταρχήν με τον ίδιο τρόπο για όλες τις επιχειρήσεις του ίδιου τομέα, εάν αντιμετωπίζουν την ίδια πραγματική κατάσταση·
- δ) το κράτος μέλος επαληθεύει την αναγκαιότητα της ενίσχυσης να συμβάλει έμμεσα σε υψηλότερο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος μέσω εκ των προτέρων ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης, στην οποία περιγράφονται ορθά οι τομείς που είναι επιλέξιμοι για τις μειώσεις και παρέχεται κατάλογος των μεγαλύτερων δικαιούχων για κάθε τομέα.
299. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν ενισχύσεις υπό μορφή μείωσης του φορολογικού συντελεστή ή ως καθορισμένο ποσό ετήσιας αντιστάθμισης (επιστροφή φόρου) ή ως συνδυασμό αμοιτέρων. Το πλεονέκτημα της προσέγγισης της επιστροφής φόρου είναι ότι οι επιχειρήσεις παραμένουν εκτεθειμένες στο μήνυμα σχετικά με τις τιμές που παρέχει ο περιβαλλοντικός φόρος. Το ποσό της επιστροφής φόρου θα πρέπει να υπολογίζεται βάσει προηγούμενων δεδομένων, δηλαδή του επιπέδου παραγωγής, και της κατανάλωσης ή ρύπανσης που έχει παρατηρηθεί για την επιχείρηση σε δεδομένο έτος βάσης. Το επίπεδο της επιστροφής φόρου δεν πρέπει να υπερβαίνει το ελάχιστο ενωσιακό ποσό φόρου που θα οφειλόταν διαφορετικά για το έτος βάσης.
300. Όταν οι περιβαλλοντικοί φόροι δεν είναι εναρμονισμένοι ή οι δικαιούχοι καταβάλλουν λιγότερο από το ελάχιστο ενωσιακό επίπεδο του εναρμονισμένου φόρου, όπου επιτρέπεται από την εφαρμοστέα οδηγία, απαιτείται διεξοδική αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας της ενίσχυσης, όπως ορίζεται στα τμήματα 4.7.1.3.1 έως 4.7.1.3.3.
- 4.7.1.3.1. Αναγκαιότητα
301. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.1, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 302 και 303.
302. Η Επιτροπή θα θεωρεί την ενίσχυση αναγκαία εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κάτωθι όροι:
- α) η επιλογή των δικαιούχων βασίζεται σε αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια και η ενίσχυση χορηγείται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα οικονομικής δραστηριότητας και βρίσκονται στην ίδια ή παρόμοια πραγματική κατάσταση όσον αφορά τους σκοπούς ή τους στόχους του μέτρου ενίσχυσης·
- β) ο περιβαλλοντικός φόρος ή εισφορά εξομοιούμενη προς φόρο χωρίς τη μείωση θα οδηγούσε σε σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής, το οποίο υπολογίζεται ως ποσοστό της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας για κάθε τομέα ή κατηγορία δικαιούχων·
- γ) η σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής δεν μπορεί να μετακυλιστεί στους καταναλωτές χωρίς να σημειωθεί σημαντική μείωση του όγκου πωλήσεων.
303. Όταν αφορά τις φορολογικές μειώσεις για τα βιοκαύσιμα, τα βιορευστά και τα καύσιμα βιομάζας, το κράτος μέλος πρέπει να θεσπίσει μηχανισμό για να επαληθεύει ότι το μέτρο εξακολουθεί να είναι αναγκαίο, εφαρμόζοντας τους όρους αναγκαιότητας του τμήματος 4.1.3.1, και να λάβει τα κατάλληλα μέτρα, όπως η κατάργηση της απαλλαγής ή η μείωση του επιπέδου στήριξης.
- 4.7.1.3.2. Καταλληλότητα
304. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 305 και 306.
305. Η Επιτροπή θα εγκρίνει καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για μέγιστες περιόδους 10 ετών, μετά τις οποίες το κράτος μέλος μπορεί να κοινοποιεί εκ νέου το μέτρο, εφόσον έχει αξιολογήσει εκ νέου την καταλληλότητα των σχετικών μέτρων ενίσχυσης.
306. Σε περιπτώσεις που η ενίσχυση χορηγείται ως επιστροφή φόρου, το ποσό της επιστροφής φόρου θα πρέπει να υπολογίζεται βάσει προηγούμενων δεδομένων, δηλαδή του επιπέδου παραγωγής, και της κατανάλωσης ή ρύπανσης που έχει παρατηρηθεί για την επιχείρηση σε δεδομένο έτος βάσης.
- 4.7.1.3.3. Αναλογικότητα
307. Το τμήμα 3.2.1.3 δεν ισχύει για τις ενισχύσεις με μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα του περιβάλλοντος.
308. Η Επιτροπή θα θεωρεί την ενίσχυση αναλογική εφόσον πληρούται ένας τουλάχιστον από τους κάτωθι όρους:
- α) κάθε δικαιούχος της ενίσχυσης καταβάλλει τουλάχιστον το 20 % του ονομαστικού ποσού του περιβαλλοντικού φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο που διαφορετικά θα εφαρμοζόταν στον εν λόγω δικαιούχο εάν δεν υπήρχε η μείωση·

β) η μείωση φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο δεν υπερβαίνει το 100 % του εθνικού φόρου ή της εθνικής εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο στον τομέα του περιβάλλοντος και προϋποθέτει τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ του κράτους μέλους και των δικαιούχων ή των ενώσεων των δικαιούχων, σύμφωνα με τις οποίες οι δικαιούχοι ή οι ενώσεις των δικαιούχων δεσμεύονται για την επίτευξη στόχων προστασίας του περιβάλλοντος που έχουν το ίδιο αποτέλεσμα ως αν οι δικαιούχοι κατέβαλλαν τουλάχιστον το 20 % του εθνικού φόρου ή της εθνικής εισφοράς. Οι συμφωνίες ή οι δεσμεύσεις αυτές μπορεί να αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, στη μείωση των εκπομπών και άλλων ρύπων, ή σε οποιαδήποτε άλλα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

309. Οι συμφωνίες αυτές πρέπει να πληρούν σωρευτικά τους ακόλουθους όρους:

- α) το περιεχόμενο των συμφωνιών έχει καθορισθεί από το κράτος μέλος μέσω διαπραγματεύσεων και σε αυτό προσδιορίζονται οι στόχοι και προβλέπεται χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των στόχων αυτών·
- β) το κράτος μέλος εξασφαλίζει ανεξάρτητη και τακτική παρακολούθηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στις συμφωνίες·
- γ) οι συμφωνίες αναθεωρούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα υπό το φως των τεχνολογικών και λοιπών εξελίξεων και προβλέπουν την επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης των δεσμεύσεων.

4.7.2. *Ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος με τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους*

4.7.2.1. *Σκεπτικό της ενίσχυσης*

310. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο παροχής κινήτρων σε επιχειρήσεις να συμμετάσχουν σε έργα ή δραστηριότητες που αυξάνουν το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος μέσω της μείωσης των φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους. Όταν οι εν λόγω μειώσεις αποσκοπούν στην παροχή κινήτρων στους δικαιούχους ώστε να αναλάβουν έργα ή δραστηριότητες που έχουν ως αποτέλεσμα λιγότερη ρύπανση ή κατανάλωση πόρων, η Επιτροπή θα αξιολογεί τα μέτρα με βάση τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 4.7.2.

4.7.2.2. *Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες*

311. Το παρόν τμήμα καλύπτει την ενίσχυση για φιλικά προς το περιβάλλον έργα και δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των τμημάτων 4.2 έως 4.6 και έχουν τη μορφή μειώσεων φόρων ή εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους.

312. Όταν η μείωση του φόρου ή της εισφοράς επιδιώκει πρωτίστως τον στόχο της απανθρακοποίησης, εφαρμόζεται το τμήμα 4.1.

313. Το παρόν τμήμα δεν καλύπτει μειώσεις φόρων ή εισφορών που αντικατοπτρίζουν το βασικό κόστος της παροχής ενέργειας ή συναφών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, οι μειώσεις των τελών δικτύου ή των τελών που χρηματοδοτούν μηχανισμούς δυναμικότητας εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του τμήματος 4.7.2. Το παρόν τμήμα δεν καλύπτει τις μειώσεις των εισφορών για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίες χρηματοδοτούν τον στόχο της ενεργειακής πολιτικής.

4.7.2.3. *Χαρακτήρας κινήτρου*

314. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 315 και 316.

315. Για κάθε επιλέξιμο έργο ή έργο αναφοράς όσον αφορά μια κατηγορία δικαιούχων, το κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει ποσοτικό προσδιορισμό, όπως ορίζεται στην παράγραφο 51, ή ισοδύναμα στοιχεία, για αξιολόγηση από την Επιτροπή, συγκρίνοντας την κερδοφορία του έργου ή της δραστηριότητας αναφοράς με και χωρίς τη μείωση του φόρου ή της εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο και αποδεικνύοντας ότι η μείωση παρέχει κίνητρα για την υλοποίηση του φιλικού προς το περιβάλλον έργου ή δραστηριότητας.

316. Η ενίσχυση για έργα που αρχίζουν πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης θεωρείται ότι λειτουργεί ως κίνητρο εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

- α) το μέτρο θεσπίζει δικαίωμα ενίσχυσης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που δεν εισάγουν διακρίσεις και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος·
- β) το μέτρο εγκρίθηκε και τέθηκε σε ισχύ πριν αρχίσουν οι εργασίες για το ενισχυόμενο έργο ή δραστηριότητα, με εξαίρεση την περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων, εφόσον η δραστηριότητα καλυπτόταν ήδη από τα προηγούμενα καθεστώτα με τη μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων ή πλεονεκτημάτων εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους.

4.7.2.4. Αναλογικότητα

317. Το τμήμα 3.2.1.3 δεν ισχύει για τις ενισχύσεις με μορφή μειώσεων φόρων και εισφορών εξομοιούμενων προς φόρους στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.
318. Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει τον κανονικό συντελεστή ή το ποσό του φόρου ή της εισφοράς που σε διαφορετική περίπτωση θα εφαρμόζόταν.
319. Όταν η μείωση του φόρου ή της εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο συνδέεται με επενδυτικές δαπάνες, η ενίσχυση θα θεωρείται αναλογική, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει τις εντάσεις ενίσχυσης και τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης που προβλέπονται στα τμήματα 4.2 έως 4.6. Όταν τα εν λόγω τμήματα απαιτούν ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, η απαίτηση αυτή δεν ισχύει για την ενίσχυση που χορηγείται με τη μορφή μειώσεων φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο.
320. Όταν η μείωση φόρου ή εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο μειώνει τις επαναλαμβανόμενες λειτουργικές δαπάνες, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ των λειτουργικών δαπανών του φιλικού προς το περιβάλλον έργου ή δραστηριότητας και του λιγότερο φιλικού προς το περιβάλλον σεναρίου αντιπαραδείγματος. Όταν το φιλικότερο προς το περιβάλλον έργο ή δραστηριότητα μπορεί να οδηγήσει σε δυνητική εξοικονόμηση κόστους ή πρόσθετα έσοδα, αυτά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό της αναλογικότητας της ενίσχυσης.

4.7.2.5. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

321. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.2.2, ισχύουν επίσης οι απαιτήσεις των παραγράφων 322 έως 324.
322. Οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα οικονομικής δραστηριότητας και βρίσκονται στην ίδια ή παρόμοια πραγματική κατάσταση όσον αφορά τους σκοπούς ή τους στόχους του μέτρου ενίσχυσης.
323. Το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι οι ενισχύσεις παραμένουν αναγκαίες για τη διάρκεια των καθεστώτων που διαρκούν περισσότερο από τρία έτη και να τα αξιολογεί τουλάχιστον ανά τριετία.
324. Εάν η μείωση του φόρου ή της εισφοράς εξομοιούμενης προς φόρο αφορά έργα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής:
- α) τμήματος 4.2, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 154 έως 156·
  - β) τμήματος 4.3.1, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 183 έως 188·
  - γ) τμήματος 4.3.2, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 206 έως 216.

4.8. Ενισχύσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια

4.8.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

325. Οι ανεπάρκειες της αγοράς και οι ρυθμιστικές ανεπάρκειες μπορεί να σημαίνουν ότι τα μηνύματα σχετικά με τις τιμές ενδέχεται να μην παρέχουν αποτελεσματικά επενδυτικά κίνητρα, με αποτέλεσμα, για παράδειγμα, την ανεπάρκεια του συνδυασμού πόρων ηλεκτρικής ενέργειας, της δυναμικότητας, της ευελιξίας ή της τοποθεσίας. Επιπλέον, ο σημαντικός μετασχηματισμός στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας λόγω της τεχνολογικής αλλαγής και των κλιματικών προκλήσεων δημιουργεί νέες προκλήσεις για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Μολονότι μια ολοένα και πιο ενσωματωμένη αγορά ηλεκτρικής ενέργειας θα επιτρέπει κανονικά την ανταλλαγή ηλεκτρικής ενέργειας σε ολόκληρη την ΕΕ, με αποτέλεσμα τον μετριασμό των προβλημάτων εθνικής ασφάλειας του εφοδιασμού, ενδέχεται να προκύψουν καταστάσεις όπου ακόμη και σε συζευγμένες αγορές η ασφάλεια του εφοδιασμού ενδέχεται να μην είναι εγγυημένη ανά πάσα στιγμή σε ορισμένα κράτη μέλη ή περιφέρειες. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης μέτρων για την εξασφάλιση ορισμένων επιπέδων ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.

4.8.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

326. Το παρόν τμήμα καλύπτει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα ενίσχυσης που αποσκοπούν στην αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Αυτό περιλαμβάνει μηχανισμούς δυναμικότητας και οποιαδήποτε άλλα μέτρα για την αντιμετώπιση ζητημάτων μακροπρόθεσμης και βραχυπρόθεσμης ασφάλειας του εφοδιασμού που προκύπτουν από ανεπάρκειες της αγοράς οι οποίες δεν επιτρέπουν την υλοποίηση επαρκών επενδύσεων σε δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αποθήκευση ή απόκριση ζήτησης, καθώς και σε μέτρα για τη συμφόρηση δικτύου τα οποία αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της ανεπάρκειας των δικτύων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ⁽¹²⁸⁾.

⁽¹²⁸⁾ Το παρόν τμήμα δεν καλύπτει τις επικουρικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για σχέδια άμυνας συστήματος σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/2196 της Επιτροπής, με σκοπό τη διασφάλιση της επιχειρησιακής ασφάλειας, οι οποίες προμηθεύονται από τους ΔΣΜ ή ΔΣΔ μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών που δεν εισάγει διακρίσεις και είναι ανοικτή σε όλους τους πόρους που μπορούν να συμβάλουν στην προσδιορισθείσα απαίτηση επιχειρησιακής ασφάλειας, χωρίς τη συμμετοχή του κράτους στην προμήθεια και τη χρηματοδότηση της υπηρεσίας.

327. Τα μέτρα αυτά μπορούν επίσης να αποσκοπούν στην υποστήριξη στόχων προστασίας του περιβάλλοντος, για παράδειγμα μέσω του αποκλεισμού περισσότερο ρυπογόνου μεταφορικού δυναμικού ή μέτρων για την παροχή ευνοϊκότερου για το περιβάλλον δυναμικού στη διαδικασία επιλογής.
328. Στο πλαίσιο της κοινοποίησής τους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες που θα αναπτυχθούν ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης. Η ενίσχυση για την αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια διευκολύνει άμεσα την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με την παραγωγή, την αποθήκευση και την απόκριση ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων νέων επενδύσεων και της αποδοτικής ανακαίνισης και συντήρησης υφιστάμενων περιουσιακών στοιχείων. Μπορεί επίσης να στηρίξει έμμεσα ένα ευρύ φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στην ηλεκτρική ενέργεια ως εισροή, συμπεριλαμβανομένου του εξηλεκτρισμού της θέρμανσης και των μεταφορών.

4.8.3. Χαρακτήρας κινήτρου

329. Εφαρμόζονται οι κανόνες των παραγράφων 29, 30, 31 και 32 σχετικά με τον χαρακτήρα κινήτρου.

4.8.4. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.8.4.1. Αναγκαιότητα

330. Το τμήμα 3.2.1.1 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.
331. Η φύση και οι αιτίες του προβλήματος της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια και, ως εκ τούτου, της ανάγκης κρατικής ενίσχυσης για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια πρέπει να αναλύονται και να προσδιορίζονται δεόντως ποσοτικά, μεταξύ άλλων όταν και όπου αναμένεται να προκύψει το πρόβλημα σε σχέση κατά περίπτωση με το πρότυπο αξιοπιστίας όπως ορίζεται στο άρθρο 25 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943. Όσον αφορά τα μέτρα συμμόρφωσης του δικτύου, το κράτος μέλος θα πρέπει να παρέχει ανάλυση (μετά από διαβούλευση με την αρμόδια ΕΡΑ και λαμβάνοντας υπόψη την άποψή της) προσδιορίζοντας και αιτιολογώντας με ανάλυση κόστους-οφέλους το επίπεδο ασφάλειας του εφοδιασμού που επιδιώκεται με το προτεινόμενο μέτρο. Όσον αφορά όλα τα μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού, θα πρέπει να περιγράφεται η μονάδα μέτρησης για τον ποσοτικό προσδιορισμό και να παρέχεται η μέθοδος υπολογισμού της όσον αφορά οποιαδήποτε σχετική απαίτηση της τομεακής νομοθεσίας.
332. Κατά περίπτωση, ο προσδιορισμός του προβλήματος ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια θα πρέπει να συνάδει με την τελευταία διαθέσιμη ανάλυση που διενήργησε το ΕΔΔΣΜ ηλεκτρικής ενέργειας για την ηλεκτρική ενέργεια σύμφωνα με τη νομοθεσία σχετικά με την εσωτερική αγορά ενέργειας, και συγκεκριμένα:
- α) για τα μέτρα που στοχεύουν στην επάρκεια των πόρων, τις ευρωπαϊκές αξιολογήσεις της επάρκειας των πόρων που αναφέρονται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943·
- β) για τα μέτρα συμμόρφωσης του δικτύου, τις εκθέσεις σχετικά με τις διαρθρωτικές συμφορήσεις και άλλες σημαντικές φυσικές συμφορήσεις μεταξύ και εντός των ζωνών προσφοράς, που αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.
333. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να βασίζονται σε εθνικές αξιολογήσεις για την επάρκεια των πόρων ώστε να καταδεικνύουν την αναγκαιότητα των μηχανισμών δυναμικότητας, στον βαθμό που επιτρέπεται βάσει του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943. Όσον αφορά άλλα μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων συμμόρφωσης του δικτύου, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να βασίζονται σε εθνική αξιολόγηση της αναγκαιότητας της προτεινόμενης παρέμβασης. Οι εθνικές αξιολογήσεις που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο θα πρέπει είτε να εγκρίνονται από την αρμόδια ΕΡΑ είτε να επανεξετάζονται από αυτήν.
334. Τα μέτρα που σχετίζονται με τον κίνδυνο κρίσεων ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να προσδιορίζονται στο εθνικό σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων που προβλέπεται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/941 ⁽¹²⁹⁾.
335. Τα κράτη μέλη που προτείνουν τη θέσπιση διαφόρων μέτρων που στοχεύουν στην ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια πρέπει να εξηγούν σαφώς τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν μεταξύ τους για τη διασφάλιση της συνολικής σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας των συνδυασμένων μέτρων για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού, για παράδειγμα όσον αφορά τους μηχανισμούς δυναμικότητας, εξηγώντας τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνουν (αλλά δεν υπερβαίνουν) το πρότυπο αξιοπιστίας που αναφέρεται στην παράγραφο 331.
336. Πρέπει να προσδιορίζονται οι ρυθμιστικές ανεπάρκειες ή οι ανεπάρκειες της αγοράς, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που αποτρέπει την επίτευξη επαρκούς επιπέδου ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια (και, κατά περίπτωση, επαρκούς επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος) ελλείψει παρέμβασης.

⁽¹²⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/941 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (κανονισμός για την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων) (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 1).

337. Πρέπει επίσης να προσδιοριστούν τα υφιστάμενα μέτρα που στοχεύουν ήδη στις ανεπάρκειες της αγοράς ή στις ρυθμιστικές ανεπάρκειες ή άλλα ζητήματα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 336.
338. Τα κράτη μέλη πρέπει να καταδεικνύουν τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί να αναμένεται ότι η αγορά θα παρέχει ασφάλεια εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια ελλείψει κρατικής ενίσχυσης, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταρρυθμίσεις και τις βελτιώσεις της αγοράς που σχεδιάζει το κράτος μέλος και τις τεχνολογικές εξελίξεις.
339. Κατά την αξιολόγησή της η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία που το κράτος μέλος οφείλει να παρέχει:
- α) εκτίμηση των επιπτώσεων της μεταβλητής παραγωγής, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από τα γεωτοκικά συστήματα·
  - β) εκτίμηση των επιπτώσεων της συμμετοχής από την πλευρά της ζήτησης και της αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των μέτρων για την ενθάρρυνση της διαχείρισης της ζήτησης·
  - γ) εκτίμηση της πραγματικής ή δυνητικής ύπαρξης γραμμών διασύνδεσης και υποδομών μεγάλων εσωτερικών δικτύων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των υπό εκτέλεση και προγραμματισμένων έργων·
  - δ) εκτίμηση οποιουδήποτε άλλου στοιχείου που θα μπορούσε να προκαλέσει ή να επιδεινώσει το πρόβλημα της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, όπως τα ανώτατα όρια στις τιμές χονδρικής πώλησης ή άλλες κανονιστικές ανεπάρκειες ή ανεπάρκειες της αγοράς. Όπου απαιτείται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, το σχέδιο εφαρμογής που αναφέρεται στο άρθρο 20 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο έκδοσης γνώμης από την Επιτροπή πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης. Το σχέδιο εφαρμογής και η γνώμη θα ληφθούν υπόψη κατά την εκτίμηση της αναγκαιότητας· και
  - ε) κάθε σχετικό περιεχόμενο σε σχέδιο δράσης σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

4.8.4.2. Κατάλληλότητα

340. Το τμήμα 3.2.1.2 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.
341. Τα κράτη μέλη θα πρέπει πρωτίστως να εξετάζουν εναλλακτικούς τρόπους επίτευξης της ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, ιδίως τον αποδοτικότερο σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος μπορεί να μετριάσει τις ανεπάρκειες της αγοράς που υπονομεύουν την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια. Για παράδειγμα, η βελτίωση της λειτουργίας της εξισορρόπησης αποκλίσεων ηλεκτρικής ενέργειας, η καλύτερη ενσωμάτωση της μεταβλητής παραγωγής, η παροχή κινήτρων και η ενοποίηση της απόκρισης ζήτησης και της αποθήκευσης, η δυνατότητα αποτελεσματικής παροχής μηνυμάτων σχετικά με τις τιμές, η απομάκρυνση των εμποδίων στις διασυνοριακές συναλλαγές και η βελτίωση των υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της διασύνδεσης. Η ενίσχυση μπορεί να κριθεί κατάλληλη για μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού όταν, παρά τις κατάλληλες και αναλογικές βελτιώσεις του σχεδιασμού της αγοράς⁽¹³⁰⁾ και τις επενδύσεις σε στοιχεία ενεργητικού του δικτύου, οι οποίες έχουν ήδη εφαρμοστεί ή σχεδιαστεί, εξακολουθεί να υπάρχει ανησυχία για την ασφάλεια του εφοδιασμού.
342. Όσον αφορά τα μέτρα συμφόρησης του δικτύου, τα κράτη μέλη θα πρέπει επιπλέον να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των μέτρων ανακατανομής σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

4.8.4.3. Επιλεξιμότητα

343. Το μέτρο ενίσχυσης θα πρέπει να είναι ανοικτό σε όλους τους δικαιούχους ή σε όλα τα έργα που είναι τεχνικώς ικανά να συμβάλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη του στόχου της ασφάλειας του εφοδιασμού. Αυτό περιλαμβάνει την παραγωγή, την αποθήκευση και την απόκριση ζήτησης, καθώς και τη συγκέντρωση μικρών μονάδων αυτών των μορφών δυναμικότητας σε μεγαλύτερες ενότητες.
344. Οι περιορισμοί όσον αφορά τη συμμετοχή σε μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού που αποσκοπούν στο να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα αυτά δεν υπονομεύουν την προστασία του περιβάλλοντος θεωρούνται κατάλληλοι (βλ. παραγράφους 368 και 369).
345. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εισαγάγουν πρόσθετα κριτήρια ή χαρακτηριστικά στα οικεία μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού για την προώθηση της συμμετοχής πιο οικολογικών τεχνολογιών (ή για τη μείωση της συμμετοχής των ρυπογόνων τεχνολογιών) που απαιτούνται για τη στήριξη της επίτευξης των στόχων της Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος. Τα εν λόγω πρόσθετα κριτήρια ή χαρακτηριστικά πρέπει να είναι αντικειμενικά, διαφανή και να μην εισάγουν διακρίσεις όσον αφορά σαφώς προσδιορισμένους στόχους για την προστασία του περιβάλλοντος, δεν πρέπει δε να οδηγούν σε υπεραποζημίωση των δικαιούχων.

⁽¹³⁰⁾ Λαμβανομένων υπόψη του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944.

346. Όπου είναι τεχνικά εφικτό, τα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια πρέπει να είναι ανοικτά στην άμεση διασυνοριακή συμμετοχή παρόχων δυναμικότητας εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος ⁽¹³¹⁾. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι η αλλοδαπή δυναμικότητα που μπορεί να παρέχει ισοδύναμες τεχνικές επιδόσεις με τις εγχώριες δυναμικότητες έχει την ευκαιρία να συμμετέχει στην ίδια ανταγωνιστική διαδικασία με την εγχώρια δυναμικότητα. Τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτήσουν να βρίσκεται η αλλοδαπή δυναμικότητα σε κράτος μέλος με άμεση σύνδεση δικτύου με το κράτος μέλος που εφαρμόζει το μέτρο. Κατά περίπτωση, πρέπει επίσης να τηρούνται οι σχετικοί κανόνες που ορίζονται στο άρθρο 26 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

4.8.4.4. Δημόσια διαβούλευση

347. Το τμήμα 4.8.4.4 εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 2023.

348. Πριν από την κοινοποίηση της ενίσχυσης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες έκτακτες περιστάσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να διαβουλευονται δημοσίως σχετικά με την αναλογικότητα και τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό των μέτρων που πρέπει να κοινοποιούνται βάσει του παρόντος τμήματος. Η υποχρέωση διαβούλευσης δεν ισχύει για τροποποιήσεις ήδη εγκριθέντων μέτρων που δεν μεταβάλλουν το πεδίο εφαρμογής ή την επιλεξιμότητά τους ούτε παρατείνουν τη διάρκειά τους πέραν των 10 ετών από την ημερομηνία της αρχικής απόφασης, ούτε για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 349. Για να καθοριστεί αν ένα μέτρο είναι δικαιολογημένο, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, απαιτείται η ακόλουθη δημόσια διαβούλευση ⁽¹³²⁾:

α) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε τουλάχιστον 100 εκατ. EUR ετησίως, για τουλάχιστον έξι εβδομάδες, τα οποία καλύπτουν τα εξής:

- i) επιλεξιμότητα·
- ii) προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις·
- iii) βασικές παραμέτρους για τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης ⁽¹³³⁾, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων ⁽¹³⁴⁾·
- iv) τη μεθοδολογία για την κατανομή του κόστους του μέτρου στους καταναλωτές·
- v) αν δεν χρησιμοποιείται ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, τις παραδοχές και τα δεδομένα που τεκμηριώνουν τον ποσοτικό προσδιορισμό που χρησιμοποιούνται για να αποδειχτεί η αναλογικότητα της ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών, των εσόδων, των παραδοχών λειτουργίας και της διάρκειας ζωής, και του ΜΣΚΚ· και
- vi) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή φυσικού αερίου, τις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συνέπειας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.

β) για μέτρα στα οποία η εκτιμώμενη μέση ετήσια χορηγούμενη ενίσχυση ανέρχεται σε λιγότερα από 100 εκατ. EUR ετησίως, δημόσια διαβούλευση τουλάχιστον διάρκειας τεσσάρων εβδομάδων, η οποία θα καλύπτει:

- i) επιλεξιμότητα·
- ii) προτεινόμενη χρήση και πεδίο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών και τυχόν προτεινόμενες εξαιρέσεις·
- iii) τη μεθοδολογία για την κατανομή του κόστους του μέτρου στους καταναλωτές· και
- iv) όταν μπορούν να υποστηριχθούν νέες επενδύσεις στην παραγωγή φυσικού αερίου, τις προτεινόμενες εγγυήσεις για τη διασφάλιση της συνέπειας με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.

349. Δεν απαιτείται δημόσια διαβούλευση για τα μέτρα που εμπίπτουν στην παράγραφο 348 στοιχείο β) όταν χρησιμοποιούνται ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών και το μέτρο δεν στηρίζει επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας από ορυκτά καύσιμα.

⁽¹³¹⁾ Θεωρείται δεδομένη η τεχνική σκοπιμότητα των μηχανισμών δυναμικότητας, για τους οποίους απαιτείται διασυνοριακή συμμετοχή βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

⁽¹³²⁾ Τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται στις υφιστάμενες εθνικές διαδικασίες διαβούλευσης όσον αφορά τις εν λόγω απαιτήσεις. Εφόσον η διαβούλευση καλύπτει τις παραγράφους που απαριθμούνται εδώ, δεν απαιτείται χωριστή διαβούλευση.

⁽¹³³⁾ Για παράδειγμα, το χρονικό διάστημα μεταξύ της ανταγωνιστικής διαδικασίας και της περιόδου παράδοσης, οι κανόνες αγοράς/πώλησης, οι κανόνες τιμολόγησης.

⁽¹³⁴⁾ Για παράδειγμα, εάν υπάρχουν διαφορετικές διάρκειες συμβάσεων, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό του ποσού της επιλέξιμης δυναμικότητας/παραγωγής από διαφορετικές τεχνολογίες, διαφορετικές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό ή την καταβολή επιδοτήσεων.

350. Τα ερωτηματολόγια διαβούλευσης πρέπει να δημοσιεύονται σε δημόσιο ιστότοπο. Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν μια απάντηση στη διαβούλευση, στην οποία θα συνοψίζονται και θα εξετάζονται οι απαντήσεις που λαμβάνουν. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει την επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο ελαχιστοποιήθηκαν οι πιθανές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μέσω του πεδίου εφαρμογής / της επιλεξιμότητας του προτεινόμενου μέτρου. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν σύνδεσμο με την απάντησή τους στη διαβούλευση στο πλαίσιο της κοινοποίησης των μέτρων ενίσχυσης βάσει του παρόντος τμήματος.

351. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει εναλλακτικές μεθόδους διαβούλευσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών λαμβάνονται υπόψη κατά την (συνεχιζόμενη) υλοποίηση της ενίσχυσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η διαβούλευση ενδέχεται να χρειαστεί να συνδυαστεί με διορθωτικά μέτρα για την ελαχιστοποίηση πιθανών στρεβλωτικών επιπτώσεων του μέτρου.

4.8.4.5. Αναλογικότητα

352. Εκτός από τους κανόνες που ορίζονται στις παραγράφους 353, 354, 355, 356 και 357, ισχύουν επιπλέον οι κανόνες που ορίζονται στις παραγράφους 49, 50, 51, 52, 53 και 55.

353. Η ζήτηση σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού θα πρέπει να καθορίζονται με βάση το πρότυπο αξιοπιστίας ή την ανάλυση κόστους-οφέλους που αναφέρεται στην παράγραφο 331, και με βάση την ανάλυση που αναφέρεται στις παραγράφους 332, 333 και 334 των πόρων που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου ασφάλειας του εφοδιασμού. Η ανάλυση που χρησιμοποιείται για τον καθορισμό του επιπέδου ζήτησης πρέπει να μην υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες κατά τη χρονική στιγμή του καθορισμού του επιπέδου ζήτησης.

354. Ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ της χορήγησης της ενίσχυσης και της προθεσμίας έως την οποία πρέπει να παραδοθούν τα έργα θα πρέπει να διευκολύνει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό μεταξύ των διαφόρων επιλέξιμων έργων.

355. Εξαιρέσεις από την απαίτηση χορήγησης της ενίσχυσης και καθορισμού του επιπέδου της ενίσχυσης μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών μπορούν να δικαιολογηθούν μόνο:

α) όταν παρέχονται αποδεικτικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν αποδεικτικών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, κατά περίπτωση, τα οποία αποδεικνύουν ότι είναι πιθανό να μην υπάρχει επαρκής δυνητική συμμετοχή σε μια τέτοια διαδικασία υποβολής προσφορών για τη διασφάλιση του ανταγωνισμού· ή

β) μόνο για τα μέτρα συμμόρφωσης του δικτύου, όταν το κράτος μέλος παρέχει ανάλυση (μετά από διαβούλευση με την αρμόδια ΕΡΑ και λαμβάνοντας υπόψη την άποψή της) βάσει αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συγκεντρώθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, κατά περίπτωση, ότι μια προσφορά θα ήταν λιγότερο αποδοτική ως προς το κόστος, για παράδειγμα λόγω στρατηγικής υποβολής προσφοράς ή στρέβλωσης της αγοράς.

356. Οι δικαιούχοι των μέτρων ασφάλειας του εφοδιασμού θα πρέπει να έχουν αποτελεσματικά κίνητρα για να συμβάλουν στην ασφάλεια του εφοδιασμού κατά τη διάρκεια της περιόδου παράδοσης. Τα κίνητρα αυτά θα πρέπει να συνδέονται με την αξία απώλειας φορτίου (VoLL) ⁽¹³⁵⁾. Για παράδειγμα, όταν ο δικαιούχος δεν είναι διαθέσιμος, θα πρέπει να υπόκειται σε κύρωση σε σχέση με τη VoLL. Εκτός από τα μέτρα συμμόρφωσης του δικτύου, η κύρωση αυτή θα πρέπει γενικά να βασίζεται στις τιμές εκκαθάρισης των αποκλίσεων ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να αποφεύγονται στρεβλώσεις στη λειτουργία της αγοράς.

357. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν ανταγωνιστικά συστήματα πιστοποίησης / υποχρέωσης προμηθευτή, υπό την προϋπόθεση ότι:

α) η ζήτηση στο πλαίσιο του καθεστώτος καθορίζεται κάτω από τη δυνητική προσφορά· και

β) η τιμή εξαγοράς/κύρωσης που ισχύει για έναν καταναλωτή/προμηθευτή που δεν αγόρασε τον απαιτούμενο αριθμό πιστοποιητικών (δηλαδή η τιμή που αποτελεί το μέγιστο ποσό που θα καταβληθεί στους δικαιούχους) καθορίζεται σε επίπεδο που να διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι δεν μπορούν να αποζημιωθούν υπερβολικά.

4.8.5. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

358. Εκτός από την παράγραφο 70, το τμήμα 3.2.2 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.

359. Η ενίσχυση πρέπει να αποσκοπεί στη διατήρηση της αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών και στη διατήρηση αποτελεσματικών κινήτρων λειτουργίας και μηνυμάτων ως προς τις τιμές.

360. Δεν πρέπει να παρέχονται κίνητρα για την παραγωγή ενέργειας που θα εκτοπίζει λιγότερο ρυπογόνες μορφές ενέργειας.

⁽¹³⁵⁾ Όπως καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

361. Κατά γενικό κανόνα, οι απαιτήσεις των παραγράφων 359 και 360 θα πληρούνται όταν ένα μέτρο πληρώνει για τη δυναμικότητα (EUR ανά MW) και όχι για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (EUR/MWh). Όπου υπάρχει πληρωμή ανά MWh, απαιτείται πρόσθετη προσοχή ώστε να διασφαλιστεί η αποφυγή δυσμενών επιπτώσεων στην αγορά και ο μη εκτοπισμός λιγότερο ρυπογόνων πηγών παραγωγής.
362. Τα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού πρέπει να πληρούν όλες τις εφαρμοστέες προϋποθέσεις σχεδιασμού του άρθρου 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 ⁽¹³⁶⁾.
363. Για τα στρατηγικά αποθέματα και κάθε άλλο μέτρο για την επάρκεια πόρων, συμπεριλαμβανομένων των καθεστώτων διακομιμότητας, όπου η δυναμικότητα διατηρείται εκτός αγοράς ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν στρεβλώνεται η διαμόρφωση των τιμών της αγοράς δεν στρεβλώνεται, ισχύουν σωρευτικά οι ακόλουθες πρόσθετες απαιτήσεις:
- οι πόροι στο πλαίσιο του μέτρου πρέπει να κατανέμονται μόνον εάν οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς είναι πιθανό να εξαντλήσουν τους οικείους πόρους εξισορρόπησης για να επιτύχουν ισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς ⁽¹³⁷⁾.
  - κατά τις περιόδους εκκαθάρισης αποκλίσεων στις οποίες γίνεται κατανομή πόρων στο πλαίσιο του μέτρου, οι αποκλίσεις στην αγορά πρέπει να εκκαθαρίζονται τουλάχιστον στην αξία απώλειας φορτίου (VoLL) ή σε αξία υψηλότερη του ενδομερήσιου τεχνικού ορίου τιμών ⁽¹³⁸⁾, ανάλογα με το ποια είναι η υψηλότερη.
  - τα αποτελέσματα του μέτρου μετά την κατανομή αποδίδονται στα συμβαλλόμενα μέρη με ευθύνη εξισορρόπησης μέσω του μηχανισμού εκκαθάρισης αποκλίσεων.
  - οι πόροι δεν λαμβάνουν αμοιβή από τη χονδρική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ή τις αγορές εξισορρόπησης.
  - οι πόροι στο πλαίσιο του μέτρου κρατούνται έξω από τις ενεργειακές αγορές τουλάχιστον όσο διαρκεί η συμβατική περίοδος.
364. Για τα μέτρα συμφόρησης του δικτύου, όταν οι πόροι διατηρούνται εκτός της αγοράς, οι πόροι αυτοί δεν μπορούν να λάβουν αμοιβή από τη χονδρική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ή τις αγορές εξισορρόπησης και πρέπει να διατηρούνται εκτός των αγορών ενέργειας τουλάχιστον για τη διάρκεια της συμβατικής περιόδου.
365. Για τους μηχανισμούς δυναμικότητας πλην των στρατηγικών αποθεμάτων, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι το μέτρο:
- είναι δομημένο έτσι ώστε να διασφαλίζει ότι η τιμή που καταβάλλεται για τη διαθεσιμότητα τείνει αυτόματα προς το μηδέν όταν το επίπεδο της παρεχόμενης δυναμικότητας αναμένεται να είναι επαρκές για την ικανοποίηση του επιπέδου της ζητούμενης δυναμικότητας.
  - αμείβει τους συμμετέχοντες πόρους απλώς και μόνο για τη διαθεσιμότητά τους και μεριμνά ώστε η αμοιβή να μην επηρεάζει τις αποφάσεις του παρόχου δυναμικότητας για την παραγωγή ή μη ηλεκτρικής ενέργειας και
  - καθιστά δυνατή τη μεταφορά των υποχρεώσεων δυναμικότητας μεταξύ επιλέξιμων παρόχων δυναμικότητας.
366. Τα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια δεν θα πρέπει:
- να δημιουργούν αδικαιολόγητες στρεβλώσεις της αγοράς ούτε να περιορίζουν το διαζωνικό εμπόριο.
  - να μειώνουν τα κίνητρα για επενδύσεις σε δυναμικότητα διασύνδεσης — για παράδειγμα, με τη μείωση των εσόδων συμφόρησης για υπάρχουσες ή νέες γραμμές διασύνδεσης.
  - να υπονομεύουν τη σύζευξη των αγορών, συμπεριλαμβανομένων των ενδομερησίων αγορών και των αγορών εξισορρόπησης.
  - να υπονομεύουν τις επενδυτικές αποφάσεις σχετικά με τη δυναμικότητα που προηγήθηκε του μέτρου.
367. Για να αποφευχθεί η υπονόμηση των κινήτρων για την απόκριση ζήτησης, καθώς και η επιδείνωση των ανεπαρκειών της αγοράς που οδηγούν στην ανάγκη λήψης μέτρων για την ασφάλεια του εφοδιασμού, αλλά και για να διασφαλιστεί ότι η παρέμβαση για την ασφάλεια του εφοδιασμού είναι όσο το δυνατόν πιο περιορισμένη σε μέγεθος, το κόστος ενός μέτρου ασφάλειας του εφοδιασμού θα πρέπει να βαρύνει τους συμμετέχοντες στην αγορά που συμβάλλουν στην ανάγκη λήψης του μέτρου. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την κατανομή του κόστους ενός μέτρου ασφάλειας του εφοδιασμού στους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας σε περιόδους αιχμής της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας ή με την κατανομή του κόστους ενός μέτρου συμφόρησης του δικτύου στους καταναλωτές της περιφέρειας που αντιμετωπίζει έλλειψη σε περιόδους κατανομής της δυναμικότητας του μέτρου. Ωστόσο, ο εν λόγω επιμερισμός του κόστους μπορεί να μην απαιτείται όταν το κράτος μέλος παρέχει ανάλυση βάσει αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συγκεντρώθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση, σύμφωνα με την οποία η κατανομή του κόστους με τον τρόπο αυτόν θα υπονόμει τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας του μέτρου ή θα οδηγούσε σε σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που θα υπονόμει σαφώς τα δυνητικά οφέλη μιας τέτοιας κατανομής του κόστους.

⁽¹³⁶⁾ Για τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων που αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/941, βλ. επίσης άρθρο 12 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού.

⁽¹³⁷⁾ Η εν λόγω απαίτηση δεν θίγει την ενεργοποίηση πόρων πριν από την πραγματική κατανομή, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί ανόδου/καθόδου και οι λειτουργικές απαιτήσεις των πόρων. Τα ενεργοποιημένα στρατηγικά αποθέματα κατά την ενεργοποίηση δεν πρέπει να διατίθενται μέσω των αγορών χονδρικής σε ομάδες εξισορρόπησης και δεν πρέπει να αλλάζει τις ανισορροπίες τους.

⁽¹³⁸⁾ Όπως αναφέρεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

368. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα μέτρα ενίσχυσης έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές, οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν. Ειδικότερα, ορισμένα μέτρα ενίσχυσης ενδέχεται να επιδεινώσουν τις ανεπάρκειες της αγοράς, δημιουργώντας ανεπάρκειες σε βάρος των καταναλωτών και της κοινωνικής ευημερίας. Για παράδειγμα, τα μέτρα —συμπεριλαμβανομένων των μέτρων συμφόρησης και των καθεστώτων διακοψιμότητας— τα οποία δεν τηρούν το όριο εκπομπών που ισχύει για τους μηχανισμούς δυναμικότητας που ορίζονται στο άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και τα οποία ενδέχεται να παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην ενέργεια με βάση τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ο άνθρακας, το ντίζελ, ο λιγνίτης, το πετρέλαιο, η τύρφη και ο πετρελαιούχος σχιστόλιθος, αυξάνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες στην αγορά.
369. Τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας με βάση το φυσικό αέριο μπορούν να στηρίξουν την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, αλλά επιδεινώνουν μακροπρόθεσμα τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες, σε σύγκριση με εναλλακτικές επενδύσεις σε τεχνολογίες που δεν παράγουν εκπομπές. Για να μπορέσει η Επιτροπή να επαληθεύσει ότι οι αρνητικές επιπτώσεις των εν λόγω μέτρων μπορούν να αντισταθμιστούν από θετικές επιπτώσεις στο κριτήριο εξισορρόπησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλίσουν ότι οι επενδύσεις αυτές συμβάλλουν στην επίτευξη του ενωσιακού κλιματικού στόχου για το 2030 και του ενωσιακού στόχου για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη πρέπει να επεξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα αποφευχθεί ο εγκλωβισμός της εν λόγω παραγωγής ενέργειας από φυσικό αέριο. Για παράδειγμα, ο τρόπος αυτός μπορεί να περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για την υλοποίηση τεχνολογιών απανθρακοποίησης, όπως η δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα/δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, ή για την αντικατάσταση του φυσικού αερίου με ανανεώσιμο αέριο ή αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ή το κλείσιμο μονάδας σε χρονοδιάγραμμα που να συνάδει με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.
370. Για μέτρα ή καθεστώτα μεμονωμένων ενισχύσεων που ωφελούν μόνο έναν ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό δικαιούχων ή κατεστημένο δικαιούχο, τα κράτη μέλη θα πρέπει επιπλέον να αποδεικνύουν ότι το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης δεν θα οδηγήσει σε αύξηση της ισχύος στην αγορά.

4.9. Ενισχύσεις για ενεργειακές υποδομές

4.9.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

371. Για να επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης για το κλίμα, θα απαιτηθούν σημαντικές επενδύσεις και αναβάθμιση των ενεργειακών υποδομών. Μια σύγχρονη ενεργειακή υποδομή είναι ζωτικής σημασίας για μια ενοποιημένη αγορά ενέργειας που επιτυγχάνει τους στόχους για το κλίμα με παράλληλη διασφάλιση του εφοδιασμού στην Ένωση. Η επαρκής ενεργειακή υποδομή αποτελεί απαραίτητο στοιχείο μιας αποδοτικής αγοράς ενέργειας. Η βελτίωση της ενεργειακής υποδομής ισχύει τη σταθερότητα του συστήματος, την επάρκεια των πόρων, την εσωμάτωση των διαφόρων πηγών ενέργειας και τον ενεργειακό εφοδιασμό σε δίκτυα με χαμηλή ανάπτυξη.
372. Σε περίπτωση που οι φορείς της αγοράς δεν μπορούν να προσφέρουν τις αναγκαίες υποδομές, ενδέχεται να απαιτούνται κρατικές ενισχύσεις για την αντιμετώπιση των ανεπαρκειών της αγοράς και τη διασφάλιση της κάλυψης των σημαντικών αναγκών της Ένωσης για υποδομές. Μια περίπτωση ανεπάρκειας της αγοράς που μπορεί να προκύψει στον τομέα των ενεργειακών υποδομών συνδέεται με προβλήματα συντονισμού. Τα αποκλίνοντα συμφέροντα των επενδυτών, η αβεβαιότητα σχετικά με το αποτέλεσμα της συνεργασίας και τα αποτελέσματα του δικτύου ενδέχεται να εμποδίσουν την ανάπτυξη ενός έργου ή τον αποτελεσματικό σχεδιασμό του. Παράλληλα, οι ενεργειακές υποδομές ενδέχεται να δημιουργούν σημαντικές θετικές εξωτερικότητες, με τις οποίες το κόστος και τα οφέλη των υποδομών ενδέχεται να κατανομούνται με ασύμμετρο τρόπο μεταξύ των διαφόρων συμμετεχόντων στην αγορά και των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση για τις ενεργειακές υποδομές μπορεί να είναι επωφελής για την εσωτερική αγορά συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των εν λόγω ανεπαρκειών της αγοράς. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για έργα υποδομής με διασυνοριακό αντίκτυπο, όπως τα έργα κοινού ενδιαφέροντος, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 4) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013.
373. Σύμφωνα με την ανακοίνωση για την έννοια της ενίσχυσης⁽¹³⁹⁾, η στήριξη των ενεργειακών υποδομών στο πλαίσιο νόμιμου μονοπωλίου δεν υπόκειται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Στον τομέα της ενέργειας, αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα κράτη μέλη στα οποία η κατασκευή και η λειτουργία ορισμένων υποδομών παραχωρούνται αποκλειστικά βάσει νόμου σε ΔΣΜ ή ΔΣΔ.
374. Η Επιτροπή θεωρεί ότι υφίσταται νόμιμο μονοπώλιο που αποκλείει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

⁽¹³⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 262 της 19.7.2016, σ. 1). Δεδομένου ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι μια αντικειμενική και νομική έννοια που ορίζεται απευθείας από τη Συνθήκη (απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Δεκεμβρίου 2008, *British Aggregates* κατά Επιτροπής, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, σκέψη 111), οι εκτιμήσεις που παρατίθενται στα σημεία 373 έως 375 δεν θίγουν την ερμηνεία των δικαστηρίων της Ένωσης όσον αφορά την έννοια της κρατικής ενίσχυσης (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Ιουλίου 2011, *Alcoa Trasformazioni* κατά Επιτροπής, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, σκέψη 125)· πρωταρχικό σημείο αναφοράς για την ερμηνεία της Συνθήκης είναι πάντα η νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης.

- α) η κατασκευή και η λειτουργία της υποδομής υπόκειται σε νόμιμο μονοπώλιο που συστάθηκε σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο· αυτό συμβαίνει όταν ο ΔΣΜ/ΔΣΔ είναι νομικά η μόνη οντότητα που δικαιούται να πραγματοποιεί ένα συγκεκριμένο είδος επένδυσης ή δραστηριότητας και καμία άλλη οντότητα δεν μπορεί να εκμεταλλεύεται εναλλακτικό δίκτυο ⁽¹⁴⁰⁾.
- β) το νόμιμο μονοπώλιο δεν αποκλείει μόνο τον ανταγωνισμό στην αγορά, αλλά και τον ανταγωνισμό για την αγορά, υπό την έννοια ότι αποκλείει κάθε δυνατό ανταγωνιστή από το να καταστεί ο αποκλειστικός φορέας εκμετάλλευσης της εν λόγω υποδομής·
- γ) η υπηρεσία δεν βρίσκεται σε ανταγωνισμό με άλλες υπηρεσίες·
- δ) εάν ο φορέας εκμετάλλευσης της ενεργειακής υποδομής δραστηριοποιείται σε μια άλλη αγορά (είτε γεωγραφική αγορά είτε αγορά προϊόντος) που είναι ανοικτή στον ανταγωνισμό, η διεπιδότηση αποκλείεται· αυτό προϋποθέτει ότι χρησιμοποιούνται χωριστοί λογαριασμοί, κατανέμονται δαπάνες και έσοδα με τον κατάλληλο τρόπο και η δημόσια χρηματοδότηση που παρέχεται για την υπηρεσία και υπόκειται στο νόμιμο μονοπώλιο δεν μπορεί να ωφελήσει άλλες δραστηριότητες. Όσον αφορά τις υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, δεδομένου ότι το άρθρο 56 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 και το άρθρο 31 της οδηγίας 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου απαιτούν από τις κάθετα ολοκληρωμένες οντότητες να τηρούν χωριστούς λογαριασμούς για καθεμία από τις δραστηριότητές τους, η απαίτηση αυτή κατά πάσα πιθανότητα θα ικανοποιηθεί.
375. Ομοίως, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν ενέχεται κρατική ενίσχυση σε επενδύσεις όπου η ενεργειακή υποδομή λειτουργεί ως «φυσικό μονοπώλιο», το οποίο θεωρείται ότι υφίσταται όταν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) μια υποδομή δεν αντιμετωπίζει άμεσο ανταγωνισμό, γεγονός που συντρέχει όταν η ενεργειακή υποδομή δεν μπορεί να αναπαραχθεί οικονομικά και, ως εκ τούτου, δεν εμπλέκονται άλλοι φορείς εκμετάλλευσης εκτός του ΔΣΜ/ΔΣΔ·
- β) η εναλλακτική χρηματοδότηση της υποδομής του δικτύου, πέραν της χρηματοδότησης του δικτύου, είναι ασήμαντη στον οικείο τομέα και κράτος μέλος·
- γ) η υποδομή δεν έχει σχεδιαστεί για να ευνοεί επιλεκτικά μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή τομέα, αλλά παρέχει οφέλη για την κοινωνία γενικότερα.
- δ) Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση που προβλέπεται για την κατασκευή και/ή τη λειτουργία της υποδομής του ενεργειακού δικτύου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διεπιδότηση ή την έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων. Για τις υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, βλ. παράγραφο 374.

4.9.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

376. Το παρόν τμήμα 4.9 αφορά την ενίσχυση για την κατασκευή ή την αναβάθμιση ενεργειακών υποδομών, όπως ορίζεται στην παράγραφο 19 σημείο 36 ⁽¹⁴¹⁾. Οι επιλέξιμες επενδύσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ψηφιοποίηση, έξυπνη χρήση των ενεργειακών υποδομών, π.χ. για να καταστεί δυνατή η ενσωμάτωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, καθώς και αναβαθμίσεις για λόγους ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή. Οι λειτουργικές δαπάνες θα πρέπει γενικά να βαρύνουν τους χρήστες του δικτύου και, ως εκ τούτου, δεν θα πρέπει κατά γενικό κανόνα να απαιτείται ενίσχυση για τις δαπάνες αυτές. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν ένα κράτος μέλος αποδεικνύει ότι οι λειτουργικές δαπάνες δεν μπορούν να ανακτηθούν από τους χρήστες του δικτύου, και όταν η ενίσχυση λειτουργίας δεν σχετίζεται με μη ανακτήσιμες δαπάνες αλλά οδηγεί σε αλλαγή συμπεριφοράς που καθιστά δυνατή την επίτευξη των στόχων ασφάλειας του εφοδιασμού ή της προστασίας του περιβάλλοντος, οι ενισχύσεις λειτουργίας για τις υποδομές μπορεί να κριθούν συμβατές. Εκτός εάν το έργο εξαιρείται από τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων (βλ. παραγράφους 374 και 375), η Επιτροπή θα το αξιολογήσει όπως ορίζεται στο παρόν τμήμα.
377. Το παρόν τμήμα 4.9 θα εφαρμόζεται επίσης σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023, οι οποίες είναι συνδεδεμένες με γραμμές μεταφοράς ή διανομής (αυτόνομη αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας ⁽¹⁴²⁾), ανεξάρτητα από τα επίπεδα τάσης ⁽¹⁴³⁾.

⁽¹⁴⁰⁾ Νόμιμο μονοπώλιο υπάρχει όταν μια συγκεκριμένη υπηρεσία παραχωρείται, βάσει νομοθετικών ή κανονιστικών μέτρων, σε έναν αποκλειστικό πάροχο σε καθορισμένη γεωγραφική περιοχή (και εντός ενός κράτους μέλους), με σαφή απαγόρευση για οποιονδήποτε άλλον φορέα να παρέχει υπηρεσίες του συγκεκριμένου είδους (ούτε καν για να ικανοποιήσει μια πιθανή υπολειμματική ζήτηση από ορισμένες ομάδες πελατών). Ωστόσο, το γεγονός και μόνον ότι η παροχή μιας δημόσιας υπηρεσίας έχει ανατεθεί σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση δεν σημαίνει ότι η εν λόγω επιχείρηση έχει νόμιμο μονοπώλιο.

⁽¹⁴¹⁾ Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται σε έργα που αφορούν ειδικές υποδομές και/ή άλλες ενεργειακές υποδομές σε συνδυασμό με δραστηριότητες παραγωγής και/ή κατανάλωσης.

⁽¹⁴²⁾ Όπως διαφέρει από τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης μη συνδεδεμένες με τον μετρητή (behind-the-meter).

⁽¹⁴³⁾ Η στήριξη της αποθήκευσης ενέργειας μπορεί επίσης να αξιολογείται βάσει των τμημάτων 4.1, 4.2, 4.3 και 4.8, κατά περίπτωση. Τα πάντα στοιχεία αποθήκευσης που επιλέγονται ως έργα κοινού ενδιαφέροντος —σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τα ΔΕΔ-Ε— χαρακτηρίζονται ως ενεργειακές υποδομές σύμφωνα με το παρόν τμήμα και η στήριξη θα αξιολογηθεί σύμφωνα με το τμήμα 4.9. Η στήριξη σε πάντα στοιχεία αποθήκευσης που «ανήκαν ή ελέγχονταν» από τους ΔΣΜ ή τους ΔΣΔ, σύμφωνα με τα άρθρα 54 και/ή 36 της οδηγίας 2019/944, καλύπτεται επίσης από το τμήμα 4.9.

4.9.3. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.9.3.1. Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

378. Τα τμήματα 3.2.1.1 και 3.2.1.2 δεν ισχύουν για την ενίσχυση των ενεργειακών υποδομών.

379. Οι ενεργειακές υποδομές χρηματοδοτούνται συνήθως μέσω των τιμολογίων των χρηστών. Όσον αφορά πολλές κατηγορίες υποδομών, τα εν λόγω τιμολόγια υπόκεινται σε ρύθμιση προκειμένου να διασφαλιστεί το αναγκαίο επίπεδο επενδύσεων με παράλληλη διατήρηση των δικαιωμάτων των χρηστών, εξασφαλίζοντας πραγματική αντανάκλαση του κόστους και καθορίζονται χωρίς κρατική παρέμβαση.

380. Η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων είναι ένας τρόπος για την αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν πλήρως μέσω των υποχρεωτικών τιμολογίων των χρηστών. Ως εκ τούτου, για να καταδειχτεί η ανάγκη κρατικής ενίσχυσης, εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές:

α) η Επιτροπή θεωρεί ότι για τα έργα κοινού ενδιαφέροντος, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013, τα οποία υπόκεινται πλήρως στη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά ενέργειας, οι ανεπάρκειες της αγοράς όσον αφορά τα προβλήματα συντονισμού είναι τέτοιες που η χρηματοδότηση μέσω τιμολογίων ενδέχεται να μην είναι επαρκής και μπορεί να χορηγηθεί κρατική ενίσχυση·

β) όσον αφορά τα έργα κοινού ενδιαφέροντος που εξαιρούνται εν μέρει ή πλήρως από τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά ενέργειας, καθώς και για άλλες κατηγορίες υποδομών, η Επιτροπή θα προβαίνει σε κατά περίπτωση αξιολόγηση της ανάγκης για χορήγηση κρατικών ενισχύσεων. Στην αξιολόγησή της, η Επιτροπή θα εξετάζει τους ακόλουθους παράγοντες: i) τον βαθμό στον οποίο μια ανεπάρκεια της αγοράς οδηγεί σε μη βέλτιστη παροχή των αναγκαίων υποδομών· ii) τον βαθμό στον οποίο οι υποδομές είναι ανοικτές στην πρόσβαση τρίτων και υπόκεινται στη ρύθμιση των τιμολογίων· και iii) τον βαθμό στον οποίο το έργο συμβάλλει στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού στην Ένωση ή στους στόχους της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα. Όσον αφορά τις υποδομές μεταξύ της Ένωσης και τρίτης χώρας, εάν το έργο δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των έργων αμοιβαίου ενδιαφέροντος, μπορούν επίσης να ληφθούν υπόψη και άλλοι παράγοντες για την αξιολόγηση της συμβατότητας με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς ⁽¹⁴⁴⁾.

γ) όσον αφορά τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από το κράτος μέλος την επίδειξη συγκεκριμένης ανεπάρκειας της αγοράς όσον αφορά την ανάπτυξη εγκαταστάσεων για την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών.

4.9.3.2. Αναλογικότητα της ενίσχυσης

381. Η αναλογικότητα θα αξιολογείται με βάση την αρχή του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52. Όσον αφορά τις ενισχύσεις για υποδομές, όπως εξηγείται στην παράγραφο 52, ως σενάριο αντιπαραδείγματος θεωρείται η κατάσταση στην οποία δεν υλοποιείται το έργο. Η θέσπιση μηχανισμών παρακολούθησης και ανάκτησης μπορεί να είναι αναγκαία όταν υπάρχει κίνδυνος απροσδόκτων κερδών, π.χ. όταν το ποσό της ενίσχυσης ανέρχεται στο μέγιστο επιτρεπόμενο όριο, με παράλληλη διατήρηση των κινήτρων για τους δικαιούχους προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τις δαπάνες τους και να αναπτύξουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα με αποτελεσματικότερο τρόπο σε μακροπρόθεσμο επίπεδο.

4.9.4. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

382. Το τμήμα 3.2.2 δεν εφαρμόζεται στις ενεργειακές υποδομές. Κατά την ανάλυση των επιπτώσεων των κρατικών ενισχύσεων για τις ενεργειακές υποδομές στον ανταγωνισμό, η προσέγγιση της Επιτροπής θα είναι ως εξής:

α) Λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων απαιτήσεων δυνάμει της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά ενέργειας, οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση του ανταγωνισμού, η Επιτροπή θα θεωρεί κατά γενικό κανόνα ότι οι ενισχύσεις για τις ενεργειακές υποδομές που υπόκεινται στην πλήρη ρύθμιση της εσωτερικής αγοράς δεν έχουν αδικαιολόγητες στρεβλωτικές επιπτώσεις ⁽¹⁴⁵⁾.

⁽¹⁴⁴⁾ Ειδικότερα, η Επιτροπή θα εξετάζει αν η τρίτη χώρα ή οι τρίτες χώρες που εμπλέκονται έχουν υψηλό επίπεδο ρυθμιστικής ευθυγράμμισης και υποστηρίζουν τους γενικούς στόχους πολιτικής της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας· την ασφάλεια του εφοδιασμού με βάση τη συνεργασία και την αλληλεγγύη· το ενεργειακό σύστημα σε πορεία προς απανθρακοποίηση με βάση τη Συμφωνία του Παρισιού και τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα· και την αποφυγή διαρροής άνθρακα.

⁽¹⁴⁵⁾ Για υποδομές μεταξύ ενός κράτους μέλους και μίας ή περισσότερων τρίτων χωρών· — Για το τμήμα που βρίσκεται στο έδαφος της Ένωσης, τα έργα θα πρέπει να συνάδουν με την οδηγία 2009/73/ΕΚ και την οδηγία (ΕΕ)2019/944· — Για την τρίτη ή τις τρίτες χώρες που εμπλέκονται, τα έργα θα πρέπει να έχουν υψηλό επίπεδο ρυθμιστικής ευθυγράμμισης και να στηρίζουν τους συνολικούς στόχους πολιτικής της Ένωσης, ιδίως για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού με βάση τη συνεργασία και την αλληλεγγύη, και ενός ενεργειακού συστήματος σε πορεία προς απανθρακοποίηση σύμφωνα με τη Συμφωνία του Παρισιού και τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα· και, ιδίως, την αποφυγή διαρροής άνθρακα.

- β) Όσον αφορά τα έργα υποδομών που εξαιρούνται πλήρως ή εν μέρει από τη νομοθεσία σχετικά με την εσωτερική αγορά ενέργειας, η Επιτροπή θα προβαίνει σε κατά περίπτωση αξιολόγηση των δυνητικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη, ειδικότερα, τον βαθμό πρόσβασης τρίτων στις ενισχυόμενες υποδομές, την πρόσβαση σε εναλλακτικές υποδομές, τον παραγωνισμό των ιδιωτικών επενδύσεων και την ανταγωνιστική θέση του/των δικαιούχου/-ων. Για τις υποδομές που εξαιρούνται πλήρως από τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά ενέργειας, οι αρνητικές στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό θεωρούνται ιδιαίτερα σοβαρές.
- γ) Εκτός από την προσέγγιση που περιγράφεται στα στοιχεία α) και β), η Επιτροπή θεωρεί ότι, όσον αφορά τις επενδύσεις σε υποδομές φυσικού αερίου, τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν τα ακόλουθα θετικά αποτελέσματα που είναι ικανά να αντισταθμίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό: i) αν η υποδομή είναι έτοιμη για χρήση υδρογόνου και οδηγεί σε αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων αερίων ή, εναλλακτικά, τον λόγο για τον οποίο δεν είναι δυνατόν να σχεδιαστεί το έργο κατά τρόπο ώστε να είναι έτοιμο για χρήση υδρογόνου και πώς το έργο δεν δημιουργεί φαινόμενο εγκλωβισμού για τη χρήση φυσικού αερίου· και ii) τον τρόπο με τον οποίο η επένδυση συμβάλλει στην επίτευξη του ενωσιακού στόχου για το κλίμα έως το 2030 και του στόχου για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.
- δ) Για τη στήριξη των εγκαταστάσεων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και άλλων υποδομών ΕΚΕ και ΕΑΕ που δεν υπόκεινται στη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα αξιολογήσει ιδίως τους κινδύνους στρέβλωσης του ανταγωνισμού που ενδέχεται να προκύψουν σε συναφείς αγορές υπηρεσιών, καθώς και σε άλλες αγορές ενέργειας.

4.10. Ενισχύσεις για τηλεθέρμανση και τηλεψύξη

4.10.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

383. Η κατασκευή ή η αναβάθμιση των συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης μπορεί να συμβάλει θετικά στην προστασία του περιβάλλοντος, αυξάνοντας την ενεργειακή απόδοση και τη βιωσιμότητα του υποστηριζόμενου συστήματος. Η τομεακή νομοθεσία για την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές [οδηγία (ΕΕ) 2018/2001] απαιτεί συγκεκριμένα από τα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την ανάπτυξη αποδοτικών υποδομών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης για την προώθηση της θέρμανσης και της ψύξης από πηγές ανανεώσιμης ενέργειας ⁽¹⁴⁶⁾.
384. Ωστόσο, οι περιβαλλοντικές εξωτερικότητες που συνδέονται με τη λειτουργία της τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης μπορούν να οδηγήσουν σε μη αποδοτικές υποεπενδύσεις στην κατασκευή και στην αναβάθμιση συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτής της ανεπάρκειας της αγοράς με την ενεργοποίηση πρόσθετων αποδοτικών επενδύσεων ή με τη στήριξη έκτακτων λειτουργικών δαπανών λόγω της ανάγκης προώθησης του περιβαλλοντικού σκοπού των συστημάτων τηλεθέρμανσης.

4.10.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

385. Η στήριξη που περιορίζεται στα δίκτυα διανομής τηλεθέρμανσης μπορεί υπό ορισμένες περιστάσεις να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτει στον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων ως μέτρο υποδομής το οποίο δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό και το εμπόριο. Αυτό θα ίσχυε όταν τα δίκτυα τηλεθέρμανσης λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο όπως άλλες ενεργειακές υποδομές, δηλαδή με διαχωρισμό από την παραγωγή θερμότητας, με πρόσβαση τρίτων στο δίκτυο και ρυθμιζόμενα τιμολόγια.
386. Υπό αυτές τις περιστάσεις, όποτε τα δίκτυα διανομής τηλεθέρμανσης λειτουργούν σε κατάσταση φυσικού ή νόμιμου μονοπωλίου ή και τα δύο, ισχύουν οι ίδιοι όροι που αναφέρονται στις παραγράφους 374 και 375 ⁽¹⁴⁷⁾.
387. Εκτός εάν το έργο εξαιρείται από τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων (βλ. παράγραφο 385 ⁽¹⁴⁸⁾), η Επιτροπή θα το αξιολογήσει όπως ορίζεται στο παρόν τμήμα.
388. Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για την κατασκευή, την αναβάθμιση ή τη λειτουργία μονάδων παραγωγής και αποθήκευσης θερμότητας ή ψύξης ή του δικτύου διανομής ή και των δύο.

⁽¹⁴⁶⁾ Το άρθρο 20 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 ορίζει ότι «τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την ανάπτυξη υποδομής τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης που να εξυπηρετεί την παραγωγή θέρμανσης και ψύξης από μεγάλες μονάδες βιομάζας, ηλιακής ενέργειας, ενέργειας περιβάλλοντος και γεωθερμικής ενέργειας, καθώς και από απορριπτόμενη θερμότητα και ψύξη».

⁽¹⁴⁷⁾ Για να διασφαλιστεί ότι το δίκτυο διανομής λειτουργεί πραγματικά ως εγκατάσταση ανοικτή στους χρήστες, σύμφωνα με την ανακοίνωση SEIP [βλ. Ενότητα 4.3.3. της ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο «Επενδυτικό Σχέδιο “Βιώσιμη Ευρώπη” / Επενδυτικό Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας», της 14.1.2020 COM(2020) 21 final], κατά κανόνα —κατ’ αναλογία με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς για τον ενεργειακό τομέα, ιδίως το φυσικό αέριο ή την ηλεκτρική ενέργεια— θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικοί κανόνες (που να επιβάλλουν την πρόσβαση τρίτων, τον διαχωρισμό και τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια), πέραν του απλού «λογιστικού διαχωρισμού».

⁽¹⁴⁸⁾ Μολονότι στην περίπτωση του φυσικού ή νόμιμου μονοπωλίου ή και των δύο, η στήριξη σε υποδομές διανομής τηλεθέρμανσης δεν εμπίπτει στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις (με την επιφύλαξη ειδικών όρων), οποιαδήποτε στήριξη σε δραστηριότητες παραγωγής τηλεθέρμανσης θα εξακολουθούσε να υπόκειται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

389. Τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης καλύπτουν κατά κανόνα την κατασκευή, την αναβάθμιση και τη λειτουργία της μονάδας παραγωγής για τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ⁽¹⁴⁹⁾, απορριπτόμενης θερμότητας ή συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένων λύσεων αποθήκευσης θερμότητας, ή την αναβάθμιση του δικτύου διανομής για τη μείωση των απωλειών και την αύξηση της αποδοτικότητας, μεταξύ άλλων μέσω έξυπνων και ψηφιακών λύσεων ⁽¹⁵⁰⁾. Οι ενισχύσεις για την παραγωγή ενέργειας με βάση απόβλητα μπορούν να θεωρηθούν συμβατές βάσει του παρόντος τμήματος, στον βαθμό που περιορίζονται είτε στα απόβλητα που ανταποκρίνονται στον ορισμό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είτε σε απόβλητα που χρησιμοποιούνται για την τροφοδότηση εγκαταστάσεων που ανταποκρίνονται στον ορισμό της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης.
390. Όταν η ενίσχυση χορηγείται για την αναβάθμιση συστήματος τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης χωρίς να πληροί στο στάδιο αυτό το πρότυπο αποδοτικής τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης ⁽¹⁵¹⁾, το κράτος μέλος πρέπει να αναλάβει τη δέσμευση να διασφαλίσει ότι ο δικαιούχος της ενίσχυσης αρχίζει τις εργασίες για την επίτευξη του εν λόγω προτύπου εντός τριών ετών από τις εργασίες αναβάθμισης.

4.10.3. Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

391. Τα τμήματα 3.2.1.1 και 3.2.1.2 δεν εφαρμόζονται στην ενίσχυση για τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς με την πραγματοποίηση των επενδυτικών δαπανών που απαιτούνται για τη δημιουργία, την επέκταση ή την αναβάθμιση αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης.
392. Οι λειτουργικές δαπάνες θα πρέπει κατά γενικό κανόνα να καταβάλλονται από τους καταναλωτές θέρμανσης και, ως εκ τούτου, δεν θα πρέπει κατά γενικό κανόνα να απαιτείται ενίσχυση για τις δαπάνες αυτές. Όταν ένα κράτος μέλος αποδεικνύει ότι οι λειτουργικές δαπάνες δεν μπορούν να μετακυλιστούν στους καταναλωτές θερμότητας χωρίς να υπονομευθεί η προστασία του περιβάλλοντος, οι ενισχύσεις λειτουργίας για την παραγωγή θερμότητας μπορεί να θεωρηθούν συμβατές στο μέτρο που οι καθαρές πρόσθετες λειτουργικές δαπάνες (σε σύγκριση με ένα σενάριο αντιπαραδείγματος) συμβάλλουν στην επίτευξη περιβαλλοντικών οφελών (όπως η μείωση του CO₂ και άλλων μορφών ρύπανσης σε σύγκριση με εναλλακτικές λύσεις θέρμανσης ⁽¹⁵²⁾). Αυτό θα συνέβαινε, για παράδειγμα, όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία ότι οι οικιακοί καταναλωτές θερμότητας (ή άλλες οντότητες που δεν ασκούν οικονομικές δραστηριότητες) θα στραφούν σε πιο ρυπογόνες πηγές θερμότητας ελλείψει ενίσχυσης λειτουργίας ⁽¹⁵³⁾ ή ότι, ελλείψει στήριξης, θα απειληθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συστήματος τηλεθέρμανσης προς όφελος πιο ρυπογόνων λύσεων θέρμανσης. Για ενισχύσεις λειτουργίας σε εγκαταστάσεις παραγωγής τηλεθέρμανσης, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 122 και 126.
393. Επιπλέον, οι κρατικές ενισχύσεις για αποδοτικά συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης που χρησιμοποιούν απόβλητα ως εισροή καυσίμου μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην προστασία του περιβάλλοντος, υπό την προϋπόθεση ότι δεν καταστρατηγούν την αρχή ιεράρχησης των αποβλήτων ⁽¹⁵⁴⁾.

4.10.4. Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης

394. Η αναλογικότητα θα αξιολογείται με βάση την αρχή του ελλείμματος χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 48, 51 και 52.
395. Για την κατασκευή, την αναβάθμιση και τη λειτουργία των δικτύων διανομής, όπως ορίζονται στην παράγραφο 52, το σενάριο αντιπαραδείγματος θα ήταν η κατάσταση στην οποία δεν υλοποιείται το έργο.

⁽¹⁴⁹⁾ Η ποσότητα ενέργειας που δεσμεύεται από αντλίες θερμότητας και θεωρείται ανανεώσιμη υπολογίζεται σύμφωνα με το παράρτημα VII της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001. Επιπλέον, όταν χρησιμοποιείται ηλεκτρική ενέργεια, μπορεί να θεωρηθεί ως πλήρως ανανεώσιμη κατ' αναλογία με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για να θεωρηθεί η ηλεκτρική ενέργεια ως πλήρως ανανεώσιμη σύμφωνα με την οδηγία 2018/2001/ΕΕ, καθώς και με την κατ' εξουσιοδότηση νομοθεσία, ή άλλες ισοδύναμες μεθόδους που διασφαλίζουν ότι όλη η ηλεκτρική ενέργεια που πράγματι χρησιμοποιείται θα προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές, υπό την προϋπόθεση ότι αποφεύγεται η διπλή προσμέτρηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και η υπεραντιστάθμιση. Η στήριξη νέων επενδύσεων ή η αναβάθμιση —καθώς και η λειτουργία— δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αφορούν εγκαταστάσεις συνδυασμένης καύσης που χρησιμοποιούν καύσιμα άλλα από την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ή την απορριπτόμενη θερμότητα.

⁽¹⁵⁰⁾ Μπορεί επίσης να καλυφθεί ο εξοπλισμός θέρμανσης και ψύξης, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης θερμότητας, εντός των εγκαταστάσεων των πελατών, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 138, όταν συνδέεται με συστήματα τηλεθέρμανσης ή τηλεψύξης.

⁽¹⁵¹⁾ Βλ. άρθρο 2 σημείο 41 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ.

⁽¹⁵²⁾ Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη αποδεικνύουν ειδικότερα ότι τα υποστηριζόμενα συστήματα τηλεθέρμανσης έχουν θέσει σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα για την αύξηση της αποδοτικότητας, τη μείωση του CO₂ και άλλων πηγών ρύπανσης, καθώς και των απωλειών δικτύου.

⁽¹⁵³⁾ Οι καταναλωτές θερμότητας που είναι επιχειρήσεις που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες πρέπει σε κάθε περίπτωση να καταβάλλουν το πλήρες μερίδιό τους στο κόστος θέρμανσης, τουλάχιστον ισοδύναμο με τη φθηνότερη εναλλακτική πηγή θέρμανσης, ώστε να αποφεύγονται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού σε άλλες αγορές.

⁽¹⁵⁴⁾ Η ιεράρχηση των αποβλήτων αποτελείται από α) την πρόληψη, β) την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, π.χ. ανάκτηση ενέργειας, και ε) τη διάθεση. Βλ. άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

4.10.5. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, τις συναλλαγές και την εξισορρόπηση

396. Το τμήμα 3.2.2 δεν εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για τηλεθέρμανση ή τηλεψύξη. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η στήριξη για την αναβάθμιση, την κατασκευή ή τη λειτουργία συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης που βασίζονται στα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, όπως ο άνθρακας, ο λιγνίτης, το πετρέλαιο και το ντίζελ, έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές, οι οποίες είναι απίθανο να αντισταθμιστούν εκτός εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:
- η ενίσχυση περιορίζεται σε επενδύσεις του δικτύου διανομής·
  - το δίκτυο διανομής επιτρέπει ήδη τη μεταφορά θερμότητας ή ψύξης που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, απορριπτόμενη θερμότητα ή πηγές με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα·
  - η ενίσχυση δεν οδηγεί σε αύξηση της παραγωγής ενέργειας από τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα (για παράδειγμα με τη σύνδεση πρόσθετων πελατών ⁽¹⁵⁵⁾)·
  - υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα που περιλαμβάνει σταθερές δεσμεύσεις για τη μετάβαση από τα πλέον ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της Ένωσης για το κλίμα έως το 2030 και για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 ⁽¹⁵⁶⁾.
397. Όσον αφορά την κατασκευή, την αναβάθμιση ή τη λειτουργία εγκαταστάσεων παραγωγής τηλεθέρμανσης, τα μέτρα που παρέχουν κίνητρα για νέες επενδύσεις ή τη λειτουργία πάγιων στοιχείων παραγωγής ενέργειας με βάση το φυσικό αέριο μπορεί να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου βραχυπρόθεσμα, αλλά να επιδεινώσουν μακροπρόθεσμα τις αρνητικές περιβαλλοντικές εξωτερικότητες, σε σύγκριση με τις εναλλακτικές επενδύσεις ή τα σενάρια αντιπαραδείγματος. Για να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω επενδύσεις ή η λειτουργία που βασίζεται σε φυσικό αέριο έχουν θετικά περιβαλλοντικά αποτελέσματα, τα κράτη μέλη πρέπει να εξηγήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διασφαλίσουν ότι η ενίσχυση θα συμβάλει στην επίτευξη του στόχου της Ένωσης για το κλίμα έως το 2030 και του στόχου κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 και, ειδικότερα, πώς θα αποφευχθεί ο εγκλωβισμός της παραγωγής ενέργειας που τροφοδοτείται με φυσικό αέριο και πώς δεν θα εκτοπίσει τις επενδύσεις σε καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά, εμποδίζοντας έτσι την ανάπτυξη καθαρότερων τεχνολογιών και τη χρήση τους. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου για την υλοποίηση δέσμευσης και χρήσης του διοξειδίου του άνθρακα / δέσμευσης και αποθήκευσης του διοξειδίου του άνθρακα, ή την αντικατάσταση του φυσικού αερίου με ανανεώσιμο αέριο ή αέριο χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, ή δεσμευτικές υποχρεώσεις του δικαιούχου να κλείσει τη μονάδα σε χρονοδιάγραμμα που συνάδει με τους στόχους της Ένωσης για το κλίμα.
398. Κατά την ανάλυση των επιπτώσεων των κρατικών ενισχύσεων για συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης στον ανταγωνισμό, η Επιτροπή θα πραγματοποιεί αξιολόγηση που θα σταθμίζει τα οφέλη του έργου όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση και τη βιωσιμότητα ⁽¹⁵⁷⁾ με τις αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, και ιδίως τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στις εναλλακτικές τεχνολογίες ή στους παρόχους υπηρεσιών και δικτύων θέρμανσης και ψύξης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη αν το σύστημα τηλεθέρμανσης είναι ή μπορεί να είναι ανοικτό στην πρόσβαση τρίτων ⁽¹⁵⁸⁾ και αν είναι δυνατές βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις θέρμανσης ⁽¹⁵⁹⁾.

4.11. Ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες

4.11.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

399. Ο μετασηματισμός της οικονομίας της Ένωσης σύμφωνα με την ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία χρηματοδοτείται εν μέρει από εισφορές στον τομέα της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Η υλοποίηση της Πράσινης Συμφωνίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν φιλόδοξες πολιτικές απανθρακοποίησης για τη σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της Ένωσης έως το 2030 και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Στο πλαίσιο αυτό, είναι πιθανό τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να χρηματοδοτούν τέτοιες πολιτικές μέσω εισφορών και, ως εκ τούτου, είναι πιθανό να αυξηθούν οι εν λόγω εισφορές. Η χρηματοδότηση της στήριξης της απανθρακοποίησης μέσω εισφορών δεν στοχεύει ως εκ τούτου σε αρνητικές εξωτερικότητες. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω εισφορές δεν αποτελούν περιβαλλοντικές εισφορές για τους σκοπούς των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών και το τμήμα 4.7.1 δεν εφαρμόζεται στις εν λόγω εισφορές.

⁽¹⁵⁵⁾ Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι έχουν ληφθεί μέτρα για την προσθήκη βιώσιμων πηγών θέρμανσης στο σύστημα για την κάλυψη πρόσθετων πελατών.

⁽¹⁵⁶⁾ Τα κράτη μέλη θα πρέπει, για παράδειγμα, να παρέχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα επίμαχα συστήματα τηλεθέρμανσης αποτελούν μέρος εθνικού ή τοπικού σχεδίου απανθρακοποίησης ή μέρος των ενοποιημένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα σύμφωνα με το παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 σχετικά με την αναγκαιότητα κατασκευής νέων υποδομών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης από ανανεώσιμες πηγές, ώστε να επιτευχθεί ο ενωσιακός στόχος που ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, και να δεσμευτούν για τη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα με την επιδίωξη ενδιάμεσων και τελικών στόχων προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

⁽¹⁵⁷⁾ Υπό το πρίσμα της συμβολής τους στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, ο οποίος ορίζεται ως περιβαλλοντικός στόχος στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852, εφόσον δεν υπάρχουν προφανείς ενδείξεις μη συμμόρφωσης με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης.

⁽¹⁵⁸⁾ Βλ. επίσης άρθρο 24 της οδηγίας 2018/2001/ΕΕ.

⁽¹⁵⁹⁾ Βλ. επίσης άρθρο 18 παράγραφος 5 και άρθρο 24 της οδηγίας 2018/2001/ΕΕ.

400. Για ορισμένους οικονομικούς τομείς που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι στο διεθνές εμπόριο και εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ηλεκτρική ενέργεια για τη δημιουργία της αξίας τους, η υποχρέωση καταβολής ολόκληρου του ποσού των εισφορών επί της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας που χρηματοδοτούν στόχους πολιτικής για την ενέργεια και το περιβάλλον μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο μετακίνησης των δραστηριοτήτων των εν λόγω τομέων εκτός της Ένωσης σε τοποθεσίες όπου οι περιβαλλοντικοί κανόνες δεν υπάρχουν ή είναι λιγότερο φιλόδοξοι. Επιπλέον, οι εν λόγω εισφορές αυξάνουν το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας σε σύγκριση με το κόστος των άμεσων εκπομπών που προκύπτουν από την προσφυγή σε άλλες πηγές ενέργειας και, ως εκ τούτου, μπορούν να αποθαρρύνουν τον εξηλεκτρισμό των διαδικασιών παραγωγής, ο οποίος έχει πρωταρχική σημασία για την επιτυχή απανθρακοποίηση της οικονομίας της Ένωσης. Για τον μετριασμό αυτών των κινδύνων και των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν μειώσεις των εν λόγω εισφορών σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους σχετικούς οικονομικούς τομείς.

401. Στο παρόν τμήμα καθορίζονται τα κριτήρια που θα εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση της ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας, του χαρακτήρα κινήτρου, της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας, της αναλογικότητας και των επιπτώσεων των μειώσεων των εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για ορισμένους ενεργοβόρους χρήστες. Τα κριτήρια συμβατότητας του κεφαλαίου 3 ισχύουν μόνο στον βαθμό που δεν υπάρχουν ειδικοί κανόνες στο τμήμα 4.11.

402. Η Επιτροπή χρησιμοποίησε κατάλληλα μέτρα για τον εντοπισμό των τομέων που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι στους κινδύνους που αναφέρονται στην παράγραφο 400 και εισήγαγε απαιτήσεις αναλογικότητας λαμβάνοντας υπόψη ότι, εάν οι μειώσεις των εισφορών είναι υπερβολικά υψηλές ή χορηγούνται σε υπερβολικά μεγάλο αριθμό καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας, η συνολική χρηματοδότηση της στήριξης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενδέχεται να απειληθεί και οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και των συναλλαγών μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλές.

4.11.2. Πεδίο εφαρμογής: Εισφορές από τις οποίες μπορούν να χορηγηθούν μειώσεις

403. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν μειώσεις των εισφορών που επιβάλλονται για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες χρηματοδοτούν τον στόχο της ενεργειακής πολιτικής. Αυτό περιλαμβάνει εισφορές για τη χρηματοδότηση της στήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας και εισφορές για τη χρηματοδότηση των κοινωνικών τιμολογίων ή των τιμών της ενέργειας σε απομονωμένες περιοχές. Το τμήμα 4.11 δεν καλύπτει τις εισφορές που αντιστοιχούν σε μέρος του κόστους παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στους εν λόγω δικαιούχους. Για παράδειγμα, οι απαλλαγές από τέλη δικτύου ή από τέλη για τη χρηματοδότηση μηχανισμών ισχύος δεν καλύπτονται από το παρόν τμήμα. Οι εισφορές για την κατανάλωση άλλων μορφών ενέργειας, ιδίως φυσικού αερίου, δεν καλύπτονται επίσης από το παρόν τμήμα.

404. Οι αποφάσεις τοποθεσίας των επιχειρήσεων και οι σχετικές δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις εξαρτώνται από το συνολικό συνδυασμένο οικονομικό αποτέλεσμα των εισφορών από το οποίο μπορούν να χορηγηθούν μειώσεις. Συνεπώς, τα κράτη μέλη που επιθυμούν να θεσπίσουν μέτρο που πρέπει να αξιολογηθεί βάσει του παρόντος τμήματος πρέπει να συμπεριλάβουν όλες αυτές τις μειώσεις σε ένα ενιαίο καθεστώς και, στο πλαίσιο της κοινοποίησης, πρέπει να ενημερώσουν την Επιτροπή σχετικά με το σωρευτικό αποτέλεσμα όλων των επιλέξιμων εισφορών και όλων των προτεινόμενων μειώσεων. Εάν ένα κράτος μέλος αποφασίσει σε μεταγενέστερο στάδιο να εισαγάγει πρόσθετες μειώσεις των εισφορών που καλύπτονται από το παρόν τμήμα, θα πρέπει να κοινοποιεί την τροποποίηση του υφιστάμενου καθεστώτος.

4.11.3. Ελαχιστοποίηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών

4.11.3.1. Επιλεξιμότητα

405. Όσον αφορά τις εισφορές που καλύπτονται από το τμήμα 4.11.2, ο κίνδυνος, σε τομεακό επίπεδο, των δραστηριοτήτων που μετακινούνται εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τοποθεσίες όπου οι περιβαλλοντικοί κανόνες απουσιάζουν ή είναι λιγότερο φιλόδοξοι, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ένταση της ηλεκτρικής ενέργειας του εν λόγω τομέα και από το άνοιγμά του στο διεθνές εμπόριο. Ως εκ τούτου, ενίσχυση μπορεί να χορηγηθεί μόνο σε επιχειρήσεις από:

α) τομείς που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο, για τους οποίους το γινόμενο της έντασης των εμπορικών συναλλαγών τους και της έντασης της ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο Ένωσης φθάνει τουλάχιστον το 2 % και των οποίων η ένταση των εμπορικών συναλλαγών και η ένταση της ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο Ένωσης ανέρχεται τουλάχιστον σε 5 % για κάθε δείκτη·

β) τομείς που διατρέχουν κίνδυνο, για τους οποίους το γινόμενο της έντασης των εμπορικών συναλλαγών τους και της έντασης της ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο Ένωσης φθάνει τουλάχιστον το 0,6 % και των οποίων η ένταση των εμπορικών συναλλαγών και η ένταση της ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο Ένωσης ανέρχεται τουλάχιστον σε 4 % και 5 % αντίστοιχα.

Οι τομείς που πληρούν αυτά τα κριτήρια επιλεξιμότητας απαριθμούνται στο παράρτημα I.

406. Ένας τομέας ή υποτομέας ⁽¹⁶⁰⁾ που δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα I θα θεωρείται επίσης επιλέξιμος υπό την προϋπόθεση ότι πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας της παραγράφου 405 και ότι τα κράτη μέλη το αποδεικνύουν με δεδομένα που είναι αντιπροσωπευτικά του τομέα ή του υποτομέα σε επίπεδο Ένωσης ⁽¹⁶¹⁾, τα οποία έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα και βασίζονται σε χρονική περίοδο τουλάχιστον τριών συναπτών ετών, αρχής γενομένης από το 2013.
407. Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος χορηγεί στήριξη μόνο σε ένα υποσύνολο επιλέξιμων δικαιούχων ή χορηγεί διαφορετικά επίπεδα μειώσεων σε επιλέξιμους δικαιούχους που εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία της παραγράφου 405 στοιχείο α) ή στοιχείο β), πρέπει να καταδεικνύει ότι η σχετική απόφαση πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών, αμερόληπτων και διαφανών κριτηρίων και ότι η ενίσχυση χορηγείται καταρχήν με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους επιλέξιμους δικαιούχους του ίδιου τομέα, εάν αντιμετωπίζουν παρόμοια πραγματική κατάσταση.

4.11.3.2. Αναλογικότητα του μέτρου ενίσχυσης

408. Η Επιτροπή θα θεωρεί την ενίσχυση αναλογική εάν οι δικαιούχοι των τομέων της παραγράφου 405 στοιχείο α) και β) καταβάλλουν τουλάχιστον το 15 % και 25 % αντίστοιχα του κόστους που προκύπτει από τις εισφορές στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, τις οποίες ένα κράτος μέλος περιλαμβάνει στο καθεστώς του. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι, προκειμένου η ενίσχυση να είναι αναλογική, οι εν λόγω μειώσεις δεν πρέπει να οδηγούν σε εισφορά κάτω των 0,5 EUR/MWh.
409. Ωστόσο, οι ίδιες συμμετοχές με βάση την παράγραφο 408 μπορεί να υπερβούν το κόστος που μπορούν να εσωμοσούν οι ιδιαίτερα εκτεθειμένες επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, το κράτος μέλος μπορεί αντ' αυτού να περιορίσει τις πρόσθετες δαπάνες που προκύπτουν από τις εισφορές ηλεκτρικής ενέργειας στο 0,5 % της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (στο εξής: ΑΠΑ) των επιχειρήσεων στους τομείς που αναφέρονται στην παράγραφο 405 στοιχείο α) και στο 1 % της ΑΠΑ των επιχειρήσεων σε τομείς που αναφέρονται στην παράγραφο 405 στοιχείο β). Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι, προκειμένου η ενίσχυση να είναι αναλογική, οι εν λόγω μειώσεις δεν πρέπει να οδηγούν σε εισφορά κάτω των 0,5 EUR/MWh.
410. Η Επιτροπή θα θεωρεί την ενίσχυση αναλογική εάν η εφαρμογή των υψηλότερων εντάσεων ενίσχυσης βάσει των παραγράφων 408 και 409 επεκταθεί στις επιχειρήσεις τομέων που αναφέρονται στην παράγραφο 405 στοιχείο β), υπό την προϋπόθεση ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μειώνουν το αποτύπωμα άνθρακα της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Για τον σκοπό αυτόν, οι δικαιούχοι θα καλύπτουν τουλάχιστον το 50 % της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από πηγές απαλλαγμένες από ανθρακούχες εκπομπές, εκ των οποίων τουλάχιστον το 10 % θα καλύπτεται από προθεσμιακό μέσο, όπως συμφωνία αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ή τουλάχιστον το 5 % θα καλύπτεται από επιτόπια ή σχεδόν επιτόπια παραγωγή.
411. Για τον σκοπό της παραγράφου 409, ως ΑΠΑ μιας επιχείρησης θα νοείται η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στο κόστος συντελεστών, η οποία είναι η ΑΠΑ σε τιμές αγοράς μείον τυχόν έμμεσους φόρους, συν τυχόν επιδοτήσεις. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών μπορεί να υπολογιστεί από τον κύκλο εργασιών, συν την κεφαλαιοποιημένη παραγωγή, συν λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης, συν ή μείον τις αλλαγές στα αποθέματα, μείον τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών ⁽¹⁶²⁾, μείον άλλους φόρους επί των προϊόντων που συνδέονται με τον κύκλο εργασιών αλλά δεν είναι εκπεστέοι, μείον τα τέλη και τους φόρους που συνδέονται με την παραγωγή. Εναλλακτικά, η ΑΠΑ σε τιμές κόστους συντελεστών μπορεί να υπολογιστεί από το ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα με την προσθήκη των δαπανών προσωπικού. Τα έσοδα και οι δαπάνες που εγγράφονται ως χρηματοοικονομικά ή έκτακτα στους λογαριασμούς εταιρειών δεν περιλαμβάνονται στην προστιθέμενη αξία. Η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών υπολογίζεται σε ακαθάριστο επίπεδο διότι δεν αφαιρούνται οι προσαρμογές αξίας (όπως οι αποσβέσεις) ⁽¹⁶³⁾.
412. Για τους σκοπούς της παραγράφου 411, θα χρησιμοποιείται ο αριθμητικός μέσος των τελευταίων 3 ετών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για την ΑΠΑ.

4.11.3.3. Μορφή κρατικής ενίσχυσης

413. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν την ενίσχυση υπό μορφή μείωσης των εισφορών, ως καθορισμένο ποσό ετήσιας αντιστάθμισης (επιστροφή) ή ως συνδυασμό των δύο ⁽¹⁶⁴⁾. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή μείωσης των εισφορών, πρέπει να θεσπίζεται μηχανισμός εκ των υστέρων παρακολούθησης για να διασφαλιστεί ότι οποιαδήποτε αχρεωστήτως καταβληθείσα ενίσχυση θα αποπληρώνεται πριν από την 1η Ιουλίου του έτους που ακολουθεί. Όταν η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή επιστροφής, πρέπει να υπολογίζεται με βάση τα παρατηρούμενα επίπεδα κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και, κατά περίπτωση, της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας κατά τη χρονική περίοδο κατά την οποία εφαρμόστηκαν οι επιλέξιμες εισφορές.

⁽¹⁶⁰⁾ Στον ορισμό της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ταξινόμηση NACE αναθ. 2), σε επίπεδο άθροισης που δεν υπερβαίνει τα οκτώ ψηφία (επίπεδο «PRODCOM»).

⁽¹⁶¹⁾ Για παράδειγμα, στοιχεία που καλύπτουν σημαντικό ποσοστό της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας σε επίπεδο ΕΕ του σχετικού τομέα ή υποτομέα.

⁽¹⁶²⁾ Στα «αγαθά και υπηρεσίες» δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες προσωπικού.

⁽¹⁶³⁾ Κωδικός 12 15 0 εντός του νομικού πλαισίου που θεσπίστηκε από τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 58/97 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1996, για τις στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων (ΕΕ L 014 της 17.1.1997, σ. 1).

⁽¹⁶⁴⁾ Η χρήση καθορισμένων ετήσιων αντιστάθμισεων (επιστροφών) έχει το πλεονέκτημα ότι οι επωφελούμενες από την ενίσχυση επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν την ίδια αύξηση του οριακού κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας (δηλαδή την ίδια αύξηση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας για κάθε επιπλέον καταναλωθείσα MWh), περιορίζοντας με τον τρόπο αυτό δυνητικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο εσωτερικό του τομέα.

4.11.3.4. Ενεργειακοί έλεγχοι και συστήματα διαχείρισης

414. Για τις ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 4.11, το κράτος μέλος πρέπει να δεσμεύεται να επαληθεύει ότι ο δικαιούχος συμμορφώνεται με την υποχρέωσή του να διενεργεί ενεργειακό έλεγχο κατά την έννοια του άρθρου 8 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ. Μπορεί να διενεργείται είτε ως μεμονωμένος ενεργειακός έλεγχος είτε στο πλαίσιο πιστοποιημένου συστήματος ενεργειακής διαχείρισης ή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως ορίζεται στο άρθρο 8 της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση.
415. Το κράτος μέλος πρέπει επίσης να δεσμεύεται ότι θα παρακολουθεί αν οι δικαιούχοι που υποχρεούνται να διενεργούν ενεργειακό έλεγχο βάσει του άρθρου 8 παράγραφος 4 της οδηγίας 2012/27/ΕΕ προβαίνουν σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες ενέργειες:
- α) εφαρμόζουν τις συστάσεις της έκθεσης ελέγχου, στον βαθμό που ο χρόνος απόσβεσης των σχετικών επενδύσεων δεν υπερβαίνει τα 3 έτη και το κόστος των επενδύσεών τους είναι αναλογικό·
  - β) μειώνουν το αποτύπωμα άνθρακα της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνουν, ώστε να καλύπτουν τουλάχιστον το 30 % της κατανάλωσής τους ηλεκτρικής ενέργειας από πηγές απαλλαγμένες από ανθρακούχες εκπομπές·
  - γ) επενδύουν σημαντικό μερίδιο ύψους τουλάχιστον 50 % του ποσού της ενίσχυσης σε έργα που οδηγούν σε σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της εγκατάστασης· κατά περίπτωση, η επένδυση θα πρέπει να οδηγεί σε μειώσεις σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο από τον σχετικό δείκτη αναφοράς που χρησιμοποιείται για τη δωρεάν κατανομή στο ΣΕΔΕ της Ένωσης.

4.11.3.5. Μεταβατικοί κανόνες

416. Για να αποφευχθούν οι ανατρεπτικές αλλαγές στην επιβάρυνση από εισφορές για μεμονωμένες επιχειρήσεις που δεν πληρούν τους όρους επιλεξιμότητας που ορίζονται στο τμήμα 4.11, τα κράτη μέλη μπορούν να καταρτίσουν μεταβατικό σχέδιο για τις εν λόγω επιχειρήσεις. Το μεταβατικό σχέδιο θα περιορίζεται σε επιχειρήσεις που πληρούν τα δύο ακόλουθα σωρευτικά κριτήρια:
- α) κατά τη διάρκεια τουλάχιστον ενός από τα δύο τελευταία έτη πριν από την προσαρμογή βάσει της παραγράφου 468 στοιχείο α), έλαβαν ενίσχυση υπό μορφή μειωμένων εισφορών στο πλαίσιο εθνικού καθεστώτος ενισχύσεων που κηρύχθηκε συμβατό βάσει του τμήματος 3.7.2 των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020) ⁽¹⁶⁵⁾·
  - β) κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης βάσει της παραγράφου 416 στοιχείο α), πληρούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας του τμήματος 3.7.2 των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020).
417. Το εν λόγω μεταβατικό σχέδιο συνεπάγεται προοδευτική και πλήρη προσαρμογή των όρων που προκύπτουν από την εφαρμογή των κριτηρίων επιλεξιμότητας και αναλογικότητας που ορίζονται στο τμήμα 4.11, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί έως το έτος 2028 σύμφωνα με το ακόλουθο χρονοδιάγραμμα:
- α) για τις εισφορές που ισχύουν για τα έτη έως το 2026, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις καταβάλλουν τουλάχιστον το 35 % του κόστους που προκύπτει από τις εισφορές ηλεκτρικής ενέργειας τις οποίες ένα κράτος μέλος περιλαμβάνει στο καθεστώς του ή το ισοδύναμο του 1,5 % της ΑΠΑ τους·
  - β) για τις εισφορές που ισχύουν για το έτος 2027, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις καταβάλλουν τουλάχιστον το 55 % του κόστους που προκύπτει από τις εισφορές ηλεκτρικής ενέργειας τις οποίες ένα κράτος μέλος περιλαμβάνει στο σύστημά του ή το ισοδύναμο του 2,5 % της ΑΠΑ τους·
  - γ) για τις εισφορές που ισχύουν για το έτος 2028, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις καταβάλλουν τουλάχιστον το 80 % του κόστους που προκύπτει από τις εισφορές ηλεκτρικής ενέργειας τις οποίες ένα κράτος μέλος περιλαμβάνει στο σύστημά του ή το ισοδύναμο του 3,5 % της ΑΠΑ τους.
418. Το μεταβατικό σχέδιο μπορεί να επιτρέπει την εφαρμογή των εντάσεων ενίσχυσης βάσει της παραγράφου 417 στοιχείο α) για ολόκληρη τη μεταβατική περίοδο, υπό την προϋπόθεση ότι οι οικείες επιχειρήσεις μειώνουν το αποτύπωμα άνθρακα της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Για τον σκοπό αυτόν, οι δικαιούχοι θα καλύπτουν τουλάχιστον το 50 % της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από πηγές απαλλαγμένες από ανθρακούχες εκπομπές, εκ των οποίων τουλάχιστον το 10 % θα καλύπτεται από προθεσμιακό μέσο, όπως συμφωνία αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ή τουλάχιστον το 5 % θα καλύπτεται από επιτόπια ή σχεδόν επιτόπια παραγωγή.

⁽¹⁶⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020) (ΕΕ C 200 της 28.6.2014).

419. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση που χορηγήθηκε με τη μορφή μειωμένων εισφορών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για τους ενεργοβόρους χρήστες κατά την περίοδο πριν από τη δημοσίευση των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών μπορεί να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά υπό τους ακόλουθους σωρευτικούς όρους:

- α) ότι η ενίσχυση ήταν αναγκαία για την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων που ασκούσαν οι δικαιούχοι·
- β) ότι έχουν αποφευχθεί οι υπερβολικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

4.12. Ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν άνθρακα, τύρφη ή σχιστολιθικό πετρέλαιο και για εξορυκτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εξόρυξη άνθρακα, τύρφης ή πετρελαιούχου σχιστόλιθου

420. Η απομάκρυνση από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με βάση τον άνθρακα, την τύρφη και τον πετρελαιούχο σχιστόλιθο αποτελεί μία από τις σημαντικότερες κινητήριες δυνάμεις της απανθρακοποίησης στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ένωση. Τα τμήματα 4.12.1 και 4.12.2 καθορίζουν τους κανόνες συμβατότητας που εφαρμόζονται σε δύο είδη μέτρων τα οποία μπορούν να λάβουν τα κράτη μέλη για να στηρίξουν το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν άνθρακα (συμπεριλαμβανομένου τόσο του λιθάνθρακα όσο και του λιγνίτη), τύρφη ή σχιστολιθικό πετρέλαιο, καθώς και τη διακοπή εξορυκτικών δραστηριοτήτων για τα εν λόγω καύσιμα (στο εξής: δραστηριότητες άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου).

421. Τα τμήματα 4.12.1 και 4.12.2 καθορίζουν τα κριτήρια που θα εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση της δημιουργίας κινήτρου, της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας, της αναλογικότητας και των επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Τα κριτήρια συμβατότητας του κεφαλαίου 3 ισχύουν μόνο για τα κριτήρια για τα οποία δεν υπάρχουν ειδικοί κανόνες στα τμήματα 4.12.1 και 4.12.2.

422. Η επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης στα κράτη μέλη με πολύ χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Για να στηριχτεί η πράσινη μετάβαση στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο μέσω της σταδιακής κατάρνησης των πλέον ρυπογόνων πηγών ενέργειας, τα κράτη μέλη ενδέχεται να χρειαστεί να συνδυάσουν τη σταδιακή κατάρνηση των δραστηριοτήτων εξόρυξης άνθρακα, τύρφης ή πετρελαιούχου σχιστόλιθου με ταυτόχρονη επένδυση σε πιο φιλική προς το περιβάλλον παραγωγή, όπως το φυσικό αέριο. Η Επιτροπή μπορεί, κατ' εξαίρεση, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023, να βασίζει την αξιολόγησή της για τις εν λόγω επενδύσεις σε κράτη μέλη με πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε τιμές αγοράς σε EUR που είναι ίσο ή μικρότερο από το 35 % του μέσου όρου της Ένωσης το 2019 σε κριτήρια που αποκλίνουν από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Τα έργα που καλύπτονται από την παρούσα παράγραφο πρέπει:

- α) να συνεπάγονται το ταυτόχρονο κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν άνθρακα, τύρφη ή πετρελαιούχο σχιστόλιθο τουλάχιστον της ίδιας δυναμικότητας με τη νέα παραγωγή που καλύπτεται από την επένδυση, το αργότερο έως το 2026·
- β) να αφορούν τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν μηχανισμό δυναμικότητας και δεσμεύονται να προβούν στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις της αγοράς, ώστε να μπορεί να διασφαλιστεί στο μέλλον η ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια χωρίς προσφυγή σε μεμονωμένα μέτρα στήριξης· και
- γ) να αποτελούν μέρος μιας αξιόπιστης και φιλόδοξης στρατηγικής για την απανθρακοποίηση, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των μη αξιοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού ενόψει των στόχων για το 2030 και το 2050 (βλ. παράγραφο 129).

4.12.1. Ενίσχυση για την πρόωρη παύση κερδοφόρων δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου

4.12.1.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

423. Η απομάκρυνση από τις δραστηριότητες άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις δυνάμεις της αγοράς, όπως οι επιπτώσεις των τιμών του διοξειδίου του άνθρακα και ο ανταγωνισμός από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με χαμηλό οριακό κόστος.

424. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να επιταχύνουν αυτή τη μετάβαση με γνώμονα την αγορά μέσω της απαγόρευσης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με βάση τα συγκεκριμένα καύσιμα από μια ορισμένη ημερομηνία και έπειτα. Η εν λόγω απαγόρευση μπορεί να δημιουργήσει καταστάσεις στις οποίες κερδοφόρες δραστηριότητες άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου πρέπει να παύσουν πριν από το τέλος της οικονομικής τους ζωής και, ως εκ τούτου, μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα διαφυγόντα κέρδη. Τα κράτη μέλη ενδέχεται να επιθυμούν να χορηγούν αποζημίωση εκτός των δικαστικών διαδικασιών αποσκοπώντας στην ασφάλεια δικαίου και την προβλεψιμότητα, διευκολύνοντας την πράσινη μετάβαση.

4.12.1.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

425. Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα που λαμβάνονται για την επιτάχυνση της παύσης των κερδοφόρων δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχο σχιστόλιθο και για την αποζημίωση των επιχειρήσεων που επηρεάζονται. Η αντιστάθμιση αυτή υπολογίζεται συνήθως με βάση τα διαφυγόντα κέρδη που προκύπτουν από τις επιχειρήσεις λόγω της πρόωρης παύσης. Μπορεί επίσης να καλύπτει πρόσθετες δαπάνες που βαρύνουν τις επιχειρήσεις, για παράδειγμα σε σχέση με πρόσθετες κοινωνικές και περιβαλλοντικές δαπάνες, εάν οι δαπάνες αυτές προκαλούνται άμεσα από την πρόωρη παύση των κερδοφόρων δραστηριοτήτων. Στις πρόσθετες δαπάνες δεν μπορεί να περιλαμβάνονται οι δαπάνες στις περιπτώσεις στις οποίες θα είχαν προκύψει και στο σενάριο αντιπαραδείγματος.
426. Τα μέτρα που καλύπτονται από το παρόν τμήμα μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή τομέων. Για παράδειγμα, τα μέτρα αυτά μπορούν να δημιουργήσουν χώρο για την ανάπτυξη άλλων δραστηριοτήτων ηλεκτροπαραγωγής σύμφωνα με την Πράσινη Συμφωνία προκειμένου να αντισταθμιστεί η μείωση της δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής που προκαλείται από την πρόωρη παύση. Ελλείψει του μέτρου, η εξέλιξη αυτή μπορεί να μην πραγματοποιηθεί στον ίδιο βαθμό. Επιπλέον, η προβλεψιμότητα και η ασφάλεια δικαίου που θεσπίζονται με τα εν λόγω μέτρα μπορούν να διευκολύνουν την παύση δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχο σχιστόλιθο.

4.12.1.3. Χαρακτήρας κινήτρου

427. Το μέτρο πρέπει να πυροδοτήσει αλλαγή στην οικονομική συμπεριφορά των φορέων εκμετάλλευσης, οι οποίοι προβαίνουν σε παύση των δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχο σχιστόλιθο πριν από το τέλος της οικονομικής ζωής τους. Για να διαπιστώσει αν ισχύει αυτό, η Επιτροπή θα συγκρίνει το πραγματικό σενάριο (δηλαδή τα αποτελέσματα του μέτρου) με το σενάριο αντιπαραδείγματος (χωρίς μέτρο). Το μέτρο δεν θα πρέπει να οδηγεί σε καταστρατήγηση των κανόνων που εφαρμόζονται στα μέτρα για την ασφάλεια του εφοδιασμού.

4.12.1.4. Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

428. Η Επιτροπή θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη για μέτρο εάν το κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει ότι το μέτρο στοχεύει σε μια κατάσταση όπου μπορεί να επιφέρει ουσιαστική βελτίωση την οποία η αγορά από μόνη της δεν μπορεί να επιτύχει. Για παράδειγμα, με την παροχή δυνατότητας για σταδιακή κατάργηση της δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής με βάση τον άνθρακα, την τύρφη και τον πετρελαιούχο σχιστόλιθο, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας της ηλεκτροπαραγωγής από εναλλακτικές πηγές, η οποία δεν θα συνέβαινε στον ίδιο βαθμό χωρίς το μέτρο. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή μπορεί επίσης να εξετάσει αν η ίδια η αγορά θα είχε επιτύχει παρόμοια μείωση των εκπομπών CO₂ χωρίς το μέτρο ή αν το μέτρο συμβάλλει σημαντικά στη διασφάλιση της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας που δεν θα υπήρχαν εάν δεν υπήρχε το μέτρο, διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτόν την πράσινη μετάβαση.
429. Επιπλέον, το κράτος μέλος θα πρέπει να αποδείξει ότι το μέτρο αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου, δηλαδή δεν πρέπει να υπάρχει μέσο πολιτικής και ενίσχυσης που να προκαλεί μικρότερες στρεβλώσεις και να είναι ικανό να επιτύχει τα ίδια αποτελέσματα. Για παράδειγμα, εάν το μέτρο έχει ως στόχο να συμβάλει στην ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από εναλλακτικές πηγές, με παράλληλο μετριασμό των επιπτώσεων στη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και στην απασχόληση, και να διασφαλίσει την προβλεψιμότητα της παύσης, συμβάλλοντας παράλληλα στους στόχους μείωσης των εκπομπών CO₂.

4.12.1.5. Αναλογικότητα

430. Η ενίσχυση πρέπει καταρχήν να χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών βάσει σαφών, διαφανών και αμερόληπτων κριτηρίων, σύμφωνα με το τμήμα 3.2.1.3⁽¹⁶⁶⁾. Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει όταν το κράτος μέλος καταδεικνύει ότι μια διαδικασία υποβολής προσφορών είναι απίθανο να είναι ανταγωνιστική για αντικειμενικούς λόγους. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να συμβαίνει όταν ο αριθμός των δυνητικών συμμετεχόντων είναι περιορισμένος, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν οφείλεται σε μεροληπτικά κριτήρια επιλεξιμότητας.
431. Εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση είναι αναλογική και περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο.
432. Ελλείψει ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η Επιτροπή θα αξιολογεί την αναλογικότητα κατά περίπτωση για να επαληθεύει ότι η αντιστάθμιση περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα αναλύει λεπτομερώς τις παραδοχές που χρησιμοποιεί το κράτος μέλος για τον προσδιορισμό των διαφυγόντων κερδών και των πρόσθετων δαπανών με βάση των οποίων υπολογίστηκε η αντιστάθμιση για την πρόωρη παύση, συγκρίνοντας την αναμενόμενη κερδοφορία στο πραγματικό σενάριο και στο σενάριο αντιπαραδείγματος. Το σενάριο αντιπαραδείγματος θα πρέπει να βασίζεται σε δεόντως αιτιολογημένες παραδοχές, ρεαλιστικές εξελίξεις της αγοράς και να αντικατοπτρίζει τα προβλεπόμενα έσοδα και το κόστος κάθε εν λόγω οντότητας, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη πιθανούς άμεσους λειτουργικούς δεσμούς μεταξύ οντοτήτων.

⁽¹⁶⁶⁾ Η απαίτηση του 30 % που ορίζεται στην παράγραφο 50 δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες υποβολής προσφορών βάσει του παρόντος τμήματος 4.12. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο χρήσης πρόσθετων κριτηρίων, όπως άλλα περιβαλλοντικά οφέλη που πρέπει να επιτευχθούν.

433. Όταν η παύση των δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου πραγματοποιείται μετά την πάροδο τριών και πλέον ετών από τη χορήγηση της αντιστάθμισης, το κράτος μέλος πρέπει να θεσπίσει μηχανισμό για την επικαιροποίηση του υπολογισμού της αντιστάθμισης βάσει των πλέον πρόσφατων παραδοχών, εκτός εάν μπορεί να αποδείξει τον λόγο για τον οποίον η χρήση του εν λόγω μηχανισμού δεν δικαιολογείται λόγω εξαιρετικών περιστάσεων στην προκειμένη περίπτωση.

4.12.1.6. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

434. Το κράτος μέλος πρέπει να εντοπίσει και να προσδιορίσει ποσοτικά τα αναμενόμενα περιβαλλοντικά οφέλη του μέτρου, όπου είναι δυνατό, με όρους επιδότησης ανά τόνο εκπομπών ισοδύναμου CO₂ που αποφεύγονται. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εξετάσει θετικά αν τα μέτρα περιλαμβάνουν εθελοντική ακύρωση των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ σε εθνικό επίπεδο.

435. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι το μέτρο είναι διαρθρωμένο κατά τρόπο που να περιορίζει στο ελάχιστο τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά. Εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η οποία είναι ανοικτή σε όλους τους φορείς εκμετάλλευσης δραστηριοτήτων με άνθρακα, τύρφη ή πετρελαιούχο σχιστόλιθο χωρίς να εισάγονται διακρίσεις, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση έχει περιορισμένες στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Ελλείψει ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, η Επιτροπή θα αξιολογεί τις επιπτώσεις της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές βάσει του σχεδιασμού του μέτρου και των επιπτώσεών του στη σχετική αγορά.

4.12.2. Ενίσχυση για έκτακτες δαπάνες σε σχέση με την παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου

4.12.2.1. Σκεπτικό της ενίσχυσης

436. Η παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου μπορεί να δημιουργήσει σημαντικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος στο επίπεδο των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής και των εξορυκτικών δραστηριοτήτων. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να καλύψουν τις εν λόγω έκτακτες δαπάνες για τον μετριασμό των κοινωνικών και περιφερειακών επιπτώσεων της παύσης.

4.12.2.2. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

437. Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες συμβατότητας για τα μέτρα που λαμβάνονται για την κάλυψη των έκτακτων δαπανών που προκύπτουν από την παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου.

438. Τα μέτρα που καλύπτονται από το παρόν τμήμα μπορούν να διευκολύνουν τη μετάβαση της οικείας περιοχής σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά θέματα και σε θέματα ασφάλειας.

439. Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται στον βαθμό που το μέτρο δεν καλύπτεται από την απόφαση του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 2010 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων⁽¹⁶⁷⁾.

4.12.2.3. Αναγκαιότητα και καταλληλότητα

440. Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι η ενίσχυση για την κάλυψη έκτακτων δαπανών είναι αναγκαία και κατάλληλη στον βαθμό που μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της παύσης μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου στην οικεία περιφέρεια και στο οικείο κράτος μέλος.

4.12.2.4. Χαρακτήρας κινήτρου και αναλογικότητα

441. Οι κρατικές ενισχύσεις για έκτακτες δαπάνες μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο για την κάλυψη των δαπανών που προκύπτουν από την παύση μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου.

442. Οι κατηγορίες των επιλέξιμων δαπανών που καλύπτονται ορίζονται στο παράρτημα II. Οι δαπάνες που προκύπτουν από τη μη συμμόρφωση με τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς, καθώς και οι δαπάνες που σχετίζονται με την τρέχουσα παραγωγή δεν είναι επιλέξιμες.

⁽¹⁶⁷⁾ Απόφαση του Συμβουλίου, της 10ης Δεκεμβρίου 2010, σχετικά με τις Κρατικές Ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων (ΕΕ L 336 της 21.12.2010, σ. 24).

443. Με την επιφύλαξη της οδηγίας 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁶⁸⁾ ή άλλων σχετικών κανόνων της Ένωσης ⁽¹⁶⁹⁾, οι ενισχύσεις για την κάλυψη έκτακτων περιβαλλοντικών δαπανών μπορούν να θεωρηθούν ότι λειτουργούν ως κίνητρο μόνο όταν η οντότητα ή η επιχείρηση που προκάλεσε την περιβαλλοντική ζημία δεν μπορεί να προσδιοριστεί ή να υπέχει εκ του νόμου ευθύνη για τη χρηματοδότηση των εργασιών που είναι αναγκαίες για την πρόληψη και τη διάφρωση της περιβαλλοντικής ζημίας σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».
444. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει ότι έχουν ληφθεί όλα τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομικών μέτρων, για να προσδιοριστεί η υπεύθυνη οντότητα ή επιχείρηση στην οποία οφείλεται η περιβαλλοντική ζημία και να επιβαρυνθεί με τις σχετικές δαπάνες. Όταν η υπεύθυνη οντότητα ή επιχείρηση δυνάμει της εφαρμοστέας νομοθεσίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί ούτε να υποχρεωθεί να επιβαρυνθεί με το κόστος, η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για τη στήριξη του συνόλου των εργασιών εξυγίανσης ή αποκατάστασης και μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί ως κίνητρο. Η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αναλάβει το κόστος εξυγίανσης της περιβαλλοντικής ζημίας που προκάλεσε όταν έπαυσε να υφίσταται νόμιμα και καμία άλλη επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί νόμιμος ή οικονομικός διάδοχός της ⁽¹⁷⁰⁾ ή όταν δεν υπάρχει επαρκής οικονομική εγγύηση για την κάλυψη του κόστους εξυγίανσης.
445. Το ποσό της ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται στην κάλυψη έκτακτων δαπανών του δικαιούχου και δεν πρέπει να υπερβαίνει τις πραγματικές δαπάνες. Η Επιτροπή θα απαιτήσει από το κράτος μέλος να προσδιορίζει σαφώς και χωριστά το ποσό της ενίσχυσης για κάθε κατηγορία επιλέξιμων δαπανών, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο παράρτημα ΙΙ. Όταν το κράτος μέλος καλύπτει τις εν λόγω δαπάνες βάσει εκτιμήσεων, προτού τις πραγματοποιήσει όντως ο δικαιούχος, πρέπει να διενεργεί μια εκ των υστέρων επαλήθευση των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν με βάση τις αναλυτικές δηλώσεις που προσκόμισε ο δικαιούχος στη χορηγούσα αρχή, συμπεριλαμβανομένων των τιμολογίων ή των πιστοποιητικών που αποδεικνύουν τις έκτακτες δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν και να προσαρμόσει αναλόγως τα ποσά.

4.12.2.5. Αποφυγή αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

446. Υπό την προϋπόθεση ότι η ενίσχυση περιορίζεται στην κάλυψη έκτακτων δαπανών που πραγματοποιεί ο δικαιούχος, η Επιτροπή θεωρεί ότι έχει περιορισμένες στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές.
447. Η ενίσχυση που λαμβάνεται για έκτακτες δαπάνες θα πρέπει να εμφανίζεται στους λογαριασμούς κερδών και ζημιών του δικαιούχου ως χωριστό έσοδο διαφορετικό του κύκλου εργασιών. Όταν ο δικαιούχος συνεχίζει να εμπορεύεται ή να λειτουργεί μετά την παύση των σχετικών δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου, πρέπει να τηρεί ακριβείς και χωριστούς λογαριασμούς για τις εν λόγω δραστηριότητες. Η διαχείριση της χορηγηθείσας ενίσχυσης πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ώστε να αποκλείει οποιαδήποτε δυνατότητα μεταφοράς της προς άλλες οικονομικές δραστηριότητες της ίδιας επιχείρησης.

4.13. Ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα για το κλίμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια

4.13.1. Πεδίο εφαρμογής και υποστηριζόμενες δραστηριότητες

448. Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με έργα ή δραστηριότητες που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές σε θέματα που αφορούν το κλίμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια. Η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται ανεξάρτητα από το αν η μελέτη ή η συμβουλευτική υπηρεσία ακολουθείται από επένδυση που καλύπτεται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
449. Η μελέτη ή η συμβουλευτική υπηρεσία δεν πρέπει να συνιστά συνεχή ή περιοδική δραστηριότητα, ούτε να σχετίζεται με τις συνήθεις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης.

4.13.2. Χαρακτήρας κινήτρου

450. Εκτός από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 3.1.2, ισχύει επίσης η απαίτηση της παραγράφου 451.
451. Η ενίσχυση για ενεργειακούς ελέγχους που απαιτείται βάσει της οδηγίας 2012/27/ΕΕ μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει χαρακτήρα κινήτρου μόνο στον βαθμό που ο ενεργειακός έλεγχος διενεργείται επιπλέον του υποχρεωτικού ενεργειακού ελέγχου που προβλέπεται στην εν λόγω οδηγία.

⁽¹⁶⁸⁾ Οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ L 143 της 30.4.2004 σ. 56).

⁽¹⁶⁹⁾ Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν μια κοινή ερμηνεία του όρου «περιβαλλοντική ζημία» που ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας 2021/C 118/01 (ΕΕ C 118 της 7.4.2021, σ. 1).

⁽¹⁷⁰⁾ Βλ. απόφαση C(2012) 558 final της Επιτροπής, της 17ης Οκτωβρίου 2012, στην υπόθεση SA.33496 (2011/N) — Αυστρία—Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, αιτιολογικές σκέψεις 65-69 (ΕΕ C 14 της 17.1.2013, σ. 1).

4.13.3. Αναλογικότητα

452. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες για μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες που σχετίζονται με έργα ή δραστηριότητες που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Όταν μέρος μόνο της μελέτης ή της συμβουλευτικής υπηρεσίας αφορά επενδύσεις που καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, οι επιλέξιμες δαπάνες είναι οι δαπάνες των μερών της μελέτης ή των συμβουλευτικών υπηρεσιών που σχετίζονται με τις εν λόγω επενδύσεις.
453. Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60 % των επιλέξιμων δαπανών.
454. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις μελέτες ή τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που εκπονούνται ή παρέχονται για λογαριασμό μικρών επιχειρήσεων και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις μελέτες ή συμβουλευτικές υπηρεσίες που εκπονούνται ή παρέχονται για λογαριασμό μεσαίων επιχειρήσεων.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

455. Για να διασφαλιστεί περαιτέρω ο περιορισμός των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των συναλλαγών, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει τα κοινοποιήσιμα καθεστώτα ενισχύσεων να υπόκεινται σε εκ των υστέρων αξιολόγηση. Οι αξιολογήσεις θα πρέπει να διενεργούνται για καθεστώτα στα οποία οι δυνητικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και των συναλλαγών είναι ιδιαίτερα έντονες, δηλαδή για καθεστώτα που υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσουν σε σημαντικό περιορισμό ή στρέβλωση του ανταγωνισμού αν η εφαρμογή τους δεν επανεξεταστεί σε εύθετο χρόνο.
456. Εκ των υστέρων αξιολόγηση θα απαιτείται για καθεστώτα με μεγάλους προϋπολογισμούς ενίσχυσης, ή τα οποία περιέχουν καινοτόμα χαρακτηριστικά, ή όταν προβλέπονται σημαντικές αλλαγές στην αγορά ή σημαντικές τεχνολογικές ή κανονιστικές αλλαγές. Σε κάθε περίπτωση, θα απαιτείται εκ των υστέρων αξιολόγηση για καθεστώτα όταν ο προϋπολογισμός της κρατικής ενίσχυσης ή οι λογιστικές δαπάνες υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR σε ένα δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια των καθεστώτων. Η συνολική διάρκεια των καθεστώτων περιλαμβάνει τη συνδυασμένη διάρκεια του καθεστώτος και κάθε προηγούμενου καθεστώτος που καλύπτει παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2022. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων της αξιολόγησης, και προκειμένου να μην επιβληθεί δυσανάλογη επιβάρυνση στα κράτη μέλη και σε μικρότερα έργα ενισχύσεων, η απαίτηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης εφαρμόζεται μόνο για καθεστώτα ενισχύσεων με συνολική διάρκεια που υπερβαίνει τα τρία έτη, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2022.
457. Υπάρχει δυνατότητα απαλλαγής από την απαίτηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης για καθεστώτα ενισχύσεων που αποτελούν άμεσο διάδοχο καθεστώτων που καλύπτουν παρόμοιο στόχο και γεωγραφική περιοχή, που έχουν υποβληθεί σε αξιολόγηση και επί των οποίων έχει εκδοθεί τελική έκθεση αξιολόγησης σύμφωνα με το σχέδιο αξιολόγησης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή και για οποία δεν έχουν προκύψει αρνητικά ευρήματα. Κάθε καθεστώς του οποίου η τελική έκθεση αξιολόγησης δεν συμμορφώνεται με το εγκεκριμένο σχέδιο αξιολόγησης πρέπει να αναστέλλεται με άμεση ισχύ.
458. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση θα πρέπει να αποσκοπεί στην επαλήθευση του αν έχουν εκπληρωθεί οι παραδοχές και οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων κηρύχθηκε συμβατό το καθεστώς, ιδίως η αναγκαιότητα και η αποτελεσματικότητα του μέτρου ενίσχυσης με βάση τους γενικούς και ειδικούς στόχους του, και θα πρέπει να παρέχει ενδείξεις σχετικά με τον αντίκτυπο του καθεστώτος στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές.
459. Το κράτος μέλος πρέπει να κοινοποιεί προσχέδιο αξιολόγησης, το οποίο θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αξιολόγησης του καθεστώτος από την Επιτροπή, ως εξής:
- α) μαζί με το καθεστώς ενισχύσεων, εάν ο σχετικός προϋπολογισμός κρατικών ενισχύσεων υπερβαίνει τα 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή τα 750 εκατ. EUR για τη συνολική του διάρκεια· ή
  - β) εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά από σημαντική τροποποίηση που οδηγεί σε αύξηση του προϋπολογισμού του καθεστώτος σε πάνω από 150 εκατ. EUR σε δεδομένο έτος ή 750 εκατ. EUR για τη συνολική διάρκεια του καθεστώτος· ή
  - γ) για καθεστώτα που δεν εμπίπτουν στα στοιχεία α) ή β), εντός 30 εργάσιμων ημερών μετά την εγγραφή σε επίσημους λογαριασμούς δαπανών που υπερβαίνουν τα 150 εκατ. EUR το προηγούμενο έτος.
460. Το προσχέδιο αξιολόγησης πρέπει να είναι σύμφωνο με τις κοινές μεθοδολογικές αρχές που παρέχει η Επιτροπή⁽¹⁷¹⁾. Το σχέδιο αξιολόγησης που εγκρίνει η Επιτροπή πρέπει να δημοσιοποιείται.
461. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση πρέπει να διενεργείται από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα από την αρχή χορήγησης της ενίσχυσης βάσει του σχεδίου αξιολόγησης. Κάθε αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον μία ενδιάμεση και μία τελική έκθεση αξιολόγησης. Και οι δύο εκθέσεις πρέπει να δημοσιοποιούνται.

⁽¹⁷¹⁾ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Common methodology for State aid evaluation (Κοινή μεθοδολογία για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων), SWD(2014) 179 final της 28ης Μαΐου 2014.

462. Σε περίπτωση καθεστώτων ενισχύσεων που αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία αποκλειστικά λόγω του μεγάλου προϋπολογισμού τους, η Επιτροπή θα αξιολογεί τη συμβατότητά τους μόνο βάσει του σχεδίου αξιολόγησης.
463. Η τελική έκθεση αξιολόγησης πρέπει να υποβάλλεται εγκαίρως στην Επιτροπή ώστε να καθίσταται δυνατή η αξιολόγηση πιθανής παράτασης του καθεστώτος ενίσχυσης και το αργότερο εννέα μήνες πριν από τη λήξη του. Η προθεσμία αυτή θα μπορούσε να μειωθεί για τα καθεστώτα που ενεργοποιούν την απαίτηση αξιολόγησης κατά τα τελευταία δύο έτη εφαρμογής τους. Το ακριβές πεδίο και οι ρυθμίσεις για κάθε αξιολόγηση θα καθορίζονται στην απόφαση έγκρισης του καθεστώτος ενίσχυσης. Οποιοδήποτε επακόλουθο μέτρο ενίσχυσης με παρόμοιο στόχο πρέπει να περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο λήφθηκαν υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

6. ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

464. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589 ⁽¹⁷²⁾ του Συμβουλίου και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004 ⁽¹⁷³⁾ της Επιτροπής, τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή.
465. Τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν λεπτομερή αρχεία σχετικά με όλα τα μέτρα ενισχύσεων. Τα αρχεία αυτά πρέπει να περιέχουν όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να αποδειχθεί ότι έχουν τηρηθεί οι όροι που αφορούν τις επιλέξιμες δαπάνες και τις μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων. Τα αρχεία αυτά πρέπει να φυλάσσονται επί δέκα έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και να επιδίδονται στην Επιτροπή κατόπιν σχετικής αιτήματος.

7. ΕΦΑΡΜΟΓΗ

466. Η Επιτροπή θα εφαρμόσει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές για να αξιολογήσει τη συμβατότητα όλων των κοινοποιησίων ενισχύσεων για το κλίμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια οι οποίες χορηγούνται ή πρόκειται να χορηγηθούν από τις 27 Ιανουαρίου 2022. Οι παράνομες ενισχύσεις θα αξιολογούνται σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κατά την ημερομηνία χορήγησης των ενισχύσεων κανόνες.
467. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αντικαθιστούν τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020) ⁽¹⁷⁴⁾.
468. Η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα κατάλληλα μέτρα στα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 1 της Συνθήκης:
- α) τα κράτη μέλη τροποποιούν, εφόσον απαιτείται, τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, προκειμένου να τα εναρμονίσουν με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023·
- β) τα κράτη μέλη διατυπώνουν τη ρητή και άνευ όρων συγκατάθεσή τους όσον αφορά τα προτεινόμενα στην παράγραφο 468 στοιχείο α) κατάλληλα μέτρα εντός δύο μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εάν δεν λάβει απάντηση, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν συμφωνεί με τα προτεινόμενα μέτρα.

8. ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

469. Η Επιτροπή προτίθεται να διενεργήσει αξιολόγηση των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών από τις 31 Δεκεμβρίου 2027, προκειμένου να εξετάσει την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τη συνάφεια, τη συνοχή και την προστιθέμενη αξία τους.
470. Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να επανεξετάσει ή να τροποποιήσει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, ανά πάσα στιγμή, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο για λόγους πολιτικής ανταγωνισμού ή για να ληφθούν υπόψη άλλες ενωσιακές πολιτικές και διεθνείς δεσμεύσεις ή για οποιονδήποτε άλλο βάσιμο λόγο.

⁽¹⁷²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

⁽¹⁷³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

⁽¹⁷⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020) (ΕΕ C 200 της 28.6.2014, σ. 1).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Κατάλογος επιλέξιμων τομέων βάσει του τμήματος 4.11

Τομείς που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο σύμφωνα με το τμήμα 4.11.3.1	
Κωδικός NACE	Περιγραφή
0510	Εξόρυξη λιθάνθρακα
0620	Άντληση φυσικού αερίου
0710	Εξόρυξη σιδηρομεταλλεύματος
0729	Εξόρυξη λοιπών μη σιδηρούχων μεταλλευμάτων
0811	Εξόρυξη διακοσμητικών και οικοδομικών λίθων, ασβεστόλιθου, γύψου, κιμωλίας και σχιστόλιθου
0891	Εξόρυξη ορυκτών για τη χημική βιομηχανία και τη βιομηχανία λιπασμάτων
0893	Εξόρυξη αλατιού
0899	Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.
1020	Επεξεργασία και συντήρηση ψαριών, καρκινοειδών και μαλακίων
1031	Επεξεργασία και συντήρηση πατατών
1032	Παραγωγή χυμών φρούτων και λαχανικών
1039	Άλλη επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών
1041	Παραγωγή ελαίων και λιπών
1062	Παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου
1081	Παραγωγή ζάχαρης
1086	Παραγωγή ομογενοποιημένων παρασκευασμάτων διατροφής και διαιτητικών τροφών
1104	Παραγωγή άλλων μη αποσταγμένων ποτών που υφίστανται ζύμωση
1106	Παραγωγή βύνης
1310	Προπαρασκευή και νηματοποίηση υφαντικών ινών
1320	Ύφανση κλωστοϋφαντουργικών υλών
1330	Τελειοποίηση (φινίρισμα) υφαντουργικών προϊόντων
1391	Κατασκευή πλεκτών υφασμάτων και υφασμάτων πλέξης κροσέ
1393	Κατασκευή χαλιών και κιλιμιών
1394	Κατασκευή χοντρών και λεπτών σχοινιών, σπάγγων και διχτύων
1395	Κατασκευή μη υφασμένων ειδών και προϊόντων από μη υφασμένα είδη, εκτός από τα ενδύματα
1396	Κατασκευή άλλων τεχνικών και βιομηχανικών κλωστοϋφαντουργικών ειδών
1411	Κατασκευή δερμάτινων ενδυμάτων
1431	Κατασκευή ειδών καλτσοποιίας απλής πλέξης και πλέξης κροσέ

Κωδικός NACE	Περιγραφή
1511	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατεργασία και βαφή γουναρικών
1610	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου
1621	Κατασκευή αντικολλητών (κόντρα-πλακέ) και άλλων πλακών με βάση το ξύλο
1622	Κατασκευή συναρμολογούμενων δαπέδων παρκέ
1629	Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο· κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καθαυποσίας και σπαρτοπλεκτικής
1711	Παραγωγή χαρτοπολτού
1712	Κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού
1722	Κατασκευή ειδών οικιακής χρήσης, ειδών υγιεινής και ειδών τουαλέτας
1724	Κατασκευή χαρτιού για επενδύσεις τοίχων (ταπετσαρίες)
1920	Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου
2011	Παραγωγή βιομηχανικών αερίων
2012	Παραγωγή χρωστικών υλών
2013	Παραγωγή άλλων ανόργανων βασικών χημικών ουσιών
2014	Παραγωγή άλλων οργανικών βασικών χημικών ουσιών
2015	Παραγωγή λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων
2016	Παραγωγή πλαστικών σε πρωτογενείς μορφές
2017	Παραγωγή συνθετικού ελαστικού (συνθετικού καουτσούκ) σε πρωτογενείς μορφές
2059	Παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων π.δ.κ.α.
2060	Παραγωγή συνθετικών ινών
2110	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων
2211	Κατασκευή επισώτρων (ελαστικά οχημάτων) και σωλήνων από καουτσούκ· αναγόμεση και ανακατασκευή επισώτρων (ελαστικά οχημάτων) από καουτσούκ
2219	Κατασκευή άλλων προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ)
2221	Κατασκευή πλαστικών πλακών, φύλλων, σωλήνων και ειδών καθορισμένης μορφής
2222	Κατασκευή πλαστικών ειδών συσκευασίας
2229	Κατασκευή άλλων πλαστικών προϊόντων
2311	Κατασκευή επίπεδου γυαλιού
2312	Μορφοποίηση και κατεργασία επίπεδου γυαλιού
2313	Κατασκευή κοίλου γυαλιού
2314	Κατασκευή ινών γυαλιού
2319	Κατασκευή και κατεργασία άλλων ειδών γυαλιού, περιλαμβανομένου του γυαλιού για τεχνικές χρήσεις
2320	Παραγωγή πυρίμαχων προϊόντων

Κωδικός NACE	Περιγραφή
2331	Κατασκευή κεραμικών πλακιδίων και πλακών
2342	Κατασκευή κεραμικών ειδών υγιεινής
2343	Κατασκευή κεραμικών μονωτών και κεραμικών μονωτικών εξαρτημάτων
2344	Κατασκευή άλλων κεραμικών προϊόντων για τεχνικές χρήσεις
2349	Παραγωγή άλλων προϊόντων κεραμικής
2351	Παραγωγή τσιμέντου
2391	Παραγωγή λειαντικών προϊόντων
2399	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.
2410	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων
2420	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων
2431	Ψυχρή επεκτατική ολκή ράβδων
2432	Ψυχρή έλαση στενών φύλλων
2434	Ψυχρή επεκτατική ολκή συρμάτων
2442	Παραγωγή αλουμινίου (αργιλίου)
2443	Παραγωγή μολύβδου, ψευδαργύρου και κασσιτέρου
2444	Παραγωγή χαλκού
2445	Παραγωγή άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων
2446	Επεξεργασία πυρηνικών καυσίμων
2451	Χύτευση σιδήρου
2550	Σφυρηλάτηση, κοίλανση, ανισόπαχη τύπωση και μορφοποίηση μετάλλων με έλαση· κονιομεταλλουργία
2561	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων
2571	Κατασκευή μαχαιροπήρουνων
2593	Κατασκευή ειδών από σύρμα, αλυσίδων και ελατηρίων
2594	Κατασκευή συνδετήρων και προϊόντων κοχλιομηχανών
2611	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων
2720	Κατασκευή ηλεκτρικών σιηλών και συσσωρευτών
2731	Κατασκευή καλωδίων οπτικών ινών
2732	Κατασκευή άλλων ηλεκτρονικών και ηλεκτρικών συρμάτων και καλωδίων
2790	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού
2815	Κατασκευή τριβών, οδοντωτών μηχανισμών μετάδοσης κίνησης, στοιχείων οδοντωτών τροχών και μετάδοσης κίνησης
3091	Κατασκευή μοτοσυκλετών
3099	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών π.δ.κ.α.

Τομείς που διατρέχουν κίνδυνο σύμφωνα με το τμήμα 4.11.3.1

Κωδικός NACE	Περιγραφή
1011	Επεξεργασία και συντήρηση κρέατος
1012	Επεξεργασία και συντήρηση κρέατος πουλερικών
1042	Παραγωγή μαργαρίνης και παρόμοιων βρώσιμων λιπών
1051	Λειτουργία γαλακτοκομείων και τυροκομία
1061	Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων
1072	Παραγωγή παξιμαδιών και μπισκότων· παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής
1073	Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων
1082	Παραγωγή κακάου, σοκολάτας και ζαχαρωτών
1085	Παραγωγή έτοιμων γευμάτων και φαγητών
1089	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής π.δ.κ.α.
1091	Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών για ζώα που εκτρέφονται σε αγροκτήματα
1092	Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών για ζώα συντροφιάς
1107	Παραγωγή αναψυκτικών· παραγωγή μεταλλικού νερού και άλλων εμφιαλωμένων νερών
1723	Κατασκευή ειδών χαρτοπωλείου (χαρτικά)
1729	Κατασκευή άλλων ειδών από χαρτί και χαρτόνι
2051	Παραγωγή εκρηκτικών
2052	Παραγωγή διαφόρων τύπων κόλλας
2332	Κατασκευή τούβλων, πλακιδίων και λοιπών δομικών προϊόντων από οπτή γη
2352	Παραγωγή ασβέστη και γύψου
2365	Κατασκευή ινοτσιμέντου
2452	Χύτευση χάλυβα
2453	Χύτευση ελαφρών μετάλλων
2591	Κατασκευή χαλύβδινων βαρελιών και παρόμοιων δοχείων
2592	Κατασκευή ελαφρών μεταλλικών ειδών συσκευασίας
2932	Κατασκευή άλλων μερών και εξαρτημάτων για μηχανοκίνητα οχήματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Καθορισμός των δαπανών που προβλέπονται στο τμήμα 4.12.2

1. Δαπάνες από επιχειρήσεις που έχουν διακόψει ή διακόπτουν δραστηριότητες άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου

Αποκλειστικά οι ακόλουθες κατηγορίες δαπανών και μόνο εφόσον προκύπτουν από τη διακοπή δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου:

- α) επιβαρύνσεις πληρωμής κοινωνικών παροχών που επέφερε η συνταξιοδότηση εργαζομένων οι οποίοι δεν συμπλήρωσαν τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης·
- β) άλλα έκτακτα έξοδα για τους εργαζομένους που έχασαν ή χάνουν την εργασία τους·
- γ) καταβολή συντάξεων και αποζημιώσεων, εκτός αυτών που προβλέπει το επίσημο σύστημα ασφάλισης, στους εργαζομένους που έχασαν ή χάνουν την εργασία τους και στους εργαζομένους που είχαν θεμελιώσει το σχετικό δικαίωμα πριν από το κλείσιμο·
- δ) δαπάνες που καλύπτονται από τις επιχειρήσεις για την επαναπροσαρμογή των εργαζομένων προκειμένου να διευκολυνθεί η αναζήτηση νέας θέσης απασχόλησης εκτός της βιομηχανίας άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου, ιδίως δαπάνες κατάρτισης·
- ε) δωρεάν παροχή άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου στους εργαζομένους που έχασαν ή χάνουν την εργασία τους και στους εργαζομένους που είχαν δικαίωμα στην εν λόγω παροχή πριν από το κλείσιμο ή το ισοδύναμο σε χρήματα·
- στ) εναπομένουσες δαπάνες που προκύπτουν από διοικητικές, νομικές ή φορολογικές διατάξεις οι οποίες ισχύουν ειδικά για τη βιομηχανία άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου·
- ζ) πρόσθετες υπόγειες εργασίες στον τομέα της ασφάλειας που προκύπτουν από την παύση των δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου·
- η) ζημίες των ορυχείων, εφόσον καταλογίζονται σε δραστηριότητες άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου που διακόπτονται ή έχουν διακοπεί,
- θ) όλες οι δεόντως αιτιολογημένες δαπάνες που σχετίζονται με την αποκατάσταση παλαιών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και με εξορυκτικές δραστηριότητες, μεταξύ άλλων:
  - εναπομένουσες δαπάνες που προέρχονται από εισφορές σε οργανισμούς παροχής ύδατος και αποχέτευσης λυμάτων·
  - άλλες εναπομένουσες δαπάνες που προέρχονται από την παροχή ύδατος και την αποχέτευση των λυμάτων·
- ι) εναπομένουσες δαπάνες για την κάλυψη των εισφορών υγειονομικής ασφάλισης πρώην εργαζομένων·
- ια) δαπάνες συνδεόμενες με τη λύση ή τροποποίηση υπαρχουσών συμβάσεων (των οποίων η αξία αντιστοιχεί σε 6 μήνες παραγωγής κατά ανώτατο όριο)·
- ιβ) έκτακτες εγγενείς υποτιμήσεις, εφόσον οφείλονται στη διακοπή δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου,
- ιγ) δαπάνες επιφανειακής επανακαλλιέργειας.

Η αύξηση της αξίας της γης πρέπει να αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες για τις κατηγορίες δαπανών που αναφέρονται στα στοιχεία ζ), η), θ) και ιγ).

2. Δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από περισσότερες της μιας επιχειρήσεις

Αποκλειστικά οι ακόλουθες κατηγορίες δαπανών:

- α) αύξηση των εισφορών που απαιτούνται για την κάλυψη δαπανών κοινωνικής ασφάλισης, εκτός του επίσημου συστήματος ασφάλισης, που προκύπτει από τη μείωση του αριθμού των υπόχρεων προς καταβολή των εισφορών αυτών λόγω διακοπής δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου,

-
- β) δαπάνες οφειλόμενες στη διακοπή δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου, για την παροχή ύδατος και την αποχέτευση λυμάτων,
- γ) αύξηση των εισφορών σε οργανισμούς παροχής ύδατος και αποχέτευσης λυμάτων, εφόσον αυτές οι αυξήσεις οφείλονται στη μείωση, λόγω διακοπής δραστηριοτήτων άνθρακα, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου, της παραγωγής άνθρακα που υπόκειται σε εισφορά.
-